

Rüyaların Yorumlanmasında Farklı Perspektifler: *Hızır, İslami İnanış ve Freud*

Seval Perk

Rüyaların Yorumlanmasında
Farklı Perspektifler:
Hızır, İslami İnanış ve Freud

Seval Perk

Editör: Doç. Dr. Birol Azar

Published by
Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.
Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep
☎ +90.850 260 09 97
📞 +90.532 289 82 15
🌐 www.ozgurayinlari.com
✉ info@ozgurayinlari.com

Rüyaların Yorumlanmasında Farklı Perspektifler: Hızır, İslami İnanış ve Freud

Interpretations of Dreams : Khidr (Elijah) Islamic Belief and Freud
Seval Perk • Editör: Doç. Dr. Birol Azar

Language: Turkish
Publication Date: 2023
Cover design by Mehmet Çakır
Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0
Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-674-3

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub190>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Perk, S., Azar, B. (ed) (2023). *Rüyaların Yorumlanmasında Farklı Perspektifler: Hızır, İslami İnanış ve Freud*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub190>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

İçindekiler

Kısaltmalar	v
1. Aşkın Güçlerle İletişimi Gerçekleştirme Aracı: Rüya	1
Rüyanın Tanımları Çeşitli Kültürlerdeki Serüveni ve Tabirciliği	1
Rüya Çeşitleri	15
REM'in keşif serüveni	17
Rüya ve Freud bağlantısı	18
Rüya ve Jung ikilisi	21
2. Hızır'ın Adları ve Vasıfları	23
Hızır ile İlgili Kaynaklar	23
Hızır'ın soyu	24
Adları ile ilgili rivayetler	25
Hızır'ın fiziki özellikleri	26
Hızır'ın dostları	28
Hızır'ın boz atı	29
Hızır'ın asası	29
Yaşayan Hızır	29
Hızır adı ile bağlantılı tarikatlar	31
Hızır ismi ile oluşturulan makam ve coğrafi yer adları	31
Hızır'ın kimliği ve ilmî	32
Edebi türlerde Hızır'ın fonksiyonu	36
Hızır orucu ve kaynağı	37
Tunceli / Ovacık Yöresinde Hızır zamanları ve kutlamaları	38
Hızır'a tanıklık olayları	43
Rüyalarda simgeler semboller	46

3. Görülen Rüyalar	51
Hızır Rüyaları Tabirleri	51
Analiz Edilmeyen Rüyalar	148
Sonuç ve Öneriler	199
Kaynaklar	201

Kısaltmalar

a.s.	: Aleyhisselam
c	: Cilt
çev.	: Çeviren
Hız	: Hazret
K.	: Kaynak kişi
M. Ö	: Milattan Önce
M. S	: Milattan Sonra
s	: Sayfa
S.	: Sayı
s. a. v	: Sallallahu Aleyhi Vesellem
TDK	: Türk Dil Kurumu
TTK	: Türk Tarih Kurumu
vb.	: ve başkaları ve benzeri
ty	: Tarih yok
yy.	: Yüzyıl

Aşkın Güçlerle İletişimi Gerçekleştirme Aracı: Rüya

1.1. Rüyanın Tanımları Çeşitli Kültürlerdeki Serüveni ve Tabirciliği

Kelime İslâm Ansiklopedisi'ndeki açıklamaya göre *ru'yet* “görmek” kökünden türemiştir. Uyku esnasında insan zihninde oluşan görüntü anlamına gelir. Sözlük anlamı aynı olan hulm (çoğulu ahlâm) ise daha çok korkunç düşler için kullanılır (<https://islamansiklopedisi.org.tr/ruya#12020>) TDK ve Osmanlıca-Türkçe Sözlüğü'nde Ru'yâ kelimesi Arapça kökenli ve karşılığı da “düş” olarak geçmektedir. (<https://sozluk.gov.tr/2020>, Devellioğlu, 2001: 902). Divanü Lügat-it Türk'te kelime tüş = düş, rüya; düş azması olarak geçmektedir (Atalay, 2013: 477). Schmmell ise rüya kelimesinden çoğul olarak türetilen ahlam ve hulm kelimelerini karşılık olarak almış ve bunların karışık kabus rüyaları anlamına geldiğini belirtmiştir (Schmmel, 2005: 43). S. Karakaş'ın psikoloji sözlüğünde ise rüya şöyle tanımlanmıştır: Uykunun evrelerinden biri olan rüya, duyuşsal duyuşsal ve bilişsel tecrübelerden oluşan bilinç durumudur (www.psikolojisozlugu.com). Psikolojik açıdan rüya tecrübesini oluşturan uyarıcılar, uyumadan önce gündelik hayatımızda düşündüğümüz yaşadığımız yani bir günde bizi sosyal, psikolojik, bedensel açıdan etkileyen bütün uyarıcılardır. Bizim uyku moduna geçmemizle birlikte vücut fonksiyonlarımız, durma noktasına gelir, bu anda sahneye rüyalar girer. Bundan sonra günlük hayatta yaşadıklarımız; semboller, simgeler ve imgeler yoluyla ortaya rüya olarak çıkar (Özbaydar, 1971: 81). Beyin uyanırken beynimize giren duyuşsal malzemeleri kullanır. Uyurken de bu malzemeler beynimiz tarafından bilinçüstüne çıkarılır. Beyin, istediği gibi bu malzemeleri kullanır (Alvarez, 2001: 122). Farklı tanımları

yapılsa da rüyanın hayatımıza yön veren bir fenomen olduğu gerçekliği hangi çağda olursa olsun realitesini kaybetmemiştir. Geleceği merak etme güdüsü, insanları her zaman bazı arayış ve çalışmalara yöneltmiştir. Bu çalışmaların sonucunda, rüyaların bu dünya ile öteki dünya arasında bir köprü olduğu düşüncesi oluşmuş, rüya kavramı toplumların hayatını yavaş yavaş etkilemeye başlamıştır. Rüyanın kronolojik sıralamasını günümüze doğru sıraladığımızda sıranın başında Sümerler ile karşılaşırız. Bu medeniyeti yönetenler rüyalarla ilgilenmiş hatta edebiyatlarına bile konu etmişlerdir. Gilgamesh Destan'ında geçen şu bölüm düşlerin insanları nasıl etkilediğini göstermesi açısından ilginçtir.

Şöyle ki: *Gilgamesh ki sever, Tanrı Şamaş onu, Anu, Enlil, Ea, geniş bir soluk vermişlerdi ona, sen daha yabandan gelmeden seninle ilgili düşler görürdü Uruk'ta. Gerçekten de bir gün uyandıığında anasına dedi ki: Ana, bir düş gördüm bu gece.* (Maden, 2015; 10). Asur imparatoru, Banipal'in kütüphanesinde taş baskılı eserler bulunmuş, bu eserlerde rüya yorumculuğu üzerine yazılar yazıldığı gibi iyi rüyaları hangi yöntemlerle görürüz, kötü rüyaların etkilerinden nasıl korunuruz ve hangi uygulamalar yaparak kötü rüya görmeyiz gibi sorulara da cevap verilmiştir. Günümüzde de insanlar, kötü rüya gördükleri zaman olumsuz etkilerinden korunmak için bazı ritüeller yaparlar. İnanışa göre ölmüş kişilerin ruhları, rüyaları olumsuz yönde etkiler. Bu olumsuzluktan kurtulmanın çözümü Rüya Tanrıçası olan Mamu'dan yardım istenmelidir. İbranilerin kutsal kitabında da rüyalardan bahsedilmektedir. Bunlar daha çok peygamberlerin, peygamberlikleri ile ilgili olarak Allah tarafından gösterilen özel rüyalarıdır. Mısırlılara göre rüyalar, tanrılar tarafından gönderilen mesajlardır. Tanrıların görevlerinden biri ise rüya gören kişileri, olası tehlikelere karşı uyarmak ve onların sordukları sorulara cevap vermektir. Yine Mısırlılar, tanrıları Serapis adına tapınaklar yapmış ve rüya görmek isteyenler, bu tapınaklarda bir süre kalarak rüya görmeye çalışırlardı. Bu ritüelin benzeri Ovacık ve yöresinde yaşatılmaktadır. Çin rüya anlayışında ise maddi ve manevi olmak üzere iki ruhun bulunduğu, bunlardan maddi ruhun görevi; vücudun fonksiyonlarını kontrol edip, ruhun kontrolünü sağlamak iken manevi ruhun görevi ise insanın ruhsal dünyasını dışsal ve içsel uyarıcılara karşı korumaktır. Eski Yunanlılarsa rüyaları doğüstü güçlerle iletişim sağlayan bir elçi olarak düşünmüşlerdir. Onlara göre tanrılar ve ruhların insanlara göründükleri rüyalar, olguların kendi görünüşleri içinde görülen rüyalar ve geleceğin dolaylı olarak görüldüğü rüyalar olmak üzere üç türlü rüya türü olduğu inancı hâkimdi. Hintliler, bir işe başlamadan önce Tanrı tarafından kendilerine mesaj içerikli olabilecek rüyaya odaklanırlardı. Günümüzde de insanlar, sıkıntılı durumlarında rüyaya odaklanıp geleceğe yönelik bir ipucu veya çıkış yolu ararlar. Hristiyanlıkta ise rüya kültürünü

kutsal kitapları olan İncil’de Hz. İsa’nın doğum olayında görmekteyiz (Yüksel, 1996: 13-16). İlk Romalılar tıp tarihine gezgin hastahaneler adı verilen kurumlarıyla geçmişlerdir. Bu hastahanelerde normal tedavilerin yanı sıra rüya odaları denen çeşitli bölümler oluşturulmuş, hastanın temizliği yapıldıktan sonra bu odalarda uyuması sağlanır, gördükleri rüya veya rüyalar, aynı zamanda din adamı da olan rahip-hekimler tarafından yorumlanır, tedavi yöntemi olarak da telkin ve psikoterapi kullanılırdı. (Bülbüloğlu, 2015: 15). Rüyaların insanları nasıl ikna ettiğine dair en güzel örnek. komutan Xerves’in gördüğü rüyadan etkilenip savaş için sefere çıkmasıdır. Xerves adlı komutanın, sefere çıkmadan önce akıl aldığını ama rüyalarının onu sefere yollamak için sinyaller gönderdiğini bunun üzerine de yola koyulduğuna tanık oluyoruz. O dönemin ünlü filozofu olan Arbanas ise komutana, insanın rüyasında uyuyacağı ana kadar ki düşüncelerini, hayallerini ve yaşadıklarını gördüğünü söyleyerek onu kararından vazgeçirmeye çalışsa da başarılı olamamıştır (Muradoğlu, 2016: 49). Rüyalar ile ilgili çalışma yapan önemli filozoflardan biri de Aristoteles’tir. Aristoteles, rüyaları insanın hayal dünyasının alt ürünleri, yani atık ürünleri, olarak görmüştür. Dış uyarıcılardan bağımsız olan zihnin yanılabilceğini bunu da önlemek için zihnin, uyanık ve aktif olması gerektiğini belirtmiştir. Aktif olan zihnin, diğer duyarlar üzerinde de denetleme yetkisi yüksek olacaktır. Bu yetkiye sahip olan bilincimiz, uykudayken rüyanın ortasından geçici olarak kendini geri çeker, bu yüzden uykudayken bazı sembolleri kendi algıladığımız materyallerle algılama eğilim vardır (Ross, 1993, 2014: 229).

Diğer bir filozof olan Demokritis ise rüyaların, maddi dünyada yaşayan ruhların, insan bedenine farklı deliklerden büyük ihtimalle insanın çakra alanlarına girmesi ile görüldüğünü belirtmiştir. Yine Plutarch ise sonbahar rüyalarının, gelecekle ilgili çok az bilgi verdiğini belirtmiş ve bunun sebeplerini de tartışmaya açmıştır. Bazı âlimler de sonbahar ve kış rüyalarının kısmen ve bazılarının da hiç çıkmadığını varsaymışlardır. Rüyalar ile ilgili o dönemden kalma çalışmalar ise şöyledir: Demokrit devrinden, Hristiyanlığın başlayacağı döneme kadar 26 adet rüya yorum kitabı çıkarılmış. M. Ö. 2. yy’da yaşayan mesleği doktorluk olan Antidemoris, İtalya ve Anadolu’da rüyalarla ilgili derleme çalışması yapmıştır (Freud, 1965: 13, 14).

Görülen rüyalar; bilimsel anlamda bazı buluşların yapılmasına da katkı sağlamıştır. Bunun bir örneği Niels Bohr’un gördüğü rüyadır. Rüyasında kızgın gazlarla çevrili bir merkezde güneşin durduğunu gezegenlerin, güneşin etrafında ince ipliklerle güneşe bağlı bir şekilde döndüğünü, yanan gazların ise bir süre sonra soğuyup katlaştığını görmüştür. İşte bu rüya ile bilimsel fizik tarihi baştan sona değişime uğramıştır; çünkü bu rüya, Bohr’un kafasında uzun zamandır çözemediği Kuantum fiziğinin temellerinin oluşumuna katkı

sağlamıştır (www. bilgiustam. com/rüyalarda-gorulen-icadlar-buluslar-ve-kesifler/2015).

Şamanların da mistik güçlerle bağlantı kurmak ve eğitimlerini tamamlamak için rüya tecrübesinden faydalandığını biliyoruz. Şaman vasfına ulaşabilmek her ne kadar soy yoluyla olsa da en son aşama yine rüya tecrübesi ile sağlanmaktadır. Şamanlara şamanlık kimliği ile ilgili teorik ve pratik vasıfların, ataların ruhları aracılığıyla kazandırıldığına inanılır (Eliade, 2006: 131).

İbn-i Sina faal akıl kavramı teorisini ortaya atmış. Rüyada görülen sembolü, oluşturmak için önce beynimiz, bir zıtlık oluşturur, bilgileri birbiriyle karşılaştırır, böylece faal akıl, önce onu mantığımızda eritir, sonra ise bunlar, düşlerimizde sembol olarak belirir. İslam filozoflarından Kindi ise rüya tecrübesini bundan yüzyıllar önce sorgulamıştır. Ona göre bazı olaylar daha gerçekleşmeden önce rüyalarımızda görünür. Bazı rüyalarındaki semboller neden zıtlıklarıyla yorumlanır gibi sorulara cevap ararken cevabını da kendi içinde bulmuştur. Ona göre bunun sebebi, insan benliğinin veya egosunun idrak yeteneğine sahip olmasıyla ilgili bilgisinin artması sayesinde rüyaların şifrelerini çözebilme yeteneğine sahip olunur. Eğer aklımız en saf haliyle nesneye veya sembole odaklanırsa o zaman doğru yorum yapılmış olur (Güneş, 2019: 36, 47).

Aristo'nun rüya teorisinden yüzlerce yıl sonra ortaya çıkan Freud, uyuma sürecinde duygularımızı harekete geçiren dış uyarıcıların beynimize etki etmesiyle, rüyalarımızın yönlendirildiğini bunun sonucunda da semboller yoluyla rüya pratiğinin yaşandığını belirtmiştir.

Günümüzde rüyalar ile ilgili en kapsamlı çalışmanın Freud'la başladığını görmekteyiz. Freud, insanlar neden ve niçin rüya görüyor, rüyaların herhangi bir oluşum yasası var mıdır çocuk ve yetişkin rüyaları neden birbirinden farklıdır türünden sorular sorarak yola çıkmış ve bu bilimin oluşmasına katkı sağlamıştır. Yaptığı araştırmaların sonucunda rüyaların insanın ruhsal geçmişinden izler taşıdığını ortaya çıkarmıştır. Yaşantılarımız+bilinçaltımızı etkileme derecesi+rüyalarımıza yansması frekansını da etkiler. Bundan dolayı rüyalarımızda hafızamız; kolektif şuurun etkisiyle diriktir, geçmiş ve gelecek iç içedir. Rüyanın oluşum sebeplerini ve rüyaların hangi bilim dalının konusu olduğu tartışmasını da yapan Freud, aynı zamanda da rüya kaynaklarının neler olduğunu incelemiş, elde ettiği verilere göre harici (duyusal), öznel, organik ve psişik uyarımlar olmak üzere dört grupta rüyaları sınıflandırmıştır (Freud, 2006: 34). Rüyaların anlamını da irdeleyen Freud, kendi psişik dünyamızdan gelen mesajların, bilinçüstüne semboller yoluyla çıkışı olarak tanımlamıştır. Buna bağlı olarak rüyaların uykuyla

olan bağlantısını da inceleyen uykunun insan bedeninin, fonksiyonlarının dinlenmeye çekildiği, bilinçli hayata ara verildiği kendini yenilemeye çalıştığı bir döngü olduğunu belirtmiştir (Fromm, 2016: 6, 7).

Jung, *Keşfedilmemiş Benlik* adlı kitabında, arkaik insanın rüyasında, gördüklerini somut olarak algıladığını, bu durumun nedeninin psişik olaylarla ilinti kurulamayacağını; çünkü onların benliğine yaşadıkları olayların birebir etki ettiğini, bunun da rüyalarına nesnellik kattığını belirtmiştir. Öte yandan kendileriyle görüşme yapılan bazı gruplar ise rüya görmenin sadece büyücülere ait bir vasıf olduğunu, bundan dolayı da kendilerinin rüya görmediğini bunun da mantıken hem olumlama, hem de yadsıma gibi bir çelişkinin işaretleri olduğunu Jung belirtmiştir (Jung, 1999: 19).

1.1.1. Rüyanın anavatanı /arketipi / uyku

Bütün canlı varlıklar gibi insanlar da uyur, uyumazsak vücudumuz ruhsal ve bedensel açıdan bazı rahatsızlıklar geçirir. Bizi uyutan bu döngüye bilim adamları *Circadian Ritimleri* adını vermişlerdir. Circadian Ritimleri arasındaki *faz değişimleri'nin* insan üzerindeki etkileri kesin olmamakla beraber bu sistemin daha çok doğa olaylarıyla ilintili olduğu düşünülmektedir. Örneğin gelgit olayları, ayrıca bazı bitkilerin gece kapanıp gündüz açılması gibi. İnsanın da bu döngüsel olaylardan kısmen de olsa etkilendiği düşünülmektedir. Beynimiz gece olduğu zaman bütün duyuşal girdileri, dış dünyadan gelen uyarıcılara karşı kapatır ve adeta bir aura alanı oluşturup kendisini korumaya alır. Sabah olduğunda ise kişiler, bedensel ve duyuşal açıdan hareketlenerek dış dünyadan gelen bütün uyarıcılara açık hale gelir. Eğer istediğimiz kadar uyuyamazsak bedenimiz negatif sinyallerle rahatsızlandığını bize hissettirir. Bu sıkıntının başlıcaları huzursuzluk, sinirlilik, uykulama, iştahsızlık vb. (Türkoğlu, 2010: 40). *“Uyku ölümün küçük kardeşidir.”* Bu sözü duymayan ve bilmeyen yok gibidir. Bu ikilinin arasındaki bu birlikteliğin kaynağı nasıl oluşmuştur diye kendimize bir soru sorduğumuzda vereceğimiz cevap muhtemelen uyurken insanın çevresiyle olan etkileşimin kesilmesi olacaktır. Uyanırken yaşamımız bir koşturmaca, hareketlilik içinde geçer. Uyuduğumuz zaman bu hareketlilik yerini iç dünyamızdaki farklı bir dünyaya, rüyalar âlemine devreder. Görülen rüyalar ise tablolar halinde yani parça parçadır. Bu tabloların, içinde brüt yaşantımızda yapmak isteyip te yapamadıklarımız; hayallerimiz, statülerimiz, yerinde olmak istediğimiz kişiler, akrabalarımız; sevdiğimiz sevmediğimiz her şey yer alır. Bu ve buna benzer şeyleri, ancak uyuduğumuz zaman, rüyalarımız aracılığıyla görürüz. Her rüya, yeni bir film ve yeni oyuncular demektir. Bu filmde yönetmen koltuğuna beynimiz oturur, istediği kişiyi istediği rolde oynatır.

Fizyolojik ve psikolojik olarak iki farklı tanımlaması yapılan uyku: Tüm yaşamsal enerjimizin dinlenmeye geçtiği bir dönemken; psikolojik açıdan ise dış çevreden gelen girdilerin ve buna bağlı olarak şekillenen duyuşal çıktılarının durduğu bir zaman aralığıdır. İnsanın aurasının oluşturduğu elektromanyetik alandan kaynaklı oluşan bir enerji sistemi vardır, insan yaşantısı boyunca ne kadar çok uyarıcıya maruz kalırsa kaldığı uyarıcı enerji olarak vücudunda toplanır, işte bu enerji; uyku sırasında rüyalar yoluyla değişik semboller, simgeler, imgeler vb. olarak ortaya çıkar (Fromm, 2014: 45). Rüya görebilmek için uyumalıyız. Uyuyamayan insan rüya göremez. Bu dünya ve öteki dünya arasında bir köprü olan rüyalarla ilgili çalışma yapan bilim insanlarına göre hayal âlemi olarak da anılan rüyalar; bazı düşünürlere göre hayal âlemi değil, özbenin oluşturduğu bir gerçekliktir. Bu gerçeklik bize gelecekte bilgi getiren fenomenlere sahiptir bu durum ise Hızır rüyalarının gelecekte haber verme özelliğini doğrulamaktadır (Wolf 2014: 19).

1.1.2. Rüyaların içeriği

Bilindiği gibi rüya tabloları kendilerini görseller aracılığıyla oldurur. Olmayan şeyi halüsinasyonlar yardımıyla oldurur. Bu durumda gördüğümüz rüyalardan sadece bir veya iki rüyanın içeriği bize gerçekliğini gösterir. Yine bazı araştırmacılara göre saçma rüyalar görmemizin sebebi psişik dünyamızdan kaynaklı “*Keyif yaşantısının*” belli aralıklarla istediği sembolleri ve olayları kendince özet halinde sunmasıdır (Freud, 2006: 73, 74, 78). Rüyaların içeriğini kullanılan ilaç vb. maddeler de etkilemektedir. Yine gün içinde yaşadığımız olaylar görüştüğümüz, konuştuğumuz kişiler de rüyalarımızın içeriğini etkileyebilmektedir. İçinden çıkamadığımız sorunlara da uyumadan önce odaklandığımız takdirde sorunu çözme ile ilgili rüyalar gördüğümüz de bilinen bir gerçekliktir. Lokal bazda semboller görüldüğü gibi evrensel anlamda da sembollerde rüyalarda görülebilir. En bilinenler, su, anne, baba, ölmüş yakınlarımız, diş; yapılar, bahçe köpek, yılan ve bazı meyvelerdir. Özellikle elma en bilinen semboldür. Yeşil, siyah, kahverengi ve sarı renk ise rüya içeriğinin temel renkleridir. Rüyaların içeriği ile ilgili çalışmalar bundan bir önceki yüzyılda da vardı. O dönemki düşünceye göre içeriği oluşturan ayrıntılar kişinin konumu, yaşı, cinsiyeti, eğitimi, vb. pek çok şeye bağlıdır. İnsanlar, hırs ve tutkularının rüyasını görür. Bu hırslar içimizde uyuyan, bize ivme kazandıran, benliğimize işleyen duygulardır. Herkes hangi duyguları hayatında yaşarsa rüyasında da onları görür.

Hayatımızda hiç görmediğimiz ve karşılaşmadığımız bir sembolün veya olayın rüyamıza girmesi bizi şaşırtabilir. Bu sembol ve olay bir anda neden rüyamıza girdi düşüncesinden hareketle kaynağını araştırmaya başlarız. Bu durumda bazen farkında olmadan yaşadığımız bir olayı, geçmişte yaşadığımız

bir olayla bağlantı kurup çözebiliriz. Bunun sebebi ise beynimizin odaklandığı bazı düşünceler, sıradan bir günde yaşadığımız olaylardan sıyrıldığı zaman rüyalarımızı etkiler ve aradığımız çözüme ulaşıyoruz. Bir teoriye göre rüyada en önemsiz malzemenin içinde bizim yaşantımızı etkileyecek derecede içerikler taşıyabilir. Kısaca “*Uyanık bilinç*” hangi malzemeyi önemsemese o malzeme bilincin çöplüğüne atılır. Yeri geldiğinde bunlar bilinçüstüne rüyalar yoluyla çıkabilir. Dıştan gelen uyarıcıların, rüyaları etkileme derecesi de önemlidir. Örneğin bir insan uyurken bir şey söylediğinizde uyanmaz ama adı ile kendisine seslenirseniz size cevap verir. Bu durum, uykudayken bile bilincimizin uyanık olduğunu ve gelen uyarıcılar arasında seçim yapabildiğini göstermektedir.

Sonuç olarak rüyalar, hiçbir olayı ve sembolü kendi kendine üretmez aksine geçmişte yaşananların izlerini taşır. Bazen de kendine göre seçimler yapar. Burada önemli bir detaya dikkat çekmekte fayda vardır. Bazı insanların bebeklik ve diğer yaşantı dönemlerine ait çok güçlü hafızaları (Hiperemnezi) vardır. Bundan dolayı rüyalarında geçmişin izlerini pek anlamlandıramasalar bile bile sık sık geçmişlerine dair rüya görürler. Rüya hafızamızda bilinçdışımızın dibinde, önemsiz, bizim bilmediğimiz şekil, zemin, yer ilişkileriyle örülü bir dünya vardır. Rüyalarla ilgili ilginç noktalardan biri ise unuttuğumuz bir rüyayı, gün içinde veya sonraki günlerde aniden hafızamız, gördüğümüz sembolü çağrıştıran bir malzeme bulduğunda rüyayı hatırlar. Burada kafaları karıştıran nokta ise hatırlanan kısmın ne kadar gerçekçi ve geri kalan kısmın da ne kadar tahrip olduğudur. Bu durum ise rüyanın yorumunu etkileyecektir (Freud, 2016: 48, 51, 56, 84, 90).

Freud, çocuk düşleri ile de ilgilenmiş onların rüyalarının genel itibari ile kısa, net ve kendi içinde bir bütünlük oluşturduğunu belirtir. Bu tür rüyaları yorumlarken çocuklara çok fazla soru sorulmaması gerektiğini özellikle vurgulamıştır. Çocuk ile ilgili ön bir bilgiye sahip olunması gerektiğini de özellikle vurgular. Genellikle gündüz vakti yaşanan bir olayı, çocuklar düşlerinde görür. Beş ile sekiz yaşları arası *düşsel çarpıtma* olaylarının yoğun yaşandığı dönemdir. Bundan dolayı çocukla görüşürken yaş ve dönem özelliklerini de bilmek gerekir (Freud, 2019: 170).

1.1.3. Rüyaları Görme Süresi

Bilindiği gibi rüyalar belli bir zaman aralığında uykuya daldıktan yarım saat veya bir saat sonra yavaş yavaş görsel tablolar olarak sahneye çıkar. Rüyalarımızı REM'in 4. safhasında görürüz. Bu evrede vücut hiç hareket etmez, adeta kaskatı kesilir. Bu evrede görülen rüyalar, aslında biraz da sıkıştırılmış rüyaları içerdiğinden süresi olduğundan uzun görünür. Profesör

David Koulack, tarafından yapılan deney bir hayli ilginçtir. Doğuştan gelen uyarıcılar ile uyanma zamanı arasındaki sürenin ölçümünü merak eden Koulack'ın, yaptığı deneyden sonra elde ettiği verilere göre uyanırken gerçekleşen olayların geçme zamanı ile rüyada geçen zamanın aynı veya çok yakın olduğu tespitidir. Diğer bir zaman rüyası da flaş rüyalarıdır. Bunlar birden fazla olayın bir veya iki saniye içinde toplanmasıyla, iç içe geçmesiyle oluşur ve bir tablo içine sıkıştırılır, birbiri ardına patlayan flaş ışıkları gibi görülür. Bu rüyaların içerikleri de flaş sayılarına ve uzunluklarına göre değişmektedir. Jung, rüyaların süresinden farklı olarak, zaman eşzamanlılık kavramlarını, irdelemiştir. Buna göre, rastlantısal olaylar, insanın bilinçaltında yaşayan kolektif düşüncelerin, dünyanın var olduğu andan, arkaik dönemden günümüze kadar devam eden ruhsal süreçlerin oluşturduğu enerjilerin evrensel bir parçasıdır. Bunun da sebebini insanüstü olayların ivmelerine bağlamış ve rüya terminolojisine yeni bir tanım katmıştır. Bu duruma Jung; *°Kollektif şuur dışı °* demiştir. Yaşantımızdaki bazı rastlantısal olayları, eşzamanlı olarak başlatan olay budur (Combs, Holland, 1998: 108, 109). Görme süresi, rüyaların boyutlarını da etkiler. Kısa düşler, bunlar içinde bir olay ve görüntüyü içine sığdıran rüyalarıdır. Uzun rüyalar içinde ise çok fazla görüntü ve olayı barındıran bu rüyaların sınırsız bir içeriği vardır. Gerçeğe yakın rüyalar, zayıf rüyalar, duyguların özellikle ağlama hissiyatının yoğun yaşandığı rüyalarıdır. Şayet kişi, rüyasında ağlıyorsa uykusundan uyanır (Freud, 2019 : 125).

1.1.4. Rüya tabiri ve türleri

Abr kökünden türeyen tabir kelimesi, bir kenardan diğer kenara geçmek anlamına gelir. Rüyalarda görülen şeylerin ifade ettiği, şeylerin neleri sembolize ettiğini açıklayan bilime denir. Rüya yorumlayanlara ise muaabbir, yazılan eserlere ise *ta'bir-nâme rü'yâ-nâme, vâkıa-nâme, segir-nâme, denir*. Rüya tabirciliğiyle ilgilenen medeniyetlerin en önemlisi Mısırlılar idi. Onların bu konuda yazılmış en eski eseri 12. sülâleye ait olan bir papirüstür. Bu papirüste iki yüz farklı rüya, iyi veya kötü olmalarına göre yorumlanmıştır (Freud, 1965: 12). Ta'bir-nâmeler genel itibarıyla iki bölümden oluşur. Sonunda ise bir çeşit fal sayılabilecek bir bölüm bulunur (<https://islamansiklopedisi> 2019). Tabir gerektiren rüyalar rahmanî rüyalarıdır. Endişeli, kaygılı bir halde görülen rüyaların yorumlanmaması gerekir. Uyumadan önce yenilen soğan, sarımsak, acı vb. gıdaları tüketilip, tüketilmediği uyumadan önce herhangi bir sağlık sorunu yaşayıp yaşamadığı, görülen rüyaları etkileyeceğinden rüya tabir edilmeden önce bunlar, rüyayı gören kişiye sorulup rüya bu bileşenlerin toplamından elde edilen verilere göre yorumlanmalıdır (Türüt, 2019: 9).

Rüya herkese anlatılmamalıdır. Sadece tabir işini bilen bilge kişilere yordurulmalıdır. Kitabî ve internet bilgileriyle rüya yorumlanmamalıdır. Rüya şahısların sosyal ve psikolojik durumlarına, gece gündüz, vb. değişik zaman, mevsim ayrıca mekânlara göre de farklılık gösterir. Yine tabir edecek kişinin, Kur'an'ı Kerim'i iyi yorumlayabilen, Hz. Muhammed'in hadis ve sünnetine Arap diline ve inceliklerine hakim olması gerektiği gibi folklorik yapıyı da iyi bilmesi, rüyanın türünü ve hangi sınıflandırmaya dâhil olduğunu da bilmesi gerekir. Tabir eden kişi, rüyayı nasıl tabir ederse onun yorumu genel itibariyle çıkar. Tabir öğrenilmez, Allah tarafından sadece özel kullarına bu ilim ilham yoluyla verilir. Aşağıdaki ayetler de bunun kanıtıdır. Rüya, tabir edilirken önce sembolün cinsine sonra hangi sınıfa dâhil edileceğine karar verilir. Yırtıcı kuşlar ve ağaçlar genel anlamda erkek olarak düşünülür. Sonra sınıflandırmaya tabi tutulur, görülen şey, hangi bölgede veya yörede yetişiyorsa ona göre yeniden yorulur. Ağacın veya kuşun cinsine göre de mizacı bulunmaya çalışılır (Akot, 2005:17, 18, 20). Bu konuyla ilgili kafa karışıklığı konusunda *Yusuf Suresi*'nin 4. ve 6. Ayetleri, bizi bu konuda aydınlatmaktadır. Bir gün Yûsuf, babasına demişti ki: "*Babacığım, rüyamda on bir yıldızla güneşi ve ayı bana secde ederken gördüm.*" Bu ayette Hz. İbrahim'in Allah tarafından peygamberlik ile şereflendirileceğinin sembolleri görülmektedir. "*Kuşkusuz rabbim çok iyi bilendir, hikmet sahibidir.*" Bu ayette ise Hz. Yusuf'a rüya tabir etme ilhamının, Allah tarafından verildiği gibi zahir ve batınî olaylarına da vakıf olma ve bunları çözebilme yeteneğinin de verileceği manası da çıkmaktadır (<https://kuran.diyaret.gov.tr/tefsir/>).

Asiye Hatun'da rüyaları hocası olarak gördüğü şeyhine yorumlatmıştır. Rüyaları yorumlama zamanı ile ilgili bilgiye de Peygamberimizin, rüyaları sabah saatlerinde yormasından anlıyoruz. Schmmel, Nablusi'nin rüyaları yorumlama olayına girmeden önce şöyle dua ettiğinden bahseder: "*Hayırlı bir şey öğrenesin, kötülük senden uzak dursun; iyilik bize, kötülük düşmanlarımıza. Anlat bakalım rüyam.*" Ondan sonra rüya ile ilgili bazı çözümleyici sorular sorar: Rüyayı ne zaman gördün? Uyumadan önce hangi yemekleri yedin vb. Rüyanın dışsal uyarıcılarla bağlantısını da analiz etmeye çalışır. Rüya yorumlayan kişide olması gereken özellikleri ise Schmmel şöyle sıralamıştır: Rüya yorumlayıcısı abdestli olmalı, çok aç, çok tok ve gergin olmamalıdır. Yorumlatacak kişi ise mümkünse sabah vakitlerinde ve keyifli bir şekilde havanında iyi olduğu bir zamanda gelmelidir. Güneşin doğuş ve batış saatlerinde gelmemelidir. Ayrıca gezegenlerin haftanın günleri üzerinde de pozitif ve negatif etkileri vardır. Cuma günü Venüs'ün günüdür. Bu gezegen, pozitif enerji yaydığından, rüyaları da pozitif etkiler. Cumartesi günü ise Satürn gezegeninin yaydığı negatif etkilerden dolayı rüyalar da olumsuz etkilenir. Yine rüya yorumlarken çevrede günlük akışa aykırı bazı

olaylar gerçekleşmesi de rüyaların yorumunu değiştirecektir. Örneğin o anda baykuşun ötmesi, köpek geçmesi gibi. Yorumlayıcı mümkün olduğu kadar iyiye yormalıdır. Unutulmaması gereken diğer bir nokta da rüyayı ilk yoran kimse, onun yorumuyla gerçekleşir. Ayrıca diğer önemli bir husus rüya önce olumlu yorular, ardından biri olumsuzza yorarsa rüya olumsuzlaşır, negatife dönüşür. Danyal (a.s)’a göre ise: Rüyayı unutmamanın dört sebebi vardır: Çok günah işlemek, inancın zayıflığı, insanın doğasındaki değişiklikler ve doğadaki dengenin bozulmasıdır. Sabah kalkıldığında rüyayı çabuk hatırlamak için nefes egzersizinin de faydalı olacağını savunanlar vardır. Bilinçdışı, uyarıcılara açık olduğu için kendisine gönderilen her uyarı, hafızasında saklar. Bundan dolayı bazı egzersizlerle beyin aktif hale gelir ve unutilan rüya kısmen de olsa hatırlanabilir. Aşağıda bir egzersiz örneği verilmiştir: Kendinizi ruhen iyi hissettiğinizde uyuma edimini gerçekleştirin. Daha önceden görmüş olduğunuz rüyalara odaklanın. Üç sefer say, nefes al. Ona kadar say, nefes ver. Bu uygulama iki sefer yapılmalıdır. En sonunda normal nefes al. Sabah hiç hareket etmeden, gördüklerinizi not ettiğinizi düşünün. Bulduğunuz zamana dönün. Kendinizi iyi hissetmeye devam edin. Uyumadan önce ise “*Sabah uyandığında rüyalarımı hatırlayacağım.*” diye kendinize telkinde bulunun (Dec, 1997:15).

Yine rüyalarını unutanlarla ilgili ise yapılacak diğer uygulamalar da şunlardır: İbn-i Sîrîn’e göre gördüğü rüyayı unutan kişilerin rüyasını hatırlaması için yorumcu, rüyayı yorumlatacak kişinin elini, herhangi bir organı üzerine koymasını istemelidir. Elini hangi organına yerleştirirse ona göre yorum yapılmalıdır. Bu durumu şöyle açıklamıştır: Kişi elini, Başı üzerine yerleştirirse, dağ görmüştür.

Alnına yerleştirirse, tepe veya arazi görmüştür.

Gözüne yerleştirirse, tuzlu suyu olan çeşme veya pınar görmüştür.

Burnuna yerleştirirse, dağın eteklerini görmüştür.

Yüzüne yerleştirirse, yeşillik veya çayır görmüştür.

Dişlerine yerleştirirse, tatlı suyu olan çeşme veya pınar görmüştür.

Kulağına yerleştirirse, mağara gördüğüne işaretir.

Kulak, bıyık veya sakalına yerleştirirse, çimenlik görmüştür.

Elini boğazının içine yerleştirirse, su yolu veya yeraltı yolu (tünel) görmüştür.

Elini göğsünün veya kalbinin üzerine yerleştirirse, mescit veya herhangi bir ibadet yeri görmüştür. Karnına yerleştirirse, nehir veya akarsu görmüştür.

Omzuna yerleştirirse, köşk veya manzara görmüştür.

Bileğine yerleştirirse, ağaçlık görmüştür.

Parmaklarına yerleştirirse, hurma ağacı görmüştür.

Sırtına yerleştirirse, çöl görmüştür

Böğrüne yerleştirirse, yatak veya yatak odası görmüştür

Kalçasına, yerleştirirse yeşil bir direk veya büyük bir ağaç görmüştür

Dizine, yerleştirirse uçurum görmüştür

Baldırına yerleştirirse, semeresiz ağaç veya direk vb. şeyler görmüştür.

Topuğuna yerleştirirse, küçük tepe görmüştür.

İkincisi ise ebced hesabı kullanılarak kişinin ismindeki harflere karşılığı bulunur. Dokuzdan küçük bir sayı elde edilene kadar toplam sayıdan dokuz çıkarılır (Schmmel, 2005: 60, 61, 62, 65, 67, 68). Rüyasında gördüğü şeyin hangi harfle başladığına bakar. Örneğin“zeytin“ görmüşse, ebced harflerinden “za”ya da “ze” harfine bakmalıdır.

ا Elif (a, e, i, u harfleri): *Murada erme.*

ب Ba (be harfi): *Bela ve sıkıntı.*

ج Cim (ce harfi): *Mutluluk, sevinç.*

د Dal (de harfi): *Büyüklik.*

ه Ha (he harfi): *Mutluluk sevinç.*

و Vav (ve harfi): *Murada erme.*

ز Za (ze harfi): *Rahatlık, huzura verme.*

ح Ha (kalın he harfi): *Zorluk, işin zorluğu.*

ط Ta (kalın te harfi): *Yol veya yolculuk.*

ي Ya (ye harfi): *Kalabalık ortam ve birleşme.*

ك Kaf (ke harfi): *Yalan haber.*

ل Lam (le harfi): *Sıkıntılardan kurtulma.*

م Mim (me harfi): *İşlerde başarıya ulaşma.*

ن Nun (ne harfi): *Zayıflık ve tembellikten kurtulma.*

س Sin (se harfi): *Onur ve yücelik.*

ع Ayn *Mutluluk.*

ف *Fa (fe harfi): Perişanlık ve hayıflanma.*

ص *Sad (kalın se harfi): Sağlıklı haller.*

ق *Gaf (Kalın ge harfi): Doğruluk ve güvenilirlik.*

ر *Ra (re harfi): Huzur ve mutluluk.*

ش *Şin (şe harfi): Doğruluk ve güvenilirlik.*

ت *Ta (te harfi): Mali zarar ve telef.*

ث *Sa (peltek se harfi): Bir kimseye karşı özlem.*

خ *Kha: İyi hal.*

ذ *Zal (ze harfi): Makamda terfilik ve yükseliş.*

ض *(Zad): Kötü hal, perişanlık.*

ظ *Za (kalın ze harfi): Güç ve derman.*

ĞaynHayırışlemekbereket. (islamkutuphanesi.com/turkcekitap/online/ruyatabirleri/ruyatabirlerison.htm#_Toc1489528462020).

1.1.5. Rüyalarda görülen renkler

Dünyada her şeyin rengi olduğu gibi rüyalarımızın da renkleri vardır. Beyin korteksi ile ilgili kimyasal salgılanmalardan dolayı renkli rüyalar görürüz. Rüyalarımızda gördüğümüz renklere genel itibariyle renksiz olmakla beraber siyah, gri, kahve, yeşil; mavi, sarı, turuncu ve kırmızıdır (Türkoğlu, 2010: 66).

Renklerim

Aklaşan grilikte duruyorum

Yeşilleşen mavilik

Kararan saydamlık.

Azalan tırşe:

O mor,

hiç olmadı

mi?

O tek renk

Bulunmadı mı?

Kızıltılı kahve rengi

Siyah

Beyaz.

Ab,

Az

biç olmadımmı?

Bulunamadım mı? (<http://www.leblebitozu.com/unlu-sairlerimiz-in-siyah-beyaz-siirleri/2020>). Oruç Aruoba'nın şiirlerinde dile getirdiği renkler konusu rüyalarımızın da içeriğine ve anlamına şekil vermiştir. Gördüğümüz rüyalardaki bazı renklerin anlamları ise şöyledir: En çok görülen renklerden biri “beyaz”dır. İncelediğimiz Hızır rüyalarında daha çok gelinlik ve araba ile özdeşleşen bu rengin anlamı da görülen nesnelere örtüşür. Dinî liderlerin, kutsiyetin, rengi de olan bu renk bünyesinde değişimi, temizliği, serinliği, canlılığı, aydınlığa kavuşmayı barındırdığı gibi aynı zamanda sağlık, safiyanelik, zafer, adalet ve başarının da rengidir.

Siyah renk, karanlığın, ölümün, kara bahtın, kötülüğün, umutsuzluğun rengi olmasına rağmen annelik vasfını da içerdiğinden dolayı üretici, var edici, sabır anlamlarına gelmektedir. Yine bu renk ciddiyet, ağırbaşlılık, asillik gibi insanın kişilik özelliklerini de tanımlamaktadır. Divan edebiyatı şiirlerinde de sevgilinin ağzından çıkan “ah” ise siyah ile özdeşleştirilmiştir. Kardaş'ın Ali İzzet Özkan'dan aldığı aşağıdaki dörtlükte, siyahı güzelliğin derecesini arttıran bir motif olarak kullandığını görüyoruz.

Yüzlerin azdırmış zülfü siyahım

Cilve desem değil naz desem değil

Bir kimseye benzemezsin Allah'ım

Gelin desem değil kız desem değil (Kardaş, 2019: 158).

Yukarıdaki dörtlükte siyahın farklı bir tezatlığını görüyoruz. Genelde kara haber, karamsarlık vb. negatif temalarla anlamlandırılırken; bu şiirde siyah, güzelliği abartan unsur olarak kullanılmıştır. Rüyalarda görülen diğer renkler ise şunlardır.

Gri: Kasvet, belirsizlik, korku gibi anlamlara gelmektedir. Puslu havalar gri kelimesiyle özdeşleşmiştir (Evginer, 2010: 40, 41).

Kırmızı: Ruhun sembolü olarak nitelenen ve bu özelliğinden dolayı da enerjiyi, hırsı, merhametsizliği, aktifliği, saldırganlığı temsil eder. Aynı zamanda güç ve otoriteyi ifade ettiği gibi dinamizm, yaratıcılık, kanın rengine benzemesinden dolayı da yaşamın yenilenmesi; sağlıklı olma, ruhsal

gücü, cesareti de temsil etmiştir. Birçok kültürde ilahi güce işarettir. Halk edebiyatı hikâyelerinde kavuşamadan ölen sevgililerin anısına mezarlarında kırmızı gül açar.

Yeşil: Cennetin rengi olarak da bilinen bu renk canlılığın, dinginliğin, üretkenliğin, kalp ve beyin arasındaki uyumun; dengenin bilgeliğin, bilginin, mutluluğun, kendine değer vermenin sembolüdür. Bu renk tonlarına göre farklı anlamlar taşır. Koyu renkler daha çok sert bir mizacın, refahın sembolüken açık tonlar ise barış ve sonsuzluğun sembolüdür. Hızır rüyasında yeşil görenin dileği gerçekleşir.

Sarı: Akıl, zekâ mantık bilginin toplamı idare ve yönetim işlerinin de rengidir. Şıpsevdiğin, esprinin, güneşin rengini de sembolize ettiğinden mutluluğun, pozitifliğin; bağımsızlığın işaretiyen, olumsuz anlamda hastalık, uğursuzluk ve sıkıntıya işaret eder.

Kahverengi: Güç, olgunluk güvenilirlik, dürüstlük anlamlarına gelir.

Mavi: Göğün rengi olmasından dolayı yerin karşıtıdır. Toprak yeşil, gök mavidir. Mutluluğun, sükûnetin, güvenin, kararlılığın; sadakatin, hoşgörünün, uzlaşının, evliliğinsembolüdür (<https://www.kigem.com/renklerin-psikolojik-etkileri.html?cn-reloaded=12019>).

Çivit mavisi: Kalbin, hissiyatın, içgüdülerin rengidir.

Turuncu: Arkadaşlığın, muhabbetin gülmenin rengidir.

Mor: Dini inançları sembolize eder. Uzak anlam olarak cenneti sembolize eder (Dec, 1997:13).

1.1.6. Kadınların ve erkeklerin rüya farklılıkları

Kadınlar ve erkekler biyolojik ve ruhsal açıdan farklılıklar gösterir. Bu farklılıklar rüyalara da yansımıştır. Konuyla ilgili yapılan çalışmalar da bu teoriyi desteklemiştir. E. Güven'in yaptığı araştırmaya göre korku, endişe verici, kabus vb. ruhsal açıdan stresli rüyaları, kadınların erkeklere göre daha fazla gördüğünü, ayrıntılara inme açısından iki cins arasında bir fark olmadığını belirtmiştir. Bunun sebebini ise kadınların sık rüya görmesine ve rüyaları çağırma aralığına bağlamıştır (Güven, 2015: 20). İncelediğimiz Hızır rüyalarında da kadınların erkeklere göre daha fazla rüya tecrübesi yaşadığı görülmüştür. Yine kadınların duygusal zekâlarının gelişmiş olması ve annelik güdülerinin etkisiyle daha fazla rüya gördükleri iddialar arasındadır. Ayrıca, merak güdülerinin de etkisiyle farkında olmadan bilinçaltına ya da uzun süreli belleklerine daha fazla bilgi attıkları bazen de bu bilgilerin kaygıyla birleşmesi sonucu daha fazla rüya gördükleri varsayılmaktadır. Kadınlar

yapıları gereği erkeklere kıyasla daha fazla rüya görürler. Ayrıca anne adayları hormonal değişikliklerin etkisiyle değişken rüyalar görebilmektedirler.

1.2. Rüya Çeşitleri

1.2.1. İslâm ve rüya türleri

Kuran-ı Kerim’de rüyalar konusunda kendisinden önceki kutsal kitapları örnek göstermiş ve bu rüyalara istinaden de Yusuf’un hikâyesi (Kuran 12: 6) ve İbrahim’in hikâyesinde (37: 102), İbrahim Aleyhisselâm, rüyasında İsmail’in kurban edilmesi için Allah tarafından kendisine gelen emri, rüyasında gördüğü anlatılmaktadır (Bulkeley 2008: 74). Yine Hz. Muhammed, Hudeybiye seferine çıkmadan önce Mekke’nin alınacağını rüyasında görmüştür. İslâm âlimlerine göre rüyalar dörde ayrılmaktadır.

- **Rahmanî Rüyalar:** Müjdeli (gerçekleşen) rüyalar. Allah, tarafından kullarına bu amaçla gönderilen rüyalar. Hızır rüyaları da rahmani rüyalar grubunda değerlendirilmektedir. Rahmanî rüyalara sâdık rüyalar da denir. Bu rüyayı gördüğümüzü bazı işaretlerle anlarız. REM döneminde olsak dahi hemen uyanılır. Bu rüyalar, unutulmaz en küçük bir detayına kadar hatırlanır, uykudan heyecanla uyanılır, karışık rüyalarda ise bu durum tersidir. Bu rüyalar içinde pek çok çelişkiyi de barındırır. Bütün detaylar hatırlanmaz. Sadık rüyalarda ise verilen mesajlar, bazen açık anlatıldığı gibiyorumlanma şekli net ve doğrudandır. Bazen de açık olmayan bir anlam taşır. Bu durumda bu rüyayı yorabilecek kişinin çok derin bilgisi daha çok *vehbî ilim* sahibi, kalp gözü açıklığı, olması gerekir. Bu tür rüyaları yoracak ise bu ilim Allah tarafından verilir (Güneş, 2019: 50, 51).
- **Şeytanî Rüyalar:** Şeytan tarafından insanlara korkutma amacıyla gösterilen ve gerçek olmayan rüyalar.
- **Nefsanî Rüyalar:** Kişilerin yaşadıkları olayları, sıkıntı ve mutluluklarını rüyalarında görmesidir.
- **İstihare Rüyalar:** “Hayır” istemek anlamına gelen bir kelimedir. Bu rüya grubu, kişinin hayatında yapacağı bir işin ya da evliliğin kendisi için hayırlı olup olmayacağı amacıyla abdest alarak ve iki rekât da namaz kılmasından sonra dua edilerek uykuya yatılması sonucunda görülen rüyalar (Sıddık, 2005: 12). Namazın ilk rekâtında Kâfirun Suresi, ikinci rekâtında ise İhlas Suresi okunur ve uyuyana kadar hiç konuşulmaz. Kibleye doğru yatılır. Yatmadan önce de Ayet El Kürsü okunur, sonra baş çevresine ve ayaklara üfleme yapılır. Bunun sebebi ise şeytanın insanı şaşırtmaması, rüyanın daha net görülmesi

içindir. Rüyada beyaz ve yeşil hayra yorulan, siyah ve kırmızı hayra yorulmayan renklerdir. Aşağıda N. adlı kaynak kişiden alınan istihare rüya örneği vardır.

Boşanma sürecinde olan N, boşanmasının hayırlı olup olmadığını öğrenmek için istihareye yatar. Görülen rüya ise şöyledir: *Rüyamda bir giysi diikkânına girdim, her taraf bembeyaz, parlak raflarda aynı şekilde; fakat raflar bomboş. Ayağымda da kömür karası bir bot ve dar bir capri tarzı pantolon var. Bot ile pantolonun bittiği yerde bacağım görünüyor. Sonra kabine girdim, kadın bana koyu yeşil bir pantolon uzattı. Sabah uyandığымda ferahlanmış gibiydim. İstihare rüyasında kişinin nasıl bir his ile uyandığı da önemlidir. Bu rüya boşanmamım hayırlı olacağımmın işaretiydi. Çünkü ben karar veremiyordum. Bu rüyadan sonra hemen boşanmadım. Birkaç istihareye yatma olayım daha oldu. En son da eşimle yaşadığımız ciddi bir olaydan sonra boşanmaya karar verdim.*” (K. 2)

Diğer bir rüya türü de kâbuslardır: Ruhsal açıdan gergin geçirilen bir gün, vücudu aşırı yoran yiyecek, içecek tükettiyseniz ayrıca hoş olmayan bazı davranışlar sergilediysek bu tür rüyaları görürüz. Aslında uyarıcı rüyalarda sayılabilir. Bilinçdışımız bize hayati tehlike kapıdadır, mesajını vermektedir. Eğer yaşantımıza ve davranışlarımıza dikkat etmezsek, bilinçdışımız devreye girecek ya kendini korumaya alacak sonra biz bu rüyaları dikkate alıp davranışlarımızı düzelterek ya da dikkate almayacağız hayatımızla ilgili daha ciddi tehlikeler ortaya çıkacaktır. “Ben”in strese girip vücudu aşırı savunmasına karşılık, rüya tablolarının istemeden de olsa bilince çıkmasıyla bu rüyaların görüldüğünü savunanlar da vardır. Ben, bütün çabalarına rağmen kabus rüyaları görmeye devam ederse kişi, rüyadan gerginlikle uyanacak, o zaman da uyumama tepkisi gösterecektir (Akot, 2005:14, 68). Âşık tarzı şiir geleneğinde de rüya motifi önemli bir yere sahiptir. Rüyaların büyük bir sıkıntının ardından görüldüğü gibi rüya görülemediği zamanda kahraman, sıkıntılarında kurtulmak için Allah’a yalvarır, bunun sonucunda istediği rüyayı görür ve sıkıntılarında kurtulur. Daha sonra ise kahramana kutsal bir kişi veya kişiler aşk badesi verirler, bazen bu bade bir genç kızın elinden olur. Bu arada karşılıklı konuşmalar gerçekleşir sonunda da kahramana şiirlerinde kullanacağı mahlası verilir (Günay, 1992: 11). Sufi geleneğinde de rüyalara ciddi bir şekilde önem verilmiş, özellikle toplantılarda rüyaların grup içinde anlatılması tartışılması grupça analiz edilmesi teşvik edilmiştir. Böylece kişilerin rüya tecrübesi yoluyla algılarının, bilgilerinin artırılması sağlanmıştır. Bu durum, gruptakilerin kendini bulma yolculuğunda bir hayat tecrübesi edinmesini sağladığı gibi farklı bakış açıları kazanmalarını da sağlamıştır (Yazıcı, 1994: 113). Rüyalar yoluyla merteye almak olayı da diğer bir rüya yorumlaması türlerinden biri olarak görülmektedir. Bu olay irşada varma sürecinin basamaklarından biridir. “İrşad’a varma bilindiği

gibi Allah yolu, gerçek yani doğru olan yola varma, diye adlandırılmaktadır.” İslamiyet’te belli bir sistematığe oturtulan bu analiz tekniğine göre rüya tek başına bir anlam taşımaz; ancak yorumlandığında içeriğiyle verilen mesajların kimin yorumladığıyla bir anlam kazanır. Rüya, yorumlanmadıkça bir kuş gibi uçar, yorumlandıktan sonra yine bir kuş gibi yere düşer. Burada rüyayı kimin analiz ettiği de önemlidir. Bunun güzel bir örneğini 17. yy’da Üsküp tarafında yaşayan Asiye Hatun’un yorumlaması için gördüğü rüyaları şeyhine gönderdiği mektuplarda görmekteyiz (Tura, 2002: 13).

1.2.2. Rüya ve zamanda yolculuk

Gördüğümüz rüyaların gerçekleşme zamanı peygamberimizin yaptığı açıklamayla netliğe kavuşmuştur. Peygamberimize vahiy gündüz saatlerinde geldiği için sabahın erken vakitlerinde görülen rüyalar, en doğru şekilde çıkar. İmam Câfer Sâdık ise öğle vakitlerinde görülen rüyaların çıktığını vurgulamıştır. Yine ağaçların yeşillenmeye başladığı dönem gerçek rüyaların görüldüğü zamandır. Ağaç yapraklarının, döküldüğü zamanlar da rüyaların bir anlam ifade etmediği, yani geçersiz olduğu dönemdir. 6, 10, 15, 18, 19, 22, 24 tarihli günlerde görülenler ise sâdık rüyalar grubundadır. Gecenin bitiminde görülen rüyalar, en hızlı çıkan rüyalardır. Başında görülen rüyalar ise bir ay sonra çıkar. Yine yaşlı insanların gördüğü rüyaların, genç insanların gördüğü rüyalara göre daha çabuk çıktığı söylenir bunun nedeni ise yaşlıların ölme olasılığı olmasındandır (Schmml, 2005: 48, 49, 50, 51).

1.3. REM’in keşif serüveni

Yüzyıllarca yanlış algılanan ve pek de üzerinde durulmayan bir konu olan hızlı göz hareketleri, yani meşhur REM 1953 yılında E. Aserinsky tarafından keşfedilene dek pek de önemsenmemişti. Aserinsky’inin, uykudayken hareket eden gözleri fark etmesiyle başlayan bu oluşum bilim dünyasını heyecanlandırmıştır.

Bilindiği gibi beynimizde yaklaşık olarak bir trilyon sinir hücresi ve bu hücrelerin her birine bağlı on bin lif vardır. İşte hayatımızı, yani rüyalarımızı şekillendiren bu müthiş olayın sebebi sinir hücreleri ve bu lifler arasındaki iletişimdir (Alvarez, 2001: 111, 113). Hafızamızı güncellemek için rüya görmeye ihtiyacımız vardır. Rüya görmek istiyorsak, önce uyumamız gerekmektedir. Bu uyku Non-REM uykusudur. Yavaş ve hızlı göz hareketi olmak üzere iki evreden oluşur. İlk uyku dönemi sessiz uyku olarak da adlandırılan beyinsel, bedensel faaliyetlerin azaldığı, duyuşal girdilerin devre dışı kaldığı Non-REM dönemidir (Türkoğlu, (ty): 45). İnsan beyninde uyanıklığı sağlayan bazı kimyasallar vardır. Bunların görevi uyanıklığı sağlayan alanları baskılayıp uykunun oluşmasını sağlamaktır. Non-REM

evresinin ardından daha kısa süren REM dönemine girilir. Bu dönemde nabız ve göz hareketleri hızlanırken, bedensel hareketlerimiz sıfırlanır. Bilindiği gibi rüyalar da bu REM döneminde görülür. Bu dönem yaklaşık sekiz saattir. Bu süreçte de iki saat rüya görürüz. Bu durum yeni doğan bebeklerde uyuma süresinin yarısına denk gelmektedir (Türkoğlu, 2010: 46). Ortalama bir insan ömrünün çeyrek denecek kısmı uyumayla geçmektedir. Bu da yaklaşık yirmi üç ile yirmi dört yıla tekabül etmektedir. Bu 23, 24 yılın beş altı yılı da rüya görmeye geçmektedir (Alvarez, 2001: 90). REM evresinde salgılanan bir kimyasal Dimetiltriptamindir. Rüyaların oluşumunu sağlar. İnsan uykudayken en fazla beş kez, REM dönemini yaşar bunların her biri de ortalama yirmi beş dakika sürer. İlk uyku süresi, bastırılan uyku olup dokunulduğu zaman uyanılır. Ondan sonra yavaş yavaş REM'in son evrelerine, derin uyku dönemine, rüyaların görülmeye başladığı evreye doğru yol alırız. Bunu da sağlayan beyin sapındaki bir parçadır. Ardından Pons adı verilen sinir telleri, aktif hale gelir. Bu iki organ, tek başına rüya oluşumuna tabiki katkı sağlamaz. Hemen burada devreye asetilkolin girer. Bundan sonra asetilkolin uyanıklığı sağlayan başka bir kimyasalla etkileşime geçip aktif hale gelir. Diğer yandan hücre çekirdekleriyle girdiği temasta da kendisini pasivize ederek REM'in derin uykusunu gerçekleştirir. Yine detaylı rüyaları görmemizin sebeplerinden biri de asetilkolinin sinir hücreleriyle iletişime geçip beyin kabuğuna sinyaller göndermesiyle beyin uyanılır. Sonra diğer elemanlardan oluşan hormonlar, bazı kimyasal değişkenler, serotonin, melatonin, dimeltriptamin, pinolin ve karbolin devreye girer. Böylece rüyalar oluşur. Bunun kanıtı da REM evresinde bu kimyasalların derecelerinin farklılıklar göstermesidir (Nimet, (ty) 44).

1.4. Rüya ve Freud bağlantısı

Rüya yöntemlerine geçmeden önce rüya ile ilgili olan bazı terimlerin tanımlarına bir göz atmakta fayda vardır. Freud terminolojisinde çok sık karşılaştığımız bilinçaltı veya bilinçdışı, terimlerinin *diğer adları, bilinç veya bilinç öncesidir. Psîşenin farkındalık düzeyine doğrudan ulaşamayan düşünce ve davranışlar üzerinde dinamik etkileri olan anılarımızın, ruhsal çatışmalarımızın bastırılmış dürtülerin olduğu bölgedir* (www. psikolojisozlugu. com/hakkında 2019). Eskiden rüya yorma yöntemi, rüyalardaki sembollerin, gizli bir anlam taşıdığı varsayılarak çözüldü. Bu yöntemlerden birincisi, sembolik rüyayı bütün olarak ele alan yorum yöntemiydi. Buna göre rüyanın muhtevası daha kolay olan bir içerikle yorumlanırdı. Burada rüya yorumlarken dikkat edilmesi gereken nokta; rüyanın gelecekte haber verme özelliğinden hareketle, rüyayı yormaya çalışmanın gerekliliğidir. Hızır rüyalarında da kişiler, rüyalardaki semboller de kendi gelecekleri hakkında bilgi verdiğine

inanıldığı için doğru bir şekilde analiz etmeye özen gösterilir. Diğer yöntem ise şifre yöntemidir: Bu yöntemde rüyalar şifrelerden oluşmuştur. Her işaretin bir karşılığı vardır. Rüeyayı doğru analiz etmemizi sağlayacak olan anahtar sembolleri, bulduktan sonra rüyanın gelecekle ilgili haber verme özelliği bulmaya çalışılır (Freud, 1964: 5, 6, 7). Rüya yorumlarken sansürlü, soyut vb. düşünceleri maddi anlamda analiz etmeli, sonra bunlar somutlaştırılıp parçaları birleştirilmelidir. Freud'un bu konuyla ilgili bilim dünyasına kattığı yöntemlerinden biri sıklaştırma yöntemidir. Bu durum rüyada görülen içeriğin birden fazla temayı içinde barındırabilmesidir. Bunu sağlayan belli metotlar vardır. Bu metotlara göre bir ortak nokta, etrafında oluşan çözülmesi zor temaların, tamlik oluşturması için bazı özel gizil düşünceler tespit edilmeye çalışılır sonra içinden belli kısımlar alınarak bu kısımların kaynaştırılması, bütünleştirilmesi sağlanır. Her yöntem kendi içinde pozitif ve negatif zıtlıklar oluşturup anlamsal açıdan sembollerle ve kullanılan yöntemlerle bütünlük oluşturması sağlar. Negatiflik, rüyanın içerikleri arasındaki temaları bozma özelliğidir. Bu durumda rüya yorumu tümevarım yöntemiyle değil, tümdengelim yöntemiyle ele alınıp analiz edilmelidir. Diğer bir yöntem ise ikincil işlemdir. Burada amaç rüyada bir anlam ifade eden parçaların anlamlı olduğuna bakılmadan tanımlanması, gerektiği yerde de bazı parçalar ekleyerek bir bütün etrafında toplanmaya çalışılmasıdır (Freud, 2014: 113,115).

Freud'un rüyalar ile başlayan tedavi yolculuğuna diğer bilim insanları tarafından da bazı katkılar eklendi. Buna göre rüyaların, deformasyon, kondensasyon yani yoğunlaştırma, ekonomik olma, ardıcılık, fluluk, zum ve cüruf olmak üzere bazı ilkeleri vardır:

Kondensasyon ilkesi: Bir olayı geçmişteki tüm nesne veya sembollerle bağdaştırmadır.

Zum ilkesi: Odaklanılan sembol, şekil, figür olurken, diğer görüntülerde zemindir.

Zamandırlık ilkesi: Sizi, şu anki halinizle statünüzle rolünüzle sizi alıp tarih başka bir yüzyıla götürebilir. Orada da bu kimliğinizle yine sahneye siz olarak çıkarsınız.

Sindirme ilkesi: Özellikle yaşayacağımız acı olayları rüyalarımızda tekrar tekrar görerek yaşanacak acıya alıştırmaya çabaları. Beden sistemimiz adeta prova yaparak bizi farkında olmadan korumaya alır. Olay gerçekleştiğinde de serinkanlı davranmamızın altında bu provaların olmadığı halen tartışma konusudur. Rüeyayı, insan beyninin, birincil süreci diye açıklayan tanıma göre bu dönem, mantık, zaman, ahlak ve yer kavramlarının olmadığı bir dünyadır.

Gerçek dünyadaki gerçeklikten apayrı bir dünya. Üzerini örtmeye çalıştığımız aykırı hayallerinizin, vicdanımızın sesiyle mantıksal analizler yaptığımız ve kaygılardan kurtulmaya çalıştığımız bir süreçtir (Özakkaş, 2014: 325-343). Rüyanın bu üreticilik gücünün kaynağı geçmiş olduğumuz yaşantılar mı eğer bu yaşantılarsa bu durumu nasıl açıklayabiliriz. Cevap ise bedensel ve ruhsal yapımızla alakalı olabildiği gibi bazen de yaşantılarımızdaki izler olarak ortaya çıkabilmektedir. Freud'a göre özellikle hiç hatırlamadığımız, çocukluk döneminden kalma yaşantılarımızdaki izlerin, bilinçaltında saklanıp bazen yıllar sonra birkaç sefer, bazen de tek seferliğine rüyalarımızda ortaya çıkar. Bu şaşırtıcı gerçeklik rüyanın geçmiş ve gelecek arasındaki bilgi paydaşlarını toplayıp bir sonuca varmasıyla ilgilidir. Dikkat çeken diğer bir noktaysa oluşturulan bilginin aralarında bağlantı kurulamayan, olayların çözümünde kullanılan malzeme olabilmesidir. Bunu şöyle formüle edebiliriz: Yaşantı + Arşivdeki Hafıza + Yeni Yaşantılar Sonucu Rüya da görülen İzler + Eski Hafızanın Yeni hafızayla karşılaşma Uyanması + Sonuca varma. Buradan rüyanın geçmiş arşivdeki hafızası ve yaşanan yaşantılarla bağlantı kurması sonucu kendisini var ettiğini görüyoruz.

Rüyayı oluşturan kaynakları inceleyen bilim adamları genel itibariyle dört tür kaynağın mevcut olduğunu belirlemişlerdir. Bunlar: *a) Harici duyuusal b) Öznel c) Öznel organik, bedensel ç) Psişik uyarımlardır* (Freud, 2006: 16, 20).

a) Harici Duyusal uyarımlar: Dış dünyayla bağlantı kuran duyu organlarımızın bağlantılarının kesilmesiyle oluşan uyarıcılardır. Bu kesinti ne kadar uğraşılırsa uğraşılırsa başarılı olamamaktadır. Çünkü dış uyarımlardan kendini koruyacak bir koruma kalkanını vücut mekanizmamız henüz oluşturmamıştır. Bununla alakalı olarak dış uyarımlara göre şekil alan *deneysel rüya içerikleri de üretilmiştir*.

b) Öznel Duyusal Uyarım: Hipnagojik halüsinasyon, uyku ile uyanık kalma durumu arasında görülen hülyalarımızın ürününden ibaret olan görüntülerdir. Bunu sağlayan da görsel ve işitme duyusuyla ilgili uyarımlardır. Bunlar genelde dirik, değişimlere uğrayabilen görüntülerdir.

c) İçsel, (Organik ve Bedensel) Uyarım: İnsanın kendi beden ve organ yapısındaki sıkıntılar sonucu oluşan uyarımlardır. Bu tür rüyalar başlamakta olan hastalığın belirtisini taşıdığı gibi hastalığın tedavisine yönelik ipuçları da semboller ve resimler aracılığıyla kişiye görünür, buna göre de tedaviler uygulanırdı.

ç) Psişik uyarımlar: Bedensel uyarıların ve ruhsal güdülerin ortaklaşa çalışmaları sonucunda ortaya çıkan rüyalardır (Freud, 2006: 56 c. 1).

Bilincin katmanlarını oluşturan ve farkında olmadan gündelik yaşamda da hayatımızda yer alan ve Freud, tarafından geliştirilen yapısal anlamdaki id, ego ve superego kavramları “Ben”lik bilincinin alt ve üst şeklinde sınıflandırılmasıyla oluşturulmuştur. İd, enerjinin en üst seviyesidir. İlkel ve gelişmemiş kısımdır. İnsanın ihtiyaçlarını sınırsız bir şekilde ve ahlaki değerleri hiçe sayıp karşılamaya çalışan yapıdır. Ego ise arada kalmış id ve ve superego arasında denge sağlamaya çalışır. Görevi ise id’in her isteğine cevap vermeden kişinin sağlıklı ve zarar görmeden korunmasını sağlamaktır. Superego ise id ile çatışma halinde olan baba motifi gibi düşünülebilir. Vicdanının sesini dinler, toplumsal değerlere uymaya çalışır. Kişinin kendisini değerli veya değersiz hissetmesine sebep olmasına sebep olur. Birey, neden doğru neden yanlış diye sorgulamaya başladığı zaman araya superego girer. Ceza verici bir yapı olarak görevini yapmaya çalışırsa kişinin, suçluluk, utanma gibi duygular geliştirmesine sebep olur.

1.5. Rüya ve Jung ikilisi

Freud’un kısmen öğrencisi sayılan Jung’a göre kişiler konuşmak için yazılı veya sözlü olarak kullanılan dili seçerler. Kullanılan bu dilin sembollerle dolu olduğunu ayrıca konuşmalarda tanımsız pek çok resim, kısaltma vb. öğelerinde bilinçli ve bilinçsiz bir şekilde kullanıldığını belirtmiştir. Rüyalarımızı da simge veya sembol denen, hayatımızda bir anlamı olan tanımını açık olarak bildiğimiz bazense içinde gizil, kapalı anlam taşıyan bu sembollerle yaparız. Kişiler, bilinçsiz bir şekilde düşlerinde semboller üretebilirler. Çünkü her yaşantı farkında olmadan bilinmez semboller de bünyesinde oluşturur. Bazı kavramlar ise bilinç eşiğinin alt kısımlarında kaldıklarından dolayı bilinç bunları algılamaktan uzaktır. İnsan bilinci, milyonlarca yıldır süren bir yolculuğun içindedir. Her yeni bilgi, bilinmeyene karşı bir çeşit şüphe, korku duygusu geliştirmemize sebep olur. İnsanda *“Çalılık ruhu diye adlandırılan”* ikinci bir ruh olduğu görüşünü savunan bazı bilim insanları; aile içinde bir bireyin, kendisini yılan olarak düşünebileceğini şayet bu kişi, yılanların arasına bırakılırsa korkmadan kalabilir. Bu durum bize rüyalarımızın ikinci ruhumuz olduğu düşüncesini doğrulamaktadır (Jung, 2009: 23, 24). Jung’a göre rüyalar objektif ve sübjektif düzeyde olmak üzere iki türlü yorumlanır. Çevreyle bağlantısı aktif olan kişilerin rüyaları somutlaştırılır ve rüyayı görenin kişiliğiyle bağlantısı analiz edilir.

Subjektif düzeyde yorumlama ise görülen şeylerin, rüyayı görenin kişilik özellikleriyle bağlantısı özellikle zaman açısından incelenir, kişinin yaşantısıyla ve “ben”iyle ilgili sorunlar sübjektif olarak yorumlanır (Fordham, 1997: 127). Rüyaların gizil dünyasında pek çok anlamlar bulunduğunu, bu durumun sebebinin ise bilinçdışının bilinçüstüne yansımalarının çabası olduğunu ifade eden Jung, rüyaları alışkanlık haline gelen dış uyarılara karşı gösterilen

tepkiler olarak adlandırsa da bazı tekniklerle rüyaların gizli dünyalarına inileceğini belirtmiştir. Rüyaların bütün yönleriyle ele alınıp incelenmesi ama özellikle “*Simge görsellerinin*” daha detaylı bir şekilde incelenmesi gerektiğini savunmuştur. Ayrıca aykırı düşüncelerin rüyalar yoluyla dile getirildiğini insanların gösterdiği tepkileri analiz ederek anlaşılabilirliğini savunmuştur. Rüyada görülen görüntülerin, gerçeğinden oldukça dirik olduğunu ifade eden Jung, değişik duygu durumlarını bilincin baskısı altında tutmayı, rüyaların sayesinde sağladığımızı ifade etmiştir (Jung, 2009: 31, 41, 43). Yine Jung’ın yaptığı diğer bir tespit ise rüyaların tesadüfi oluşumlarla oluştuğu iddiasıdır. “*Uyumayla beraber kendiliğinden oluşan duru görünümün izlerinin devreye girmesi*” olarak ifade ettiği bu tanımda ; Freud gibi geçmişteki yaşantılarımızdan kaynaklanan bazı izlerin, rüyalarımızı etkilediğini belirtmiştir. Bunun bir devamlılık haline geldiğini bu durumun bazen “*Geriye*” bazen de “*ileriye doğru*” gidebileceğini belirtmiştir. Geriye ve ileriye yönelik değerlendirmenin kişilerin duygusal yapısıyla bağlantılı olduğunu belirtmiştir. Yine İhya’ul Ulumidden’de geçen bir kıssada uyumanın dünya ile bağlantısına dikkat çekilmiş, dünya rüyaya benzetilirken, uyuma ise ahiretle özdeşleştirilmiştir. Karışık rüyalar görmemizin sebebinin hayat karmaşasına yoran Gazali ile aynı görüşü savunan, Jung’da, rüyaların hayatımızdaki karmaşık olaylardan etkilenerek şekil aldığı belirtmiştir (Jung, 2015: 12, 35, 36). Rüyanın devinimsel bir süreç içinde tekrarlanması ve kendini bir süre sonra unutturması pek çok araştırmacının ilgisini çekmiştir. Bu konuyla ilgili yapılan araştırmalar sonucunda elde edilen verilere göre günlük hayatta karşılaştığımız uyarımlar, sinyaller, ruhsal yapımızı etkiler. Bu sinyaller kişinin psikik yapısına göre bazen cılızlaşırken bazen de olabildiğince aktifleşir. Bu sürecin diriliğini de hafızamızın en önemli besin kaynağı olan tekrarlar sağlar. Rüyalardaki tablolar, genelde tek yaşantıya sahiptir. Bunların tekrarlanma güçlerini ise türdeş sinyaller ve benzer grup tabloları sağlar. Günlük hayatını rüyalarına göre şekillendiren ve rüyaları önemseyen kişiler, daha fazla rüya görür, gördüklerini de çabuk hatırlar. Bütünlüğün sağlanamadığı, karışık, anlamsızlık içeren rüyalar, hafızamızda depolanmaz. Bundan dolayı bu rüyaları beyin hafızasına almaz ve çabucak unutulur. Unutulan rüyalar ile ilgili diğer bir görüş ise uyandığımız andan itibaren çevreden çok fazla dış uyarıcıya maruz kalırız. Bu durumda beyin bunlarla ister istemez ilgilenmek zorunda kalır ve beynimizde sadece bu uyarıcı istilasına dayanabilen rüyalar ve tablolar hatırlanır. Diğerleri de hafızamızda yok olur, gider (Freud, 2006;35). Alvarez sınıflandırmasında bu dönem REM’in derin uyku evresine denk gelmektedir. Diğer bir teori ise REM döneminde sinir sistemimiz çalışmaz bunun sonucunda da rüyalarımızı hatırlayamayız. Ayrıca geceden sonraki zaman sürecinde görülen rüyaları Freud, bilinçli olarak görülen rüyalar olarak tanımlamıştır (Alvarez, 2010: 114, 175, 176).

Hızır'ın Adları ve Vasıfları

2.1. Hızır ile İlgili Kaynaklar

Hızır'ı anlamlandırmaya çalışma çabaları ancak bu konu ile ilgili kaynakları taramakla şekil alıp gerçek anlamda ete kemiğe bürünecektir. Konu ile ilgili çalışma yaparken kullanılacak temel kaynakları bilmek, içeriğin sağlam ve bilimsel temellere oturmasını sağlayacaktır. Bu konuda otorite sayılan Ocak'a göre Hızır ile ilgili kaynaklar beş gruba ayrılır. Bunlar sırasıyla:

- a) İlahiyat
- b) Tarih
- c) Tasavvuf
- d) Edebiyat
- e) Folklor kaynaklarıdır.
- f) Bunlarda kendi aralarında on dört alt gruba ayrılır

İlahiyat kaynakları

Ana ve ikincil kaynak olmak üzere iki tanedir.

Ana kaynaklar

Kur'an-ı Kerim, hadis külliyatı

İkincil kaynaklar

Tefsirler, hadis külliyatı şerhleri

Tarihi kaynaklar

Vekâyinâmeler, kasasü'l enbiyâlar, İskender tarihleri

Tasavvufî kaynaklar

Çeşitli içeriklerde eserler, sufi tabakâtları, evliya menâkıbnâmeleri, Musa ve Hızır kıssası risaleleri.

Edebiyat kaynakları

Divânlar, sözlü ve yazılı anlatım ve dinî halk edebiyatı ürünleri

Folklor kaynakları

Halk anlatmaları (Ocak, 2012:19)

2.2. Hızır'ın soyu

Hızır'ın adı ve soyu ile ilgili net bir bilgi yoktur. Hızır, üst kimlikler aslında. Yeri geldiğinde kapınıza gelen bir fukara, sokakta, yolda, her an her yerde, farklı bir kılıkla karşımıza çıkabilen ve göz açıp kapayıncaya kadar sırlara karışan biri de olabilmektedir. Bundan dolayı Hızır bir bilinmezdir, hayal gücünün ötesinde bir kavramdır. Alevilik düşüncesinde Hızır-Ali özdeşliğinden dolayı farklı bir kutsiyet olarak görülür. Hızır'ın bilinmezliği insanlarda farklı algılamalara yol açmış, farklı tiplerde ve kimliklerde ortaya çıkışı da var olan yazılı ve sözlü literatürde de kendisi ile ilgili net veriler elde edilememesine yol açmıştır. Soyu ile ilgili bilinen en az otuz kadar rivayet vardır. Bilinen tek gerçek ise bu kutsal mitosun, figürün, portrenin kim olduğu sorusuna halen cevap bulunamadığıdır. Hızır'ı bir yere oturtmak bir kimlik vererek insan durumuna getirmenin zorunluluğundan kaynaklanmaktadır. Böylece Hızır, bilinmeyen sırlarla dolu olmaktan çıkacak kendisini tanımlamış ve bir kimliğe oturtmuş olacağız. Bazı araştırmacılara göre Yahudilik orjinli mehdi adlı kurtarıcının İslâmi veya Şii versiyonudur. Kehf Suresi'nde anlatıldığına göre babası, kendisinden sonra yerine halife olarak Hızır (a.s.)'i istese de Hızır (a.s.)'in bunu kabul etmediği ve bulunduğu yeri terk ettiği belirtilir (Toker, 2013: 32, 34). Ögel ise İslâmiyet öncesi, Ak Sakallı Kocalar'ın, bunu Dede Korkut'ta bariz bir şekilde görmekteyiz. Zaman içinde anlam değişikliğine uğraması sonucu Hızır vasfına ulaştığını belirtmiştir. Hızır ile ilgili rivayetleri peygamber soyları ve diğerleri olarak ikiye ayırabiliriz.

Peygamber soyları

Hızır, Hz. Âdem'in soyundan olduğuna dair rivayetler Kabil'in oğlu yani Hz. Âdem'in torunu olduğuna dair rivayetler ve Nuh'un soyundan geldiğine dair rivayetler olmak üzere ayrılır. Nuh'un soyundan olduğunu iddia edenlerin tezine göre ona "Belya b. Melka b. Amir b. Salih b. Erfahsed b. Sam

b. Nuh derlerdi.” düşüncesidir (Atılgan, 2006: 70). Yine Nuh’un soyundan Melikan’ın oğlu Talya olduğuna dair rivayetler (Çınar, 2016:37). *Hızır İshak’ın torunlarından Hazrun Bin Amâyiyl olduğu*, Hz. Hârûn’un soyuyla bağlantılı olduğu adının *Hadırbın Âmiya* olabileceği. Yeryüzünde gelmiş geçmiş iki isimli beş peygamber vardır. Bunlardan birisi Elyasa adıyla bilinen Hızır’dır. Hz. İbrahim’in soyundan olduğu bunu Tarihçi Teberi belirtmiştir (Sayın, 2009: 4, 5). Hz. Musa’nın yeğeni Yuşa olduğu yönünde rivayetler vardır. Cihangir ve cihan anlamlarına gelen Zülkarneyn adlı kişinin, komutanlarından biri olduğu ve bu kişi, kimilerine göre Hz. İbrahim döneminde yaşayan İskender’dir. Ocak ise Hızır’ın soyu ile ilgili yapılan değerlendirmelerden en doğrusunun peygamberler ile ilgili olanın olduğunu belirtmiştir (Ocak, 2012: 62).

2.3. Adları ile ilgili rivayetler

Hz. Muhammed (s a.v)’in buyurduğuna göre Hızır, kurumuş beyaz ot demetinin üzerine oturduğu zaman deste yeşerdiği için bu adı almıştır. Ayrıca Hızır nerede namaz kılsa orasının yeşillendiğine dair rivayetlerde vardır (Atılgan,2009:84,85).Diğer bir iddia ise isminin Elyâs, Elyesa veya İlya’dan evrildiği yönündedir (islamansiklopedisi. org.tr). İbn Kuteybe’ye göre Belyâ İbn Melkân Hızır’ın diğer adıdır. Bir diğer tartışmalı isim de Arapça El-Hadır olarak kaynaklarda geçen kelimedir. Bu isim, kimilerine göre bir unvandır. Daha sonra ise sıfat olarak kullanılmaya başlanmış ve sonraki süreçte de isimleşmiştir (Dinç, 2011: 44).

Soruklu’ya göre *Hızır ve Hıdır* isimleri Arapça yeşil ile bağlantılı renklerin ismi olan *Hadra’nın* dilimize dönüşümüyle oluşmuştur. Arapça, Farsça dat ve zat harflerinin dilimizdeki telaffuz farklılığının bu evrilmeye yol açtığını belirtir (Soruklu, 2018: 6). Diğer bir iddia ise Hz. İbrahim ve Hz. Mûsâ döneminde yaşamış Melkan oğlu Belka adındaki kişinin lakabının Hızır olduğudur (Sayın, 2009: 13). Hızır’ın diğer isimlerinden biri Kıdır’dır. Bu isim, Orta Asya sahasındaki bazı yerlerde Kıdıruv diye söylenmektedir. Şans, baht, talih, anlamlarına gelen bu kut iyesi, halkın arasına karışıp gezer, zor durumda olan kişilere yardım eder, onların sıkıntılarını çare olur ve korur. Bu İlahi özelliği olan “iye” ye, Tanrı tarafından doğüstü güçler bahşedilmiştir. Çetin’e göre Kıdır’dan Hızır’a bu değişim önce “*kut iyesi*” olarak Kıdır’da hayat buldu. Ataların ruhlarının devreye girmesiyle eren ve evliyalara, en son ise Hızır-İlyas birlikteliğine dönüşmüştür (Çetin, 2002: 33, 34).

Karakurt’a göre Hızır, Hıdır veya al-Khiḍr yeşil adam olarak da bilinen Kehf Suresi’nde kendisinden bahsedilen ve Allah tarafından kendisine bilgi, keramet verildiği iddia edilen kişidir. İsmi kökeni Sümerce’ye dayanır.

Büyük ihtimalle burada kastedilen Hasistra'nın evrilmiş halidir (Karakurt, 2012:389). Aydın'a göre kimi hadislerde "El-Hazır, yeşillik" diye geçen kelimenin türü sıfattır. Halk tarafından (*el-Hızır aşığı yukarı yeşillik*) olarak yanlış bir kullanım sonucu telaffuzunun isimleşerek değiştiğini belirtmiştir (Aydın, 1986:54).

Geçmişte birçok meslek grubunun Hızır ile bağ kurmaya çalışma çabalarının sonucunda Hızır ve ailesi ile de ilgili farklı anlatımlar ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri Müstakimzâde, Abdükadir Şâzili'nin Kevâkibi Zâhiresi'ndeki anlatımdır. Buna göre "Hızır'ın babası Şit ve İbrahim peygamberin özel kâtibidir. Bu özel mesleği babası, oğluna da öğretmiştir. Hızır, daha sonra kâtipliği bırakmış ve Zü'l Karneyn'in yanına gitmiştir." (Ocak, 2012:64). Babasının Fars, annesinin ise Rum kökenli olduğu yönünde söylentiler mevcuttur. Melkân Hızır (a.s.)'in babasının, Elhâ ise annesinin adıdır (Hilmi, 2012: 6, 13). Şiraz bölgesi civarında bir Sultan oğlu olarak dünyaya geldiği yönünde söylentiler de mevcuttur (Toker, 2013: 34). Ailesi ile bilgiler yukarıdaki anlatımlar doğrultusunda görüldüğü gibi rivayetlerden öteye maalesef gitmemektedir. Hızır'ın Kitab-ı Mukaddes'teki adı İlya'dır. Hızır (a.s.)'in isminin diğer dillerdeki karşılıkları ise şöyledir: İlyas ya da Elyasa; isminin karşılığı Belya veya İlya'dır. Yine İlya isminin Arapça İlyas ismine karşılık geldiği. Grekçe Eliyas'ın İbranice'de Elijah, Süryanice'de İliya veya İlya, Batı dillerindeki karşılığı ise Elie, Arapça İlyas, bu aynı görünen isimlerin farklı şekillerde evrilmelerinden oluşmuşlardır (Atılğan, 2006:71).

2.4. Hızır'ın fiziki özellikleri

Hızır'ın fiziki özellikleri inanç terminolojisinde genelde yeşil temasıyla özdeşleştirilmiştir. Yeşil doğadır, canlılık ve diriliştir. Hızır'ın nikabı da yeşildir. İlginç olan ise yeşil ile özdeşleşen Hızır'ın dış fiziki özelliklerinin pek bilinmeyişi. Hızır'ı diğer insanlardan nasıl ayırt edeceğiz sorusu muallaktır. Onun insanların karşısına nasıl ne zaman hangi fiziki yapı ve kişilikle çıkacağı bilinmemektedir. Boratav ise Hızır'ın pek bilinmeyen bir fiziki özelliğine işaret etmiş sağ mı sol mu olduğu bilinmeyen bir parmağının kemiksiz, şahadet ve orta parmağının, aynı uzunlukta olduğu tezini ileri sürmüştür. Yine yüzünde yeşil bir peçe olduğu, bastığı yerdeki bitkilerin yeşerdiği rivayetler arasındadır (Çınar, 2016:39). Hızır'ın dış görüntüsü ile ilgili bir ayrıntıya da Hacı Bektaş Veli'nin Velayetname'sinde denk geliyoruz. Eserde Hızır şöyle tarif edilmiştir: "Hz Hünkâr'a ikindi vaktinde, boz bir ata binmiş, sevimli, güzel yüzlü; güzel ahlaklı, yüce, yeşil saçlı aziz bir kişi erenlerin dergâhının kapısına geldi." (Aytekin, (ty): 251). Burada Hızır'ın güzel ahlaklı olması onun ahlaki açıdan değerlendirilmesi de ilginçtir. Hızır'ın giydiği kıyafetin yeşil olması doğaya hükmetmesiyle

ilgili olabilir. Yine dış fiziki özelliklerini değiştirebildiği bununla kastedilen istediği kılığa ve kimliğe bürünebilmesidir. Tunceli ve yöresinde de Hızır eril olarak düşünülmüştür. Grileşmiş beyaz renk ağırlıklı saçı ve sakalı olduğu tahmini 50 yaş ve üzeri olan biri olarak tasvir edildiği gibi bazen daha yaşlı elinde asası ile ansızın kapınızda belirip sizi sınamak amacıyla sizden bir şeyler isteyen biri de olabilir (Deniz, 2014:134). Hızır'ın geleceği önceden görebilmesi sebebiyle iyi niyetli insanlara olay olmadan yardım ettiği bilinen bir gerçektir. Gadırzade'nin anlatımına göre Hızır'ın elbisesi ve sarığı yeşildir. Aksakallı olması ortak motiftir ve herkes hayatı boyunca üç kere Hızır (a.s.)'ı tanımadan onunla karşılaşır. Karşılaşanlar da bolluk ve bereket içinde bir hayata sahip olurlar (Gadırzade, 2017:7). Vilayetname'de Hızır'ın saçının yeşil olduğuna dair bir anlatım mevcuttur. Hızır ile ilgili detaylı bilgi veren bir kaynak ise "Kitâb-ı Cabbar Kulu,"(Allah'ın Kulu) anlamına gelen bir zâtın kitabıdır. Bu eserde, Hz. Muhammed, Hz. Ali, Hızır ve Cabbar Kulu arasındaki dörtlü bir sohbet geçmiştir. Buradan da anlıyoruz ki bu din uluları, ara sıra Allah tarafından sevilen kullara görünüşünü ve onlarla hasbıhal ederlerdi. "Cabbar Kulu: Bir gün bir yerde otururken burnuma güzel koku geldi. Kime ait acaba diye düşünürken Hz. Peygamber'i, sağ yanımda, Hz. Ali, sol yanımda da Hz. Hızır olduğu halde gelirken gördüm. Üçü de yanıma geldiler, lütf gösterip selam verdiler, selamlarını alıp, ellerini öptüm. Üçü de oturdu. Ben de karşısında ellerimi kavuşturup bekledim. Hz. Peygamber: Ey derviş! Bizim niçin geldiğimizi anladın mı?

Cabbar Kulu: Siz bilirsiniz Sultanım! Hz. Peygamber: Ey derviş! Seni Hızır'la konuşturup seyretmeye geldik.

Cabbar Kulu: Böyle söyleyince ağladım.

Hz. Peygamber: Nicin ağlıyorsun ey derviş!

Cabbar Kulu: Ey Allah'ın elcisi! Korktuğum için ağlıyorum. Acaba kalbime kibir duygusu mu geldi. Sultanım bu sözleri beni ayıpladığı için mi soyluyor diye ağlıyorum.

Hz. Peygamber: Korkma ey derviş! O sözleri seni kınamak için söylemedim. Senden bilgi almak için söyledim ° (Wakamatsu, (ty): 23, 24).

Independent Türkçe'de yayımlanan Müjgan Halis'in yazısı ise bizi Hızır ile ilgili ortak tanımında buluşturmaktadır: Alevi Dedelerinden biri Hızır'ı şöyle anlatmıştır: "Hızır'ı yaratan bizim inancımız, ikrarımızdır. Onun için her birey kendi Hızır'ını farklı yer ve zamanda görür. Hızır ol ki, Hızır'ı yanında bulasın' öğretisi bizim inancımızın önemli bir ilkesidir. Çünkü o sana hem veren, hem de seni sınamak için isteyendir. Bazen fakir kılığında, bazen de vezir kılığında nail olur." Yöre insanları, Hızır'ı çiçekler ile özdeşleştirmiştir.

İnanışa göre Hızır'ın hırkasının üzerinde çiçekler bulunur ve bastığı yerde de çiçekler açar. Hızır, olduğu anlaşılın diye yüzünde ışık, nur vardır. Bu ışık, yeri göğü aydınlatır. Ondaki bu güzel enerji ile kuruyan bitkiler yeşerir. Oturduğu yerde ayağa kalktığı vakit tüm doğa canlanır; kış bahar, bahar, yaz olur. Elini kime sürerse hastalığı vücudundan kuş misali uçar, gider. O el ki ölüyü diriltir. Yeniden doğuş olayı gerçekleşir. O, Hakk'ın yarattığı bütün canlıların koruyucusudur, sahibidir. Dağ keçileri de onun sürüsüdür. Hızır kara kışların savurucusu, sıcakıdır. Zemheri ayazının güneşidir. Uçamayan, üşüyen kuşun kanadıdır. Çığları durduran eldir. Çaresizliğin çaresidir. Aşılamayan engellerin köprüsüdür. Yazar Daimi Cengiz'e göre Hızır, zamanı olmayan bir zamandır. Allah'ın vekilidir. Hz. Ali'nin somutlaşmış halidir, nefestir. Zemheri aylarında, kuşun uçmadığı, gözün gözü görmediği, insanın hareket edemediği dönemlerde insanların maddi ve manevi yükleri hafiflesin, işleri, kolaylaşsın diye Hızır aşkına kanlı kurbanlar kesilir, lokmalar (kansız kurbanlar) dağıtılır. Çıralar yakılır ki etraf aydınlansın, sadece bu dünyadakiler değil, diğer dünyadaki sevdiklerimiz de Hızır aşkına yanan bu çıraların ışığından faydalansın. Yazar, Mehmet Kabadayı'nın da yazısı bize Tunceli yöresindeki ritüelleri anımsatmaktadır: *"Hızır gününün ilk sabahı, güneşin doğuşu kapı önüne çıkılarak karşılanır; güneşin ilk ışıklarının değiştiği toprak ananın yüzüne "Ya Hızır," denilerek aşk-ı niyaz edilir. En yakındaki kutsal mekân ziyaret edilir. Hızır kurbanı adanır. Ocak'larda yakılan ateş üç gün boyunca söndürülmez, kadim inanışta yakılan Hızır ateşi, yaşamın yeniden doğuş ateşidir. Can taşıyan her canlının, hanesine ve yaşamına Hızır uğrasın dünyamıza ışık, aydınlık, nur gelsin."* diye. 12. İmam, Alevi terminolojisinde Hızır, *sahib-i zaman* diye adlandırılır. Kapıyı çalan her kim olursa olsun değerlidir. Hepsisi Hakk'ın, Hızır'ın Ali'nin misafiri sayılır. Belki de gelen Hızır'dır belki de Şah-ı merdan Ali. Bu yüzden misafir değerlidir kapıyı çalana, kapı kapanmaz (<https://www.indyurk.com/node>).

2.5. Hızır'ın dostları

Yeseviye tarikatının kurucusu olan Hoca Ahmet Yesevi'nin babası Şeyh İbrahim'in on bin dervişiyile Hızır'a dostluk yaptığı rivayetler arasındadır. Hızır'ın cem törenlerinde Hz. Hüseyin'in oğlu olan Zeynel Abidin ile birlikte cem yürüttüğü birbirlerine *"karmındaşım"* diye seslendikleri de inanılır arasındadır (Çınar, 2016:40, 43). Hoca Ahmet Yesevi'nin, Hacı Bektaş-ı Veli'nin, İbnü'l-Arabî'nin de Hızır ile görüştüğünü hurka giydiğini Gazali belirtmiştir (Ural, 2015: 11, 12).

2.6. Hızır'ın boz atı

At, konargöçer toplumların vazgeçilmez bir unsurudur. Yolların ve yolcuların dostudur. Sahibiyle konuşan ona yarenlik yapan yeri geldiğinde de akıl verebilen adeta insan kimliğine bürünmüş bir yoldaştır. Her kahramanın bir atı vardır. Boz at ise Hızır, özdeşleşen en önemli yardımcı kahramandır. Tunceli ve yöresinde de yola çıkanlara veya sıkıntıda olanlara “*Bozathlı Hızır, Hozathlı Hızır, yardımcıın, yoldaşın olsun.*” denir. Orta Asya Türk devletlerindeki halklarda, çayların dere ve denizlerin koruyucu ruhu olduğuna inanılır. Bu ruhun da boz at üzerinde gezdiğine dair rivayetler olduğuna dair inanışlar olduğundan bahsedildiği söylenir (Ocak, 2012:121). At, bütün kültürlerde değer verilen bir hayvandır. Hızır, bu değerli atını, Kaf Dağı'nda ab-ı hayât suyunu ararken görmüştür. Bu atların, yüzmekte ve uçmakta olduğunu görünce yakalamaya çalışır. Yakalayamayınca da suya şarap döker, atları sarhoş eder, sonra bunlardan iki atı yakalar; evcilleştirir, bu atların birleşiminden meşhur atı, dünyaya gelmiştir (Dinç, 2011: 95, 96). Tunceli ve yöresinde Hızır'ın atı, beyaz ve gökte uçan bir at olarak düşünülür. Hızır atıyla geldiği zaman karın üzerinde atının ayak izi oluşur. Renk olarak gri yani boz olduğu gövdesinin ve tırnağının nurlu olduğu yola çıkarken *şah* diye ayaklandığı inanılar arasındadır (Çınar, 2016:642). Şah kelimesi Alevi terminolojisinde Allah'ın ilminin, bilinmeyen sırlarının karşılığıdır. Bu durumda Hz. Ali'de tecelli etmiştir.

2.7. Hızır'ın asası

Hızır'ı tanımlayan ölçütlerden biri asasıdır. İnsanlara daha çok derviş görünümünde elinde çevgen, mızrak veya kamçı adı verilen asasıyla görünür. Ögel'e göre elinde ki asâsı hayvan başı ile bezenmiş ve bazı hayvan tüyleri ile döşenmiş *çevgen*, adı verilen değnektir (Ögel, 2010: 116). Yesevîlik tarikatındaki asânın da Hızır'dan kaldığına dair rivayetler vardır (Ural, 2015:12).

2.8. Yaşayan Hızır

Hızır'ın hayatta olup olmadığına dair rivayetler ikiye ayrılmıştır: Bunlardan birinci grup Hızır'ın yaşamadığını ayetler ile savunur. Çünkü Kur'an'ı Kerim'de Hızır'ın yaşadığına dair bilgi yoktur. Bunu da teyit etmek için Al-i İmrân Suresi'nin 144. ayetini din âlimleri delil olarak sunar, bu ayet şöyledir: “*Muhammed, yalnızca bir elçidir. Ondan önce de elçiler gelip geçti.*” Bu ayette, Hz. Muhammed'in her insan gibi ölümlü olduğu, ondan öncede yaşayan peygamberlerin de sırası geldiğinde bu dünyadan göç ettiği belirtilmiştir.

Diğer bir delil ise Enbiyâ Suresi 34. Ayetin içeriğinde gizlidir. Bu ayet şöyledir: “Senden önce hiçbir insana ölümsüzlük vermedik.” Bu ayetin tefsirine göre Allah, peygamber bile olsa hiçbir insana ölümsüzlük, ebedi bir hayat vermemiştir. Hızır’ın ölümlü olduğunu hadisler yolu ile savunanlar da vardır. Buhari’de Abdullah b. Ömer’den alınan hadis bu konuda bize bilgi vermektedir: Hadise göre Hz. Muhammed yatısı namazından sonra ayağa kalkmış ve şöyle demiştir: “*Bu geceyi görüyorsunuz ya, işte bu geceden itibaren yüz sene başında bugün yeryüzünde olanlardan hiçbir kimse kalmayacaktır.*” diye buyurduğunu belirtmiştir. Mes’ud el Begavi’ye göre Hızır’ın yaşayıp yaşamadığına dair bilgiler tartışma konusudur. Hatta İlyas’ta yaşamaktadır ve onlar belli dönemlerde bir araya gelmektedir (Temel, 2020:17). Zeynel Dede’de Hızır İlyas ile Hızır’ın 6 Mayıs’ta Hızır Gölü’ndeki mağarada Görgü Cem’i yaptığını söyledi. Bu durum Alevilik inancında da Hızır’ın yaşadığı düşüncesinin hâkim olduğunu gösteriyor. Hızır Ovacık ve yöresinde de “*Dar zamanların Hızır’ı*” diye anılır; çünkü insanlar Hızır’ı darda, sıkıntıda, yolda kaldıkları zaman daha çok çağırırlar. Rivayete göre kıyametin işaretlerinden biri de Deccâl adında birinin ortaya çıkışıdır. Bilindiği gibi Deccal kıyamet öncesi ortaya çıkacak ve insanları doğru yoldan saptıracaktır. Hızır’ın görevi Deccal’in söylemleriyle halkı ikna etmesine engel olmaktır. Kendisine verilen bu görevden dolayı Deccâl’in karşısına çıkacağı güne kadar ölümsüz olarak kalacaktır. Atılğan’ın Tarihçi et- Taberi’nin yazdığı Tarih-i Taberi Tercemesi’nden aktardığına göre Hızır’ın yaşamasının sebebi şu olay idi: “*Nuh (a.s.) Hindistan’da Serendib’e gidecek kim var ki Âdem ve Havva’nın cesetlerini çıkarıp bana getire. Ben ona dua edeyim ki ömrü uzun ola. Hızır ayağa kalktı ve dedi ki: ‘Ey Nebiyallah! Eğer izniniz olursa ben gidip cesetleri getireyim, dedi.’ Nuh (a.s.) ona dua eyledi. Hızır (a.s.) vardı, Serendib’e Âdem (a.s.) ile Havva’nın cesetlerini Hz. Nuh aleyhisselam’a getirdi. Tanrı, Teala Nuh (a.s.) duası berekatı ile Hz. Hızır’a çok ömür verdi ve Hızır (a.s.) daima Magrip Denizi Adaları’nda durup ibadet ederdi*” (Atılğan, 2006:71).

Hızır’ın hayatta olduğunu savunanların daha çok tasavvuf dostları olduğu belirtilmiştir. İbrahim Ethem adlı sufînin çöllerde gezerken Hızır ile karşılaştığını Hızır’ın tavsiyesiyle zühd, çilekeş, olmaya karar verdiğini ve ism-i azam öğrendiğini söylediğine dair rivayetler de onun hayatta olduğunun işareti sayılmıştır. “*Elmalılı Muhammed Hamdi Hak Dini Kır’an Dili*” adlı eserinde, içinde bulunduğumuz dünyada Hızır’ın yaşamadığını savunan âlimlerin fikirlerinin daha ağır bastığını belirtmiştir.

Hızır’ın kıyamete kadar yaşamasının sebebi ile ilgili tartışmalarla ilgili eldeki diğer verilere göre Hızır, Hz. Âdem’in vasiyeti ve duasından dolayı Allah tarafından uzun bir ömür kendisine bahşedilmiştir. Ayrıca onun ölümsüzlük suyunu içmesi de diğer bir etkidir (Ural, 2015:7, 8, 11). Velayetname’de

anlatıldığına göre Hızır, Hünkâr Hacı Bektaş'ı ara ara ziyaret edermiş. Yine Maruf Kerhi'nin, Cüneyd'in İbrahim Havas'ın Hızır'ı gören tasavvuf dostları olduğu söylenir (Aydın, 1986: 63, 64). İbn-i Salah ve Nevevî gibi âlimler de Hızır'ın yaşadığını ifade etmişlerdir (Sayın, 2009: 20).

2.9. Hızır adı ile bağlantılı tarikatlar

Hızır'ın insanlara görünmeye başlanmasının bilinmesiyle beraber bu durum, Hızır'a atfedilen bazı oluşumların da kapısını aralamıştır. Bu dönemde oluşan tarikatların da manevi lideri sayılmıştır. Hızırıyye adı verilen uzantılı tarikatların başlıcaları: *İdrisiyye, emirganiyye ve sinusî'dir. Ahmet Yesevi, Hâkim Ata*" gibi tasavvuf dostlarının tarikatları olmak üzere iki gruba ayrılmıştır (Aydın, 1986: 64).

2.10. Hızır ismi ile oluşturulan makam ve coğrafi yer adları

Bu makamların ve yer adlarının verilmesinin sebebi Hızır'ın bu mekânlara uğraması veya buralarda görülmesidir. Bundan dolayı buralar kutsal sayılır. Hızır'ın kutsiyetinden faydalanmak isteyenlerin uğrak yeridir. Hızır'a Allah tarafından kendisine karada, denizde, havada, kendisini temsil etme yetkisi verilmiştir. Yaratılan ne varsa hepsi Hızır'ın emrine verilmiştir. *"Hızır, her yerde hazır ve nazır."* cümlesi de bu durumun özetidir aslında. Çünkü Hızır, her an her yerde zor durumda olan her insanın karşısına çıkabilir. Bu inanmanın somutlaştırılmış hali olan türbe, ziyaretgâh ve yer adları da halk nezdinde ve literatürde hak ettiği yeri almıştır. Bazıları şunlardır: Antakya'da Hz. Hızır Türbesi, Bolu'da Baba Hızır Türbesi, Pertek'te Sultan Hızır Türbesi, Isparta ilinde Hızır Abdal Sultan Türbesi. Bazı yer adları Hızır-İlyas özdeşliğine atfen tanımlanmıştır. Merzifon'da ve Kütahya'da bazı tepeler *"Hızırlık¹ diye anılır. Antalya'da Hızırlık Kulesi, Hızırlık Köprüsü (Gülten, 2017: 85, 86, 88). Kütahya'da Hızırlık Dağı ve tekkesi, Bolu'da Hızırlık Kayası, Çorum'da Hızırlık Ziyaretgâhı bilinen yer adlarından bazılarıdır. Hızır ismi, sadece bizim coğrafyamızda değil, başka ülkelerde de bilinmektedir. Mısır'da Hızır Kapısı², Kudüs Kalesi'nin kapılarından birinin adı da Kudüs Kapısı"* olarak bilinir (Aydın, 1986: 68, 69). Tunceli'de Hızır Gölü denen bir yer vardır. Ocak'ın aktarımına göre Sivas Ulu Câmi içindeki Hızır Direği, süregelen baş ağrılarınin geçmesi için ziyaret edilir. Yine Fatih Sultan Mehmet'in Ayasofya Camiisi'ndeki kubbenin tam altındaki yeri, *"Hızır'ın makamı"* nın işareti olarak altından bir top yaptırmıştır. Rivayete göre Hızır, burada salih kişi ve dostlarıyla görüşürdü (Ocak, 2012:135). Yine Tunceli'de Hızır Gölü denen

1 Hızırlık: Hızır'ın görüldüğü veya görüldüğü yerlerin adıdır.

2 Kapı: Hızır'ın giriş yaptığı yerlerdir.

bir yer vardır. Bu göl ile ilgili Zeynel Dede'nin anlatımı şöyledir: *Tunceli merkezde Pülümür Suyu'nun ve Munzur Nehri'nin iki suyun birleştiği yerde, Hızır'ın mekânı vardır. Musa (a.s.) benden daha üstün ilim irfan sahibi yoktur diye iddiada bulununca Allah'ta senden daha üstün ilim ve irfan sahibi yüce biri var: "Adı Hızır'dır. Onu iki suyun birleştiği yerde bulursun. Musa (a.s.) Firavun döneminde Kayseri'den Yüfa veya Yuva Peygamber ile beraber yola çıkar; Hızır ile iki suyun birleştiği yerde karşılaşurlar. Hızır ile Musa'nın serüveninin başladığı yer, bu iki suyun birleştiği yerdir. Musa (a.s.), Hızır (a.s.) ile burada mağarada oturmuşlar. Aynı zamanda Hıdır İlyas ile birlikte Mayıs'ın altısında gelip o mağarada Görgü Cem'i yapıyorlar. Hıdır İlyas ile Hızır misayipturlar. (Zeynel Dede burada İlyas'ın ön ismi olarak Hıdır'ı kullanmıştır.) Birbirlerine kırmızı gül veriyorlar. Kırmızı gül, Hz. Ali'dir. Bu özelliklerinden dolayı bu mekân kutsaldır. Buraya gidilir, lokmalar dağıtılır. Şifa için gidenler de yine dermanına kavuşmak için dualar eder, lokmalar dağıtır. Ayrıca Zeynel Dede, bu mağarada cem tuttuğunu söyledi."*(K. 1).

Hatay ve yöresinde de Hızır adına çok fazla türbe yapılmıştır. Bunların sayısı yaklaşık 43 kadardır. Bazı yerlerde ise Hızır'ın ismi diğer din büyükleri ile anıldığı için bu sayı 51'e kadar çıkmaktadır. Çelep'i ye göre bunun pek çok nedeni olmakla birlikte asıl nedenin Hızır'ın bir nur olduğu ve bu nurun düştüğü yere türbe yapılması gerekliliğidir. Özellikle Samandağ ve Harbiye'de bulunan türbelerin Kehf Suresi'nde geçen Hızır-Musa buluşmasının merkezi olduğu düşüncesi hâkimdir (Çelepi, 2009: 535, 536).

2.11. Hızır'ın kimliği ve ilmî

Hızır kimdir o bir peygamber mi veli mi melek mi sorusu yüzlerce yıldır tartışıla gelen ve bir türlü cevaplanamayan bir sorudur. Bu konuyla ilgili üç görüş vardır: Genel kanı Hızır'ın nebi olduğu her canlı gibi yaşayıp vadesi geldiğinde öldüğüdür. Veli olduğuyla ilgili bilgileri daha çok tasavvuf ehli söylemektedir. Melek olduğu ile ilgili iddialar ise afakidir pek taraftar bulmamıştır. Sayın'a göre Mevdûdi, insan hak ve hukukunu gözeterek Hızır ile Musa olayına farklı bir yorum getirmiştir. Âlime göre bir insanın başka bir insana ve eşyalarına zarar verme ve öldürme hakkı yoktur. Bundan dolayı Hızır'ın insan kimliği sorgulanır. Yine Kur'an'da kullarımızdan bir kul dediği kişinin insan mı yoksa başka bir varlık mı olduğu ile ilgili ayet ve hadislerde net bir bilgi yoktur. Bu durumda Hızır, insan dışında melek, fizik ötesi tanımlanamayan başka bir varlıktır. Sonuç olarak Tasavvuf âlimleri onun Veli olduğuna kanaat getirmiş "Kalam, Tefsir ve Hadis" ilmi ile uğraşan âlimlere göre de Hızır, peygamberdir (Sayın, 2009:11, 12). Hızır (a.s.)'a Allah tarafından, kulluk, rahmet ve ilm-î ledünnî yani bâtın (keramet) ilmi verdiği erenlerden biri olduğu rivayet edilir. Allah'ın takdirini ve sevgisini kazanmış

zeki, kalp gözü açık bir erendir. Allah, bu sırrı sadece özel kullarına, dostlarına vermiştir. Bu ilahi bir sırdır. Hızır'da Allah'ın gönlünü feth edenlerden biri olduğu için bu yetenek kendisine layık görülmüştür. Akıl, mantık ve hisler ile tarif edilemeyen dinî konularda bilgiye ulaşmaya perdenin arkasındakini görmeye, çözmeye görünür hale getirmeye çalışmadır. Temizlenen kalbin, nurun ışıklarıyla görünür hale gelmesidir. Arada herhangi bir aracı olmadan bizzat Allah tarafından öğretilen ilimdir. Kalp temizlenip arınırsa nura döner, sonra da bu ilim oluşur (Atılğan, 2006:23). Sır; Allah tarafından aracısız gelir ve kalpte bir ilham oluşturur. Hz. Ali'nin de Allah'ın bu hikmetinden nasiplendiği rivayet edilir. Bu ilim aynı zamanda yaparak, yaşayarak bilgiyi zamana yayarak derinliklere, bilinmeyenlere, aysbergin altındaki hikmetlere ulaşmadır. Bu nedenle bu ilimde soru sormak yasaktır; çünkü soru sormak insanı yaşayacağı pratiklerden uzaklaştırıp bilgiye ulaşmasını da engeller. Âlimler ledün ilmimin en açık şekilde Hz. Musa ve Hızır ile ilgili kıssada geçtiğini belirtmişlerdir. Hızır, Hz. Musa'ya yolculukta yaşanacak olaylarla ilgili soru sormamasını kendisini de eleştirmemesini ister. Hz. Musa dayanamaz soru sorar. Oysa Hızır kendisine yapacağı işler ile ilgili hiçbir şekilde soru sormaması konusunda uyarıda bulunmuştur. Hızır ile Musa ilgili kıssada zahir ile batın olaylarını da görme açısından ilginçtir. Yaşanacak olayların iç yüzüne vakıf olan Hızır, aynı zamanda bir öğretmendir ve öğrencisi de Hz. Musa'dır.

Zahit insanlar, az konuşur, az yemek yer ve geceleri uyumaz, ibadet ederler. Âlimlerin konuşmasında hayır aranması gerektiği, onların gereksiz yere konuşup beyinlerini ve kalplerini yormamaları belirtilir. İbadetlerini gece yapmalarının sebebi ise geceleyin bütün hayatın durması, donmasıyla dışsal uyarıcılar yok olur, başka bir âlemin kapısı aralanır. İşte bu anlarda ilahi güce sonsuz aşkla bağlı olan zahitler, Allah'a daha çok yakınlaşırlar (Dinç, 2011: 36). Hızır, Allah'ın kendisine verdiği bu özel sıfatlar sayesinde ki insanlara yardımcı olmuştur. Yeşil rengin önemi ile ilgili detaylı bilgiyi İnşirâh Suresi bize vermektedir. *“Senin göğsünü açıp genişletmedik mi belini bükken, yükünü üzerinden kaldırmadık mı?”* Bu surede, Hz. Muhammed'in yaşadığı bir olaya atıfta bulunulur. Hz. Muhammed bir gün yalnızken yanı başına üzerinde beyaz giysileri olan iki kişi, gelir. Hz. Muhammed'i yere yatırır, kalbinin bulunduğu bölgeyi açar ve kalbini temizlediklerini söyleyip ortadan kaybolurlar. Bu olay sır bir şekilde olup bitmiştir. Bu duruma orada bulunanlar da bir anlam verememişlerdir. Halbuki yeşil, Hz. Muhammed'in rengidir; çünkü Hz. Muhammed'i koruyan gizil güçlerin rengi yeşildir. Mürşitlerin rengi, kalbin rengi yeşildir. Kalp hayat demektir. Yeşil rengin yaydığı nurun enerjisi alanındadır. Aynı zamanda âlimliğin rengidir, yeniden dirilişin, tanrının kutbunun zirvesindeki renktir. Yeşilin Hızır ile özdeşleşmesi

kendisine bahşedilen ledün ilminin sürekli canlı ve kendini yenileyen, yeşil renk ile bağdaştırılmasındandır. Kendisine verilen bu bilgi diriktir, süreklilik arz eder. Hiç bitmez, yenilenir, bundan dolayı Hızır ölümsüzdür (Dinç, 2011: 147, 153). Diğer taraftan Müslümanlığın kabulü ile daha da bir anlam kazanmış olan bir renktir. İslamiyet'in sembolü ve cennetin rengi yeşildir. Şiilikte ise yeşil renk önemini Hz. Ali soyunun kutsal rengi olarak kabul edilmesinden almaktadır. Rivayete göre On ikinci İmam Mehdi'de Beyazlık Denizi'nin ortasındaki Yeşil Ada'da oturmaktadır (Ocak, 2012: 59). Hızır'ın doğadaki varlıklara hükmedebildiği, ölmüşleri dirilttiği, havada, su üstünde, boşlukta durabilme, yürüyebilme, özelliklerine nail olduğu, içten bir şekilde yardıma çağrıldığında, kişiye yetişip sıkıntısını giderdiği de bilinmektedir. Saniyede on sekiz bin âlemi gezip dolaştığı da rivayet edilir. Kişileri velilik mertebesine yükselttiği gibi kerametler gösterme özelliği de verdiği de görülmüştür. Bu özelliği, Baba İlyas-ı Horasanî'nin torunu şair Âşık Paşa'ya ateşte yanmama, ölüleri diriltme vb. özellikleri vermesinden anlaşılmaktadır. Doğu bilgesinde yaşayan bazı Alevilerin, sabah güneşinin vurduğu taşlara, kayalara Hz. Ali'nin şehit edildiği zaman güneşe dönüşmesi ve semaya yükselmesi olayına atfen "Ya Hızır," diyerek dualar edildiği görülmüştür. Âdem (a.s.)'in naaşını, Şam'da gömdüğü, bundan dolayı da Allah'ın sevgisini kazandığı için kendisine Allah tarafından ölümsüzlük verildiği rivayet edilmektedir. Bu ölümsüzlük ise Allah, istediği zaman bitecektir (Hilmi, 2012: 171). Yine Hz. Ali şehit edildiği zaman cenaze törenine katılmış, Ehli Beyt'e başsağlığı dilemiştir. Ayrıca Hz Hüseyin'in şehadetinin arkasından mersiye okumuş olduğu da rivayetler arasındadır (Ocak, 2012: 69). Yine İhyâ-ul Ulimiddin'de geçen bir bölümde Hızır (a.s.)'in İbrahim Teymi'ye dua öğrettiği ve bu duayı da sabah akşam okumasını tavsiye ettiği bilinir (Gazali, (ty): 978). Hızır'ın misafir olarak gelme özelliği de bulunduğu için misafirlere özel bir değer verilir. Bektaşilikteki on iki posttan sonuncusu mihmandar-misafir postu olarak Hızır'a ayrılmıştır (Ocak, 2012: 99, 111). Hızır'ın farklı şekillerde insana görüldüğü, insanlardan sadaka, yardım isteyerek sınava tabi tuttuğu kendisine yardım edenlere dua ettiği; bu dua sonucunda bu kişilerin evlerine bereket geldiği, sıkıntılarından kurtuldukları Hızır'a iyi davranmayanların ise beddua aldıkları, hayatlarının sorun ve sıkıntılarla geçtiği bilinen bir gerçektir (Yıldırım, 2006: 380). Maden ise yaptığı çalışmada Hızır'ın misafir olarak gelme özelliğinin Alevî ve Bektaşiler arasında çok önemsendiğini Alevilerin misafir olarak gelenleri Hızır, Hızır'ı da Hz. Ali ile özdeşleştirdiklerini belirtir. Bektaşî Babalarına'da verilen icazetnamelerde "*ayende ve revendeye it'am-ı taam (gelip gidenlere yemek yedirme)*" şartı bulunduğu bahseder. Tekke ve dergâhlarda da gelecek misafir için yiyecek buldurulduğunu ilgili çalışmada anlatır.

Ayrıca güneşin ışıklarının vurmadığı ev; misafirin gitmediği evin bereketsiz, uğursuz olduğuna inanılır. Toplum tarafından dışlanmaya maruz kalındığına inanılırdı (Maden, 2016: 122, 123). “Her geceyi kadir, her geleni Hızır bil.” cümlesi ünlü Türk sufisi Süleyman Hâkim Ata ve Horasan ekolünün şiarı olmuştur (Altınok, 2007: 27). Cömert, dara düşen insanlara maddi ve manevi yardımlarda bulunduğu; her beş yüz yılda bir vücut organlarının yenilendiği, kendini tedavi etme ve aynı şekilde başkalarını da tedavi etme, iyileştirme özelliği bulunduğu bilinmektedir. Dede Korkut’ta Dirse Han Oğlu Boğaç Han destanında bu özellik şöyle bir anlatımla karşımıza çıkar (Ocak 2012: 119). Boğaç Han, yere düşmüştür, o an Bozatl Hızır, delikanlının yardımına yetişir; yarasına üç defa elini sürer, “*Oğlan, bu yaradan sana ölüm yoktur, ananın sütü ile dağ çiçeği yarana merhemdir.*” der ve kaybolur (Ergin, 2014: 31).

Aleviler, zemheri denen en soğuk ve sıkıntılı ayları olan aralık, ocak ve şubat aylarında yaptıkları ibadetlerde Hz. Hızır’ı yardıma çağırırlar ve bu dönemde kapıya lokma için gelenler geri çevrilmez, Hz. Hızır, Peygamberlik vasfından dolayı “Nebi” olarak kabul edilir. Allah’ın bütün sırlarına vakıf olması ve ölümsüz olma özelliği ile de “Veli” olarak kabul edilir (Tur, 2012: 787). Alevilik düşüncesinde dağların ve denizlerin bekçisi olarak nitelendirilen Hızır, aynı zamanda dara düşenlerin yar ve yardımcısıdır.

Aşağıdaki deyişte bunun örneğini görmekteyiz.

Deryalar bekçisi dağlara nâzır,

Nereye çağırsam orada hazır.

Bezîrgânlar başı Boz atlı Hızır,

Ayrılmam ben şimdi katardan (Avcı, 2012: 71).

“*Hızır (a.s.) Âdem ata gibi anasız babasız nurdan gelen bir zattır. Aynı zamanda Hz. Ali’nin bizzat kendisidir. Sırrı vahim olan bir erendir. Sırdan gelen bir hikmettir, gaiip perdesinin nasibini alan bir zattır. Gençlere bekâr olan canlara, murat verendir; can kurtarandır, çağırıldığı zaman yetişip el tutandır, âlemi bir saniyede gezip dolaşan bir evliyadır.*” (K. 1). Azar, Hızır inancının, insanların çaresizliklerine, çare aramak için görünmeyen güçlere sığınma ihtiyacının sonucunda ortaya çıktığını aslında Hızır’ın bu fonksiyonunun geçmişten gelen “*Koruyucu iyelerden bozatl yardımcı ruhun*” değişim dönüşüme uğramasıyla Hızır kültü oluştuğunu belirtmiştir. “*Her geceyi kadir, Her geleni Hızır bil.*” fikrinin, insanların bilinçaltına yerleşmesiyle insanların misafirperverlik, iyi niyet, yardımseverlik duygularını perçinlediğini, böylece süreklilik haline geldiğini ifade etmiştir (Azar, 2009: 271, 272).

2.12. Edebi türlerde Hızır'ın fonksiyonu

Hızır sadece, inanış anlamında değil edebi türlerinde kahramanı olmuştur. Bu konuda çalışma yapan Çelepi, rüyalarda iletilen mesajların edebi türlere göre değişiklik gösterdiğini belirtmiştir. İslâmiyet öncesi destanlarda rüya yorumlaması yapacak birine ihtiyaç olarak görülürdü. Güzel haberler veren rüyalar, şölen, toy eşliğinde ulu insanlara anlatılır ve yorumlanırdı. Rüeyayı kötü yorana ceza, hayra yorana ödül verilirdi. Bu dönemdeki rüyalardaki mesajlar net ve doğrudandı. Mesajlar, doğrudan din büyükleri ve Hızır, tarafından verilir, kahraman da destanın içeriği de buna göre yol alırdı. İslâmiyet sonrası rüyalarda destan kahramanı rüyanın mesajını ve yorumlamasını kendisi yapar, din büyükleri ve Hızır ise sadece kahramana olayın sonucu ile ilgili haber verirlerdi. Daha sonra özellikle Battal Gazi vb. destanlarda yine aynı büyükler bu sefer kahramanlara rehberlik eder ve onlara bazı özel güçler bağışlardı. Aşk hikâyelerinin kahramanları da rüyalarında ya Hızır'ın ya da başka bir din büyüğünün kendilerine bade içirmesiyle içindeki sevgili aşkı, bir anda ilahi aşka dönüşür. Masallarda da Hızır ve diğer din büyüklerinin devreye girmesiyle ad verme, çocuk sahibi olma, hastalıkları sağaltma, kimlik ve kılık değiştirme, rehberlik etme gibi özelliklerde kişilere bahşedilir (Çelepi, 2017: 79, 86, 139, 174). Hızır'ın en ilginç özelliği, destanlarda kahramanın hep yanında ve yardımcısı olmasıdır. Çocuğu olmayan asıl kahramanlar, Hızır, sayesinde çocuk sahibi olur, çocuğun adını da Hızır bağışlar. Çocuğun omzuna da el vurup nişanını bırakır. Çocuk kahramanlığa adım attıktan sonra da Hızır, ihtiyacı olan her yerde yanındadır. Kerem ile Aslı hikâyesinde Pasin Ovası'nda tipiye yakalanıp kendini zar zor bir mağaraya atan Kerem'in karşısına Hızır, atı ile belirir, atına atıp onu Erzurum'a saniyesinde getirir (Ergun, 1993: 25, 49, 74). Saydam'da rüyaları, bir takım sembollerle anlamlandırma, insanın içindeki duyguları kavrama, kendini benliğini tanıma ile eş tutmuştur. Mitlerin kökenini de rüya oluşumlarına bağlamıştır. (Saydam, 1997:46, 47). Hızır'ın bu kutsiyeti bazı rivayetlerin gelişmesine de sebep olmuştur. Bunlardan biri Ayasofya ile ilgilidir. Rivayete göre mimar ve mühendisler, Ayasofya'nın sütunlarından birinin yönünü bir türlü ayarlayamazlar. Bunun üzerine Hızır, parmağını sütuna yerleştirir, yönünü kible tarafına çevirir (Ocak, 2012:135). Yine Ayasofya'nın üzerine oturtulmak istenen büyük bir kubbeyle ilgili rivayette ilginçtir. O dönemin uzmanları, kubbeyi oturtamayınca Hızır, ihtiyar bir adam kılığında kimlik değiştirip gelir ve onlara: “*Siz ancak Hz. Muhammed'in onayıyla zemzem suyunu başka bir söylentiye göre tükürüğünü harca katarsanız bu kubbe yerine oturur.*” der ve kaybolur. Bunun üzerine çalışmalar başlar, ardından Mekke'ye gidilir, Peygamberden izin alınır ve yetmiş deveye zemzem suyu, diğer yetmiş deveye de Mekke'nin toprağı yüklenilip dönülür. Diğer rivayette ise

Hızır Muhammed'in tükürüğünü bir bokka içinde getirip harcın içine kattıktan sonra kubbe yerine oturur (Ural, 2015: 14, 15).

2.13. Hızır orucu ve kaynağı

Hızır ayının başlangıcı olarak ocak ayı sonu ve şubat ayı başlangıç olarak belirlenmiştir. Ocak sonundan bir gün, şubat ayından iki gün alınarak, üç günlük bir oruç olarak tutulur. Son perşembe akşamı ise Hızır Cem'i ile tamamlanır. Aleviler için bu günlerin kutsallığı "Yeniden Diriliş ve Doğuş" olayı olarak kabul edilmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Bunun sebebini ise Aleviler cemrenin düşüşüne bağlarlar. Şubat ayında şimşegın çakması ile ilk Cemreyle birlikte doğuş olayı gerçekleşmiş olur. İkinci haftaysa Cemre, havaya düşer, bir hafta havada kalır. Üçüncü haftanın sonunda suya düşer, burada da bir hafta suda kalır. Son hafta yani dördüncü hafta toprağa düşer, doğadaki doğum olayı gerçekleşmeye başlar. Yani doğa yeşillenmeye, canlanmaya Hızır'ın ve baharın kokusunu getirmeye başlar (Kutlu, 2002: 230). Arapça bir kelime olan Cemre Tdk sözlüğünde isim olarak belirtilmiş ve şubat ayında bir hafta aralıkla havada, suda, toprakta oluştuğu sanılan sıcaklık yükselişi olarak tanımlamıştır. Z. Hamarat'ın makalesinde ise *Cemre kelimesinin, ateş koru, köz yanan ateş anlamına geldiği belirtilmektedir*. 19 Şubat 6 Mart tarihleri arasında gerçekleşir. Bazı görüşlere göre bu aylarda sıcaklığın yükselmesinin sebebi üç böcektir. Cemre inanişından bahseden en eski kaynağın sahibi olan (1202-1283) yılları arasında yaşamış Kazvini'nin kitabını şerh haline getirip bahseden Gonabadi'ye göre karasal iklimde yaşayan insanlar, hayvanlarıyla beraber yaşadıkları için iç içe üç ev yaparlarmış, bu evleri soğuktan etkilenme derecelerine göre sınıflandırır, hayvanlarını da buna göre bu evlere yerleştirirlermiş. Evlerin arasında da birer boşluk oluşturup ateş yakar, cemre her düştüğünde bir sonraki eve hayvanlarıyla beraber geçerler ve her geçtiklerinde bir önceki ateşi söndürürlermiş. Cemrenin son düşüş olayında yani 21 Şubat'ta ise hayvanlarıyla beraber meraya çıkarlarmış (Hamarat, 2012: 170, 171).

Hızır orucunun kaynağının birden fazla anlatımı mevcuttur. Ben burada bir yazılı bir de sözlü kaynak olarak konuyu ele aldım. Sözlü kaynak olarak Z. Batar Dede tarafından anlatılan ise şöyledir: "Hz. Ali ve Fatıma Anamız, oruç tuttıkları birinci günün akşamı oruç açarken, bir fakir kapıya gelir; Ya Ali, açım, nana (ekmeşe) muhtacım. Ya Ali, bana açlık (lokma) ver, der. Ali ile Fatıma Anamız, sofrasında ne varsa fakire verirler ve o günkü akşam orucunu sadece su ile açarlar. İkinci günün akşamı, yine aynı durum olur. Bu sefer de bir esir gelir, buna da sofrasındakileri verirler. Yine orucunu su ile açarlar. Üçüncü gün, yine aynı durum tekrarlanır. Kapıya bu sefer bir yetim gelir ve ona da sofrasında aynı şekilde ne varsa verirler. Bu yetim derki: Hızır (a.s.) sofranıza uğrasın, İmam

Hasan ile İmam Hüseyin'in üzerindeki emrez (hastalık) def olsun. O zaman İmam Ali ile Ana Fatma bakarlar ki İmam Hasan ile İmam Hüseyin'in derdine yapılan dualar kabul olmuş ve o günden bugüne o günüün anısına Hızır orucu tutarlar.  

Diğer bir olay ise şudur : *Hızır (a. s), bir gün zalimler tarafından yakalanır ve bir eve hapsedilir. Bir gün bu zalimin tetere (veziri), pencereden bakar; Hızır (a.s.) bir şeylerle uğraşüyor; pencereden seslenir:*

-Ya Hızır, ne yapıyorsun?

-Hızır (a.s.) Ey zalim! Üç gündür kurtuluşum için lekan (hedik) yapıyorum diye cevap verir. Üçüncü gün mübarek pencereden güvercin donuna girer, dışarı uçar; ardından tekrar insan simasına girer; hedikleri ayağına takar; yağın tozğun (kar serpintisi) üzerine çıkar; yürür gider. (K. 1).

2.14. Tunceli / Ovacık Yöresinde Hızır zamanları ve kutlamaları

Rumi takvime göre Ocak 14 (1) Ocak ve Şubat 14 (1) Şubat, halkın deyimiyle eski takvime, Hicri takvime göre bir aylık bir süreçtir. Ayın 14'ünden sonra gelen 1, ayın 1'i olarak kabul edilir. Bu aradaki bir aylık süreç "Hızır ayı" olarak kabul edilir. Bu aylar arasındaki her haftanın salı, çarşamba, perşembe günleri olmak üzere üç gün art arda tutulur. Bir gün tutanlar ise cuma akşamı denilen perşembe günü tutarlar. Bu orucu tutulma nedeni sıkıntılara çözüm aramak ya da dileğinin kabul edilmesidir. (K. 3). Yörenin inançsal dokusunda kutsallık atfedilen güçlerin sıralaması Hak, Hızır, Düzgün ve Munzur Baba'dır. Düzgün ve Munzur Baba ilk önce insanı kişiliği ile halkın gönlünde taht kurmuş, sonradan insani kimliklerini kaybetmiş ve insanüstü bir güç olmuşlardır. Oysa Hızır, bir bilinmezdir, insanı bir kimlikten var olmamıştır. Don değiştirip farklı insani kılık ve kimliklere girer. Özellikle yaşlı insan, yardıma muhtaç biri görünümünde olabildiği gibi farklı kılıklara girip, her girdiği kimliğe uygun davranışlar sergileyerek insanlar arasında gezer. O bu formlarıyla insan kimliklerinde ezelden beri vardı. Bu yüzdendir ki her zamanın kurtarıcısıdır. Her dara, zor duruma düşenin yanında hazır ve nazırdır. Bu yüzden herkese eşit uzaklıktadır. (Deniz, 2014: 130). Bu uzaklık olayını en açık biçimde bize Jung, anlatmıştır. Jung'a, Kenya seyahatinde kendisine rehberlik eden kişi, Somalili Müslüman bir gençtir. Genç adam, Jung ile yaptığı konuşmalardan birinde, "*Jung'a yolda yürürken Hızır'ın sıradan bir adam olarak karşısına çıkabileceğini veya geceleyin beyaz bir ışık olarak görülebileceğini anlatmıştır.*" Bu olayı anlatan genç adamın sıkıntılı bir zamanında Hızır, rüyasında kendisine, kapının kenarında beyaz bir ışık, olarak görünmüştür. Genç adam; bunun Hızır olduğunu anlamış, hemen uyuduğu yerden kalkıp Hızır'ı büyük bir saygıyla, *selamünaleyküm*

diyerek selamlamıştır. Bu rüyadan sonra genç adamın sıkıntıları, sona ermiş birkaç gün sonra da işe girmiştir. Jung bu olaya dayanarak Hızır'ı insanların, dostu, teselli ve müjde veren öğretmeni, diye tanımlamış. Ayrıca Hızır'ın yaşadığımız dünyada halen var olduğunu, yaşadığını da vurgulamıştır (Jung, 2013: 73). Jung, burada Hızır'ı tanımlarken “*müjde veren öğretmen*” diye bir ara tanım yapmıştır. Hızır- Musa olayında da Hz. Musa, Hızır'a tabii bir öğrenci olarak tanıtılmıştır. Tunceli ve yöresi de *Ocak ayının ikinci haftası itibari ile Hızır ayını karşılamaya başlarlar. Her hafta bir gün o da perşembe günü olmak üzere oruçlarını tutmaya başlarlar. İsteyen ise sadece son hafta bir gün veya üç gün orucunu tutar. Ocak 30 veya 31, 1 ve 2 Şubat'a kadar süren üç günlük bir oruçtur. Ocak ayının ikinci haftasının perşembe günü başlar buna “Keles” denir. Keles, Hızır (a.s.)'ın talebesidir. Çığın altında kalmış, Hızır (a.s.)'ı yardıma çağırır; Ya Hızır, beni kurtar der. Bir el, Keles'in elinden tutup, çığın altından kurtarır. Keles bakar, karşısında bir aksakallı. Hızır, Keles'e der ki: Yum gözlerini, aç gözlerini. “Keles gözlerini açar, etrafına bakar, kendi köyünün yakınında bir tepedeler.*

-Hızır: *Burası neresidir?*

-Keles: *Benim köyümdür.*

-Keles: *Sen kimsin, beni kurtardın?*

-Hızır: *Sen kimi çağurdun?*

-Keles: *Hızır (a.s.)'ı çağurdum.*

-Hızır: *Dediğin Hızır benim. Der ve gözden kaybolur. Keles, evine gelir. Kurtulduğu için bir hafta oruç tutar. Ardından Hızır aşkına kurban keser.*

Hızır orucunun Ovacık'ta tutulma şekli şöyledir: “*Oruç tutma çağına gelen ve oruç tutmasında herhangi bir engeli bulunmayan herkes bu orucu tutabilir. Gençler, üç gün oruç tutmalı. Yaşlılar, bir gün veya sağlıkları müsaitse daha fazla tutabilirler. Hızır orucunu tutan gençler, isterlerse oruçlarını açtıkları zaman su içmez, tuzlu yiyecekler yemeye özen gösterirler. Dualarını yaptıktan sonra muratlarının kim ile olacağı amacıyla niyet ederek uyurlar. Rüyalarında suyu nerede veya kimin elinden içerlerse muratlarının o kişi ile olacağına inanılır. Bu her zaman su sembolü olarak karşımıza çıkmaz. Değişik semboller, mekân, yer, yiyecek vb. gibi rüyada görülebilir. Saat gece on ikiye kadar istenirse yemek yenemez, içecek tüketilmez. Akşam uyumadan önce Hızır orucu için şöyle dua edilir: “Dar günün Hızır'ı, senin aşkınla başımı yastığa koymuşum, senin niyetinle sana bir oruç tutarım. Senden bir inayetim vardır: Bana bir kılavuz göster, bana bir nasip tecelli eyle, bana hayırlı bir nasip ver. Orucun öbür gün akşam karanlığında bunun nedeni ise Hızır'da oruçludur ve Allah'tan kendi himmeti için nasip*

istemıştır. Lokma toplamaktan da akşam karanlığında geldiği için Hızır orucu genellikle akşam karanlığında açılır. Oruç açılmadan önce el ve yüz yıkanır. Aile fertleriyle tek tek görüşülür, aşk-ı niyaz olunur. Baba veya anne çocuğuna: *Cenab-ı Allah, senin orucunu kabul etsin. Senin muradını versin, diye dua ederler. Hızır orucunun bir de “Miyaz”³ denen yağ, un, tuz ve sudan yapılan lokması vardır. Miyazda bıçak kullanılmaz; çünkü bıçak kurban için inmiştir. Miyazın bıçağı sağ “el”dir. Miyaz, sol el ile tutulur, sağ el ile ikiye bölünür, sol el talip, sağ el “Pir”dir. Lokma bölündükten sonra dağıtılır. Güneş doğudan doğduğu için miyaz, sol taraftan ortadan kırılır, sol tarafın lokması sağ tarafın üzerine gelecek şekilde üstüne kapatılır. Bu miyaz, perşembe akşamı Cem töreninde dağıtılacağı gibi son gün içinde oruç açılmadan önce de dağıtılabilir.* ³

Hızır Miyazı kesilmeden önce şu dua yapılır:

Halla, Halla!

Miyazlar nur ola,

Şah-ı zubur ola,

Lokmalar kabul ola.

Hizmetler hakka yazıla,

Hastalara şifa ola. Dertlere derman ola.

Bozathı Hızır, lokmaları kabul eyleye,

Car edenlerin, carına yetiše.

Kazalara kalkan ola.

Yolda yolculukta herkese bekçi ola.

Cümle canlara keder vermeye,

Kimseye ciğer acısını göstermeye,

Murat isteyenlerin muradını vere.

Hayırlı yuvalar nasip eyleye,

Yaşları uzun ola,

Başlarımız devletli ola.

Hayır hizmetleriniz kabul ola.

Hizmetlerinizden şefaât bulasınız.

3 Miyaz: Gömbe olarak ta bilinen bir yiyecek türü. Dini ritüellerin özel lokmasıdır. Genelde perşembe günleri dağıtılır. Ovacık'ta “Miyaz” denen lokmaya Tunceli'nin diğer yörelerinde “Niyaz” denir.

*Pirin divanında utandırmaya,
Lokmalarınız kabul, makbul ola.
Dergâh-ı divana kayıt eyleye.
Bozathlı Hızır, yardımcınız ola.
Gerçeğe Hü. Mümine Hü.*

Kurban kesildiği günün akşamı perşembe akşamı, gavut⁴ yapılır. (Buğdayın kavrulmuş hali). Gavutun içi açılır, içine tereyağı konulur, evin damına indirilir. Ev sahipleri, sabah gider ve gavutu alırlar, içine Mübarek, nişan, iz bırakmış mı diye bakarlar. Bu iz, bazen Hızır'ın atının nal izi, bazense el izi olarak görünür. Yine son perşembe akşamı saat 7, 8 arası önce hafif, sonra ise şiddetli bir rüzgâr esmeye başlar. Hızır (a.s.) bindi kır ata, sürüyor. Ya, Hızır! Sen yardım et, diye dualar edilir. Hızır orucunda bir sofraya lokması duası vardır. Bu dua da şöyledir: Gerçeğe Hü, "Allah'a emanet ol anlamına gelir". Gelen canlar gerçektir. Kendini Ehlibeyt'in himmetine bırakır, Ehlibeyt'e tabidir, Gerçek pirdir. Hü, taliptir. Allah'ın gizli ismi de Hü'dür.

Oruç açılmadan önce "Hızır Gülbank'ı" adı verilen dua okunur. Bu gülbank şöyledir: La ilâhe illallah, Hak birdir. Muhammeden Resulallah, Aliyül Velîyüllah, Kâmilî Müşşidillah.

Sonra on iki imamın isimleri tek tek söylenir. Bozathlı Hızır, sana tuttuğum oruçları kabul eyle. Diye dua edilir. Duanın sonunda çocuklarına, eşine, varsa hastalığına vb. dua edilir. Daha sonra üçler, yediler, masum-ı paklar adına da içten bir şekilde dua edilir ve bu mübarekler, yardıma çağrılır. Son perşembe sabahı, kurban kesilir, kurban kesilirken de şu dua yapılır:

*Halla, Halla!
Tekbir Allah'a tekbir (üç defa tekrarlanır)
Evel-i ağır-i, zahir-batin
Kablet-i kurban, sırr-ı pıran.
Halla, Halla!
Emeli imran, koç indi kurban
Cebraîl (a.s.) bıçak oldu, ferman,*

4 Gavut: Hızır için yapılan bir yiyecektir. Akşam, dam üzerine indirilir, sabah gidip kontrol edilir. Hızır, gelmişse gavuta bir nişan, iz bırakır.

6. Hü: Gerçeğin korkusu, Hızır'ın korkusu

Kurbanın kabul ola, gedaya kalkan ola.

Belaya bekçi ola, kurda kurban abrette delil ola.

Bozathlı Hızır, kurbanı kabul eyleye.

Çoluk çocuğuna kalkan ola.

Gelecek sene gene Bozathlı Hızır, size nasip eyleye.

Haneniz boş kalmaya, dolu ola.

Hak, Muhammed, Ali, yolunda sizi ayırmaya.

Hazreti Hızır, cümlesinin muradını vere.

Güzel günler size nasip eyleye.

Bozathlı Hızır, sizi darda bırakmaya.

Hak, Muhammed, Ali, kurbanınızı dergâh-ı divana kayıt eyleye.

Allah, Muhammed, Ya Ali! Bismillahirrahmanirrahim.

Hızır ayının son haftasında Hızır Cem'i, yapılır. Bu "Cem" in yapılma şekli ise şöyledir: Ocak ayının son perşembe akşamı lokmaları pişirip, pir evine gidilir. Talipler perşembe sabahı kurban kesip lokmalarıyla beraber kurbanın göğüs kısmını alır, Pir evine gider, Pir de o akşam kendi kurbanını keser. Gelen taliplerine lokmayı yedirir. Pir sadece kurban keser, sonra Cem tutarlar. Hızır ayetleri ve Gülbankı da söylenir.

Hızır Ayetleri örneği

Yedi iklim dört köşeden Hüün gelse.

Hızır carımıza gelse bu demde

Kim ki yakın ikna sina dileyebilirse

Hızır carımıza gele bu demde.

Her daim Hızır'ı unutma!

Bu ne divane eksiğin olursa yakaya yapış.

Carımıza yetiş! Ya Bozathlı Hızır.

Sonra cem tutulur, Sema tutulur. Bütün canlar dara durur. Pir hizmet duasını verir. Lokmalar gelir, duası verilir. Herkes lokmasını alır. Sonra Dağulma Gülbankı , okunur.

Oturan duran,

Kaygısız evine varan

Yastığına baş koyan,

Sağ yatasınız sağ kalkasınız.

Hü gerçeğin demine Hü

Talipler gelir. Pirin eline niyaz eder, elini öper rıza lokmasını verirler. (Maddi anlamda) Pirine niyaz edip, himmet isterler ve evine giderler.

Hızır'ın Piri yüce Allah'tır.

Ali'nin Piri yüce Allah'tır.

Muhammed'in Piri yüce Allah'tır. (K. 1).

2.15. Hızır'a tanıklık olayları

Tunceli ve Ovacık yöresinde Hızır ile karşılaşma olaylarına sık rastlanılır. Biz burada sadece bir karşılaşma bir de rüya olmak üzere üç yaşanmış olayı ele aldık.

Jung, literatüründe kendilik olarak geçen bir terimdir. Yaşantılar sonucu bazen tesadüfen bazen ise tecrübelerle oluşamayan psikik ve aşkınlığı da içine alan bir kavramdır. Bu bilinçdışı ile oluştuğu gibi bazen de bilinçli yollarla elde edilir. Çoğumuz rüyalarda, efsanelerde vb. ürünlerde insanüstü kişiliklerle karşılaşırız. Bunlar yüzlerini genellikle rüyalarda göstermez, bu kişilikler peygamberler, veliler, kısmen de krallar ve kahramanlardır. Bu kimliklerin en önemli özelliği, insan aklının almadığı gizemli, sırlarla dolu olmalarıdır. Jung bunları arketipler düzeyinde bilge ve kahraman olarak yansıtmıştır (Jung, 2016: 48). Tunceli ve yöresinde de sıkıntılı dönemlerde insanların Hızır ile karşılaştığı olaylara tanık olunmuştur. Hızır'ın her yerde hazır ve nazır oluşu düşüncesi insanların Hızır'ın kurtarıcılık algısının oluşmasına sebep olmuştur. Bununla ilgili de yaşanan pek çok örneğe rastlanılmıştır.

İ. Görkem'de Elazığ Efsaneleri adlı kitabında Hızır ile ilgili yaşanan bir örneği vermiştir. Bu efsanede Hızır, fakir kılığında bir eve girer, lokma ister; kadın fakir olduğu halde evine gelen bu kula lokma verir. Bunun sonucunda Hızır'ın duasını alır ve evine bolluk bereket gelir. Burada rüyada gerçek yüzünü göstermeyen bu gizemli kişiliklerin farklı kılık ve kıyafetlerle insanları sınaması olayıyla karşılaşıyoruz (Görkem, 2006: 171). Aşağıda örneklerini verdiğimiz karşılaşma olaylarında da Hızır'ın insanlara yetişip dertlerine çare olduğunu görmekteyiz. Bu kutsal mitos hayretler uyandıran bir sihirbaz edasıyla, fizikötesi ve farklı kılıklardaki kimlikleriyle insanı hayrete düşürmektedir. Canlı tanıkların anlatımlarıyla şaşkınlığımız daha da bu artmaktadır. Bu tanıklar, Hızır ile karşılaştıkları için saygınlık kazanmış ve

çevresindeki insanlar, bu kişilere özel bir değer vermişlerdir. 72 yaşında bir beyefendinin 55 yaşında iken Hızır ile karşılaştığı olayı kızının anlatımıyla aşağıya olduğu gibi aktarıyoruz.

“Babam, her sabah işe yürüyerek gelip, giderken kasım ayında, şimdiki Cemevinin karşısında, yolun ortasında başdaş kurup oturmuş; aksakallı, iri yapılı bir adama, selam verip, karşıya geçmiş. Sonra bir anlık içinden geçen bir hisle, ben neden bu adama, karın üzerinde oturuyorsun diye sormadım düşüncesi geçmiş. Aniden dönmüş, bakmış, aksakallı adam yok! Babam, işe gitmeden gözyaşlarıyla eve geldi, yüzü sapsarı bir halde anneme dedi ki: Hemen kurban kesmem lazım! Abırın kapısında, tam arkasında, hangi keçi varsa onu getir, annem gitti, getirdi. Kurban kestik, dağıttık. Diğer gün işten eve dönerken, tekrar eve geldiğinde yine yüzü sapsarı bir halde geldi. Annemin ısrarlarıyla konuştu. Dün kurban kestiğim keçi, kar çıkırında benim önümde, evin eşiğine giriş balkonunun önünde sır oldu.”(K. 142).

Olayın yorumlanması ve yaşanan Değişim

Babama şu an herkes saygı gösterir; çünkü babam Hızır’ı görmüş, melek gibi bir insandır. Şu ana kadar işlerimiz hep yolunda gitti. Bu olayın yaşandığı sene geçici olarak bir devlet kurumunda çalışıyordu, sonra kadroya geçti. Kardeşlerimin durumu da iyi. Bu karşılaşma da yaklaşık bir asır önce 100 yaşında vefat eden, babaanneninin torunlarına anlattığı rivayetlerle örtüşen gerçek bir olaydır.

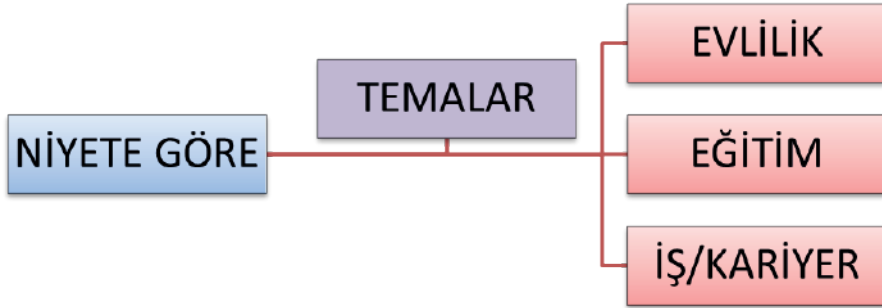
Hızır (a.s.) bir fakir kılığında gitmiş kapılara çıralıç istemiş. Babaannelerinde görevlerini yapmışlar. Arkalarını dönüp bakmışlar, kapıdaki adam yok! Hızır (a.s.)’ın kaybolduğu yerde çıra yandığını görmüşler.(K. 143).

Hızır’ın beyaz ile örtüşen canlı yüzüne de aşağıdaki olayda tanık oluyoruz. Bu olay 49 yaşında CA hastası olan genç bir kadın, tarafından anlatıldı. *CA ameliyatı olmuşum, hastahanedeydim. Ayda Hızır ayıdır. Annemle sohbet ettik, anneme dedim: “Cami aç, hava içeri girsin, karlar içeri girsin, Hızır ayıdır. Ben de dua ettim: Hızır bu hastahaneye uğrasın herkesi sorsun. En son da beni sorsun. İyi insanlardan kötülükleri uzaklaştırsın, kötülerin de kötülük yapmalarına izin verme. Annem cami kapattı, ışıkları yaktı; uzandı, yatmaya. Duadan sonra içim açıldı, gözüm kapalı, beynim uyanık. Odanın kapısı açıldı, gelen kişinin, görüntüsünü hiç görmedim. Diz kapağıma, bacağıma dokunduğunu hissettim eliyle. Eli de beyazdı, içime de rüzgârın serinliği vurdu. Eli de parmakları da bembeyazdı. Uyandıktan sonra dua ettim. Annem de eve gidince hemen lokma verdi”.* Bu rüyadan sonra tablillerim temiz çıktı. (K. 144).

Burada Hızır’ın kendisine edilen duaya kayıtsız kalmadığı bizatihi kişiye yetiştiğini, yardım ettiğini elini sürdüğü için de kişinin iyileştiğini kısacası Hızır’ın şifa verme, hastalıkları sağaltma, iyileştirme, tedavi etme vasfını

görüyoruz. Burada Hızır'ın, her yerde hazır nazır olduğunu kendisini içten çağıran kişi ve kişilere yettiğini, yardım ettiğini el sürüp yaralarını iyileştirdiğini bizzat canlı bir tanığıyla ispat etmiş oluyoruz. Beyaz rengin kutsiyetine dair çeşitli kültürel ve inançsal anlatıları incelediğimizde kimi rivayetlerde Hızır'ın atının rengi olarak görürüz. Hızır'ın atı boz yani gri renktedir. Gri renk ise beyaz ile siyahın karışımından oluşmuştur. Beyazın eş anlamlıları ak ve akça olarak geçmektedir. Ortak tema ise iyi niyet, temizlik, masumluk, huzur, aydınlık, yücelik, devlet ve sonsuzluktur. Yön olarak doğuyu ve güneşi sembolize eder. Güneşin doğa ve canlılar üzerindeki olumlu etkisinden dolayı "koruyucu iye" sayılır. Bundan dolayı bereketi, mutluluğu ve iyiliği temsil eder. İlk Türk devletlerinde de evlerin kapıları hep doğuya dönüktür. Bu durum eski Türklerin doğa ile ilişkilerine inançlarına, kültürlerine aksetmiş, sözlü edebiyatın hammaddesini oluşturan destanların da temel motiflerinden biri olmuştur. Kahramanın doğumu, eşlerinin dünyaya gelişi ya gökten gelen kutsal, göksel ışık, ya da annelerinin gözlerinden çıkan ışıklar ile oluşmuştur. Bu durum bize gök ve göğe ait fenomenlerin, insanların yaşamlarında maksimum düzeyde etkili olduğunun göstergesidir. Bu yüzden gökten gelen ışık, sonradan nur kavramı ile özdeşleşmiştir. Türk kökenli pek çok mitolojide Kış Han, adı verilen bir tanrı vardır, üstünde beyaz abası vardır. Bizim Hızır ile ortak özellikler göstermektedir. Sakalları ak, mülayim, sevecen bir yaşlıdır. Bu yaşlının elinde asa da vardır. Okyanus Tanrısı, Talay veya Dalay Han, beyaz uzun, pos bıyıklıdır. Toprak Ana denen Tanrıçaya da *beyaz tavruk* kurban edilir. Perişte denen, beyaz fistanlı, genç kız veya duruma göre ak saçlı kadın da olabilen bir iyilik meleği vardır. Azerbaycan mitolojisinde ocak iyesi de beyaz saçlı bir kadın olarak düşünülmüştür. Arada sırada evdeki yemeklerin bir kısmını ocağa atarak onun doyurulması sağlanır. Yine Macar mitolojisinde *Sarkan* adı verilen beyaz erkek bir ejderha vardır. Bu ejderha çağdaşlarından farklılık arz eder, birden fazla başı olduğu insan şekline girdiği ve ata bindiği de rivayetler arasındadır. Cemşab ve Şahmeran hikâyesinde Şahmaran süt beyazlı olarak tarif edilmektedir. Moğollar tanrı adlarının sonuna daha çok "beyaz" sıfatını eklemişlerdir. Cengiz Han, hâkimiyetini, *dokuz kollu beyaz bir tuğ* dikerek ilan etmiştir. Yakutların gökyüzü tanrısı, iki beyaz güneşin arasında oturduğu varsayılan yaşlı biridir. Bu iyi kalpli tanrı, insanlar üşümesin diye iki güneşi ortadan bölmüş ve üçüncü güneşi oluşturmuştur. Bu tanrı da bizdeki Hızır ile özdeşleşmektedir; çünkü Hızır'da zor durumda ve sıkıntısı olanlara yardımcı olmaktadır. Tunceli ve yöresinde de zemheri denen soğuk havalarda ortaya çıkarak insanların şifası, dertlerinin dermanı olmakta, bu zorlu kış günlerinin mutlu ve huzurlu geçmesini sağlamaktadır. Beyaz motifi yöredeki efsaneleri de etkilemiş, Munzur Baba Efsanesi'nde Munzur adlı çobanın elinden

dökülen süt; bembeyaz su olup akmış, bu sütümsü su özellikle sonbaharda süt rengini almaktadır (Karakurt, 2012: 481, 548 573, 644, 655 679, 697, 739, 747, 794).

2.16. Rüyalarda simgeler semboller

Felsefe Sözlüğü'nde düşünce, fikrin, obje veya nesnenin karşılığı, net ve açık anlamı olan gösterge. Aynı zamanda bir kavramın karşılığı ve soyut bir şeyin ifadesidir. Ayrıca bir obje ve zaman süresini de ifade eder (https://turuz.com/storage/users/bey-2016-1/0701-Felsefe_Sozlughu_Ahmet_Cevizchi.pdf). Gördüğümüz rüyalar, semboller, simgeler ve değişik olay örgülerinden oluşan bir işaret sistemidir. Rüyalar ile ilgilenen bilim insanlarının hepsi yorumlarını bu işaretlere göre yapmışlardır. Freud, simgeleri sabit kalan karşılık olarak tanımlamıştır. Simgeleri anlamlandırırken rüyayı gören kişinin kişiliği; yaşadığı çevre, rüya görmeden önceki psikolojik durumu analizi kolaylaştıracaktır. Simgeler ancak serbest çağrışım tekniği kullanıldığında bir anlam kazanır. Simge kavramını *benzetme* olarak değerlendiren Freud, kendisine benzettiğimiz her şey rüyalarımızda simge olarak karşımıza çıkar burada ilginç bir detay vardır. O da görülen ayrıntılardan sadece özel, gizli rüya aklının ürünü olanlar simge olarak değerlendirilmektedir. Belli başlı simgeleri de tanımlayan. Freud, özellikle en temel simgenin ev olduğunu, bunun da insanın fiziksel yapısına denk geldiğini belirtmiştir. Ebeveynler özellikle rüyaların en saygın simgeleridir. Daha çok kral, imparator, kraliçe ve imparatoriçe veya üst düzey kişiler olarak karşımıza çıkar. Kardeş, kız ve oğlan çocuklar için pek de hoş olmayan argo hayvan, böcek vb. simgeleri olarak karşımıza çıkar. Su ile temas her zaman anneliği çağrıştırır (Freud, 2019:201, 203, 204). Jung ise simge, sembol kavramlarının işaret olarak adlandırılmasına karşı çıkmıştır. Ona göre simge, bilinen bir şeyin eşdeğeri ve kısaltması olan tanım değildir. Bu olsa olsa gösterge veya işaret bilimi diye adlandırılır. Jung'a göre yeni bir ifade bulundu mu eskisi geçerliliğini yitirir. Bilinen kavramın yerine gelen ifade işaret olarak adlandırılır. Tanımlanamayanın tanımıdır. Simgeler kişilerin algılayış biçimlerine bağlıdır.

İlginç olan simge niteliğindeki şekle veya objeye bir anlam yüklenilirse karşılık bulur. Yoksa simge olarak tanımlayamayız. Örneğin kare eğer bu şekle bir zihinsel anlam yüklenmişse bir değeri olacaktır. Ayrıca oldukça karışık bir yapısı vardır. İnsanın ruhsal yapısının da simgelerin oluşmasında oldukça fazla rolü vardır(Jung, 2016:45, 46, 47).

Hızır Rüyalarında Sembol Sınıflandırması

A) NİYETE GÖRE

a. 1) Evlilik a. 2) Eğitim a. 3) İş / Kariyer

GÖRÜLEN SEMBOLLER	
Su grubu	
Suyun rengine, tadına ve bulanıklığına Coğrafi sular	
Tatsız su	Munzur Nehri
Berrak	Mercan Suyu
Temiz	Göl
Az bulanık su	Dere
Çok bulanık su	Şelale
Kirli su	Ziyaret Suyu
Çökeli suyu	Ark suyu
Temizlenen gübrelili su	Köy çeşmesi
Tulumba suyu	Toprak çeşme
Mahalle çeşmesi	Kaynak suyu
Deniz kenarı	Kuyu suyu
Suyun bulunduğu materyale göre	
Tuvalet suyu	Sitil suyu
Mutfak lavabosu	Bakır tasta temiz su
Havuz suyu	Beyaz çinko tasta su
Avuçla suyu	Demir boruda akan su
Cam bardakta su	Kırık bakırda su
Yarım su bardağı su	Bidon suyu
Bidon suyu	Şişe suyu
Kalaylı bakır kazan	Kova suyu
Akraba ve tanıdıklar	
Anne, baba	Kan kardeş
Hala	Üç tanıdık erk
Amca	Kıracı
Üvey abi	İş arkadaşı
Dayı kızı	Dilsiz kadın
Enişte	Kivre
Tanıdık akraba	Sağdıç
Tanıdık kadın	Dede
Çerçi	Babaanne
Tanınmadık kişiler	
Tanınmayan adam	Tanınmadık kadın

Ev / yapı / İş yeri	
Ev	Kale
İki katlı ev	Eski yapı
Koridor holü	Yurt binası
Hastahane koridoru	Çadır
Arka bahçe	Köprü
Üniversite	
Manav	
Bakkal	
Kuyumcu	
Yiyecekler / Meyveler	
Karaciğer	Kavun
Tereyağı	Portakal
Yarım tabak yoğurt	
Çiğ köfte	
Elma şekeri	
Tereyağı	
Üç dal nohut	
Kırmızı ve yeşil elma	
Ekmek	
Renkler Sayılar Bitkiler	
Gri İki	Ağaç
Mavi Üç	Çiçek demeti
Beyaz Dört	
Kırmızı Altı	
Yeşil	
Siyah	
Kahverengi	
Taşıtlar / Ulaşım aracı	
Helikopter	
Beyaz araba	
Otobüs	
Tren	
Tekne	
Kızak	
Hayvanlar	
At	Kahverengi köpek
Karınca	Yılan
Yaşanılan yer	
İstanbul Mahalle	
Kurak bir yer Köy sınırı	
Ovacık Arazi sınırı	
Pertek	
Köy	

Dağ ve kutsal yerler

Munzur Dağı
Zel Dağı
Düzgün Baba

Diğerleri

Rozet	Tek taş yüzük
Değirmen	Biblo
Ocak	Kaçış
Palan	Dört diş
Dağıtılan sofr	Beyaz kâğıt
Düşen kaya	Nişan
Altı bayrak	Toka
Kaçış	Kitap
Ayrılık	

Görülen Rüyalara

3.1. Hızır Rüyalara Tabirleri

1. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Bitkiler
Kod	: Çiçek demeti
Yaş	: 59
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise
Rüyanın Görülme Yaşı	: 17

Görülen Rüya

Eşimin ortaokulda okurken kaldığı eve gittim ve evin içinde bir tabak baklava yedim. Daha sonra bir tepsinin içinde bir çiçek demeti vardı, o tepsiyi, ellerimle kafamın üstünde tutarken gördüm kendimi.

Rüyanın yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Çevremdekiler rüyanın yorumunu yaptı, o da şuydu: Tatlı yediğim evin sahibinin aracılığıyla, bir evlilik yapacağım söylendi. Başa tutulan çiçek demeti ise ileride çocuklarının kız olacağına yoruldu. Evet, bir yıl sonra eşimle tanıştım bir süre sonra da evlendik. Rüyada gördüğüm çiçek demeti de rüya ile ilgili yapılan

yorumları doğru çıkardı. Çünkü üç kız çocuğum oldu ve ilk torunum da yine kız oldu. (K. 4).

Çözümlene

Freud literatüründe çiçek, bekâretin, masumlüğün, kadınsılığın sembolüdür. Bu rüyayı oluşturan malzemeye baktığımız da çiçeklerin taç olarak kullanıldığını görüyoruz. Bu taç, büyük ihtimalle kültürümüzdeki bekâretin ve masumlüğün baş tacı edilmesiyle alakalıdır. Alevi inanisında bekâr kızlar üzerine yemin edilecek kadar kutsallaştırılmıştır. Ayrıca yine bu insanların dualarına da ayrı bir değer verilir. Çünkü bekâr kızların, dualarının kabul olduğuna dair inanış günümüzde de devam etmektedir. Diğer bir anlamı evliliğe hazır olmadır. Jung ise çiçek sembolünü abartılı bir anlam olarak düşünmüştür. Hızır rüyalarında ise çiçek kız çocuğu anlamına gelmektedir. Gerçekten de şahıs evlendiğinde üç kız çocuğu olmuş, ilk torunu da yine kız olmuştur. Genel değerlendirmeye göre ise bundan sonra kişinin, başından hoş ve onu mutlu eden olayların yaşanacağına işaret eder. Sonuçta öyle olmuştur ve kişi sevdiği erkek ile hayata merhaba demiştir. Çiçek ile ilgili daha çok kız çocuklarıyla alakalı bazı deyimler de türetilmiştir. Örneğin kız çocuğuna “çiçek gibi ol derler.” Bu aynı zamanda hanımefendilik ve masumiyete de atıftır. Freud literatüründeki çiçek tanımı bekâretin işaretiyken bu bizim ahlaki değerlerimizde de safiyanelik, masumluk, edepli olma ile eş kabul edilmiştir. Tarih sahnesinde Eski Yunan Devletlerinde ve diğer bazı antik devletlerde aileler veya halk, savaş, doğal afetler, kıtlık zamanlarında tanrıların öfkesinden kurtulmak için özellikle sadakat, masumlüğün işareti olan bekâr kızları, kurban etmişlerdir. Aynı şekilde bu durum taraflar arasında bir anlaşma aracı, barış olarak düşünülmüştür. İlginç olan genç kızların da bunu bir görev olarak görüp bu ritüele koşulsuz uymuş olmalarıdır. Yine bu olayın bir varyantını *Binbir Gece Masalları'nda* görmekteyiz. Karısı tarafından aldatılan Şehriyar'ın kin ve gazabına uğrayanların da yine genç kız olması ilginçtir. Halen daha günümüzde genç kızlar ve gelinler çiçeklerden yapılmış taçları başlarına takarlar.

2. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Taşıt
Kod	: Otobüs
Yaş	: 45
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise
Rüyanın Görülme Yaşı	: 16

Görülen Rüya

Ovacık'tan otobüse bindim. Tunceli'ye gittim; fakat Tunceli dışına çıkamadım.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyayı gördükten bir sene sonra Hozat ilçesinden biriyle evlendim. Bir süre Hozat'ta kaldık, sonra iş değişikliği yüzünden il dışına g ettik. (K. 5).

Çözümleme

Freud literatüründe araba, kişinin hayatında yapacağı yeniliklere işarettir. Yapacağı bu yenilikler, heyecan dolu olacaktır. Yine Freud'a göre araba; ölümü dşndrdğı gibi bekrlığı da simgeler. Jung literatüründe ise bu rüyayı gören kadın olduğu için tersi yani animus olarak değerlendirilecektir. Bu durumda araba sevilen erkek olarak düşünülecektir. Bu rüyada da sevenler kendi yuvalarını upuzun bir yolculuktan sonra kurmuşlardır. Hızır rüyalarında araba ise umulmadık bir şekilde gelişecek olaylara işarettir. Genel değerlendirme yaptığımızda araba, makam sahibi birinin, kişiyi onore etmesi demektir. Bu rüyayı gören kişi gerçekten de maddi açıdan sorunsuz bir evlilik yaptığı gibi evliliği de mutlu bir şekilde sürmektedir. Tunceli ve yöresinde genel rüya yorumlarında arabaya binmek ve araba görmek hayra yorulan rüyalardan sayılmaz. Sıkıntı ve sorunlara işaret ederken Hızır rüyalarında bu durumun tersi görülür.

3. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Kişiler
Kod	: Kaynana
Yaş	: 45
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise
Rüyanın görülme yaşı	: 20

Görülen Rüya

Tanımadığım bir kadın elimden tuttu, seni kaynananla tanıştırayım, dedi. İçeriye girdik, orta yaşlarda, gözlüklü bir kadın; koltukta oturmuştu, yanına gittim, elini öptüm ve içimden bu benim kaynanamdır, dedim.

Rüyanın Yorumu ve Yaşanan Değişim

Kendi içimde sürekli o kadına benzeyen kişiyi, gözlerimle aradım. Rüyayı gördükten bir yıl sonra ise yeni bir eve taşındık. O ara annem, ameliyat oldu, komşularımızdan biri de annemi ziyarete geldi. İçeri girer girmez şok oldum; çünkü rüyamda kaynana olarak gördüğüm kadın, annemi sormaya eve gelmişti. Sohbet sırasında çocuklarımı sordum. Bir süre sonra da oğluyla tanıştım. Bu tanışmadan dört yıl sonra da kadının oğluyla evlendim. (K. 6).

Çözümleme

Freud kaynana veya eşinin annesi, önemli bir olayın başlangıcı sayılır. Gerçekten de kişi, rüyasında gördüğü kadının oğluyla hayatını birleştirir. Kurduğu bu aile birliğinde, tanımadığı kadında eşinin annesi olarak karşımıza çıkmıştır.

Jung literatüründe, kayınvalide veya tanımadığı bir kadın, anne arketipinin yansımasıdır, bu olumlu bir arketiptir; çünkü anne taşıyan, besleyip, büyüten, yeniden varoluşu sağlamaya çalışan anne veya kayınvalidedir.

Hızır rüyası, burada da olduğu gibi çıkmıştır. Hızır, burada kişiye gerçekten de aile birliğini kuracağı insanın annesini göstermiştir. Genel değerlendirmeye göre anne görmek en hayırlı rüyalardandır. Zenginliğin mal, mülk ve sadakatin işaretidir. Jung literatüründeki anne arketipi bizim değerlendirmemizle aynı şekilde örtüşmüştür.

4. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Su grubu
Kod	: Bulanık su
Yaş	: 40
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite
Medeni Hali	: Bekâr
Rüyasının görülme yaşı	: 23

Görülen Rüya

Beyaz bir arabanın içinde bir el, bana bulanık su verdi, suyun bulanık olduğunu bildiğim halde bana verilen suyu içtim.

Rüyanın Yorumu ve Yaşanan Değişim

Rüyayı kendimce yorumladım. Evleneceğim kişiyle sorun yaşıyacağımı bile bile evlendim. Sekiz yıllık bir evliliğim oldu ve bu süre de sürekli sorun yaşıadım. Sekizinci yılın sonunda eşimden boşandım. İçtiğim suyun bulanık olması, evliliğimin gerçekten de sorunlu olacağının göstergesiymiş ve öyle de oldu. (K. 7).

Çözümleme

Freud'a göre beyaz araba ve beyaz renk, kişinin saflığını, masumluğunu, simgeler. İzdıvacı gerçekleştirenlerin bekâr olmaları sebebiyle de yeni bir oluşumun sembolü yuva olarak da düşünülebilir. Yaşamanın, varolmanın kaynağı olan su, burada bulanık olarak karşımıza çıkıyor. Bunun anlamı bu kişilerin ilerleyen süreçte sorun yaşıyacaklarıdır. Nitekim yaşanan sorunlar nedeniyle evlilik sonlandırılmış. Aile kavramı son bulmuş ve kişiler, yaşamanın kaynağına giden suyu, kestikleri için yuva kavramı birlikteliği kurulamamıştır.

Jung literatüründe beyaz araba aslında anima yani erkeğin bilindışıdaki kadın olarak karşımıza çıkar. Burada araba, dişil olarak düşünülen metadır. Kişiler, sevdikleri kadını ilgili nesneyle özdeşleştirip onun yerine koyup severler. Bu rüyayı gören kadın olduğu için tersi yani animus olarak değerlendirilecektir. Bu durumda araba, sevilen erkek olarak düşünülecektir. Beyaz renk ise şans faktörüdür. Bu tesadüfen oluşabilecek güzel bir ilişkiye işarettir. Hızır rüyalarında beyaz araba, kişilerin bekâr, yani masum oluşlarının

işarettir. Araba ise hızlı gelişecek bir birlikteliğe işaret etmektedir. Gerçekten de öyle olmuştur. Rüeyayı anlatan kişi, ani bir şekilde evlendiğini belirtmiştir.

Bulanık su ise birkaç anlama gelebilmektedir: Ya yaşamın sonuna kadar bu mutsuz evlilik sürdürülecek ya da bu ani evlilik sona erecektir. Rüeyamız ikinci yorumu desteklemektedir. Yani, mutsuz ayrılıkla sona eren bir birliktelik... Bu rüyanın Freud ve Jung literatürüyle örtüşen yönleri, suyun bulanık olması, beyaz rengin evrensel tanımı olan masumlüğün simgesi sayılmasıdır.

Rüya tabirlerine göre ise beyaz değişik anlamlara gelse de genel itibariyle olumlu olarak yorumlanır. Özellikle bekârlar için evlilik anlamı taşır. Araba görmekse hayırlı, şanslı bir döneme girileceğinin işareti olabileceği gibi mevki makam sahibi olmaya, ayrıca kişinin çocuk sahibi olacağına da işarettir. Su; ise kişi bekârsa evleneceği anlamına gelir. Burada su, bulanık olduğu için evliyse sorun yaşayacağı veya ayrılacağı anlamına gelir (Aksoy, 2018: 50, 82, 544). Beyaz süfilere göre Allah'ın yaratma gücünün rengi olduğu gibi aynı zamanda Allah'ın cemalinin, yüzünün güzelliğinin de rengidir. Allah'ın cemel ve celal sıfatları da bu rüyaya yansımıştır. Cemel sıfatı, evlilikle yani mutlulukla beyaz renk ile özdeşleşirken celal sıfatı da kişinin ayrılığının işareti, yani kara bahtın, kötü talihin, beyaz renk ile özdeşleştirilmesiyle de zıtlığın da rengi sayılmıştır. Siyah beyaz misali. Yine mutasavvıflara göre ölüm; sadece bedenimize ait değildir. Ruhumuzu aç ve susuz bırakıp terbiye ederek bir çeşit ölmekten önce nefsimize hâkim olmak suretiyle de bedenimizi de açlıkla öldürebiliriz. Bu ölüm ise beyaz renk ile nitelenmiştir. Kimi rivayetlere göre ise beyaz renk Hızır'ın sembolüdür.

Alevilikte beyaz renk Hz. Muhammed'in rengi olarak nitelendirilirken Hz. Ali'de savaşa gitmediği zaman başına beyaz imame takarmış. Yine savaşlarda teslimiyetin, anlaşmanın rengi de beyazdır. Tunceli ve yöresinde ölen kişinin sırat köprüsünden rahat bir şekilde geçmesi için ayak başparmağına beyaz veya kırmızı ip bağlanır. Eski Türkler Tanrı'ya kurban olarak beyaz at seçerlerdi. Bunun nedeni büyük ihtimalle masum ve suçsuz olduklarını Tanrı'ya ispatlamak ve gazabından korunmaktır.

Mitolojide Mitolojik Ana, gökte beyaz bulutların arasında yaşamaktadır. Destan kahramanlarından biri olan Ak Ene'de, suyun içinden beyazlara bürünmüş olarak ortaya çıkmıştır (Bayat, 2007: ?)

5. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Hayvanlar
Kod	: At, bakır tastaki su.
Yaş	: 57
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: İlköğretim
Rüyanın görülme yaşı	: 15

Görülen Rüya

Akşam saat 8, 9 arası uyudum. Rüyada güzel bir çeşmede berrak bir su içerken bir atın üstünde çok yakışıklı bir delikanlı geldi, attan indi, bakır bir tasta bana su verdi; fakat suyu veren kişi tanımadığım yabancı birisiydi.

Rüyanın Yorumu ve Yaşanan Değişim

Tanımadığım biriyle evleneceğimi söylediler. Bir sene içerisinde eşimle görücü usulü yoluyla tanışıp evlendik ve eşimde gerçekten rüyada gördüğüm gibi çok yakışıklıydı. (K. 8).

Çözümleme

Freud'a göre at temel simgelerden biridir. Aynı zamanda özgürlüğü ifade eder. Kadının, çocuklarının babası olacak kişidir. Yaşam suyunu vermesi, zaten aile birliğini beraber kuracaklarının ifadesidir.

Jung literatüründe at, selfin en önemli yaşam simgesidir. Eğer kişi isterse yaratıcı ve girişimci güçlerini ortaya çıkaracaktır. Girişimcilik ve duygusallık anlamında hayatında yeni serüvenlerin başlayacağının da işaretidir. Aslında bu yeni yaşam ona bilinçaltının özel bir ödülüdür.

Hızır rüyasında at, kişinin rüyaya yatma niyetine göre değişkenlik gösterir. Kadın veya erkeğin hayatını birleştireceği kişidir. Diğer anlamlarıysa yolculuğa çıkma ve mevki sahibi olmadır. Genel değerlendirmeye göre uğurlu hayvanlardan sayılır. Uğurlu oluşunun ise bazı nedenleri vardır: Moğol kültüründe at, gökten yere inmiştir. şamanlar, gökteki Tanrı ile görüşmeye boz bir atla ıkarlarmış. Bu durum atın yer ve gök arasında bağlayıcı bir unsur olduğunun da göstergesidir. Tanrı Âdem'i cennetten yeryüzüne kanatlı atla göndermiştir. Âdem, atın uçup cennete geri dönmesinden korkar, bunu engellemek içinde atın kanatlarını keser, kesilen kanatların gücü atın

ayaklarına inmiştir. Yine söyleneceye göre at cennetten geldiğinde dört gözü vardı. Ayakları kırıldığı için cennete gidemeyeceğini anlar, buna çok üzülür, ağlar. Aşırı ağlamaktan gözleri kör olur ve gözlerin üzerinde bir derinlik oluşur. Yine Türk kültüründe at insanların yardımcısı ve dostudur. Ayrıca hissiyatlı bir hayvan olduğu için olabilecekleri önceden sezebilme gücü vardır. Eğer atın başı evin önüne doğru doğru bağlanırsa nefesinin o haneye bereket getireceğine inanılır. Ayrıca at nefesinin de bazı hastalıkların tedavisinde kullanıldığı söylenir (Uraz, 1994: 145, 146, 147, 148).

Atın, aşırı hassas ve hissiyatının yüksek oluşu, insana yakınlaşmasını sağlamış, bu yönüyle adeta insanın dostu, sırdaşı olmuştur. Bundan dolayıdır ki yas törenlerinde sahipleri atın kuyruklarını bağlamış, bazen de kesmiş, böylece acısını, dost bildiği atıyla paylaşmıştır. Cennete insanı götürenin de at olduğuna dair İslam öncesi dönemde inanışlar mevcuttu. Bu inanış atın, gökten geldiği düşüncesinin ürünü de sayılabilir. Bu atın da özellikle soylu bir at olacağı vurgulanmıştır. Azrail ve uçan atın, kanat yönünden benzerliği de ilginç bir semboldür. Atların renkleri de kutsiyetlerine kutsiyet katmıştır. Beyaz, boz renkli atlar; asilliğin, gücün, insanın dünyaya hükmetme arzusunun karşılığı olmuş, imparatorlar ve krallar, özellikle bu renkteki atları kendilerine yardımcı olarak seçmişlerdir. Ab-ı hayat suyunu içen, uçan at da ilk olarak Mezopotamya mitolojisinde ortaya çıkmıştır. Yunan mitolojisinde hem uçabilen hem de beyaz at olarak bilinen meşhur Pegasus, yine önemli at motiflerinden biridir. Bu atı var eden denizlerin tanrısı Posedion'dur. Doğu mitolojisinde de atlar genelde uçan at formunda düşünülmüş, bazı kültürlerde atın yüzü, insan yüzü olarak resmedilmiştir. Türk mitolojisinde en özel at "*Tulpar*" olarak bilinen uçan attır. Bu at yolesiz, kanatları beyaz, aynı zamanda çok güçlüdür. Tanrı Kuday tarafından kahramanlara yardımcı olması için yaratılmıştır (Gürçay, 2019:42, 43, 46, 47). Atın etini yeme, sütünden faydalanma kımız adı verilen içecek olarak tüketilmesi de Türk kavimlerindeki geleneklerden biriydi. Yine at güreşleri yarışmaları yapılır. Birinci olan atın çoğaltılması sağlanırdı. "*En iyi atlara Kan Terleyen Atlar,*" adı verilirdi (Sarı, 2017: 29). Rüya tabirlerinde at değişik şekillerinde yorumlansa da hepsinde ortak motif atın; murat yani kişinin kısmeti olduğu, mevki sahibi olunacağı, kişi evliyse erkek çocuğu olacağıdır. Türkler eski zamanlarda özel dönemlerde atları gök ve yer tanrılarına kurban ederlerdi. Yine imparator öldüğü zaman atlarını da ruhuna kurban keserlerdi. Yine bazı Türk boyları, atı savaş tanrısı olarak kabul etmiş, bu atların eğerlerine küçük bayraklar takmışlar, ordunun önünde tek başına yürütmüşlerdir. Bu atın üzerine de savaş tanrısının bineceğini düşündüklerinden hiç kimseyi bindirmemişlerdir (Arslanoğlu, (ty):28).

6. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Su grubu, hayvanlar
Kod	: Ev, çökelik suyu, karınca
Yaş	: 56
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: İlkokul
Rüyanın görülme yaşı	: 12

Görülen Rüya

Gece 2, 3 arası çok susanmışım ben ve abim bir yere gidiyoruz. Önümüzde bir su kaynağı çıktı ve o sudan içmek istedim. Abim karınca var diyerek bırakmıyor ve o susuzlukla ben eve geliyorum. Eve de misafir olarak halamlar gelmiş, ben ise halen susuzluğun etkisiyle su arıyorum, en sonunda kendi evimde leğen içinde çökelik suyunu, içtim.

Rüyanın yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyamı bir komşuma yorumlatırdım. Kendi evimde su içmem ve içtiğim suyun ise posa olması, sorunlu ve sıkıntılı bir akraba evliliğine işaretler dediler. Rüya da evime misafir olarak gelmem akraba evliliği yapacağımın işaretiymiş. (K. 9).

Çözümleme

Freud'a göre çökelik suyu, kültürlerarası farklılıklar da olsa sıvı gıdaların hemen hemen hepsi hayatın kaynağına işaret eder. Çökelik suyu da yiyeceğin sıvı haldeki posasıdır. Ev evrensel sembollerden biridir. Freud literatürüne göre kadını sembolize eden betimlemelerden biridir. Jung ise evi manevi olgunlaşmanın ve gelişimin süreci olarak tanımlamıştır. Yiyecek suyu ise kişinin özüne yani yaşam kaynağına dönüş olarak düşünülebilir. Gerçekten de kişi evine dönmekle aile merkezine dönüş yapmış ve akrabasıyla evlenmiştir. Geleneksel rüya yorumlamada ev, ruhsal gelişimindeki farklı aşamaların sembolüdür (Nilüfer, 2010: 34).

Hızır rüyalarında kişinin kendi evinde su içmesi ya evliliğinin geç olacağı ya da akraba ile evlilik yapacağına işaretler. Nitekim öyle de olmuştur. Yiyecek suyunu yani posasını içmek bu posa bir çeşit artık olarak da düşünülebilir. Bekâr birinin, eşinden ayrılmış birisiyle evlilik yapacağı anlamına gelir. Gerçekten de kişi, halasının dul oğluyla geleneğe aykırı bir şekilde kaçarak bu

evliliği gerçekleştirmiştir. Genel değerlendirmeye göre toplumumuzda bekâr biri davul, zurna ile anne ve babasının evinden çıkar. Asıl evine doğru yol alır. Kişi, bu önemli geleneği hiçe saymış ve evliliğini zoraki gerçekleştirmiştir. Zaten posalı su içmek de iyiye, hayra yorumlanmayan rüyalardan biridir. Genel değerlendirmeye göre posa, bir şeyin maddi ve manevi anlamda kaybıdır.

Bu rüyada dikkatimizi çeken bir diğer sembol “karınca”dır. Hızır rüyasında suyun içinde karınca olması sorun anlamına gelir. Genel olarak karınca, çalışkanlığıyla bilinir. Edebiyatta da Kanuni Sultan Süleyman’a Şeyhülislam Ebussuud Efendi’nin verdiği cevap ile hak ettiği yeri almıştır. Kanuni Sultan Süleyman Topkapı Sarayı’nın bahçesinde gezerken, meyve ağaçlarına zarar veren karıncaları görür. Bunları telef etmenin caiz olup olmadığını Şeyhülislam’a sorar: Aldığı cevap ise oldukça şaşırtıcıdır.

Yarın Hakk’ın divanına varınca karınca

Süleyman’dan hakkın alır karınca

Beyitini hafızalara kazıyan Şeyhülislam. Allah’ın var ettiği en küçük canlının dahi yaşama hakkı ve hakkını alma hakkı olduğunu belirtmiştir.

Yine Ezop tarafından yazılan, ‘*Ağustos Böceği ile Karınca*’ adlı Fabl’da da karıncanın çalışkanlığından bahsedilmiştir. Bu rüyada abinin kız kardeşi, karıncalı suyu içmesine engel olması da düşündürücüdür. Kişiyi, abisi engellemeseydi belki daha mutlu bir evlilik yapacaktı. Ovacık yöresinde ise evlerde çıkan karıncaların evin bereketi olduğuna inanıldığı için dokunulmaz, onlara zarar vermenin de günah olduğuna inanılır.

Yine Ovacık yöresinde cildin belirli bir bölgesinde parçalar halinde çıkan cilt hastalığına da karıncalık adı verilir. Bunun tedavisini el almış kişiler, şöyle bir uygulamayla tedavi ederler: yaralı yere kül sürülür, üzerine hafifçe tü tü yapılır ve ardından iğne ile yaralı bölgeye çizik atılır. Bu işlem sadece çarşamba günleri yapılır.

7. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Ova
Kod	: Köprü
Yaş	: 38
Cinsiyeti	: Erkek
Eğitim Durumu	: Lise
Rüyanın görülme yaşı	: 30

Görülen Rüya

Düz ve yemyeşil köye benzeyen bir yerde bulunan bir köprünün altında su içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Munzur'a yakın düz olan bir köy vardı, oradan biriyle evleneceğimi söylediler. Rüyada gördüğüm köye iki sene sonra bir işim dolayısıyla gittim ve orada eşimle tanıştım. Bir süre sonra da evlendik. Rüyada gördüğüm köprü de onların köyünün kprsymiş. Rüyada içtiğim su benim o günkü susuzluğumu gidermişti ve gerçekten de su içmiş gibiydim o gün boyunca hiç susamadım. (K. 10).

Freud'a göre yeşil ova, aile hayatının bütün unsurlarıyla tam bir uyum içinde olduğunun işaretidir. Jung'a göre yeşil ova yeniden dirilişin, ruhsal gelişim sürecinin farklılaşmasını tanımlarken, diğer yandan da baharın ve ümitlerin sembolüdür. Kişinin hayatında yeni ve güzel gelişmelerin başlayacağının da işaretidir. Hızır rüyasında yeşil kişinin muradının gerçekteşceğini bu muradın onun için en hayırlı şekilde olacağı, rızkı bol bir hayat süreceği anlamına gelir. Köprü ise aile birlikteliğini kuracağı kişiye engelsiz bir şekilde ulaşağına işaret eder. Genel değerlendirmeye göre yeşil renk, hayırlı renklerden biridir. Umudun, tabiatın canlanması demektir, Canlanan her şey dirilir, bu nedenle ölümsüzlük anlamını da taşır. Tunceli ve yöresinde rüyalarında yeşil renk görenlerin, dileklerinin de gerçekteştiğine inanılır. Yeşil renk dinsel anlamda Hz. Muhammed'in başına taktığı yeşil sarığın rengidir. Yine Hz. Muhammed'in taşıdığı sancaklardan birinin renginin de yeşil olduğu için İslamiyet'in de simgesi de sayılmıştır. Yeşil, aynı zamanda kemale ermenin, olgunluğun, doğruluğun rengidir.

Alevilik inanişında yeşil renk Hızır'ın rengi sayılır. Hızır, Hacı Bektaş-i Veli ile görüşmeye yeşil bir kıyafet ile gitmiştir (Aytekin, ? : 251). Alevilik inanişında açık yeşil renk Hz Hasan'ı diğer yeşil renk ise Hz. Hüseyin'i temsil eder.

8. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Su grubu / Akraba
Kod	: Kumlu su, dede
Yaş	: 62
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: İlkokul
Rüyanın görülme yaşı	: 16

Görülen Rüya

Rüyada, dedemlerin evine doğru geliyorum, yönüm aşağı doğru ilçeye dönük, bakan tarafta küçük bir hark geçiyor. O harktaki suyun altı biraz kumlu ve çamurluydu, ben de o yüzden iki avuç su alıp içtim, daha fazla içmek istemedim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyayı gördükten yaklaşık bir sene sonra evlendim. Evlendiğim kişi de ilçeden ve tanıdık biriydi. Zaten rüyada yürüme yönümde aşağı doğruydum. Suyun berraklığı evliliğimin mutlulukla geçeceğinin işaretiymiş gerçekten de öyle oldu. Fakat rüyadaki diğer ayrıntı ise suyun altının kumlu ve çamurlu olmasıydı. Evlendikten birkaç yıl sonra eşimi genç yaşta kaybettim, rüyanın bu kısmını da eşimin vefatına yordum. (K. 11).

Çözümleme

Freud literatüründe aşağıya iniş ve dede simgesini incelediğimizde aile birlikteliğinde yaşanacak sorunların işaretidir. Dede burada en büyük otoritedir yaşamın temel kaynağını oluşturan, bilge ve sözü dinlenen bütün aileyi toparlayan kişidir.

Jung literatürüne giriş yapmadan önce bilinç kavramının içeriğini irdelemek gerekir. Bu kısım dışarıdan aldığımız bütün bilgileri, eleme süzgecinden geçirmeden bilinçaltına atan sistemdir. Burada elemeyen geçmeyen bilgilerin çok azı kalır. Diğer bilgiler ise bilinçaltına gönderilir ve kayıt altına alınır. Bilinçaltı, içimizden gelen sesin olduğu yerdir, bu yer aynı zamanda yaratıcılığımızın olduğu bölümdür.

Jung literatüründe aşağı iniş üst bilinç, (Üst benlik) olarak da bilinen kısımdır. Jung, bu terimi alt bilince kayış olarak tanımlar. Üst bilinç ise bilişsel süreçleri kontrol eden bir sistemdir, bu sistemde bütün duygularımız

bulunur. Bir plan dâhilinde bu sistemi kullanır (reikienerjivekuantummerkezi.com). İçilen kumlu su ise üst bilinçte duygusal anlamda bir karmaşa yaşayacağına işaretidir. Hızır rüyalarında aşağı iniş ise kadının aile hayatını oluşturacağı kişinin, yaşadığı yerin yönünü belirtmiştir. Kumlu su ise aile hayatında yaşanacak felaketlere işaretidir. Nitekim kişi, bir süre sonra eşini bir trafik kazasında kaybetmiştir. Aslında Rüyada aşağıya iniş kişinin hayatının, pozitiflikten negatif yöne doğru kayacağına sinyallerini de vermiştir: çünkü aşağıya iniş düşmedir, yok olmadır. Nihayetinde kişi indiği yerde kumlu su içmiştir. Genel anlamda rüyalarımızı değerlendirdiğimizde temiz su içmek, her zaman aydınlığa ve feraha işaretken suyun içinde toz vb. maddelerin olması sorun, sıkıntı, engel ve hüzne işaretidir.

9. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: İçecek / Akraba
Kod	: Ayran
Yaş	: 42
Cinsiyet	: Kadın
Eğitim Durumu	: İlköğretim
Rüyanın görülme yaşı	: 19

Görülen rüya

Rüyada yurt dışında olan üvey abimlerle beraber tanıdık bir köye gittik. Orada abilerim hep beraber Tunceli'ye gidelim dediler sonra Tunceli yoluna geldiğimizde tanımadığımız bir köye gitmek istedik; çünkü o köyde düğün vardı ve biz de o yüzden köye gittik. Köyün girişine girdiğimizde farklı bir köyle karşılaştım. Köy çok gelişmiş ve çatılı evleri olan bir yerdeydi. Kendi kendime şu evde düğün var galiba diyorum. O eve gittim, orada bir grup kızla halay çektim. Köyün ortasında bir çeşme var ona da büyük çeşme diyorlar. Yabancı olduğum için kızlara diyorum: 'Gelin, şu çeşmeye gidelim, çok susadım: su içelim diyorum.' Onlar da bana: 'Sen şu bitişik eve git! Su iç, diyorlar.' Bende o eve gittim, yaşlı bir teyze oturmuştu. Selam verdim, içeriye girdim, susadığımı söyledim, yaşlı teyze de bana: 'Kızım, yanındaki çarkta hem su hem de ayran var, gönlüne göre iç.' dedi. Bende oradan bir tas alıp ayran içtim. İçtiğim ayran da testi de soğumuş, güzel bir köy ayranıydı. O, daha hoşuma gitti. Bende o yüzden ayranı içtim ve düğün evine geri döndüm ve uyandım ki her şey rüya. (K. 12).

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Kalktıktan sonra rüyayı büyüklerime anlattım annem: "Büyük ihtimalle rüyayı gördüğün yerden biriyle evlenirsin." dedi. Tesadüfen ablam, benim rüyada gördüğüm o köyün karşısındaki köye gelin olarak gitti. Ben de ablamla beraber gittim. Birkaç gün sonra da karşı köyde düğün olduğunu öğrendik. Ablamlar da o düğüne davetliydi. Ablam yeni gelin olduğu için gidemedi. Onun yerine ben ve ablamın görüncesi düğüne gittik. Rüyamda nasıl gördüysem olduğu gibi yeniden yaşadım aynı şeyleri. Düğüne gittiğimiz evin yanındaki eve misafir oldum, orada eşimle tanıştım, üç, dört yıl sonra da evlendim. Rüyada aynen gördüğüm eve, gelin olarak gittim. Evinde ayran içtiğim bayanda karşıma kayınvalidem olarak çıktı.

Çözümleme

Freud'a göre ağabey, kişinin gördüğü rüya ağabeylerin gelişi ile başlamıştır. Ağabey simgesi genelde geçmişten gelen bir rakip olarak düşünülebilir. Jung literatüründe ağabey,Radin'in kahraman mitinin gelişiminde varsayılan dört aşamasından ilki olan Hilebaz bölümünü anımsatır.

Hızır rüyalarında ağabey, koruyucu yol gösterici kişidir. Nitekim rüyada ağabeylerin gelişi ile başlamıştır. Genel değerlendirmeye göre ağabey kardeşlerini koruyan, kollayan, onlara sahip çıkan ve baba özellikleri atfedilen kişidir. Ağabeyini gören kişi, kendini güvende hisseder.

Değişen yaşam standartlarıyla beraber toplumsal doku ve akrabalık ilişkileri de bozuldu. Yine de geleneklerimiz değişen yaşam koşullarına karşın ısrarla bir direnç göstermektedir. Tunceli ve çevresinde abi modeli baba yerine geçtiğinden saygısızlık yapılmaz; çünkü o da baba gibi aileyi korumak ve ihtiyaçlarını gidermekle mesuldür. Halen daha abinin yanında ayak ayaküstüne atılmaz. Baba yoksa abinin izni alınmadan bir işe başlanmaz.

10. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Tanıdık / Sayılar
Kod	: Kan kardeş / Üç
Yaş	: 25
Cinsiyet	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise
Rüyanın Görülme Yaşı	: 22

Görülen Rüya

Rüyada gelinlik giymiş bir halde ayakta duruyorum. Ablamda bana ayakkabılarımı giydirmeye çalışıyor. O sırada sol bacağımda üç tane uzun kul olduğunu fark ediyorum ve ağlamaya başlıyorum. Herkes fark edecek görecektir diye ablamda, 'sen merak etme ayakkabılarını giydireyim, onları keseceğim diyor'. O esnada kan kardeşim geliyor ve birden kan kardeşime hakaret etmeye başlıyorum. Biz kardeşiz evlenemeyeceğiz diyor. Yeşilliğin içinde takım elbiseli sırtı bize dönük oturan birini gösteriyor: 'Bak, damat o. Bekle, biraz gelecektir, diyor.' (K. 13).

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Çevremdekilere sordum: 'Üç kılın anlamının üç gün, üç hafta, üç ay; üç yıl anlamına geleceğini söylediler.' Rüyaı gördüğüm sene İstanbul'da çalışıyordum. Rüyadan iki yıl sonra oturduğum ilçede bir kamu kurumuna atandım. O yıl içinde eşimle tanıştım ve bir sene içinde de evlendim. Rüyaı kan kardeşimi görmem ise kendi kültürümden biriyle evlilik yapacağıma işaretmiş.

Çözümleme

Freud'a göre üç rakamı, genel anlamıyla erilliğin simgesi sayılır. Geçmişte üç ile bağlantı olan nesnelere şeytani etkilere karşı savunma aracı olarak kullanılmıştır. Fakat burada rüyayı gören genç bir kadındır. Bu simge aslında güç gösterisi olarak da alınabilir. Bu yüzden bu göstereceği erkeksi gücünü kime karşı ve neden olacağı da belli değildir (Freud, 2016: 175). Diğer taraftan tüy, yaşanacak sorunlara da işaret olabilir.

Jung'a göre üç tüy, kutsal sayılardan biridir. Rüya gören kişinin üzerinde anlamlı ve kalıcı izler bırakmış bazı olaylara, bütünlük içinde uyum sağlamadığı. Zihnin bilinçli bölümünün bir uyum içinde değişiklikler oluşturan yardımcı ögesidir.

Hızır rüyaları açısından incelersek kişi, İstanbul da yaşamaktadır. Kan kardeşi de Ovacık'ta. Bu durumda evleneceği insan Ovacık'tan ve kan kardeşinin de tanıdığı birisi olacaktır. Rüyamızın bu kısmı olduğu gibi çıkmıştır. Burada üç sayısı zaman anlamına gelmiştir nitelikim üç yılın sonunda X kişisi evlenmiştir. Genel değerlendirme açısından incelersek üç, hayırlı rakamlardan biridir. Kişinin muradının üç vakte kadar olacağını işaret eder. Alevilik inancında Hak, Muhammed, Ali birlikteliği anlamına gelir. Bu nedenle de kutsal sayılardan biri olarak görülür.

Burada diğer dikkat çeken olay ise kan kardeşliğidir. Tarihi İskit medeniyetine kadar dayandırılan bu olay, kan üzerine yemin etmeye dayalı sistemdir. Kardeş olmak için soy bağı önemli değildir. Kişi, arkadaşını öz kardeşi gibi görüyorsa bunu bir antlaşmaya döküp resmîleştirir. Bu sistem, daha sonra diğer toplumlara geçmiş, kimi toplumlarda ya sadece kanlarını ya da başka sıvılarla kanlarını karıştırıp içme şeklinde serüvenine devam etmiştir. Günümüzde ise sadece kişilerin birbirlerinin kanlarını akıtıp karıştırmaları veya kan akıtılan uzuvların birbirine değiştirilmesi şeklinde bu bağ gerçekleşir. Burada amaç iyi ve kötü günde birbirlerine gerçek kardeş gibi birbirine yardımcı olmaktır. Azar'a göre ise kan kardeşliğinin tarihi gelişimi Moğollar'a kadar uzanmaktadır. İki kişi, dost, kardeş olmaya karar verdiklerinde insanların huzurunda kollarına kesik atar, kanlarını bir kaba akıtırlardı. Daha sonra ise bu kana kıymız şarap veya süt karıştırıp içerlerdi. Sonra silah değişimi yaparlardı buna *anda veya antlı adaş* denirdi (Azar, 2013: 79). Ovacık ve yöresinde de birbirini kardeş gibi gören kişiler, kan kardeş olurlar. Öz kardeş gibi ailede değer görürler, Bu gelenek halen yaşadığım toplumda devam etmektedir. Alevilik inancındaki Musahibin karşılığı olarak da düşünebilir. Musahiplik sadece evli çiftler ve dedenin önünde dara durarak yapılır. Kan kardeşlik kültüründe bu yapı yoktur; fakat ortak temalar kısmen aynıdır. Sadece kan kardeşliğin dini bir karşılığı toplumda yoktur.

11. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Meyveler
Kod	: Sağlam ve çürük elma
Yaş	: 67
Cinsiyet	: Kadın
Eğitim Durumu	: İlkokul
Rüyanın Görülme Yaşı	: 12-13 Yaşlarında

Görülen Rüya

Rüyayı köyde yaşarken gördüm. Ben ve bir kız arkadaşım hiç görmediğim düz bir arazide geziyorduk, bu arada susadık. Su ararken, kasabaya benzer bir yere geldik. Ama geldiğimiz yerde su bulamadık. Suyu bulamadık; fakat elma ağaçlarıyla karşılaştık biz de bunun üzerine elma koparıp yedik. Benim kopardığım elma sağlam, arkadaşımın ki de çürüktü.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyayı arkadaşımın annesine anlattım. Annesi kızına dedi ki: ‘Senin oğlun olacak ama yaşamayacak; çünkü sen çürük elma almışsın, bana da senin oğlun olacak yaşayacak dedi.’ Elma kopardığım kasabada evlendim. İlk çocuğum da erkek oldu ve yaşadı. Diğer arkadaşımın da oğlu oldu ama yaşamadı. (K. 14).

Çözümleme

Freud’a göre elma, çocuğu besleyen organıdır. Çürük elma ise çocuğun annesinin sütünden faydalanamayacağını yani beslenmesinin yetersiz olacağını göstergesidir. Jung’a göre elma Havva Ana ve Âdem (a.s.)’in cennetten kovuluş olayını çağırır. Belki de süreçten sora yaşanan vicdan muhasebesidir. Burada sağlam ve çürük elma, özünde kişilerin, vicdan duygusunun olumlu ve olumsuz açıdan değerlendirilmesine işarettir. Hızır rüyasında elma görmek erkek çocuğu anlamına gelir. Çürük elma ise çocuğun hayati sorunlar yaşayacağını işarettir. Nitekim öyle de olmuştur, sağlam elma alan kadının erkek çocuğu yaşarken, çürük elma alan kadının erkek çocuğu yaşamamıştır.

Mitolojide elma, kimilerine göre yasak meyvedir; çünkü elma Âdem ile Havva’nın cennetten kovulma, doğru yoldan çıkarılma olayının başkahramanı şeytan iken, yardımcı kahramanı “elma”dır. Uyarıya rağmen yasak meyve koparılmış ve yenilmiştir, sonucunda cennetten çıkarılarak cezalandırılmışlardır. Kurallara uyulmamış, şeytanın hoş olmayan söylemlerine kanmışlardır.

Jung, burada Freud'un *nedensel deterministik* kuramına elma simgesi bazında karşı çıkmaktadır. Burada olaylara sığ bir bakış açısıyla baktığını, rüyalarda daha çok bilinçaltına atılmış isteklerin, rüyalar yoluyla açığa çıktığını bunun da farklı simgelerle karşılandığını, aynı tanıma uyarlamasından dolayı eleştirmiştir. Oysa simgelerin derinliğine inildiğinde özünde pek çok anlam barındırdığını bunu da ereksel bakış açısıyla değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Pek çok rüyanın altında öznenin ruhî durumunun yattığını ifade etmiştir. Oysa sabit durağan sembollerin, anlamlarının rüya çözümlemesine bir anlam katmadığını elma simgesi örneğinde belirtmiştir. Kısacası Freud'un elmayı baskın görünümüne büründürmesine karşı çıkmış, cennet gibi yüce bir simgeyi yanlış davranışlardan dolayı ikinci plana atma davranışının çevresel nedenlerini irdelememesini de eleştirmiştir (Jung, 2016: 178, 182). Ayrıca elmanın çember şeklinde oluşu sonsuzluğu, tükenmeyen yaşam enerjisini simgeler. Bilindiği gibi sonsuzluğun bir ölçüsü ve sınırı yoktur. Belirsiz bir kavramdır. Her son, bir sonsuzun başlangıcıdır.

Bazı topluluklarda elma; bilginin aynı zamanda bolluğun ve ölümsüzlüğün de simgesidir(kahramaninruhsalyolculugu. blogspot.com/). Ç. Süme'nin Elazığ ile ilgili manilerinde sevgiliye ah ve nispet temalarını görmekle beraber aynı zamanda elma motifinin de alma biçiminde kullanıldığını da görüyoruz.

Al alma dörd olaydı

Yiyene derd olaydı

Bu almanın sahabı

Sözüne mert olaydı

Almadan al olasan

Selviye dal olasan

Bana göre yâr mı yok

İstedim sen olasm (Ç. Süme, 2014: 85).

Yukarıdaki manilerde elmanın dört parça olmamasından bahsedilmiştir. Dört tamlığa erme anlamını da bünyesinde barındırır Dişil bir sayıdır. Kişi, burada bütünlüğe, yetişkinliğe ulaşamamasına sitem etmektedir. Düzenin ve durağanlığın sabit formların sayısıdır. Bu özelliğiyle pozitifliğin, feminenliğin simgesidir. Evren, hava, su ateş, toprak olmak üzere elementten oluşmuştur. Alevilikte, Allah'a ulaşmanın belli aşamaları vardır. Bunlar; şeriat, tarikat, marifet ve hakikat kapısı olmak üzere dört öğretisi ve kırk makamdır. Genel değerlendirmeye göre elma almak, bekâr biri için evliliğe, yani muradını almaya işarettir. Evli biri bu rüyayı görseydi erkek çocuğu olacaktı. Aynı zamanda, fırsat, şans, bilgi anlamlarına da gelmektedir.

12. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Akraba / Yapı / Hayvan
Kod	: Baba, anne, ev, at
Yaş	: 71
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: İlkokul
Rüyanın görülme yaşı	: 15-16

Görülen Rüya

Rüyada babam, beni at üstünde gezdirdi, sonra kaynanamın eski evinin önünde büyük kalaylı bakır kazan vardı, onun içinde de bakır saplı kalaylı bir tas aldı, içinden bana su verdi.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyayı yorumlatmadım. Aynı yıl içinde bize Ovacık'tan babamın tanıdığı bir aile misafir olarak geldi. Bekâr bir oğlu da vardı, beni beğendiler, istemememe rağmen babamın ve annemin zoruyla evlendim. Gelin olarak geldiğim yerde, rüyamdaki gibi iki katlı toprak bir evdi, evin içinde de kalaylı kazan ve tas ta vardı. (K. 15).

Çözümleme

Freud'a göre baba ve at, güç, itaat ve saygıyı ifade eder. Gerçekten de kişi, babaya olan saygı ve gücün etkisiyle istemediği bir aile birliğine zorlanmıştır. Güç, ceza verici, engel koyucu, imparator olarak düşünülen baba bundan dolayı kendisine kutsiyet atfedilmiştir. İmparator ve krallar kanun koyuculuğu simgeler. Emrindekiler de koyduğu kanunlara uymak zorundadır. Sonuçta da babanın dediği olmuş, kişiyi, babası gerçekten de zorla evlendirmiş bunu da kepçe ile kızına su vermesinden anlıyoruz. Aynı zamanda baba Tanrı'nın yeryüzündeki temsilcisidir. Yanında imparatorun yardımcısı olarak anne de burada kraliçe statüsündedir. Bu durum bize Hititlerde kraldan sonra en yetkili kişinin kraliçe olduğu olayını da anımsatır.

Şimşek'e göre geleneksel dokumuzda kadın ve erkek birbirlerinin eşi sayılırlar. Her ikisi de birbirini tamamlayan bir unsurdur. Biri olmadan diğeri olmaz. Biri evin dışı, diğeri ise içi ile ilgilenir, Bundan dolayı ev kadını için "evdeş" kelimesi oluşturulmuştur; fakat zaman geçtikçe kadın,

kendini geliştirmiş erkeğin yaptığı işlere de el atmış, kimi zaman yardımcı kahraman, kimi zaman da koruyuculuk, liderlik, bazen savaşların kaderini değiştiren başkahraman vb. rolleriyle günümüze kadar çeşitli rollerle değişim evrelerinden geçmiştir. Bu değişimde de inançsal ve kültürel hafızamızın etkisi vardır (Şimşek, 2014: 68, 70). İki katlı ev görmek ruhsal yapının, her aşamada farklılıklar gösterdiğinin işaretidir. Burada evin iki katlı oluşu da iki farklı ruhsal döngü yaşandığının işaretidir. Görüşmeyi yaptığımız kişi, birinci aşamada evliliği istemediğini ancak evlendikten sonraki süreçte ise eşinin memur olduğunu maddi açıdan da sıkıntı yaşamadığını ve mutsuz başlayan ama mutlu sonla biten bir evlilik geçirdiğini ifade etmiştir. Eşini sonradan kaybetmiştir. Rüyada atı gezdiren kişi de gücün simgesi olan babadır.

Jung'a göre baba ve at, baba simgesi yine dünyanın babası, erilliğin simgesi olarak karşımıza çıkar. Duygusal anlamda kişinin, yaşamında yeni bir ilişkinin başlayacağının emareleridir. Bu yeni yaşam ona bilinçaltının bir armağanıdır. Aile birliğini kurmak istemeyen kadın, kanun koyucuya karşı çıkararak aslında içindeki kahramanı harekete geçirmiştir; fakat kahramanımız burada yenilmiş imparatora teslim olmuştur. Aile birliğini kurduktan sonra, bu birlikteliğin ona verilmiş bir armağan olduğunu fark edecektir. Alevilik inancında Hz. Ali'nin atının adı Düldül'dür. Pek çok savaşı Hz. Ali; bu zeki, atik, hızlı, önce katır diye bilinen sonradan at sembolüne dönüşen bu güçlü hayvan ile kazanmıştır. Hızır rüyasında at, kişinin yaşam yuvasını kuracağı kişidir, muradıdır. Genel değerlendirmeye göre baba görmek hayırlı rüyalardan biridir. Rızık, bereket ve ailenin koruyucusu olarak da yorumlanır; çünkü baba geçmişimizdir, kimliğimize, kişiliğimize yön veren kişidir.

13. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Sayı
Kod	: Üç erkek
Yaş	: 33
Rüyanın Görülme Yaşı	: 19
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise

Görülen Rüya

Okuduğum okulda geziyordum. Bir siire sonra okuldan çıkıp bir mahalleye gittim. Siyah pantolon ve beyaz gömlek giymiş, üç erkekle karşılaştım, bunlardan biri akraba diğerleri ise mahallemizden iki gençti, içlerinden biri bana bir şeyler verdi.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim.

Rüyadan iki yıl sonra o üç erkek, bize çay içmeye geldi. O anda da gördüğüm rüya gözümde canlandı. Çünkü gördüğüm kişiler kıyafetlerine kadar aynıydı. Bir yıl sonrada içlerinden akraba olan tanıdığım ile evlendim. (K. 16).

Çözümleme

Freud'a göre üç erkek, koca, eş anlamına gelmektedir. O dönem Avrupa'da erken yaşta evlenip, bir eşe sahip olma kadına yasak olan pek çok hakkı da vermiştir. Örneğin, gösteri ve tiyatrolara gitmek gibi. Bekârlara verilmeyen hakların evlilere verilmesi o dönem Avrupa'sında genç kızların genç yaşlarda evliliğe özenmelerine sebep olmuştur. Bu durum aslında bir evlenmeyenlere karşı bir güç ve saygınlık gösterisi olarak da kullanılmıştır.

Jung'a göre üç erkek ve üç, kutsal sayılardan biridir ve ruhun gelişmekte olan erilliğini gösterir. Aynı zamanda tek rakam olduğu için erkek olmanın göstergesidir. Üçlük, dörtlük gibi bütünsellik oluşturmadığı için bilinçdışının da gösterdiği (Jung, 2016: 102, 103). Buradaki diğer bir önemli nokta beyaz renktir. Şansı ve şanslı bir döneme gireceğinin göstergesidir. Erkeğin, sevdiği kadına kavuşması da bu şanslı dönemim ödülüdür. Pantolon ve beyaz gömlek giyen erkeklere damat gibi olmuşsun denir. Bu söylem, belki de bilinçaltında evliliğe özendirir. Hızır rüyalarında üç erkek, zaman anlamına geldiği gibi üç tanıdık, arkadaş anlamına da gelir. Zaten rüyayı gören kişi, gerçek hayatta da bu üç erkek arkadaşla karşılaşmış ve bunlardan uzaktan da akrabası olan x beyefendisiyle evlenmiştir.

Genel değerlendirmeye göre üç sayısı Şaman inancıyla bağlantılıdır. Bu inanışa göre dünya üç katmandan oluşmuştur. Bilime göre ise dünya; hava, toprak su ve ateşten oluşmuştur. Bu kavramların tasavvuftaki karşılığı ruh, can ve bedendir (blog.milliyet.com.tr.ucun-sırri). Alevi inancında da Hak, Muhammed, Ali bütünlüğünü ifade eder. Üç sayısı ile ilgili inanışların Ovacık'ta uygulanan ritüelleri şöyledir: Yaşadığım yerde kutsal mekânlar, ziyaret edildiği zaman eşik veya giriş kapısının uygun bir yeri, üç sefer öpülür. Yine semah, ağırlama, canlanma ve yeldirme olmak üzere üç bölümden oluşur. Ayrıca mürit, rehber, mürşit üçlemesini sembolize eder. Munzur Dağları'na üç sefer kar yağarsa kış gelir. Bundan dolayı ilk kar zirvenindir, ikinci kar tepelerin, üçüncü kar ovanındır. Oğuz Kağan Destanı'nda Kağanın Gün, Ay, Yıldız adını verdikleri üç oğlu olur. Yine aynı destanda veziri Ulug Bey'in rüyasında bir altın yay ve üç gümüş görmesi üzerine bu rüyadan sonra Oğuz Kağan'ın, ülkesini çocuklarına pay etmeye karar vermesi toplumsal hafızada ve kültürel bellekte üç sayısının ne kadar önemli olduğunu hatırlatmıştır.

Ovacık'ta kişi toprağa defnedildiğinin üçüncü günü hayır yemeği verilir. Bunun sebebi kişinin kabirdeki sorgusunun üçüncü gün başladığına dair inanıştır. Başlayan bu sorgu rahat geçsin diye halka et yemeği, pilav, hoşaf ve helvadan oluşan bir yemek verilir. Çıralar üç tane yakılır, cenazelerde helallik üç kez istenir. Kurbana bıçak üç sefer değdirilir. Cem törenlerinde Pir'in önüne üç adımda varılır. Pertek yöresinde aralarında husumet olanlardan biri: *“Üç adım gündüze, aydınlığa, ışığa doğru git! Ben, senle aramdaki husumeti bitireyim, seni başışlayayım.”* Cümlesiyle kavgalı olunan kişiden bir çeşit yemin istenir. Eğer kişi veya kişiler, denileni yaparsa husumet son bulur. Yemek yerken aile büyüklerinin aile fertlerine yaptığı uyarı da söylenen cümle için kutsiyetini daha da bir artırmaktadır. *“Üç lokma yişin, dördüncü de bismillah getirin ki melekler de yesin.”* Ekmek yere düştüğünde yerden alıp üç sefer öpülür. Mezar ziyaretlerin de ziyaret edilen yer, üç sefer öpülür. Ovacık ve yöresinde yaşlıların eli öpülür, genç kadınlar ise birbirlerinin omuzlarından üç sefer öperler. Yine mitolojik destanlarda bir düş eğer üç defa görülürse istisnasız çıkar (Ögel, 2014: 736). Masallarda gökten hep üç elma düşer. Üç gün üç gece, süren yolculuklar vardır. Fallarda hep üç vakte kadar denir. Anlaşma mahiyetinde pazarlık yaparken eller üç kez indirilip kaldırılır. Türkülerde hep üç güzelden bahsedilir :

Sabahın seher vaktinde üç güzel suya gider

İkisi suyun doldurur, birisi naz eder.

Ovacık yöresinde oynanan halk oyununun adı üçayak bu oyun sözsüz sadece ezgiyle oynanır. Hızır orucu da üç gün sürer. Oruç açılırken lokma Hak, Muhammed, Ali üçlemesiyle açılır.

14. Rüya

Tema	: İşe girme
Alt Tema	: Kişiler
Kod	: Devlet büyüğü
Yaş	: 33
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise
Rüyanın Görülme Yaşı	: 13-14

Görülen Rüya

Rüyada o zamanki devlet büyüklerinden biri bana defter verdi.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyamı aileme anlattım ailedekiler de gelecekte kesinlikle bir devlet dairesine gireceğimi söylediler. Bu rüyadan yıllar sonra 32 yaşındayken bir kamu kurumunda sözleşmeli personel olarak işe başladım. (K. 16).

Çözümleme

Freud'a göre devlet büyükleri imparator ve kral olarak düşünülür bunun da açılımı güç saygınlık ve itaattir. Kişinin toplumda saygın bir konuma geleceğidir. Rüya bu yönüyle Freud'u haklı çıkarmıştır. Çünkü kişi, bir süre sonra devlet kurumunda işe başlamıştır. Jung'a göre devlet büyükleri, kelimenin ilk anlamıyla irdelersek güç kelimesiyle bağlantılıdır. Bu da statü ile ilgilidir. Kişileştirilen ruhun gölge yanını temsil eder. Hızır rüyasında devlet büyüklerini görmek, kamu kurumunda işe girmek anlamına gelir. İbni Sirin'e göre, ulu bir makama sahip olur (Şirin, 2017: 108). Genel değerlendirmeye göre ise devlet kurumunda işe girmek veya gireceği bir sınavı kazanmak anlamına gelir. Bu rüya Freud, jung ve Hızır rüyasıyla analiz bakımından örtüşen ilk rüyadır. Hepsinde aynı anlama gelmiş sonuçta kişi, işe girerek güç ve saygınlık kazanmıştır.

15. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Su grubu
Kod	: Su
Yaş	: 58
Cinsiyeti	: Erkek
Eğitim Durumu	: Lise
Rüyanın Görülme Yaşı	: 22

Görülen Rüya

Rüyada susamışım, su içmek için gezip duruyorum. Sonra X bir köyün altındaki bir dereye su içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Gördüğüm köyü ziyaret etmek istedim, köyleri gezmeye başladım. En sonunda rüyamda gördüğüm köyü buldum. Orada bir bayanla karşılaştım karşılaşır karşılaşmaz da bir sıcaklık hissettim. Daha sonra da tanıştığım bayanla evlendim. (K. 17).

Çözümleme

Freud'a göre su, insan hücrelerini oluşturan kaynak, varoluşumuzun sebebidir. Jung'a göre su yaşam kaynağını arayan eril bir adamın çabalarına ulaşmasını belirtir. Bu çabalarının sonucunda kendisine bahşedilen ödül ise hedefine yani sevdiği kadına ulaşmadır. Hızır rüyalarında su, yön tarifi olarak karşımıza çıkmıştır. Kişiye evleneceği yerle ilgili anahtar yerler gösterilmiş, bunun üzerine kahramanın yolculuğu içsel bir uyanışla başlamıştır. Bu rüya da olduğu gibi çıkmıştır.

İbni Sirin'e göre dereden su içmek, kişinin hacca gideceğini ve gideceği yerden sağ salim döneceğidir (Şirin, 2017: 96). Genel değerlendirmeye göre ise su aydınlığa ulaşmadır. Seveda manileri ve türkülerde geçen dere; sevgiliye karşı yapılan tatlı naz ve sitem bazen de ah ile yüklüdür. Aşağıdaki mani ve türkü, sitem ve ah doludur.

Mani

Dere akıyor dere

İki başı bir yere

Başımı başladılar

İstemediğim bir yere

Kavuştak

Bu dere taş arası

Kirpiğin kaş arası

Nerde kaldın gelmedin

Hey başımın belâsı (Sever, 2013: 68-109).

Dere eril unsurdur. Sevdigine kavuşmak ister ama nedense sevdiğine doğru akış, sağlayamamıştır.

16. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Su grubu
Kod	: Bir tas su
Yaş	: 56
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Okuryazar
Görülme Yaşı	: 33-34

Görülen Rüya:

Rüyada çok susamışım ve su içecek bir eşme arıyorum. Bazı barkların suyu çamur olduğu için içmedim. Sonra bir köye doğru gittim orada eniştemle karşılaştım. Eniştem bana oraya neden geldiğimi sordu? Ben de enişte çok susadım, barklardaki su çamurluydu; içmedim. Su araya araya buraya geldim. “Eniştem de traktörden inip, bana bir tas temiz su verdi.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

evremdekilere rüyamı anlattığımda o civardan biriyle evleneceğimi söylediler. Gerçekten de eniştemin su verdiği köye yakın bir köye gelin olarak gittim. (K. 18).

Çözümleme

Freud’a göre su, kaynağa sonsuzluğa ulaşmaya çalışmaya çalışan bir kadının gösterdiği çabaları simgeler. Bu su, soyunun devamını da sağlayacaktır. Jung’a göre su, bilinç kavramına denk gelmektedir. Kişi, bilerek isteyerek bilinçli bir şekilde su aramaktadır. İlkönce bilinç bulanıklaşmış; fakat kişi, ne istediğini bildiği için bu sorun hallolmuş ve gerçek üst bilince ulaşmayı başararak aradığı mutluluğa ulaşmıştır.

Hızır rüyasında su, yine net sonuç olan adres tayinidir. Rüyayı gören kadın, eniştesinin köyüne yakın bir beyefendiyle evlenmiştir. Genel değerlendirmeye göre su huzura ve rahatlığa yorulur (şirin, 2017: 96).

17. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Su grubu/Coğrafi sular
Kod	: Göl, bidon suyu
Yaş	: 40
Cinsiyeti	: Kadın
Görülme Yaşı	: 17-18

Görülen Rüya

Rüyada köy ile kasaba arası hiç tanımadığım bir yere gittim. Orada bir göl gördüm ve gölden su almak isterken ablamın eltisi: ‘O kirli suyu içme, bu temiz sudan iç!’ dedi. Ben de su bidonunu aldım ve suyu içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Tanımadığım bir yerden evlilik yapacağım söylendi. Rüyayı gördükten bir yıl sonra da eşimle bir yolculuk sırasında tanıştım ve bir süre sonra da evlendim. (K. 19).

Çözümleme

Vücudumuzun ve dünyamızın yarından fazlasını oluşturan yaşamı kaynağı olan su hayatımızdaki en değerli kaynaktır. Bu kaynak başta temizlik, arınma, sağlık, kutsiyet değişim, dönüşüm, gibi vb. pek çok özelliğiyle olmazsa olmazımızdır. Yarattığı her şeyin bir sahibi, iyesi olduğu düşüncesi suyun da koruyucu ruhları olduğu düşüncesini doğurmuştur. Bu düşünce akabinde “*Su Ana*” denen tanrıça ve “*Su Ata*” denen Tanrıların oluşumuna sebep olmuştur. Nasıl ki dağlarda oturan tanrıyı, memnun etmek için kurbanlar kesildiyse kutsal suların bulunduğu yerlerde de kurbanlar kesilmiş adaklar adanmıştır. Ögel’e göre su eski Türkçe’de “*sub*” diye geçmektedir. Zamanla b sesinin düşmesiyle kelime su olarak kalmıştır. Tanrı hükümdarları, Türk milleti vatansız kalmasını diye görevlendirmiştir. Görevini kötüye kullananları ise yersular, cezalandırıyordu. Burada olumlu özellikleriyle karşımıza çıkan suyun negatif tarafını, görüyoruz. Devlet erkânı da akarsular üzerinde su içerek yemin etme veya yemin içme yapıyordu. Tarihte bunun bilinen örneği Cengiz Han ve 17 arkadaşının Balcuna ırmağı kıyısında su içerek yapılan törendir. Yemin edenlerin, toplum içinde saygınlıkları artmıştır. Her boyun ayrı bir ırmağı ve suyu vardır. Bu durumun sebebi büyük ihtimalle su kavgalarını önlemek içindir (Ögel, 1995: 316, 317). Sular çocukları

olmayan kişilerin de umuduydu. Bu suların kurumuş olanlarına gidilerek iyeleri memnun etmek için sacı veya sücü serpererek dileklerinin yerine getireleceğine inanılırdı. Günümüzde bu inanışın farklı yansımaları, kutsal sular etrafında yapılmaktadır. Bulduğum çevrede de bunun uygulamaları devam etmektedir (Ateş, 2015: 30, 31).

Yaşamın simgesi olan su; aynı zamanda çocuğun oluşum evi olarak da düşünülmüştür. Bunun ilk prototiplerini bundan yaklaşık 2 milyon yıl önce yaşanan Eski Taş döneminden kalma dişi put benzeri taşların üzerinde bulunan spiral şekillerde görüyoruz. Su ile yıkanmanın da değişim, dönüşüm, arınma ve yeniden canlanma olarak sembolize edilir. Suyun kutsiyet kazanması tahmini İskitler dönemine kadar uzanmaktadır. Orhun Yazıtları'nda da suyun kutsallığını *ıduk, yer, sub*, kutsal yer ve su olarak geçmiştir. Bu ifadeler, yararlı güçler, anlamına gelmektedir. Suyun toprakla beraber kutsal sayılması tek başına var olmadığını, kendisini var edenin toprak olduğunu bize hatırlatması bakımından ilginçtir (Uçar, 2020: 26, 30). Bundan dolayı su ve toprak ikilisi, canlı olarak tasavvur edilmiştir. Suları da zamanla insanlar gibi canlı düşünmüşler onların evlenip çocuk sahibi olacağına inanmışlardır. Büyük ihtimalle bu durum suları büyük ve küçük deniz, ırmak, dere, göl gibi sınıflandırmalara tabi tutmalarından kaynaklanmıştır.

Freud'a göre göl, etrafı kapalıdır ve sudan oluşur. İnsan anne rahmindeyken su içinde büyür, gelişir ve geliştiği alanda kapalıdır. Bu durum gölü andırır; fakat burada göl suyunun kirliliği yüzünden göldeki su içilmemiştir. Bunun yerine kapalı bir kaptan su içilmiştir. Jung'a göre göl, bilinçdışı simgeler. Buradan anladığımız kişinin bilinçdışının derinliklerinde sorunlar yaşadığını ama bu sorunları bastırmakla yok edemeyeceğini anlamasıyla sorunları bilinç düzeyine çıkarıp yüzleştiğini ve sorunlarından kurtulduğunu görüyoruz. Bu belki de bir arayış sonucunda ulaşılan noktadır. Hızır rüyasında göl ve su, muhteşem ikili, kişi zaten rüyasında tanımadığı bir yerde su içmiştir. Suyun bir kap içerisinde olması suyun yani muradının belli olduğu ve evlilik olayının erkenden olacağına işaretidir. Genel değerlendirmeye göre ise göl; iyi, sakin, hoşgörülü insana işaret eder.

18. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Tanıdık
Kod	: Sağdıç
Yaş	: 30
Cinsiyeti	: Erkek
Eğitim Durumu	: Lise
Rüyanın Görülme Yaşı	: 26

Görülen Rüya

Rüyada bir pastanede sonradan nişanlım olacak kişinin, bayan sağdıçının elinden tatlı yedim. Tatlıyı ikram ederken de kot pantolon giymiş, ayakkabısı bot olan ve üzerinde ceket giymiş olan bir hanımefendinin tatlıyı gönderdiğini söyledi.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Tatlıyı veren bayanın tanıdığı biri olacağını söylediler. Rüyanı gördükten iki sene sonra nişanlımla tanıştım ve tanıştığım zamanda üzerinde rüyada gördüğüm kıyafetleri vardı. Eşim, rüyada bana tatlıyı veren bayanın abisinin sağdıçları çıktı. (K. 20).

Çözümleme

Freud'a göre tatlı; aşkı, sevgiyi temsil etmektedir. Sevdiği kişiyle mutlu bir evlilik yapacağına işaretidir. Bu analiz aynen çıkmıştır. Hızır rüyasında sağdıç, tanıdık kendi yöresinden bir kişiyle evlilik yapacağına işaret eder. Sirin'e göre tatlı ise şans ve şerefli bir hayatı işaret eder. Diğer taraftan da duygusal hayatın düzene gireceği anlamına gelir. Tatlı yiyelim, tatlı konuşalım atasözü de her zaman sorunları çözen bir anahtar sözdür. Burada dikkate değer bir konu da musahiplik olgusudur. Alevilikteki yedi farzdan biri sayılan bu kurum; ergin olan her erkeğin bir musahibi yol kardeşi olmak zorundadır esasına dayanır. Azar'a göre bunun mitolojik kökeni Hz. Muhammed ve Hz. Ali'ye kadar uzanır. Musahipler her iki dünyada da yol, dünya ve ahiret kardeşidirler. Birbirlerinin sevap ve günahlarından sorumludurlar. Her iki taraf birbirini koruyup kollamakla yükümlüdür. Bu dayanışma ve yardımlaşmayı içerir. Eşlerine de *bacı* gözüyle bakarlar. Üç gömlek, soy geçmedikçe çocuklar birbirleriyle evlenemezler. Azar, musahipliği *sert kültür unsuru* olarak görmüş bunu da Alevi toplumunun gizlilik ve saklılık özelliğiyle bağdaştırmıştır. Evlenmemiş bir erkekle, evlenmiş bir erkek musahip olamaz

(Azar, 2013: 79, 82). Musahiplerin birbirini sorması gerekir. Mümkünse aynı çevrede oturmalıdır. Pir Sultan Abdal'ın aşağıdaki deyişinde musahipliğin yol kardeşliği, olduğunu cem törenlerine dahi musahipsiz girilmediğini farzın da farzı olduğunu anlamaktayız.

Eğer farz içinde farzı sorarsan

Yine farz içinde farzdır musahip

Dört kapıdan kırk makamdan ararsan

Yine farz içinde farzdır musahip

Musahipsiz kişi ceme gelir mi

Ettiği niyazlar kabul olur mu

Muhammed Ali'den derman bulur mu

Yine farz içinde farzdır musahip (Avcı, 2012: 623).

Yukarıdaki dördlükte musahibi olmayanların cem törenine katılamayacağına dair bir anlatı vardır. Ovacık ve çevresinde evlenmeye niyetlenen bir gencin musahibi yoksa hoş karşılanmaz. Bu yüzden gençlerin, erken yaşta musahip tutmaları sağlanılır aksi takdirde toplumsal ve inançsal yaptırımlara maruz kalırlar.

19. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Bulunduğu materyale göre
Kod	: Kırık bakraçtaki su
Yaş	: 41
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: İlkokul
Rüyanın Görülme Yaşı	: 16

Görülen Rüya

Rüyada kendi evimde küçük bir bakracı su ile doldurdum ve içtim. Yalnız bakracın kenarı hafif kırık, su çok tatlı ve lezzetli olduğu için aynı kaptan bir daha içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Kendi isteğimle sevdiğim kişiyle evlendim. Suyu kendi evimde içmem akrabamla evleneceğime, bakracın kulpunun kırık olması ise bir sorunla karşılaşacağımın işaretiydi. Gerçekten de öyle oldu. Düğün günümüzden birkaç gün önce eşimin annesi, vefat etti. Evlendiğim kişi de dayımın oğluydu (K. 21).

Çözümleme

Freud'a göre kırık bakraç, kadınlığın en önemli işareti olan dış fiziksel organlardır. Jung'a göre kırık bakraç, içindeki maddenin dışarı çıkmasını sağlayan kabın kırıklığıdır. Eğer bu kırıklık bütünleştirilmezse madde dışarıya akar, kişiye uğursuzluk ve sıkıntılar getirir. Bilincimizin oynadığı bir oyundur. Bazen dilimiz sürçtü, yanlışlıkla ağızından çıktı gibi söylemler de bulunuruz. Aslında bu durumun sebebi farkında olmadan bilinçaltına attığımız, görmek istemediğimiz düşüncelerimizdir.

Hızır rüyasında ise kırık bakraç, evlilik öncesi yaşanacak sorunlara işaretler. Gerçekten de öyle olmuştur. Evlilik aşamasında damat adayının annesi, vefat etmiştir. Burada Jung, Freud ve Hızır rüyaları örtüşmüştür. Eğer bakraç kırık olmasaydı, ölüm gibi acı bir olay yaşanmayacaktı. Şirin'e göre ise kırık bakraç kişinin hayallerine kavuşurken bazı sorunlar yaşayacağına işaret eder (Şirin, 2017: 124). Rüya sahibinin, gerçek yaşamda yaşadığı olaylar, rüyanın gerçekliğini ortaya çıkarmıştır.

20. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Tanıdık / Hayvan,
Kod	: Beyaz takımlı adam, beyaz at, köprü
Yaş	: 55
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Ortaokul

Görülen Rüya

Yeşilyazı Çayı'nda bulaşık yıkıyordum, sonradan eşim olacak kişiyi bir atın üstünde beyaz bir takımın köprüünün üzerinde karşıya geçerken gördüm.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim.

Bir sene sonra, ablamın da önerisiyle bana görücü gelenler arasında eşime evet dedim. Eşim, damat kıyafeti olarak beyaz bir takım giymişti. Bu rüyamda eşimin üzerinde gördüğüm takımın. Beyaz aynı zamanda huzuru, mutluluğu temsil ettiğinden benimde evliliğim huzurlu geçti ve geçiyordu. (K. 22).

Çözümleme

Freud'a göre at üzerinde beyaz takımlı biri, beklenen ve özlenen erkektir. Yalnız bu erkek güçlü ve şanslı biridir. Köprü ise erkeğin dış fiziksel özelliklerini simgeler. Jung literatüründe at üzerinde beyaz takımlı biri; hayatın bir insana verebileceği serüvenlerin başlayacağı ve şanslı bir döneme gireceğinin işaretidir. Bunun da temeli kişinin köprüyü geçmesiyle olacaktır. Buna da ancak kişinin, içsel ruhunun bu döneme hazır olmasıyla kavuşacaktır. Hızır rüyasında at üzerinde beyaz takımlı biri kadının evleneceği kişidir. Bu kişi dürüst beyefendi bir kişiliğe sahiptir. Bunu da beyaz takımlı olmasından anlıyoruz. Şirin'e göre at üzerinde beyaz takımlı biri, mevkisi yüksek biridir. Şanslı ve gelecekte mutlu olacak biridir (Şirin, 2017: 137).

Kutlu hayvan olarak da bilinen atlar; duygulu ve derin hissiyatları olan varlıklardır. İnsanla konuşur, dertleşir. Gökyüzü, yeryüzü ve su soylu olarak üçe ayrılmaktadır: gök, rüzgâr, hava kökenli atlar; yer, mağara, toprak, sudur. Gökyüzü kökenli atlar uçabilme özelliğine sahiptir. Tulpar, Kırat ve Pegasus en bilinen atlardır. Mağara veya toprak kökenli atlara da Hunlar ve Soğdlarda rastlanılmaktadır. Rüzgâr ve su kökenli atlar da en bilinen at gruplarıdır. Bunlara da daha çok Türk kökenli destanlarda rastlanır. Su kökenli atların "Su Ata" denen tanrıları da vardır. Su kökenli atların en bilinenleri,

Hızır'ın boz atı ve Kırat'tır. Hızır'ın da bindiği "Aşkar" adı verilen at; Hz. Hamza'nın atı olduğu söylenir. Ölümsüzlük suyunu içtiği, çok hızlı olduğu, bereket, uğur getirdiğine inanılan kahraman sahibini her türlü tehlikeye karşı da koruyan bir özel attır. Proto Türkler en özel erkek atları, özellikle beyaz renkte olanları, Gök Tanrı'ya, atalar ruhlarına kurban olarak keserlerdi. Yine bazı Türk boyları, atı hayatlarının odak noktası yapıp mağaralara resimler çizmiş atı da "Savaş Tanrısı" olarak isimlendirmişlerdir (Akman, 2003: 234, 235, 238, 239). Eskiden yeni yapılan evlere uğur getirsin diye atın kanı veya sütü evin ortasındaki direğe sürülürdü. Bugün bu gelenek, halen kurbanlık hayvanın kanının yeni yapılan evin veya alınan eşyanın herhangi bir yerine sürülmek suretiyle devam ettirilmektedir.

Burada Alevilik inanışında önemli bir ritüel olan Kırat Semahı'na değinmek gerekiyor. Bu semahın oluşum şekli ile ilgili farklı inanışlar vardır. Kimi âlimlere göre bu semah, güneş ve gezegenlerin dönüşünden etkilenilerek icra edilmiştir. Diğer bir teori ise konargöçer toplumlarda insanların en büyük yardımcısı, dostu, olarak görülen "at" a bir sevgi, saygı duyma gösterisidir. Bu at, aynı zamanda Köroğlu'nun Kıratı'dır. Adına Kırat Semahı denen ritüel de oluşturulmuştur. Bu semahı, belli bir yaşa gelmiş kadınlar sunar. Aleviler, eşleri ve kardeşleri ile eş gördükleri kadınlara "bacı" diye hitap ederler. Bacıların belli bir yaşta, kâmil olması gerekir. Kadın, üretkenliktir, toprak olmadır. Olgunluktur, kamile ermedir. İyiyi kötüyü bağrına basıp, bünyesinde yeni bir oluşum var etmedir. Bu da ancak belli bir yaş ve olgunlukla sağlanır.

Aşağıda Aşık Veysel'den alınan tarihi bilinmeyen bir Kırat Semahı örneği:

Kırat, üstüne binen alır murat

Sağ yanında çiftte kanat

Kocadın ey ayvaz kocadın

Ah Kırat hastalanmış yemez yemini

Vurdu gırdı bir hırsınan gemini

Türkmenoğlu çeksin onun gamını

Canım ata kurban serim güzele güzele

İnişten aşajı keklük sekişlim

Yokuşa yukarı tavşan bükiüşlüm

*Tavus kuşu gibi uğru nakışım
Canım ata kurban serim güzele güzele*

*Kocadım belim biiküldü Kırat...
Hüsnü siyahım döküldü
Menzil kalmadı sıkıldı
Kocadım eyvaz Kocadım*

*Atım sen güzelsin nazardan sakım
Sağına soluna hamaylı takım
Bozok ellerinde Yozgat'a yakın
Atım beni nazlı yâre kavuştur (Erkan, 2020: 125-129-130).*

Kırat, uçan bir at olma özelliğiyle diğer atlardan ayrılır. Köroğlu, bu atın bir an önce uçup, sevdiği ilahi dostuna kavuşmasını istemektedir.

21. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Diğerleri
Kod	: Kızak
Yaş	: 41
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Ortaokul

Görülen Rüya

Kış ayında ablam beni kızağa bindirmiş, Yeşilyazı'ya doğru itiyor, bende kızağın üstünde Yeşilyazı köyüne doğru geldim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyanı yorumlatmadım. Rüyanı gördüğüm senenin yazında eşim yaşadığım köye gelmişti, tanıştık ve evlendik. Gelin geldiğim yer ise kızağın yönünün olduğu yer yani, Yeşilyazı köyüydü. (K. 23).

Çözümleme

Freud'a göre kızak, erkeğin fiziksel görüntüsü ve ruhsal özellikleridir. Jung'a göre kızak, kişinin hayatındaki engelleri bir destekle aşacağına işaretidir. Hızır rüyasında kızak, aniden ve hızlı gelişen bir evliliğe işaretidir. Nitekim öyle de olmuştur. Genel değerlendirmeye göre ise kızak, bazen engel anlamına gelse de aynı zamanda sorunların kısa sürede çözüleceğinin işaretidir.

22. Rüyâ

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Bulunduğu materyale göre
Kod	: Yarım bardak su
Yaş	: 43
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise

Görülen Rüyâ

Ablamın kayını, rüyâda bana çeşmeden su veriyor; fakat verdiği su, tozlu ve kirliydi. Ben verilen suyu içmedim. Sonra Kedek'ten biri temiz su verdi ama verilen su yarım su bardağıydı. Ben bu suyu içmeye doyamadım.

Rüyânın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Yorumlatmadım.

Kedek köyünden biriyle evlendim. Evliliğim altı ay sürdü, sonra da eşimle ayrıldık. Bardağın yarı olması evliliğimin kısa sürmesi anlamına geldi. (K. 24).

Çözümleme

Freud'a göre yarım bardak su, kişinin yaşam kaynağına tam olarak ulaşamamasını simgeler. Yaşam kaynağına ulaşma ancak suyu tam olarak içmeyle mümkündür. Burada Hızır rüyâsı Freud literatürüyle örtüşmüştür. Jung'a göre yarım bardak su, bilincin tam olarak oluşamadığını gösterir.

Bilincin tam olarak oluşamaması kişide derin ruhsal yaralar açar. Kişi ne yaptığını tam olarak bilememekte bu olgunluğa ve bilinç düzeyine ulaşmadığı için hata yapma olasılığı çok fazladır. Hızır rüyâsında yarım bardak su, evliliğin kısa sürmesi anlamına gelir. Tadına doymaması kişinin aslında mutlu olduğunu ama çözemeyecekleri bazı sorunlardan dolayı bu evliliğin, kısa süreceğidir. Gerçekten de rüyâ olduğu gibi çıkmıştır. Genel değerlendirmeye göre ise mutluyken mutsuzluğu yaşamının işaretidir.

23. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yapı
Kod	: Bina
Yaş	: 54
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise

Görülen Rüya

Kendimi bir binanın içinde yabancı bilmediğim bir yerde gördüm.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Bu rüyadan iki sene sonra eşimle tanıştım gerçekten de gördüğüm bina eşimin oturduğu binaymış. Üstelik eşim de hiç tanımadığım biriydi. (K. 25).

Çözümleme

Freud'a göre bina; erkeğin dış fiziksel görüntüsüdür. Jung'a göre bina, kişinin iç dünyasını henüz keşfedemediği ve keşfetmek istese bile içsel açıdan halen hazır olmadığıdır. Hızır rüyasında bina; kişinin kuracağı yuvadır, yaşayacağı yerdir. Sirin'e göre ev toplumda hoş karşılanmayan bazı davranışlarını değiştirip ahlaki yönden düzeleceğine işarettir. Aynı zamanda da zenginliğe işarettir (Şirin, 2017: 105).

Genel rüya değerlendirmelerinde bina iyiye ve kötüye yorumlanır. Girilen binanın insanın içini sıkması "yok oluş"u simgeler. Binanın içinde ferahlık hissi alınırsa huzura kavuşma olarak yorumlanır. Ovacık ve yöresinde "İnsanın evi insana yar olsun; varsın dünya insana dar olsun." İnsanın aile huzurunun her şeyden daha önemli olduğunu dile getirmiştir.

24. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Taşıt / Akraba
Kod	: Tekne, dayı oğlu
Yaş	: 46
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise

Görülen Rüya

Rüyamda dayımın oğlu ile denizde teknede kürek çekiyorum. Kıyıya yanaştım, tekneden indim, ailemle karşılaştım.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyayı yorumlatmadım. O sene içinde diğer dayımın oğlu ile evlendim. (K. 26).

Çözümleme

Freud'a göre deniz ve tekne doğum olayını vurgularken, tekne ise kadın olarak düşünülmüştür; fakat burada eksik olan teknenin kaptanıdır. Kaptansız tekneyi kişi, büyük bir mücadele örneği vererek tek başına kıyıya yanaştırmış, bu zaferin ardından kendisini kıyıda bekleyen kişilerin, aile bireyleri olduğunu görmüş. İşin ilginç aile bireyleri hem kaptanın hem de eşinin akrabalarıdır.

Jung'a göre tekne, insanı denizin ve bilinçdışının dehlizlerinde gezdiren bir taşıma aracıdır. Burada tekne insanın yönlendirmesiyle hareket eder, bu da aslında bir amaca ulaşmak için kullanılan bir yöntemdir. Amaç ise denizin derinliklerdeki yani bilincin altındaki tabakalardaki gizlenmiş bilgiye ulaşmaktır. Deniz ise kolektif bilinçdışını gösteren üst kısmın, alt tabakalarının altında çözülemeyen keşfedilmemiş bir dünyanın varlığını belirtir. Burada Jung terminolojisinde kolektif ve bilinçdışı terimini açıklamakta fayda vardır: Tüm insanlarda ortak olan bütün psişik içeriklere kolektif denir. Bilinçdışı ise benle bir bağı olmayan, psişik kavramının içini dolduran, bir sınırdır (Jung, 2016: 14, 49). Hızır rüyalarında görülen gemi ve denizin anlamlarını irdelersek gemi huzurlu, sakin bir yaşamken, deniz ise mutluluk aynı zamanda uzun süreli birlikteliktir.

Sirin'e göre gemi; düşman, kaza, musibet anlamlarına gelir. Yalnız bu anlama gelmesi için kişinin gemiye binmesi gerekir. Deniz ise şans anlamına gelir (Sirin, 2017: 96). Aynı zamanda rızktır; çünkü birçok insan; geçimlerini denizden çıkan besinlerle sağlar.

25. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yapı
Kod	: Değirmen
Yaş	: 84-87
Cinsiyeti	: Erkek
Eğitim Durumu	: Okuryazar

Görülen Rüya

Karayonca köyünde bir su değirmeni vardı, orada su içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Değirmen gördüğüm köyün karşısındaki köyden biriyle evlendim. (K. 27).

Çözümleme

Freud'a göre değirmenden akan su, yine yaşam kaynağının devamlılığına işaretler. Jung'a göre değirmen, bilincin hareketliliğine işaretler. Bilincin hareketli olması demek sürekli düşünen ve düşündüklerini teoriden pratiğe yani uygulamaya dönüştüren düşüncelerdir. İbn-i Şirin ise değirmen sembolünü, düşmana yormuştur.

Hızır rüyasında su değirmeni, bir ömür sürecek sakin ve huzurlu yaşama işaretler. Genel değerlendirmeye göre değirmen, fakirlikten kurtulup zengin olma anlamına gelir. Etrafında sözü geçen insanları ikna edebilen kişileri de tanımlar. Değirmen yavaş döndüğünden rızkı idareli kullanmaya da işaret eder. Kelime Farsça suyun gücüyle hareket eden taşlar anlamına gelen Âsiyâ veya Âsiyab su değirmeni anlamına gelmektedir. Değirmenler oluşum şekillerine göre el, ayak, su, hayvanların çevirdiği olmak üzere pek çok değirmen türü mevcuttur. Değirmenler uğruna şiirler de yazılmıştır. Osmanlı döneminde su değirmenleri işletme gurubuna dâhil olduğu için vergi alınmıştır. Zamanla değirmen ile ilgili deyim ve atasözleri de üretilmiştir. Deyimler içinde en bilineni bir işin gelirini sormak için kullandığımız "*Değirmenin suyu nereden geliyor.*" Sözüdür. Yine *El, el ile değirmen yel ile.*" İnsanlar imece usulü biraraya gelirlerse bir işi başarırlar anlamında kullanılır. Değirmen de rüzgârın gücüyle çalışır. Bu kavram ile ilgili pek çok atasözü ve deyim vardır (Birici, 2007: 4). Aynı zamanda değirmen taşı farklı anlamlara gelmektedir. Bu taş, dünyanın sabit ve ritmik dönüşünü çağrıştırdığı için zamanın akıcılığına ve sonsuzluğuna da işaretler.

26. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Meyveler
Kod	: Portakal
Yaş	: 43
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Ortaokul

Görülen Rüya

Tanımadığım bir köyde portakal alıp, yedim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

18 yaşımda eşimle tanıştık, sonra evlendik. Gelin olarak gittiğim yerde rüyada grdğğim köy olarak karşıma çıktı. (K. 28).

Çözümleme

Freud'a göre portakal, genel itibariyle meyvelerin birçoğu annenin çocuğunu besleyeceği organ olarak kabul edilir. Jung literatüründe portakal bulunmadı. Hızır rüyasında portakal, sevgiyle aşkla yapılan mutlu evliliğin simgesidir.

Sirin'e göre mevsiminde görülen meyveler, bolluk ve zenginlikle yorumlanır (Sirin, 2017: 122). Portakal kış meyvesidir. Hızır rüyalarının görülme zamanı da kış aylarına denk gelir. Dolayısıyla mevsiminde görülmüş rüyadır. Bundan dolayı da hayırlı sayılır. Bu rüyayı gören kişi de mutlu bir evliliği olduğunu söyledi.

27. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Bulunulan materyale göre
Kod	: Su
Yaş	: 46
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise

Görülen Rüya

Babam ve erkek kardeşimle kendi köyümden eşimin köyüne yürüyerek geldik, eşimin evinin önünde bulunan çeşmeden su içmek istedim. O ara babam ve kardeşim de çeşmenin üzerinde bulunan bakır tasta su içtiler. Bende herkes o tasla su içiyor, deyip biraz ileride bulunan Munzur Suyu'nun akış yönüne doğru gittim. Orada çakıl taşlarının üzerinde beyaz bir cam bardağı vardı, o bardağı alıp su içmek, istedim. Orada bulunan bir genç kıza sordum: Bardağımızı kullanabilir miyim?

Bana: Hayır, bu köyde ve bu çeşmeden su içemezsin! İzin vermem dedi. Ardından da beni taşlamaya başladı. Ben de onu taşladım. Bir taraftan da koşarak çeşmeden avuçla hızlı hızlı suyum içmeye başladım. Bir taraftan da 'Sen ne yaparsan yap, bu çeşmede suyu içeceğim dedim. Suyumu kana kana ve memnun bir şekilde içtim. Kana kana içtiğimi de rüyamda hissettim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüya yorumlatmadım. Bu rüyayı gördükten birkaç yıl sonra nişanlandım iki sene sonra evlendim. Gerçekten de eşimle sevgi evliliği yaptım. (K. 26).

Çözümleme

Freud'a göre su içmek, bu susuzluk yaşamın kaynağına ulaşmaya çalışan genç bir kadının sabır dolu yolculuğunu gösteriyor. Çakıltaşı, Freud literatüründe bulunmadı. Jung'a göre su içmek ve çakıltaşı, bilinçdışında bizi rahatsız eden, içinden çıkamadığımız sorunlardır. Hızır rüyasında su içmek, evleneceği kişinin yaşadığı yeridir. Çakıltaşı ise evlilikte yaşanacak küçük sorunlara işarettir. Halk kültüründe su inancını irdelersek, suya kutsallığından dolayı özel bir önem atfedilmiştir. Suyu tanrı vasfını veren kavimler olmuştur. Su heybeti ve sakinliğine göre de bolluk, bereket güç, şifa anlamlarına da gelmiştir. Müslümanlıkta kötü rüyaların suya okunulması önerilir. Sıcak ve soğuk oluşlarına göre suların cennet ve cehennemden geldiğine dair inanışlar

oluşmuştur (Uraz, 1994: 180, 181). Tasavvuf felsefesinde Allah her canlıyı sudan yaratmıştır. Bu düşüncenin temeli de Kur'an'da geçen Enbiya suresidir. *İnkâr edenler, gökler ve yer bitişik iken onları ayırdığımızı ve her canlıyı sudan yarattığımızı görmezler mi?*” Ayeti, bizi var eden hücre de bir damla sudur, düşüncesinin de kaynağıdır. Dünyaya gelirken su içinde geliyoruz, giderken de su ile yıkayıp, arınıp gidiyoruz. Aynı şekilde üstümüzü örten toprağı da su ile suluyoruz. Yaratılış Destanı'nda da yeryüzünde hiçbir şey yokken sadece Tanrı Kayra Han ve uçsuz bucaksız sular olduğundan bahsedilir. Sirin'e göre kana kana su içmek rahat bir yaşam sürecinin göstergesidir (Sirin, 2017: 96). Cem ritüelinde görevli on iki hizmetten birini de sakalar yapar. Ovacık'ta su inancı ile ilgili Z. Batar Dede'nin bize verdiği bilgiler şöyledir:

Bütün inanışlardaki ortak özellik, suyun yaratılış fonksiyonundaki işlevidir. Bu inanış, Tunceli ve yöresinde de kendini göstermiştir. Buna göre insan, dört nesneden yaratılmıştır bunlar: Toprak, hava, ateş ve sudur. *Su insanda mevcut olduğu için insanın bir parçası sayılmıştır. İnsanoğlu Âdem'in nurundan yaratıldığından insan da ab-ı kevserdir. Dünyanın kuruluşu kalubeladan beri cihan suydu. Suyun ocak kültürü içinde yer alan şifa arabulucusu olma özelliğine göre su ab-ı hayattır. Ab-ı hayat insanın gözyaşlarıdır. Yaradandan ve Hz. Peygamber'in gözyaşlarıdır, Hz. Ali'nin Kevser Havuzu'dur. Hz. Ali Kevser Havuzu'nun başındadır. Gelen ve giden ruhlara, su verir. Su hayatın bir damlasıdır, kirleri, pisliği temizler, su, onun için temizliğin yarısıdır; çünkü hayatın kaynağı dört maddeden su, toprak ateş ve havadan oluşmuştur. Bunlar olmazsa yaşam olmaz. Alevi Dedeleri Ehl-i Beyt neslinden geldiği ve bütün ümmeti Muhammed Ehli Beyt neslinden olduğu için Dedeler, Ab-ı Kevser Suyu'nu, bir tas içine koyup bu suya şöyle dua ederler: On iki imamı evliyaları, yüz yirmi dört bin peygamberin hepsinin niyetine suya üç fatiha, üç ihlas, üç felak ve üç defa da nasır suresini okurlar. Ondan sonra şu duaya geçilir: Üzerinden kötülükleri, kalbindeki fesatlığı, yaramaz kulları, üzerinde sıkıntı ve varsa hastalık için bu suya üç sefer üflüyoruz. Sonra da duaya her derde derman olsun dertlerine şifa olsun. Cenab-ı Allah yardımcın olsun diyerek dua bitirilir. Bu dualı sudan üç gün üst üste sabah ve akşam bir yudum içilir. Tabiki burada inanç önemlidir. Celal Ali Abbas Ocağı'na bağlı, Mahmut Dede Ocağı'da derdine derman arayanların uğrak yeridir. Burada şifayı bulmak için Ocağın Dedesi veya Anası mübarek bir tas içindeki dualı suya, önce varsa Dede yoksa Ana, işaret, parmağını suya bastırır, ardından orada bulunanlara bir yudum içirilir. Geriye kalan dualı su da ocağın yanına dökülür, bu ocağa lokma veya kurbanla gidilir”. (K. 1).*

28. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Bitkiler / Yaşanılan yer
Kod	: Ağaç, İstanbul
Yaş	: 52
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Ortaokul

Görülen Rüya

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyayı yorumlatmadım. İstanbul'da oturan amcamın oğlu ile üç ay nişanlı kaldım ardından evlendim. (K. 29).

Çözümleme

Freud'a göre ağaç, süreklilik arz eden bir hayatı temsil ederken, aynı zamanda erkeklerin fiziksel özelliklerini de çağırıştırır. Jung'a göre ağaç, ruhsal olgunlaşmaya ve büyüyüp gelişmeye işaret eder. Yeşil olması ise bilinçdışının bir süre sonra canlanacağı anlamına gelir. Burada canlanma kavramını irdelersek ruhun aydınlanması, olgunluğa erip ne istediğini tam olarak bilmesi anlamına gelir. İslam öncesi dönemde ağaç, Tanrı'ya ulaşmada bir vasıta olarak düşünülmüştür; çünkü ağacın kökleri yeraltı denen aşağı âlemde dalları ise Tanrı'nın yaşadığı yukarı âleme uzanır. Şimşek ise ağacın köklerinin, yerin altına inmesini sonsuzluk olarak düşünülmüş, kırılan dalların yeniden canlanıp, yeşillenmesini ise ölümsüzlük ve yeniden canlanma olarak yorumlamıştır (Şimşek, 2008: 7). Hızır rüyasında ise ağaç, akraba evliliğine işaretler; çünkü ortak kökten, aynı soydan gelen kişi anlamına gelir.

Halk kültüründe ağaç; Tanrı'nın sembollerinden biridir. Bunun da sebebi burada koruyucu iyelerin ve kutsallık atfedilen varlıkların yaşamasıdır. Ağacın tapınma vasıtası olmasının bazı şartları vardır. Herşeyden önce bulunduğu yerde tek olmalıdır. Tanrı'nın eşi ve benzeri yoktur. Bu yüzden tektir, tek başınadır. Tanrı'nın ömrünün sonsuzluğu yani ölümsüz oluşu ile ağaçlar arasında bağlantı kurulmuştur. Bu yüzden Gök Tanrı ile özdeşleşen ağaçların, yaz kış yeşilliğini dökmemesi gerekmektedir. Gövdelerinin yer altına uzanması, ağaç dallarının semaya doğru uzanması sebebiyle de evrenin tepe noktası olarak tasavvur edilmiştir. En çok kutsanan ağaçlar çam, kayın, çınar ve servi ağaçlarıdır. Tahtacı Alevileri, özellikle salı günleri, Muharrem ayında

ağaçları kesmez, zarar vermezler. Belli dönemlerde de kutsal ağaçlar ziyaret edilerek dualar edilir özellikle köknar, ladin ve ardıç ağacı kutsiyet arzeden ağaçlardır (Ateş, 2015:15, 16).

Ergun ise kutsal ağacın yapraklarını ya çok az dökmesi ya da hiç dökmemesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca çevresinde bulunan ağaçlara göre farklı bir ihtişamı olmalıdır; çünkü Tanrı, yarattığı bütün varlıklardan daha heybetli, gösterişli ve ihtişamlıdır. Yaşlı olmalı. Yaşlılık sonsuzluğu sembolize eder. Ayrıca meyvesiz olmalıdır. Bu Tanrı doğmaz, doğurmaz düşüncesinin yansımasıdır. Ayrıca gölgesi olmalıdır. Bu durumun sebebi Tanrı'nın zor durumda kalanlara yardım etme düşüncesinin ürünüdür. İnsanlar sıkıntılı anlarında Tanrı'ya sığınır (Ergun, 1998: 72, 73). Dünya ağacı, göğün direği veya hayat ağacı, diye tanımlanır. Sülale, hükmetme, hükümdarlık gibi vasıfları bünyesinde bulundurur. Eski Türklerden, Müslüman olmayanlar yüce ağaçlara taparlardı. Bunun da sebebi bu ağaçları, Tanrı gibi görmeleriydi. Yine ağaç kovuğu da ana rahmini, doğumu, çağrıştırdığından dolayı kutsal sayılırdı (Ögel, 2014: 604, 607, 609, 611, 615). Ergün'e göre kutsal ağaçlar, cennette ve gökte oturan Tanrı'ya ulaşmanın yoludur. Cennetin nurdan, yani ışıktan oluştuğu inancı hakimdi. Işık ise güneşle eşdeğerdi. Yine cennet Tanrı'nın yaşadığı yerd. Tanrı, buradan bütün dünyayı yönetirdi. Bu soyut düşünce zamanla cismani hale gelmiş, Tanrı'nın görünüşü ruhu olarak ağaçlar kutsiyet kazanmıştır. Özellikle bu ağaçlar, insanın göremeyeceği uzunlukta olan ağaçlardır. Sirin'e göre ağaç sıkıntı ve dertlerden kurtulmadır (Şirin, 2017: 122). Ovacık ve çevresinde de kutsal yerlerin etrafındaki ağaçlara dokunulmaz. Bir yaprak bile koparılmaz. Bizzat bana anlatılan bir olay kutsal yerlerdeki ağaçlara neden dokunulmaz sorusunun adeta cevabı oldu. Munzur Gözeleri'ndeki ağaçlara insanlar dilekleri kabul olsun diye yazma bağlarlar. İstanbul'dan gelen iki genç kadın, Munzur'a gider, gezerken bu yazmaları görürler, hoşlarına gider sonra yazmaları ağacın dalından alıp İstanbul'a giderler. Bir süre sonra bu iki genç kadın, ellerine yazma alıp Munzur'a tekrar gelirler. Aldıkları yere yeni yazmaları asarlar. Sebebini sorduğumda ise verdikleri cevap düşündürücüydü: “Biz yazmaları ağaçtan aldığımız gündən beri, hayatımızda pek çok olumsuzluk yaşadık. O yüzden buraya geldik ve yazmaları aldığımız yere tekrardan bağladık.”

Pir Sultan Abdal'ın ağacın dinsel ve toplumsal dokudaki önemi ile ilgili aşağıdaki dörtlükleri düşündürücüdür.

Gel benim sarı tanburam

Senin aslın ağaçtandır

Ağaç dersem gönüllenne

Kırmızı gül ağaçtandır

Ali Fatıma'nın yârî

Ali çekti Zülfikâr

Düldül atının değeri

O da yine ağaçtandır

Nurdan Kâbenin eşîği

Ciham tuttu ışığı

Hasan Hüseyin'in beşîği

O da yine ağaçtandır (Avcı, 2012: 668, 669).

Alevi toplumunda ağaç ve ağaçtan yapılan her şey kutsaldır. Bunlardan biri “eşik” kavramıdır. Özellikle mübareklerin mekânlarına girilirken kapının eşîği öpülür, içeriye öyle girilir. Eşik Hz. Ali'nin simgesidir. Hz. Ali, ilmin, gerçeğin kapısıdır.

29. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Meyveler
Kod	: Kırmızı elma
Yaş	: 65
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise

Görülen Rüya

Rüyada, eşimin akrabası, elek içinde orta boy bir kırmızı elma verdi. Verirken de şunları söyledi: Hanım, al bu elmayı, ölülerimin hayrı olsun. Bende elmayı aldım.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyada bana elmayı veren adamın akrabasıyla bir siire sonra tanıştık ve evlendik. (K. 30).

Çözümleme

Freud'a göre kırmızı elma, doğurganlığın, üretkenliğin simgesiyken aynı zamanda, annenin çocuğunu besleyeceği organlarıdır. Jung'a göre kırmızı elma, erkek çocuğudur. Burada Hızır yorumlamalarıyla örtüşüyor. Jung, bunu da bir Balkan masalı örneğiyle desteklemiştir (Jung, 2016: 97).

Hızır rüyalarında kırmızı elma, yakın zamanda yapılacak mutlu bir evliliğin işareti olduğu gibi doğacak çocuğun da erkek olacağını işaretidir. Şirin'e göre elma erkek çocuk anlamına gelir. Halk Kültüründe elmanın çember şeklinde oluşuyla ilgili bağlantı kuranlar elmanın bu şeklinin sonsuzluğun simgesi olarak düşünmüşlerdir. Yine bazı topluluklarda bilginin simgesiyken bazı toplumlarda ise soyun devamı olarak görülür Şimşek, bunu şöyle bir örnekle desteklemiştir: Eskişehir'de damat tarafından gelinin başına atılan elmanın, çocuğu olmayan kadınlar tarafından alınıp, yenildiği takdirde sıkıntılarına çare olduğu belirtilmiştir. Yine bazı yörelerde çocuk bekleyen kadınların, çocuklarının yanaklarının güzel ve al olması için elma yediği belirtilmiştir (Şimşek, 2008: 2,4). Bunun bir benzeri Ovacık'ta da uygulanmaktadır tek fark, damadın attığı elmayı kismetleri açilsın diye bekârlar, almaya çalışır. Yine Ovacık ve yöresinde düğün öncesi aileye yakın insanlara, davetiye niteliğinde elma götürülür. Bu kişinin değerli olduğunu gösterir. Şayet yanlışlıkla elma yerine şeker götürülürse akrabalar arasında küslüğe varan

tartışmalar yaşanabilir; çünkü şeker genel herkesi davet eden bir davetiyedir. Elma ise sadece aileye çok yakın ve özel insanların davetiyesidir.

Aşağıda Pir Sultan Abdal'ın iki dörtlüğünde elmanın cennet meyvesi olduğunu ve gelen elmaların kurban niteliğinde olduğunu anlıyoruz.

Cennetten Ali'ye bir niyaz geldi

Ali'ye terceman⁵ gelen elmalar

Ali'm kokladı da yüzüne sürdü

Ali'ye terceman gelen elmalar

Elmanın rengini ala boyarlar

Melaikler hep donundan giyerler

Bilmeyenler kabuğunu soyarlar

Ali'ye terceman gelip elmalar

Cebraail elmayı cennetten aldı

Getirdi Ali'ye terceman sundu

Ali'm kokladı da Hüseyin'e verdi.

Ali'ye terceman gelen elmalar (Avcı, 2012: 627).

Elma, davete davetiyedir, muradın kısmetidir, Hakk lokmasıdır. Hızır rüyalarında elma, evliliklidir. Erkek evlat sahibi olmalıdır.

---

5 Terceman: Törenlerde okunan Türkçe dua, sunulan kurban.

30. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Ev
Kod	: Evin holü
Yaş	: 51
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	:Lise

Görülen Rüya

Kaynngilin evinde dış kapıya açılan holü spryordum.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Eşimle, görücü usulüyle tanşarak evlendik. Gelin olarak gittiğim evde rüyamda gördüğüm evdi. (K. 31).

Çözümlene

Freud'a göre ev holü, kadının üreme organıdır. Jung'a göre ev holü, bilinçdışının, bilinçüstüne çıkmak isteğidir. Kişinin, yavaş yavaş olumsuz düşüncelerini, olumluya çevirmeye başlamasının yolculuğudur. Hızır rüyalarında ise ev holü, kişinin evlenip gideceği evin nasıl bir ev olduğunun göstergesidir. Ev holüne açılan bir kapı vardır. Bu kişinin hayat kapısıdır. Bu kapıyla kişi, yeni bir hayata giriş yapacaktır. Bu kapı bize Aşık Veyseľin, "İki kapılı bir handa gidiyorum gündüz gece" dizesini hatırlattı. Genel değerlendirmeye göre ev holü, kişinin yaşayacağı zaman diliminde yaşantısıyla ilgili olan her şeydir.

31. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Kutsal dağ
Kod	: Munzur Dağı
Yaş	: 49
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Okuryazar
Rüyanın Görülme Yaşı	: 22

Görülen Rüya

Rüyada Munzur Baba'nın Elbaba tarafında su içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Arkadaşlarımdan birine rüyayı yorduttum. O da bana sen Pırle evleneceksin dedi. Gerçekten de ilkbahar ayında Ovacık'a dayımların evine misafir olarak gittim. Eşim de misafir olarak oraya gelmişti, ilk karşılaşmamız orada oldu. Bir süre sonra da evlendik. Gerçekten de eşim de Pir soyundan (Derviş Cemal) soyundandı. Munzur Dağı'nı görmek, kutsal biriyle evlilik yapacağım anlamına geldi. (K. 32).

Çözümleme

Freud literatüründe rüyada kutsal dağ, görmenin yorumu yapılmamıştır. Jung'a göre rüyada dağ görmek, "Kendilik" olarak adlandırılmıştır. Kişiliği oluşturan bütünlüğün birliğini ifade etmekle birlikte tecrübe edilen veya tecrübe edilemeyen aşkınlıktır. Aşkınlık ise yolculuk serüvenidir (Jung, 2016: 48). Hızır rüyasında dağ görmek, Dede soyundan biriyle mutlu evlilik yapmak anlamına gelir. Gerçekten de kişinin bu birlikteliği mutlu bir şekilde devam etmektedir.

Sirin'e göre dağ görmek, kişinin dileğinin gerçekleşeceği anlamına gelir (Sirin, 2017: 99). Mitolojide ve halk kültüründe dağ, vatan olarak da düşünülen bir kavramdır. Gök Tanrı inancında da kutsal olarak görülmüş bu düşünceye bağlı olarak dağ kültürünü oluşturmuştur. Eski ataerkil dönemdeki Türk kavimlerinde dağlar, erkek, yani eril olarak düşünülmüştür. Rüyada ismi anılan dağın adı da Munzur Dağı ya da halk arasındaki ismi Munzur Baba'dır. Dağlara verilen kutsallıktan dolayı kesilen kurbanlarda dağlarda kesilmiştir. Dağlar, ayrıca yüceliğinden dolayı Tanrı'ya yakın

olarak düşünölmüştür(turkolojiI.cu.edu.tr/HALKBILIM/). Yine mitolojide dağ, orman, nehir gibi coğrafi yerler özellikle Mitolojik Ana, karakterine yakın bulunmuş olmalıdır ki dağlar bazı Altay Şamanlarınca “*Dayı*” diye anılmaktadır. Mitolojik Ana gök, yeri kapsayan birleştirci, bütönlöştürücü, var edici gücünü bir süre sonra Gök Tanrı, Tengri veya Tenir’e bıraktı, ta-te-da-de önüne geldiği kelimeye yukarı, yukarı da anlamı kattığından dolayı Gök eril olarak düşünöldü yeryüzü de dişil olarak kaldı. İyilik Tanrıçası olarak bilinen insanların tabiatındaki diğer canlıların da koruyucusu olan Umay’ın saçlarının renginin beyaz oluşu ilginçtir. Umay’ın Hakaslardaki ismi “*Uluş Aş İne*” oluşu da beyaz saça atfedilen kutsiyeti artırmaktadır (Bayat, 2007: ?).

Munzur Dağı Ovacık’ta efsanevi ve kutsal bir dağın adıdır. Bu dağın efsanesinin kaynağını oluşturan iki temel motif de süt ve sudur. Munzur’a temiz kalple gidilirse kişilerün dilekleri kabul olur. Buraya gelip de dilekleri kabul olan sonradan da kurban veya miyazlarıyla gelen pek çok insan gördüm. Dağın her tarafı kutsal sayılır. Bu yüzden şifa niyetine taş parçaları, su ve teberik, terim anlamı Jeofaji adıyla bilinen, gıdalarda olmayan, bazı besinleri bünyesinde bulunduran mide ağrılarına, demir eksikliğine iyi geldiği söylenen toprak. İnançsal açıdan anlamı ise Pir veya Dede’nin sırta yürüdüğü yerden alınan, sıkıntılı zamanlarda, şifa amacıyla yenilen topraktır. Bazen ağaçların yaprağı da alınabilir. Rüyasında Munzur Dağı’nı görenlerin sıkıntıları biter, dilekleri kabul olur. Munzur Dağı, üzerine yazılmış bir türküden bir mısra,

Munzur Dağı, senin karın erimez

Erise de akar, suyun bulanmaz.

32. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Dağ
Kod	: Zel Dağı
Yaş	: 45
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise

Görülen Rüya

Zel Dağı'nın önündeki köyden kamyonla köyün tüneline geçtim, aşağı indiğimi gördüm.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Yapılan yorumlara göre gelin olarak aşağı köylere gideceğim söylendi. Yorumlar doğru çıktı. Gerçekten de eşimle evlendiğimde gelin olarak gittiğim yerde tüneline aşağısındaydı. (K. 33).

Çözümleme

Freud'a göre dağ görmek, Freud tarafından Venüs Tepesi olarak da adlandırılmaktadır. Leğen kemiğinin ön tarafındaki publis denilen kemik üzerindeki hafif bombeli boşluk olan yerdir, üzeri tüylerle kaplı alandır. Jung'a göre dağ, Kişinin bilincin en yüksek noktasına vardığı yerdir. Jung terminolojisinde her zaman “*yukarı doğru*” olarak adlandırılmıştır. Kişinin yaşayacağı aşkınlığa ulaşmadan yaşayacağı dönüşüm, *değişimler*”sonunda vardığı sakin ve huzurlu hayattır (Jung, 2009: 292, 293).

Hızır rüyasında dağ görmek, kişinin kısmetinin maddi açıdan da iyi olacağı ve sevdiği insanla evleneceği, mutlu bir evlilik yapacağına yorumlanır. Şirin'e göre dağ görmek, kişinin dileğinin gerçekleşeceği anlamına gelir (Şirin, 2017: 99). Genel değerlendirmeye göre dağ, mevki, makam sahibi biri anlamına da gelir. Antik dünyanın insanları doğada erişemedikleri sıkıntılı zamanlarında sığındıkları güçleri Tanrı olarak düşünmüşlerdir. Bu yüce dağlar Tanrıların mekânlarıydı, bu yüzden dağların özellikle zirveleri kutsal sayılırdı. Tanrı erişilmez, ulaşılmaz yerlerde otururdu. Bazı toplumlar, özellikle bu zirvelerde Tanrıları memnun etmek için kurbanlar kesmişlerdir. Hz. Muhammed'e Peygamberlik Hira Dağı'nda vahyedilmiştir. Yahudilik'te Sina Dağı, Nuh Tufanı'nda geminin oturduğu dağ, Ağrı Dağı, olarak bilinir. Göğün Ötügen ve dünyanın merkezi olarak bilinen Demir Dağı,

bilinen ünlü dağlardır. Masalların meşhur Kaf Dağı'nda dağların yüceliğini ve sonsuzluğunu belirtir. Eski Türkler, dağların canlı ve ruhu olduğunu düşünmüş bu nedenle dost bilmiş, onlarla konuşmuş, gözyaşlarını dağlara akıtmışlardır. Dağlar Tanrı'nın yaşadığı yer olduğu için insanlar dualarını da sitemlerini de dağlara yapmışlardır. Orta Asya Türklerinde, dağların ruhları olduğuna inanılırdı eğer bu ruhlar kızdırılırsa insanları cezalandırılırdı. Bu yüzden dağları, bir takım ritüellerle memnun etmek gerekirdi. Bu ritüellerden en önemlisi kurban kesmedir. Dağlar üç kozmik âlemi birbirine bağlayan güce sahiptir. İnsanlar dağdaki iyi ruhları mutlu ettikleri takdirde kendilerini koruyacaklarına inanırlardı. Dağlara tırmanma da ruhî açıdan insanı olgunlaştırdığı gibi bazı kutsal güçleri elde etmelerine de vesile olurdu. Yine kozmik dünyadan gelen tanrılar dağların zirvelerine iner, orada insanlarla iletişime geçerlerdi. İnsanlar dağların zirvelerine ulaşamadıkları zaman dağların ruhları olan dağ eteklerine gidip onlardan yardım isterlerdi. Aynı zamanda dağlar yaşama hayat veren suların da kaynağıdır. Nitekim Ovacık'ta bulunan Munzur Suyu, Munzur Dağı'nın eteklerinden çıkar. Bizzat Munzur Gözeleri'nde bana anlatılan bir olay ise şöyledir: Munzur'a gezi amacıyla gelen bir şahıs, yorulduktan sonra uykuya dalar. Rüyasında Munzur'u dağın zirvesinde görür ve sorar:

-Ya, Munzur Baba: Neden aşağı inmiyorsun?

-Munzur Baba: Aşağıyı görmüyor musun ne halde! Diye cevap verir.

Son zamanlarda yörede kutsal mekânlar çok fazla kirletildiği için bu evliyaların dağların zirvelerine çekildiği söylenmektedir. Saydam'da kutsal dağ kavramını irdelemiş. İnsanlar açısından kutsiyet arzeden o ihtişamlı yüce dağların sayesinde yeryüzü ve gökyüzünün kenetlendiği dönüm noktalarının yeryüzünün merkezi olduğunu belirtmiştir. Her toplum kendi coğrafyasındaki en görkemli dağı kutsallaştırmış. Bu nedenle buralar tapınma merkezi haline gelmiştir. Hintlilerin Mera Dağı, üstündeki göğün direği sayılan Kutup Yıldızı'da bu tezi desteklemektedir. Bu kozmik dağ veya dağlar aynı zamanda insanın yaratıldığı mekânlarıdır. Dağlar aynı zamanda dikeyliğin de simgesidir. Dağların zirvelerinin heybeti, gizemliliği, ulaşılamaz oluşu, soğukluğu dünyanın merkezi sayılması, her insan kendi benliğiyle bu merkezin merkezi konumunda olmuştur (Saydam, 1997;50, 51). Dağların tapınma merkezli olmasının bazı sebepleri vardır. Ateş, bunların üç kısımda incelendiğini belirtmiştir. Sülalenin cediti olarak görme, *doğuran taşları*, bunun örneğidir. Dağlar evrenin merkezidir. Yer altı, yeryüzü ve semayı birbirine bağlayan dikey bir hattır. Bundan dolayı yerin enerjisi dağlarda toplanmıştır. Taht, baht, talih, mutluluk anlamına gelen meşhur dağa da Uygurlar, "Kuttag" diye adlandırmışlardır. Alevi -Bektaşî

kanaat önderlerinden olan Hacım Sultan'ın da yüksek yerlerde günlerce aç susuz ibadet ettiğini belirtir (Ateş, 2015: 21, 23). Dağlar koruyucudur, aynı zamanda vatan kavramını da sembolize eder. Yine eren ve evliyaların mübarek mekânları da dağların zirvelerindedir. Tunceli'de Düzgün Baba, Ovacık'ta Munzur Baba gibi. ziyaretler, bu insanüstü kimliklerle dualar, kurbanlar ve adaklar yoluyla iletişim kurulan mistik, yerlerdir.

33. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Tanıdık / Meyve
Kod	: Çerçi, iki kırmızı elma
Yaş	: 58
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise

Görülen Rüya

Bizim köyümüze sürekli gelip giden bir çerçi vardı, rüyamda o çerçi, bana iki tane kırmızı elma verdi.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Yorumlatmadım. Rüyayı gördüğüm yıl içinde evlendim. Annemler Erzincan'da idi oraya doğum yapmak üzere gittim, bir oğlum oldu. O çerçi de doğumuma elinde bir takım elbise ile geldi. Birden rüyayı hatırladım rüyamda gördüğüm kişiydi. İki kırmızı elmanın anlamı kafamda oluşmaya başladı, evlendikten sonra iki yıl arayla, iki erkek çocuğu dünyaya getirdim. (K. 34).

Çözümleme

Freud'a göre iki elma, anne adayının, iki çocuğu olacağına işaretidir. Jung'a göre iki elma, soyun devamıdır. Yani erkek çocuğudur. Hızır rüyasında iki elma, iki erkek çocuk veya iki yıl anlamına gelir. Şirin'e göre elma erkek çocuğu anlamına gelir (Şirin, 2017: 123). Bu rüyada bütün bilim adamlarının yorumları, Hızır rüyasıyla ve geleneksel dokumuzla uyuşmuştur. Gençlik, sağlık, güzellik ve soyun devamı sayılan elma rüyalarımızın da baş motiflerinden biridir. Elma sembolünün doğurganlık üzerine etkisi ile ilgili örnek "*Tahir ile Zühre*" hikâyesinde karşımıza çıkmaktadır. Kutsal kişi, Ethem Şah'a beyaz, Ahmet Vezir'in önüne ise kırmızı elma bırakır. Bir süre sonra kırmızı elmayı alan vezirin oğlu, beyaz elmayı alan şahın ise kızı olur. Burada kırmızı elmanın en büyük özelliği erkek çocuğunu işaret etmesidir. Beyaz elma ise saflığı, masumiyeti simgelediğinden kız çocuğunun işareti sayılmıştır. Karacaoğlan'da beyazın güzelliği, karşısında kalemini oynatmış, yüreğin saflığı, temizliği ile ilgili bir dörtlük yazmıştır. Bakalım ne yazmış:

Aladır gözlerin, siyahtır kaşın

Aradım cihanı, bulunmaz eşin

Yaylanın karından beyazdır düşün

Uzanıp üstüne ölesim geldi (Sever, 2013: 57).

Musahibin damatla beraber gelinin başına attığı elma aslında ikrar olmanın, (Hak, Muhammed, Ali) katında, aynı yola çıkmanın, bir gömlekte tek can olmanın, ölçütü sayılır.

34. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Bulunduğu materyale göre
Kod	: Bir bardak su
Yaş	: 52
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Ortaokul

Görülen Rüya

Otobsteyim yolculuk yapıyorum, o ara, çok susuyorum ve hostesten su istiyorum. Berrak bir bardak su, bir erkek tarafından bana verildi. (K. 35).

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Görücü usulüyle bir otobüs şoförüyle evlendim.

Çözümleme

Freud, bardak ve su, yaşıamın kaynağının kadınla bütünleşmesi. Jung, bardak ve su her zamanki ikili, yeni bir ruhsal oluşum sürecinin başılayacağını bu sürecin de maceralı geeeğinin emareleridir. Hızır rüyasında berrak su huzurla geçecek bir evliliğin işaretidir. Genel değerlendirmeye göre ise berrak su aydınlık bir geeeğin işaretidir. Toplumumuzda bardak daha çok kırılğan oluşuyla hassasiyetin de simgesidir. Bardağın kırılması hayra yorulmaz. Ne varsa onun üzerine gitsin derler. Yağan yağmurun şiddetini tarif etmek için bardaktan boşalırcasına yağmur yağdı deriz. Yine bardak sırt ağrılarının tedavisinde de uygulanır. Gelin ve damat nişan töreninde karşılıklı aynı bardaktan şerbet içerler.

35. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Diğerleri
Kod	: Çukur
Yaş	: 49
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	:Lise

Görülen Rüya

Gerçekte beni isteyen üç kişi vardı. İsteyenlerin hiçbirine de olumlu yanıt vermemiştim. O ara karar verme konusunda yardımcı olması için Hızır rüyasına yattım. Beni isteyenlerden birinin dükkânı vardı, onun dükkânının önünde bir çukur. Ben o çukura düştüm, düştüğüm yerden bir delikanlı çıkardı, iş yerine götürdü, çay ikram etti, karşılıklı çay içtik.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyayı gördükten sonra eşim olacak kişiye haber gönderdim gelip beni ailemden istediler. (K. 36).

Çözümleme

Freud'a göre dükkân, kadını simgeler. Kadının dış fiziksel özelliklerini belirtir. Jung'a göre çukur, bilinçaltının bilinmezliği, derinliğinde yolculuk yapmak demektir. Çukur, bilinçdışının en alt tabakasına düşen ümitlerin kesildiği yerde, gerileme sürecini yaşayan kişinin, tekrar zirveye yani üstbilince çıkmasıdır. Ayrıca eril gücün, kahramanlık yapabileceği seviyeye gelmesi için de üstün bir benlik bilincine sahip olması gerekmektedir. Bu durumda kahramanımız, görevini tamamlarsa olgunluğa erişecektir. Rüyada bu gerçekleşmektedir. Dede Korkut'ta geçen olaylarda kişiler, kahramanlık gösterdikten sonra eril olma gücüne ulaşır, isim alır. Buradaki rüyada neden sonuç ilişkisi içinde değerlendirildiğinde Hızır rüyası ve Jung yorumlamasının örtüştüğü görülmektedir.

Hızır rüyasında çukur, sorundur; fakat x beyefendisinin çukura düşen bayanı çıkarması, ona ikramda bulunması sorunun çözüleceği, tatlıya bağlanacağını simgeler. Nitekim de öyle olmuştur. Kişi, kendisini isteyenler arasında çözümsüz kalmış, kafa karışıklığı yaşamış; fakat gördüğü rüya bu karışıklığı gidermiştir. Çukur, kimi yorumlara göre feraha çıkmanın işaretidir. Gerçekten de rüyayı anlatan kişi, ekonomik açıdan durumu iyi biriyle evlilik yapmıştır. Sirin'e göre kişi, kendini dükkânda oturur görürse yüce ve değerli birisi olur (Şirin, 2017: 104).

36. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yiyecek
Kod	: Yarım tabak yoğurt
Yaş	: 60
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise
Rüyanın Görülme Yaşı	: 16

Yeşilyazı tarafında su arıyorum, sonra bir su buldum; fakat su bulanıktı. Sonra evime geldim. Evde kardeşim bana tabak içinde yoğurt verdi, aldığım yoğurt yarım tabak kadardı. (K. 37).

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Kardeşimin yoğurt vermesi akraba evliliğine işaret olarak çıktı. Yoğurdun az olması ise evliliğimin uzun sürmeyeceğimin göstergesiymiş. Gerçekten de öyle oldu.

Çözümleme

Freud'a göre yarım tabak yoğurt, yiyecek grubu, genel olarak aile birlikteliğinin kaynağında yaşanacak sorunlara işarettir. Jung literatüründe yoğurt bulunmadı. Hızır rüyasında yarım tabak yoğurt anlamı ise bolluk ve bereket anlamına gelir. Yarım tabak içinde olması evliliğin kısa sürmesi anlamına gelir. Rüya aynen çıkmıştır. Şirin'e göre yoğurt yemek, makam, sevinç ve rızık anlamına gelir. Burada yoğurt, yarım tabak olduğu için rızık az olacak kişi, aradığı mutluluğu da tam olarak bulamayacaktır (Sirin, 2017: 126).

37. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Hayvan
Kod	: Kahverengi köpek
Yaş	: 26
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite terk
Rüyanın Görülme Yaşı	: 21

Görülen Rüya

Oturduğumuz evin yukarısında topraklı evin yanında sarımsı bir ot biçiyorlardı. Annem bana diyor ki: A. çok susamışım, bana bir bardak su getir. Yukarıdan aşağıya inerken annemle ben de indim; içeri girdim, tasın içine su koydum, dışarı çıktım. O sırada amcamınoğlu ve yengem geliyordu. Onların ilerisinde de kahverengi bir köpek beraberinde geliyordu. O ara ben, yenge kaçm! Köpek, sizi ısırmasın dedim ve elimdeki suyu köpeğe serptim. (K. 38).

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

O köyden sadık biriyle evlenirsin dediler. Gerçekten de o köye yakın oturan bir gençle minibüste tanıştım. Bir sene sonra da evlendim.

Çözümleme

Freud'a göre kahverengi köpek, iyi niyetli birlikteliği simgeler. Jung'a göre kahverengi köpek, erkek hayatını tamamlayacak parçasını yani eşini ararken sadakate bakar, bu ikisi ortak bir noktada buluşursa doğru eş bulunmuş olur. Hızır rüyasında kahverengi köpek, sadık ve güvenilir bir eş anlamına gelir.

Sirin'e göre kahverengi köpek, düşman bazen de sadık dost olarak yorumlanır (Şirin, 2017: 125). Halk kültüründe köpek bazen olumlu, bazense olumsuz olarak görülen bir hayvandır. Olumsuzluk izlerini Altaylarda görüyoruz. Rivayete göre köpek Tanrı tarafından insanla beraber cezalandırılmıştır. Tanrı insanı yaratırken bekçilik yapması için köpeği görevlendirmiştir. Köpek, bu görevi yerine getirmemiştir. Bundan dolayı şeytan tanrısı Erlik, köpeğin yokluğundan istifade ederek günah işletmiştir. Buna kızan Tanrı, köpeği ve insanı birlikte cezalandırmıştır. Bundan dolayı köpeğin rengi kirli ve kılları da uzundur. Ayrıca başka bir söylenceye göre köpek, ruhları yeraltına taşıyan varlıktır. Yine Tanrı, çamura insan ruhunu

vermeden önce şeytan bir parçasına tükürür, Tanrı da bu parçanın atılmasını ister. Bu atılan kısımdan da köpek oluşur. Ayrıca şeytan tükürdüğü için ağız salyası şeytanın tükürüğüne yorulur ve hırçınlığının sebebini de yine bu tükürüğe yorulur. Köpeğin insana sadakatının sebebini de bu parça olduğu söylenir. Yine köpek uluması da hayra yorulmaz. Bütün bu özelliklerinden dolayı uğursuz hayvan sayılan köpeğin uğurlu sayılan tarafları da mevcuttur. Hayvanları ve insanları koruması, sadakati, bazı coğrafik olayları hissedebilmesi olumlu özellikleridir (<http://frpnet.net/TurkSoylenceSozlugu.Pdf> 2019).

Şenocak'ın şamanlarla ilgili yaptığı analize göre trans sırasında kendini güç, statü olarak daha saygın bir konumda görmek isteyen şamanlar; kurt, kartal, benzeri hayvanların kılıklarına bürünüp, bunlarla göğe yükselmeye çalıştıklarını ifade etmiş, daha güçsüz ve zayıf şamanların ise köpek şekline girdiklerinden bahsetmiştir. Bu köpekle de yeraltına, yani karanlıklar ülkesine, iniyorlardı (Şenocak, 2005: 250).

Jung'a göre insan dışındaki varlıklar, kişinin kendi içsel yapısının, oluşturduğu dünyanın simgeleridir. Günümüz insanının ilkel insandan farkını acizliğine, bilinçdışının içsel ve dışsal uyarımlar karşısındaki farklı reaksiyonlarına ve egolu dürtülerine bağlamaktadır. Öte yandan ilkel insanın bilinci psikolojik açıdan zayıf olmasının etkisiyle kendini koruması modern insana göre daha zor olmaktadır. Bazı ilkelerde hayvan ve insan ruhunun henüz ayrılmamış olduğu düşüncesinden dolayı kendilerini hayvan olarak gören topluluklara rastlanmıştır. Dünya dinlerinin genelinde ise insanların var ettiği tanrılar, hayvan simgeleriyle veya hayvanların bizzat kendileriyle tasvir edilmiştir. Yine Jung, köpeği ölümlerin ülkesine götüren bir elçi olduğunu belirtmiştir. Bu durumda köpeğin ölümlerin koruyucu 'iye'si olarak görülmesine yol açmıştır.

38. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Bulunduğu materyale göre
Kod	: Su bidonu
Yaş	: 40
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: İlkokul

Görülen Rüya

Hiç tanımadığım küçük bir kasabaya gittim. Orada bir göl vardı, o gölden su almak istedim, ablamın eltisi o su, kirlidir; suyu içme diye engel oldu. Sonra yanımdaki çeşmeyi gösterdi, önünde bir bidon vardı, o su temiz onu al, iç, dedi. Su bidonunu aldım ve içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Tanımadığın bir yerdeki bir insanla evleneceksin denildi. Rüyanı gördükten bir yıl sonra bir yolculuk sırasında eşimle tanıştık ve evlendik. (K. 39).

Çözümleme

Freud'a göre göl, aslında durağan sıradan bir hayatı simgeler; fakat çeşme akardır, canlıdır, dinamiktir. Bu yönüyle çeşmeden su içmek, Freud'a göre yeni bir hayata başlanacağına işaretidir. Jung'a göre göl, bilinçdışı simgeler. Unutulan bilince ait içeriğin tecrübelerle tespit edilen tarafının unutmaya ile gerçekleştiğini ileri sürmüştür. Hızır rüyasında göl, bu rüyada olumlu ve olumsuzluk aynı anda gerçekleşmiş kişi göldeki suyu içmek istemiş su kirliliğinden dolayı içmemiştir. Bu durum, aslında güzel bir fırsatın kaçtığı anlamına gelmiştir. Negatif durum ise gölün kirliliği gelecek olan kısmetin sıkıntılı olacaktır. Bu durumda kişiye engel olunmakla ileride yaşayacağı sorunlar engellenmiş olacaktır. Çeşme ise yeni bir kişiyle hayata merhaba demektir. Genel değerlendirmeye göre ise gölün durağan olması, sakın bir yaşama işaret etmesidir. Burada gölün kirliliğinden dolayı kişiye engel olunmuş, belkide kişinin, fırtınalı bir hayata atılmasının önü kesilmiştir.

Sirin'e göre göl, havuz vb. sular, zenginleşme, tahsilli olma anlamına gelir (Şirin, 2017: 96). Çeşme ise akarsu kir tutmaz misali, sürekli akarak kendini yenilediğinden dolayı mutlu bir yaşamın habercisidir.

39. Rüya

Tema	: Evlilik ve iş
Alt Tema	: Coğrafi sular / Diğerleri
Kod	: Beyaz bir kâğıt
Yaş	: 40
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite

Görülen Rüya

Büyük bir gölün kenarında yemyeşil güzel bir köyde oturuyoruz, yeşillikler arasında otururken bana tanıdık bir doktor beyaz bir kâğıt verdi. (K. 40).

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Güzel bir evlilik yapacağımı söylediler. Bir yıl içinde eşimle tanıştım, evlendim; rüyada gördüğüm köy, eşimin köyüymüş. Tanıdık bir doktorun beyaz bir kâğıt vermesi ise hemşire olarak atanmamın işaretiymiş. Aynı yıl içinde atamamda oldu.

Çözümleme

Freud'a göre göl kenarı, doğum olayını işaret eden rüyalardan sayılır. Anne adayının, bekleyiştir. Beyaz kâğıt ise şanslı bir döneme gireceğinin işaretidir. Şanslı dönemin işaretleri ise işe girme ve evlenme olayı ile kendini doğrulamıştır.

Jung'a göre göl kenarı, bilinçdışının, benin sınırladığı bir hattır. Beyaz kâğıt ise kişinin yaşam ödülüdür. Bu ödül, iş ve evlilik olarak kendisine sunulmuştur.

Hızır rüyasında göl kenarı; huzurun simgesi ve kişinin dileğinin gerçekleşeceğinin işaretidir. Hayatını birleştireceği kişinin yaşadığı yerdir. Nitekim öyle de olmuştur kişi önce hastahannede işe girmiş, ardından da evlenmiştir. Jung ve Hızır rüyası ödül konusunda örtüşmüştür. Genel değerlendirmeye göre ise göl makam sahibi ve iyi huylu insana işaretir (Bursalı, 1993: 230). Şirin'in yorumu görülen rüyanın gerçekliğini ispatlamıştır. Kişi önce makam sahibi olmuş sonra ise muradına nail olmuştur.

40. Rüya

Tema	: Nişanlılık
Alt Tema	: Diğerleri
Kod	: Kaçış
Yaş	: 50
Cinsiyeti	: Erkek
Eğitim Durumu	: Lise

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

1985 yılında yakın bir akrabam ile nişanlandım. Bu nişanlılık bir yıl sürdü. Bu sürede nişanlımla aramızda bazı sorunlar oluyordu. O yılın Hızır ayında, rüyaya yattım. Rüyada elimde su bidonu ile nişanlımın evine doğru giderken karşıdan, iki tanıdık kadın geliyordu. Bende beni görmemeleri için başka bir sokaktan yukarı doğru kaçtım. Beş-altı ay sonra da nişanlımla ayrıldım. Tesadüfen bazı aile dostları bize misafirlğe geldiler, o ailenin bir kızı vardı, onunla yakınlaştım. Yedi ay sonra evlendik. Rüyada elimle bidonlarla yukarı doğru kaçtığım mahalle eşimin mahallesiymiş. (K. 41).

Çözümleme

Freud'a göre kaçış, yeni bir kaynağa mutlu bir şekilde yöneliştir. Su bidonu olması kaynağın asıl sahibine verilecek hediyedir. Jung'a göre kaçış, bilincin oluşturduğu gerginlikleri, bilinçdışına atıp geçici bir süre unutmaya ve bastırma psikolojisiyle kaygılardan kurtulmanın işaretidir. Hızır rüyasında kaçış, sıkıntısından kurtulmak anlamına gelmektedir. Burada su bidonuyla kaçtığı için kendisine ait olan aydınlığa yani kısmetine kavuşmaya işaret eder. Nitekim rüyada aynen çıkmıştır.

41. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Ev / Yapı
Kod	: Çadır
Yaş	: 54
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Ortaokul

Görülen Rüya

İstanbul'da büyük, beyaz ve güzel çadırları olan bir pazarda gezinirken gördüm kendimi.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Büyük bir şehirde evleneceğimi düşündüm. Altı yedi ay içinde Bursa'da bulunan ablamlara gittim, orada komşumuzun oğluyla tanıştım, sonbaharda evlendik, gelin olarak da İstanbul'a gittim. Gördüğüm pazarda taşındığım mahallenin pazarıymış. (K. 42).

Çözümleme

Freud'a göre beyaz çadır, beyazın devreye girmesi, masumluluğu, bekâreti işaret ederken çadır ise insanın dış fiziksel özelliklerini simgeler. Jung'a göre beyaz çadır, şans simgelerken çadır da bir bütün olarak insan vücudunun organlarını simgeler.

Hızır rüyasında beyaz çadır ise yapılan evliliğin mutlu bir evlilik olacağı, bu evliliğin de ekonomik açıdan güçlü olunacağını ve huzur içinde geçeceğini işaretidir. Bu rüyayı gören kişi de gerçekten de ekonomik açıdan maddi durumu iyi bir beyefendiyle evlendiğini söyledi. Şirin'e göre çadır görmek zenginliğe mal ve mülke, saygınlık sahibi olacağına sözlerinin toplumda itibar göreceğinin işaretidir (Sirin, 2017: 106).

Antik dünyanın ilk insanları ilk önce mağaralara sığınıp güvenlik ihtiyaçlarını sağlamaya çalıştılar. Daha sonra ateşin bulunmasıyla barınaklarını daha güvenli bir hale getirdiler ve mağaralardan çıkıp yerleşik yaşama doğru adımlar attılar. Konargöçer yaşamın olmazsa olmazı at ve çadırdı. At ulaşım aracı olarak kullanılırken çadır ise barınma, güvenlik ihtiyacını gidermiştir. İlk insanların yaşamları bundan dolayı pratiklik üzerine kuruluydu. Tehlikeli bir durum veya ani iklim değişiklikleri anında portatif evlerini hemen söküp

atlarıyla beraber yeni yaşam alanları bulmaları gerekiyordu. Semayı insanı koruyan çadır olarak düşünen ilk insanlar, çadırlarını da dünyanın küçük bir prototipi olarak düşünüp tasarlamışlardır. Bu anlamda çadır, semanın bir formuydu. Ortasındaki direk ise yer ile sema arasındaki kutsal ağaç, hayat ağacı örnek alınarak yapılmıştır. Çadırın dumanının tüttüğü yer ise dışarıya açılan kapı olarak kurgulanmıştır. Bu kapı Kutup Yıldızı'na açılır. Şamanlar da göğe çıkmak Tanrı ile görüşmek için bu direği, direğin üstten açılan pencere veya kapısını göğe çıkma aracı olarak kullanmışlardır. Çadırların iskeletleri, ilk zamanlar kullanışlı olması sebebiyle kayın ağacından yapılırken zamanla, çam, dut, söğüt ağacından oluşturulmuştur. Dış cephe ise genel itibariyle keçedir. Çadırların içi ev gibi düşünülmüş kadın erkek, evin büyüğü ve misafirler için planlanmıştı. Çadırların sol tarafı erkek, sağ tarafı ise kadınlara ayrılmıştır. Ayrıca gelenek, görenek savaş ve barış, kişilerin çocuklu çocuksuz olma durumlarına göre de çadırların rengi değişmekle beraber tercih edilen renkler ak ve kırmızıdır. Şölen, toplantı durumlarında büyük kırmızı çadır veya otağlar kullanılırdı. Şölen veya toplantı bittikten sonra otağdaki değerli eşyalar hanın izniyle halka yağmalattırıldı. Bu durum toplumsal barışı sağladığı gibi bir süre sonra da bir gelenek haline gelmiştir. Müslümanlığın kabulü ile göğün direği Hz. Muhammed sayılırken, Aleviler ise Hz. Ali'yi de göğün direği olarak kabul etmişlerdir. Çadırların kapısı da güneşin doğduğu yer olan doğuya doğru açılırdı.

42. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Hayvan /Akraba
Kod	: Yılan, anne ve kaynana
Yaş	: 42
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Ortaokul
Rüyanın Görülme Yaşı	: 18

Görülen Rüya

Kendi köyümün altındaki çeşmeye gittim, sözde çeşme Hızır çeşmesidir. Çeşmenin başında kahverengi bir yılan vardı. Suyu içmek istemedim; çünkü su zehir gibi acıydı. Annem ve kaynanam olacak kişinin zoruyla içtim. İçimden kendi kendime diyorum ki ben bu suyu içmem ama Hızır'ın hatırına bir yudum su, içeyim, sonra avucumla çeşmeden su alıp içiyorum.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Gerçekten de rüyam gördüğüm gibi çıktı. Bir süre sonra eşim olacak kişiyle, tanıştım, zaten akrabamdı, ailemin ve kaynanamın itelemesiyle de evlendim. Çeşmenin başında yılan oluşu evliliğimin sorunlu geçeceğini işaretlemiş gerçekten de öyle oldu. Bir süre sonra da eşimle ayrıldık. (K. 43).

Çözümleme

Yılan kelimesinin, Eski Türkçe *ılan*, *yl* veya *çal* kökünden evrildiği tahmin ediliyor. Yılan, bünyesinde zıtlıklar barındıran bir canlıdır. Pek çok toplumda korkulan, saygı duyulan, aynı zamanda da kendisinden şifa olarak faydalanılan koruyucu bir güçtür. Cennette Havva'yı elma koparması için cesaretlendiren de "yılan" aynı zamanda insanın nefesine yenik düştüğünün de göstergesi de sayılmaktadır. Şimşek, yılanın deri değiştirmesini ölümsüzlük ve sonsuzluk olarak nitelendirmiş; yılanın bu fiziki özelliğinin yanında bereket, mutluluk, şifa; koruyucu güç olma, üretkenlik gibi olumlu özelliklerle de tanımlandığını belirtmiştir. İnsana has bazı olumsuz özellikler de yine yılanın sessiz bir şekilde sürünmesi sinsiliğiyle özdeşleştirilmiştir (Şimşek, 1999: 27). Ölümsüzlüğün sırrını arama sadece insanogluna özgü bir davranış olmasa gerek. Gılgamış Destanı'nda adı geçen Gılgamış'ta ölümsüzlüğü aramaya çalışmış, binbir emekle çıkardığı ölümsüzlük otunu, yılanı kaptırmıştır. Bu durum aslında yılanın, çevikliğinin karşısında aciz

kalan insanın çaresizliğinin göstergesidir. Evrensel anlamdaki farklı inanç ve öğretilerde kendisine atfedilen tanımlamalar genelde olumsuzdur. Şaman inancında da şamanın kullandığı davul; yılanın simgesidir. Davul, karanlıklar dünyasını, yeraltı dünyasını simgeler, sahibi ise şeytanlığı, yarımılığı, eksikliği; kötü düşünceleri, kargaşayı bünyesinde barındıran tek boynuzlu yılanıdır.

Avesta'da Zerdüşt Ahura Mazda'ya su köpeklerinden birini dövmenin cezasını sorar: Aldığı cevap düşündürücüdür. *O, ruhunu temizlemek için karnı üzerinde giden yılanlardan on bin tane, köpek şeklindeki yılan türünden ise on bin tane öldürmelidir.* Zerdüşt'ün yılanı öldürmeyi önermesi, aslında ruhu arındırmaya çalışmadır. Koruyucu "iye"lerin yok edilmesi demektir. Bu ise felaketlerin başlamasının işaretidir. Bu olay bize, Göç Destanı'nda geçen ya da taşının, Uyurlar'ın koruyucu iye'sinin, Çinlilere verilmesi ile başlayan felaketler silsilesini hatırlatır (Avesta (ty): 119).

Freud literatüründe, yılan eril organdır. Jung literatüründe yılan; aşkınlıkla bağlantılı olarak düşünülmüş aynı zamanda anne gibi yoktan var eden, üretken, istediği zaman yıkıcı etkilere sahip olabilecek bir gücün de sembolüdür. Freud ve Jung burada sadece cinsiyet farklılığı olarak bu tanımlamayı yapsa da buldukları ortak temalar; üretkenlik, yeni bir oluşum, yaratıcılıktır. Hızır rüyasında ise yılan, aynı temaya vurgu yapsa da tek sorun yılanın yıkıcı etkisinin kaynana vasıtasıyla sergilenmesidir. Kişi, evliliğini yaparken de kaynana adayının ve annesinin tesirinde kalmış, bunun sonucunda da evliliğinde sorunlar yaşamıştır. Alt yapısında ise kaynana anne ikilisinin etkisi olduğunu belirtmiştir. Bu evliliği oluşturan da yok eden de anneler olmuştur. Kişi, burada Hızır'a olan saygısı ve mübareğin yüzü suyu hürmetine bu evliliği sürdürmeye çalışmıştır. Belki de bu çabaları, kişinin olgunlaştırma sürecini tamamlamasına tesir etmiştir. Yılan ile ilgili inanışlar Ovacık'ta da yaşatılmaktadır. Bunlardan evrensel olanı her evin veya mahallenin bir korucu iyisi olduğu bu yılanı zarar verildiği zaman ev halkına uğursuzluk getireceği inancıdır. Ovacık'ta birbirine sarılan iki yılan görüldüğü zaman varsa üzerlerine tülbent, yazma atılır ve dilek dilenir. Yılanın gömleği saça sürülürse saçın uzayacağı söylenir. *Rüyanın sahibinin anlatımına göre zaman zaman evin ağaçtan yapılma tavanında görülen birbirine ip gibi sarılan iki renkli siyah beyaz yılan görülmüş, bu yılanları evden uzaklaştırmak için Dede, tarafından okunmuş tuzlu su, hazırlanır ve evin içine serpilirdi, böylelikle ev efsunlanmış olurdu. Onlar da kaybolup giderlerdi ayrıca bunların mısayıp olduğu söylenirdi. Bu yüzden de yılanlara karışmakta günahtı. Bizim evin bitişiğinde ziyaret vardı, oranın da melekeleri sayılırdı. Yine bizim evin karşısında Zingül Baba, denen ziyaret yerinde bir ağaç altında sadece mayıs ayında çıkan üç yılan vardı, güneşte uzanır halde görülürlendi. Fakat bu yılanları herkes göremezdi. Sadece temiz kalpli olanlara görünürlerdi. Yine bunlar da o ziyaret yerinin melekeleri sayılırdı.* "

43. Rüya

Tema	: Akademisyen
Alt Tema	: Renk / Yapı
Kod	: Gri, eski yapı
Cinsiyeti	: Kadın
Yaş	: 31
Rüyanın Görülme Yaşı	: 16-17
Eğitim Durumu	: Üniversite

Görülen Rüya

Eski bir tarihi kilise gibi bir yapıdayım. Gri takım etek ceketli, kıv saçlı; gözlüklü, bir kadın Rektör veya Dekandı, metal tasta bana su verdi.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

O sene niversite sınavım kazandım. Mühendis oldum, şimdi de akademisyenim. Freud, literarinde eski yapı genel olarak kadını çağırıştırır. Jung literatüründe ise ilahi bir gücün sembolüdür. Hızır rüyasında eski yapı, kişinin hayatının olumlu yönde değişeceğinin işaretidir. Genel değerlendirmeye göre kişinin, hayatına yeni bir yön vereceğine yorulur. (K.44).

44. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Ev
Kod	: Mutfak lavabosu
Yaş	: 65
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise

Görülen Rüya

Evimdeki mutfak lavabosunda bir kova vardı, o kovadan kendim su aldım, içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyayı gördükten bir yıl sonra evimize misafir olarak gelen biriyle tanıştım, bir süre sonra da evlendik. (K. 45).

Çözümleme

Freud'a göre kova ve mutfak, dış genital organları simgeler. Jung'a göre kova ve mutfak ikilisi, kadınsı alıcılığı simgeler. Hızır rüyasında kova, bolluk bereket anlamına gelir. Bunu da destekleyen örnek mutfak lavabosunda içi su dolu kova olması. Bundan dolayı kovanın alınması, aynı zamanda aydınlık ve ferah döneme girileceğinin de işaretidir. Mutfak ise yaşayacağı evin bölümüdür, zenginliğe işaretir. Şirin'e göre kova hayra yorulan rüyalardan değildir. Aile fertlerinden birinin hastalanacağı anlamına gelir (Şirin, 2017: 98). Mutfak; geçim sorunu yaşanmayacağına tezgâh ise yeni insanlar ve çevre olarak değerlendirilebilir.

45. Rüya

Tema	: Okul
Alt Tema	: Diğerleri
Kod	: Kalem kırmak
Yaş	: 25
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise
Rüyanın Görülme Yaşı	: 12

Görülen Rüya

Okulda iki kız arkadaşım vardı, rüyada onları okulun kapısının önünde gördüm. Bir bakıyorum ki kalemimi kırıp, atıyorlar. (K. 46).

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyada gördüğüm gerçekte de oldu. Orta I. sınıfın I. döneminde rüyasını gördüğüm arkadaşlarımdan birisi geldi, öğretmene okulu bırakmak istiyorum, dedi. Öğretmen engel olmaya çalışsa da başaramadı. Bir arkadaşım okulu I. dönemde bıraktı, diğeri de bir sene sonra okulu bıraktı. Rüyada kalem kırmak okulu bırakmanın işaretiymiş.

Çözümleme

Hızır rüyasında kalem, sınav kazanmak anlamına gelir. Burada kalem kırılmıştır, bu da sınavı kaybedeceğinin işaretidir. Nitekim kişi sınava girmemiş, eğitimini de yarıda bırakmıştır. Freud'a göre kalem kişinin eril olduğunun göstergesidir. Jung literatüründe kalem, bulunamadı.

Sirin'e göre kalem görmek yüce bir insan olmaya, sürpriz bir şekilde eline bir mal geçeceğine, söz ve davranışlarıyla çevresinde değer verilen biri olacağına işaretidir (Sirin, 2017: 111).

46. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Renk
Kod	: Gri ve mavi
Cinsiyeti	: Kadın
Yaş	: 37
Rüyanın Görülme Yaşı	: 24
Eğitim Durumu	: Üniversite

Görülen Rüya

Rüyada kiracımızın evine gelen arkadaşımı gördüm. Annemin bekâr bir kiracısı vardı, onu ziyarete arkadaşı gelmişti. Üzerinde gri kapşon ve mavi bir pantolon vardı. Uzun boylu, iri omuzlu, esmer biriydi. Arkadaşının divanının üzerine bediyelik çikolata bırakmıştı. 2009 yılında annemin kiracısıyla bir düğünde karşılaştım. Yanında eşim vardı, tanıştık, arkadaş olduk.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Tanıştığımızdaki kıyafetleri rüyada gördüğüm kişiyle aynıydı, 2010 yılında evlendik. (K. 47).

Çözümleme

Freud literatüründe gri ve mavi renk bulunmadı. Hızır rüyasında gri renk, kişinin kısmetinin okumuş, üst düzey devlet memuru olacağının işaretidir. Mavi renk ise mutlu bir yuvaya sahip olacağının işaretidir. Genel değerlendirmeye göre gri, kasvetin, puslu havanın karamsarlığın rengiyken Hızır rüyasında bu durumun tersi olmuştur. Mavi renk ise hem Hızır rüyasında hem de genel değerlendirmelerde sükûnetin, bekârlar için ise evliliğin işaretidir. Ekonomik açıdan da güçlü olmaya yorumlanır.

47. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Tanıdık
Kod	: Genç kadın
Yaş	: 29
Cinsiyeti	: Erkek
Eğitim Durumu	: Lise

Görülen Rüya

Kedek köyünde bir evin balkonunda oturuyorum, yanımda benim ailemin dışında başka bir aile daha var. O arada bir genç bayan geldi, bana bir bardak su uzattı, ben de o suyu içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüya bana imkansızgibi göründü; çünkü su veren bayanla kavgalıydık. Sekiz dokuz ay sonra köyde kavgalı olduğum bayanla karşılaştık, oturup konuştuk; kavgamızı bitirdik ardından evlenme teklifi yaptım şu anda da nişanlıyız. (K. 48).

Çözümleme

Freud'a göre genç kız, kadınların dış fiziksel organlarıdır. Jung'a göre genç kız, psikolojik ve olgunlaşma bilincinin henüz oluşmadığını gösterir. Hızır rüyasında genç kız; kişinin evleneceği kadındır. Bu kadın henüz ruhen, bedenen istenen olgunluğa erişemeyen bir kişi olacaktır. Genel değerlendirmeye göre genç kız görmek, sevinçli haberlere yorulur.

48. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Akraba
Kod	: Hala evi
Yaş	: 71
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Yok

Görülen Rüya

Halam, Dere nahiyesinde oturuyordu. Ben de rüyada halamın evinde su içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Halamın köyüne yakın bir yer olan Çiçekli köyünden bir beyefendiyle görücü usulüyle tanışarak evlendik. (K. 49).

Çözümleme

Freud'a göre akraba evi, insan vücudundaki açıklıklar ve diğer organlardır. Jung'a göre akraba evi, kişinin akrabalarını ruhsal açıdan tam olarak tanımadığını, bunu yapmaya da gücü olmadığını gösterir. Hızır rüyasında akraba evi, kişinin evleneceği kişiyle bağlantılı insanlardır. Genel değerlendirmeye göre akraba evi görmek, hayra yorulmayan rüyalardandır. Bela, geçimsizlik vb. anlamlara gelir. Burada bir atasözünü hatırlatmakta fayda vardır. Akrabanın akrabaya yaptığını; akrep akrebe yapmazmış. Genel değerlendirmemiz rüyayı gören kişinin bize anlatımları örtüşmüştür. Kişi, evlendikten sonra eşiyle bazı sorunlar yaşamıştır.

49. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yaşanılan Yer
Kod	: Pertek
Yaş	: 45
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite

Görülen Rüya

Rüyamda Trşmek köyüne doğru gittim. Pertek yönüne doğru olan bir dereye de temiz bir su içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyayı gördükten birkaç yıl sonra memur olarak işe başladım oradan Pertek’li bir beyle tanıştık, ardından evlendik. Rüyada Pertek’e doğru giden suyu içmem de eşimin yaşadığı yer olarak çıktı. (K. 50).

Çözümleme

Freud’a göre dere, yaşamın kaynağıdır, Eril güçtür, insanda sudan oluşmuştur. Bundan dolayı kişi, suyun kaynağına doğru giderek hedefe ulaşmaya çalışmaktadır. Jung’a göre dere, ruhsal anlamdaki sıkıntılara çözüm bulma arayışıdır. Derenin akışı sknet üzerine kuruludur. Kişi, su içerek bu kaygılarını hafifletmiş, ferahlığa giden yolda adımlarını atmıştır. Hızır rüyasında dere, kişiyi hayat arkadaşına ulaştıran yoldur. Derenin akış yönü, kişinin eşine giden yolun üzerindedir. Şirin’e göre ise dereye su içmek veya dereye düşmek varlığa, zenginliğe işarettir. Gerçekten de kişinin evlendiği bey, maddi açıdan sorunu olmayan biridir (Sirin, 2017: 96).

50. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Ev
Kod	: Arka bahçe
Yaş	: 60
Cinsiyeti	: Erkek
Eğitim Durumu	: Üniversite

Görülen Rüya

Rüyada köyde evin arka bahçesindeki arktan avucumla su içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Bir süre sonra Almanya'ya gittim orada evlendim ve halen orada yaşıyorum.
(K. 51).

Çözümleme

Freud'a göre arka bahçe kadının dış fiziksel organlarıdır. Jung'a göre arka bahçe bilinçdışı yani istemediğimiz, bizi rahatsız eden düşüncelerin olduğu yerdir. Kişi boşluktadır ve kendisine çıkış yolu aramakta kısacası bir yön çizmeye çalışmaktadır. Bu yaşanan süreç ise bilinçdışına yansımıştır. Hızır rüyasında arka bahçe, yabancı biriyle sevgiyle, aşkla yapılacak bir evliliğe işaretler. Aynı zamanda bolluk, bereket anlamlarına gelir. Şirin'e göre kişinin refah içinde yaşayacağı, kederinden kurtulacağı, huzurla geçecek bir ömrü işaret eder (Şirin, 2017: 107). Kişi, bir süre sonra yurt dışına çıkmış, orada ekonomik açıdan güçlü, yabancı bir kadınla da evlilik yapmıştır.

51. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Su grubu
Kod	: Az bulanık su
Yaş	: 67-70
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Okuryazar
Rüyanın görülme yaşı	: 15

Görülen Rüya

Köyde evin alt tarafında çayırda aşığıya doğru geldim. İki tane barktan su geçiyordu, bir tane barkın suyu, kirliydi; ikinci barkın suyu az bulanıktı, bu sudan iki avuç içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Yorumunu yapmadım. Rüyayı gördükten bir hafta sonra akrabam olan dayımın oğlu, beni istedi. Dayımın oğlunun oturduğu yer ise rüyada gördüğüm çayırların alt tarafındaki köydü. Kışa doğru da düğün yaptık. Suyun az bulanık olması ekonomik açıdan sıkıntılar yaşayacağımın işaretiymiş. Gerçekten de öyle oldu. (K. 52).

Çözümleme

Freud'a göre bulanık su, yaşamın kaynağına ulaşıktan sonra yaşanacak sorun ve sıkıntılardır. Jung'a göre bulanık su, bilinçte yaşanan karışıklık, bulanıklık, sağlıklı kararlar verememdir. Hızır rüyasında bulanık su görmek, evlilikte yaşanacak sorunlar ya da ayrılık anlamına gelir. Sirin'e göre bulanık su evlilikte yaşanacak sorunlardır.

Alevilikte iki sayısı ile ilgili çeşitli inanışlar vardır. Cem törenlerinin İran hükümdarlarından birinin onayıyla ekinoks dönemlerinde yapıldığı belirtilir Aleviler Kabe kavseyen denen bir ölçü kullanırlar. Bu Hakk'a varmayı engelleyen bir ölçüdür. İnsanın gönlünden geçenler özellikle olumsuz olanlar Hakk'a varmayı engeller. Bunun için de kişi, insan-ı kâmil mertebesine varıp, bu aşamayı geçmelidir. Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin tanımlamak içinde iki kutup kelimesi kullanılır. İki sayısı, zıtlık sayısıdır. Savaş ve barış, İyi kötü, güzel çirkin, var yok, doğum ölüm; Sağ sol, pozitif negatif, zahir ile batın gibi. Kuzey ve güney olmak üzere iki kutup vardır.

İlk insanlar yaratıldı biri erkek, Âdem, biri kadın adı Havva. Bu iki insanın Habil, Kabil adlarında iki çocukları oldu. Bir süre sonra aralarında anlaşmazlık çıktı ve yeryüzündeki ilk kavgaya tutuştular. Biri hırsı uğruna sevgili kardeşini, öldürdü. Böylece yeryüzündeki ilk çatışma çıktı. İlk savaşın da fişegi atılmış oldu. İmkânsızlığı simgeler evet ya da hayır gibi Şüphencilige yer bırakmaz ya varsın ya yoksun gibi. Âşık Veysel iki kapılı bir handa gündüz gece gidiyorum dedi... Bu kapılardan biri doğum biri Hakk'a varış kapısı. Masallar bir varız, bir yokuz diye başlar. Kendini aşma sayısındır. Bütünleştirici sentez olan üçe varmanın tek yolu iki'den geçmektir. Muharrem orucunu tam tutamayanlar 11 ve 12. günleri oruç tutarlar. Pir Sultan Abdal, aşağıdaki dörtlükte iki kavramını Hz. Ali'nin çift çatalı kılıcı nezdinde zahir ve batın kavramları değerlendirilmiştir.

İkidir elinde kılıcın ucu

Biri zahir biri batın kılıcı

Anda gürub gürub kaçtı harici

Dediler la Seyfi illa Zülfikâr

İlimle irfanla ebedi birlik

Kabul eylemezdi zerrece varlık

Zahirde batında erlik

Dediler la Seyfi illa Zülfikâr (Avcı, 2012: 625).

Hz. Ali'nin çift çatalı kılıcının bir ucu savaşı bir ucu barışı nitelendirir. Tıpkı zahir ve batın gibi.

52. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Diğerleri
Kod	: Çizme
Yaş	: 66
Cinsiyeti	: Erkek
Eğitim Durumu	: Okuryazar

Görülen Rüya

Eşimin köyü ile kendi kym arasında ayaklarımda çizme ile bir derenin içinde avularla su içtim ama suyu içmeye doymadım.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyayı gördüğüm derenin karşısındaki köyden şimdiki eşimle birbirimizi severek evlendik ve çok da mutluyum. (K. 53).

Çözümleme

Hızır rüyasında çizme, ayakkabı, vb. materyaller yolculuk, yer değiştirme anlamına gelir. Freud literatüründe çizme, dişil organlardır. Jung terminolojisinde çizme, bilincin hareketleneceğini kişinin içsel dünyasında bazı olaylar, yaşayacağının işaretidir. Şirin'e göre çizme tam olarak bulunmamakla beraber karşılığı ayakkabı ve çarık olarak geçmektedir. Rüyanın yorumu, kişinin gönlünün mest olacağını, sıkıntıdan kurtulacağı anlamına gelir (Şirin, 2017: 129). Bu rüya kendini doğrulamıştır, evlenen beyefendi geçekten de mutlu olduğunu söyledi.

53. Rüya

Tema	: Köy
Alt Tema	: Su grubu
Kod	: Temizlenen su
Cinsiyeti	: Kadın
Yaş	: 77
Eğitim Durumu	: Yok
Rüyanın Görülme Yaşı	: 17

Görülen Rüya

Rüyada Kozluca tarafında bir avuç kirlî, karlı çamurlu su aldım. Suyu temizleyip, içtim.

Görülen Rüya ve Yaşanan Değişim

Bu rüyayı gördükten bir süre sonra eşimle zaten tanışıyorduk. Pivimiz aracılığıyla beni istediler; bir sene sözlü kaldıktan sonra evlendik. Mutlu bir evliliğim oldu. (K. 54).

Çözümleme

Freud'a göre temizlenen su, anne ile çocuk arasındaki ilişkidir. Annenin yaşayacağı stres, çocuğu doğrudan etkileyeceğinden anne adayı da tedbir amaçlı, suyun kaynağını temizleyerek çocuğunu tehlikelere karşı korumaya çalışmıştır. Jung'a göre temizlenen su, bilinçdışında kişinin yaşadığı sorunları, bilince çıkarıp yüzleşmesi ve ruhunun arınmasına işaret eder. Hızır rüyasında su temizlemek, evliliğin önündeki engelleri kaldırmak demektir. Sirin'e göre bulanık su yaşanacak sorunları yok etmeye çalışmak demektir (Sirin, 2017: 96).

54. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Akraba
Kod	: Erkek çocuğu
Cinsiyeti	: Kadın
Yaş	: 52
Eğitim Durumu	: Lise
Rüyanın Görülme Yaşı	: 23-24

Görülen Rüya

Evim ile postane arasında yeşillik alanda yere bağdaş kurmuş bir durumda oturmuşum, bu arada eşimde yanımda oturmuş dizlerimiz birbirine değdiği yerde bir erkek çocuğu oturmuş. Karşıdan geçen biri soruyor:

-Çocuğun adı ne?

-A. Diyorum.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Doğan çocuğum erkek oldu. Adını da A. koyduk. Çocuğum rüyamda gördüğüm çocuğun aynısıydı. (K. 55).

Çözümleme

Freud'a göre erkek çocuk bencildir sonradan başkasını sevmeye başlar. İlk başlarda çocuk; ailesi olmadan yaşamayacağınımlara ihtiyacı olduğunu bilir. Bağımsızlığını elde etmeye başladığı anda davranışları değişir. Rakipleri olan kardeşlerini de ilk dönemlerde sevmez. Erkek çocukların gördüğü düşler de genelde rakiplerinden kurtulma isteğine yöneliktir.

Jung literatüründe erkek çocuk, kahraman mitinin oluşmasına sebep olan kişidir. Ör. üç yaşında bir çocuğun ayıyı, çocuk Herkül'ün ise iki yılını öldürmesi gibi.. Burada Jung ve Freud literatürü, rakiplerini zalimane acımasızca bir şekilde öldürme gibi ilkel çocukluk duyguları konusunda örtüşmektedir. Şirin'e göre erkek çocuk; Ailedeki sorunların çözümü olacaktır. Sığınılacak kişi ve yerler manasına da gelir. Mal sahibi olur, yaptığı iyilikler her iki dünyada anlatılır. Tunceli ve yöresinde de kimi aileler, kız çocuğuna göre erkek çocuğunu el üstünde tutarlar. Bunu da soyun devamıyla ilişkilendirirler. Derviş Cemal Ocağı evlatlarından H. adlı kaynak kişinin anlatımına göre *Cem töreninde 12 hizmetin içindeki görevlerden biri*

Hz. Hüseyin'e ayrılmıştır. Pir, 12 hizmet yerine getirmeye çalışan canları, sırayla çağırılmaya başlar. Pir'in huzurunda dara durmaya giden Hz. Hüseyin'in sol ayak başparmağı bir yere çarpar ve kanar. O da kanayan parmağı gizlemek için sağ ayak başparmağını sol ayak başparmağının üstünü kapatır. Cem törenlerinde kadınlar sağ eli, göbek hizasında sol elin üzerine kapatırlar. Aynı şekilde erkekler de göbek kısmının alt tarafına doğru bu olayı gerçekleştirir. (K . 56)

57. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt tema	: Diğerleri
Kod	: Siyah kuşak
Yaş	: 40
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: İlkokul
Rüyanın Görülme Yaşı	: 24

Görülen rüya

Güya ablamı evlendiriyorlar. Tanıdığım bir kadın ablamı odadan çıkardıkları kapıya, hem beline hem de kapıya siyah kuşak bağlamış. Ben de kadına soruyorum: Neden bu siyah kuşağı bağladın? O da diyor ki: 'Evlennesini istemiyorum! Ondan. Sonra makas getiriyorum, siyah kuşağı kesmek istiyorum; sonunda kadını itiyorum, Makasla siyah kuşağı, belindeki de kapıdaki de kesiyorum, atıyorum, beline kırmızı kuşak bağlıyorum.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Siyah kuşağın makasla kesilmesi, bakt açılmasının işaretiymiş. Baktı açıldı, o sene içinde ablam evlendi. 30 yaşında iken nişan ve düğün peş peşe oldu. Çok da mutlu oldu. (K. 58).

Çözümleme

Siyah renk, Freud literatüründe kaos, kargaşa anlamına gelmektedir. Jung literatüründe siyah renk, bulunamadı. Hızır rüyasında siyah renk, sorun ve sıkıntılara işarettir. Genel değerlendirmeye göre ise asil ve soylu insanlara olumsuz olarak da gelecek karanlık günlere işarettir. Siyah renk evrenselliğinden ötürü dünyanın her yerinde aynı anlamlara gelmiştir. Kaos, karışıklık, uğursuzluk; kötülük, ölüm. Batı kültüründe siyah, kirli olduğundan dolayı şeytanın rengi sayılmıştır. Türklerde Kötülük Tanrısı olan Erlik, yeraltında oturur, orada yaşar; saçları siyahtır, kamçısı kara yılanıdır, kendisine kara at kurban edilir. Yeraltına inerken kara at ile inilir. Tersine ise Ak At'tır. Yönlerden kuzey her zaman soğukluğuyla, getirdiği yağmur bulutlarıyla karanlığın kasvetini andırır. Yasın rengi siyahtır, cenaze sahipleri başlarına siyah yazma örterler, bu süreç kırk günü bulduğu gibi daha fazla da olabilir.

Dede Korkut'ta Salur Kazan'ın Evinin Yağmalandığı destanda Salur Kazan'ın kara kaygılı rüya gördüğünden bahseder. Rüyalarda siyah, hafif sıkıntı ve çabuk gelecek haberdır. Kara bahtın, kötü talihin uğursuzluğu dörtlüklere de yansımıştır. Aşağıdaki dörtlük bunun güzel bir örneğidir.

Bakmaz mısın benim kara yazıma

Yel estikçe kar doluyor gözüme

Bir daha uymayayım elin sözüne

İntizarlık vardı orada kaldı

Kara bahtım, kem talihim

Tâşa bassam iz olur.

Ağustos ayında suya girsem

Balta kesmez buz olur.

Yukarıdaki kara, hem kader hem de talihsizlikle ilişkilendirilmiştir.

58. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Diğerleri
Kod	: Eve geri dönüş
Yaş	: Yaşasaydı 80
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Okuryazar
Görülme yaşı	: 13

Görülen Rüya

Vefat eden annenin, kızına anlattığı rüya: 'Annem rüyada evlenmiş; fakat bir süre sonra eve geri dönmüş.'

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Annem evlenir, damat annemin üstüne elma atarken düşüp ölüyor. Bir süre sonra dedem gider, gelin olarak gittiği evden annemi alır; eve getirir. Sonra annem babamla evlenir. (K. 59).

Çözümleme

Freud literatüründe ev, insan bedenini temsil eder, insan bedeni de bütünlüğün toplamıdır. Jung literatüründe ev, psikolojik açıdan eve gidişe hazır olmadığıdır. Rüya bu düşünceyi desteklemiştir. Kadın, eşinin yas süresini doldurup ruhsal açıdan da sıkıntılı süreci atlattıktan sonra baba evine dönmüştür. Hızır rüyasında ev, Hızır rüyaları rüyada görüldüğü gibi gerçek hayatta da gerçekleşen rüyalardır. Burada da damadın ölmesiyle tekrar baba evine dönüş olmuştur. Şirin'e göre ev, haysiyetli olma aynı zamanda zenginliğin de işaretidir (Sirin, 2017: 105).

59. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Tanıdık / Yiyecek
Kod	: Kaynana, ekmek
Yaş	: 56
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: İlkokul
Rüyanın Görülme Yaşı	: 15

Görülen Rüya

Rüyada kaynanam ve bir başka kadın ekmeğe poşetlemişler. İki kadında kendi ekmeğini almamı istedi. Ben de kaynanamın ekmeğini aldım; fakat ekmeğe kuruydu. Ben de o arada diyorum ki: Zahide, aşajuda ekmeğe pişiriyor, gidip o ekmeğe değıştireyim gittim, kuru ekmeği verip tazesini aldım.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değışim

Ekmeği veren kişi kaynanam oldu ve ekmeği değıştirdiğim kişi ise görümcenmiş. Taze ekmeğe erken evlilikmiş, iki ay sonra eşime kaçtım. Aynı zamanda ekmeğe görmek eşimin ileride kamu kurumunda işe başlayacağını da işaretiymiş. (K. 60).

Çözümleme

Freud literatüründe taze ekmeğin efsanesi şudur: “İsrailoğulları Mısır’dan kaçarken ekmeğelerini mayalayamadan kaçıp gitmişlerdir. Bunun anısına düzenlenen paskalya törenlerinde mayasız ekmeğe yenir”(Freud, 2012: 212). Jung, literatüründe taze ekmeğe bulunamadı. Hızır rüyasında taze ekmeğe devlet dairesinde işe girme anlamına gelir. Sirin’e göre taze ekmeğe görmek kolaylıkla elde edeceği mala işarettir (Sirin, 2017: 124).

60. Rüya

Tema	: Evlilik, yer değişikliği
Alt Tema	: Diğerleri
Kod	: Gelinlik, rozet
Cinsiyeti	: Kadın
Yaş	: 56
Eğitim Durumu	: İlkokul
Rüyanın görülme yaşı	: 40

Gördüğü Rüya

Yakasına bir tane rozet takmış birisi; eve geldi, gelinlik giydirdi, evin aşağı tarafında okulun duvarı vardı. Kızıyorum diyorum: Orada demir var; nasıl götürüreceksin? Çocuk da alıp geliyor, doğruya doğru götürüyor, o anda bir rüzgâr esiyor, o esmeyle gelinliğin duvağı göğe doğru kalkıyor.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rozet takan kişi, komşumuzun öğretmen oğluymuş. O yazın kızımı istedi, iki sene sonra kızımın evlendi. Bir süre ilçede kaldıktan sonra İstanbul'a tayin aldılar. (K. 60).

Çözümleme

Freud gelinlik, dış fiziksel şekillerin yerine geçen simgelerdir. Rozet ise erkeğin yani erilliğin işaretidir. Jung'a göre gelinlik, kişinin, hassas narin, duygusal ve romantik biri olduğunun göstergesidir. Hızır rüyasında gelinlik bekâr biri için evliliğe işarettir. Bu evlilik ise mutlu bir evlilik olacaktır. Zamanlama açısından erken olabilecek bir evliliğe işarettir. Rozet ise devlet dairesinde iş sahibi olacağının işaretidir.

Genel değerlendirmeye göre gelinlik; bekâr biri için evliliğe işarettir. Rozet veya nişan olarak ta geçmektedir. Allah'ın hidayeti ile mevki yükselişi olacağı ve hayırlı bir eşe sahip olacağı anlamına gelir (Bursalı, (ty): 221, 504).

61. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Tanıdık, bulunduğu materyale göre
Kod	: Kivre, temiz su
Yaş	: 52
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise
Rüyanın Görülme Yaşı	: 25

Görülen Rüya

Susamışım evimizin altında İ. adında çeşme var. Oraya su içmeye gidiyorum, balkondan komşumuz bana sesleniyor: Nereye gidiyorsun? Gel, ben sana su veririm. Elindeki bardak lekeli olduğu için içeriden temiz bir bardak su getirdi. Ben de o suyu içtim. O esnada uyandım. (K. 61).

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyamı tanıdık birinin eliyle olacağına yordular. Gerçekten de öyle çıktı. Bir süre sonra mahallemizden tanıdıkların vasıtasıyla eşimle evlendim.

Çözümleme

Freud bardak, dış genital organlardır. Jung bardak, kadınsılığı, dişillığı simgeler. Hızır rüyasında bardak, dürüst ve temiz biriyle evlenileceğinin işaretidir. Genel değerlendirmeye göre bardak dostça sohbetlere, ele geçecek bolca paraya işaretir (Bursalı, (ty): 76).

62. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yapı
Kod	: Kale
Yaş	: 48
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise
Rüyanın Görülme Yaşı	: 21

Görülen Rüya

Okuma zerine niyet edip uyudum; fakat rüyamda kendimi gelinlik giymiş olarak gördüm. Komşumuzun oğlu: Ben seninle evleneceğim diyor, sonra şaka yaptığımı söylüyor; seni seven kişi kalelerin arkasında cesaretin varsa git! Bak, diyor. Ben de cesaret edemiyorum.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

O sene içinde İstanbul'a gittim, eşimle tanıştım. Eşim de Topkapı Kalelerine yakın oturuyordu. Gerçekten de eşim, beni çok sevdi. (K. 62).

Çözümleme

Freud kale, kadını tanımlayan simgelerden biridir. Jung kale, ruhsal tamlığı simgeler. Bu da orijinal bir kimliğe bürünmüş kişidir. Jung literatüründe kale ile ilgili açıklamalar yaparken, onu mitolojinin içinden fışkırması arketipsel bir düşüncenin dış dünyaya aktarımı olarak yansıtmasıdır. Bu durum orijinal mimarinin insanlar üzerinde oluşturduğu etkidir aynı zamanda. Bilindışıımız zaten geçmiş hafızamızı da farkında olmadan kaydetmiştir. Bundan dolayı kale, tarih, mimari ve insanlardan oluşan bir ldr ve Aslında kadının, eşini anlatırken, onu tanımlamak için kullandığı kelimeleer eşinin zgn biri olduğunu bana ağrıştırmıştı. Bu durumu dilimizde en iyi anlatan galiba“ kale gibi” deyimini olsa gerek. Hızır rüyasında kale, yine yer tarifi yapılmış, ayrıca kişinin, sağlam, güvenilir bir kişiyle evlenileceğinin işaretidir. şirin'e göre kale, düşmana karşı zafer kazanmanın işaretidir (şirin, 2017: 103).

63. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Tanıdık
Kod	: Hızır
Cinsiyeti	: Kadın
Yaş	: 79
Rüyanın Görülme Yaşı	: 14
Eğitim Durumu	: Yok

Görülen Rüya

Mübarek Hızır'ı gördüm. Ata binmiş geliyor, ben de diyorum ki: Ya Hızır, İyi ki seni gördüm. Oda bana diyor ki: Ben senin yalvarışlarından aciz olmuşum. Bir tas kirli su serpti, bana. (K. 63).

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Bir sene sonra aynı köyden biriyle evlendim. Gerçekten sıkıntılı bir evlilik geçirdim. Eşim, şiddet uyguladı, kaynanam iyiydi, yazgımı Hızır, bana gösterdi. Eşim öldükten sonra feraha çıktım, çocuklarımla şehre gittim, 22 sene şehirde yaşadım, şu an rahatım.

Çözümleme

Freud, literatüründe Hızır bulunmadı. Jung, Hızır ismini Afrika tarafına yaptığı bir yolculuk sırasında yerli halktan birinin kullandığını ifade eder. Bu rüyada ilk defa Hızır'ın negatif yönü yani olumsuz, sinirli ve kızgınlık kimliğiyle ilk defa karşılaşılıyor. Bu rüya bu açıdan çok ilginçtir. Hızır, burada kendisine yakarışlarda bulunan kişiye sitemde bulunmuş, bunun sonucunda da kişinin gelecekteki kader yazgısını göstermiştir. Bunu da kirli suyu serpmesiyle anlıyoruz. Burada ilginç olan husus, negatif başlayan bir evliliğin sonucunun mutlu sonla bitmiş olmasıdır. Kişi, eşinden şiddet görmüş; fakat çocuklarından hayır görmüştür. Mitolojide de Tanrıların sinirlendikleri veya kızdıkları zaman insanları cezalandırdıkları görülmüştür. Yine semavi dinlerde de Allah'ın buyruklarını dinlemeyenlerin başına çeşitli olaylar geldiğini görüyoruz. Bütün cezaların sonunda muhakkak bir ödül vardır.

64. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Sayı / Bulunduğu materyale göre
Kod	: Üç
Yaş	: 55
Cinsiyeti	: Kadın
Rüyanın Görülme Yaşı	: 17
Eğitim Durumu	: Ortaokul

Görülen Rüya

Genç bir delikanlı benden su istedi. Annem bırakmadı, suyu verdiğim gibi annem elimden aldı, bardaktaki suyu döktü, delikanlı yine su istedi, annem bardağı döktü, üçüncü defa yine aldım. Annem; sitili olduğu gibi eline aldı, suyu evin içine serpti, içinde su kalmasın, ben almayayım diye de sitili de ters çevirdi.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Kendi akrabamı alacağımın işaretiydi. Üç defa su serpmek, üç sene sonra demekmiş. Gerçekten de annemin akrabalarından biriyle üç sene sonra evlendim. (K. 64).

Çözümleme

Freud sitil (kova), Freud'un aktarımına göre o dönemde yaşıyan insanların kadınlardan bahsederken "eski kutu" denen bir sıfatı kullanmalarından şikâyetçidir. Burada aslında farkında olmadan cinsel anlamda kadınlar, hor görülmektedir (Freud, 2016: 173). Jung sitil (kova), dişillikğin alıcısını ifade eder. Fakat burada annenin kovadaki suyu dökmesi, kişilerin, birbirine yakınlık kurmasını engellemiştir. Hızır rüyasında sitil (kova) eve su serpmek, temizlik ve aydınlıktır demektir. Kovayı ters çevirmek aydınlığa engel olmak demektir. Sirin'e göre kova eş, kadın anlamına gelir (Sirin, 2017: 97). Kova sembolünde şirin, Freud ve Jung literatürü rtşmştir.

65. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Su grubu
Kod	: Kuyu suyu
Yaş	: 60
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: İlkokul
Rüyanın Görülme Yaşı	: 13
Eğitim Durumu:	

Görülen Rüya

Eşimin dayısının bahçesinde kuyudan temiz su çektim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Eşim zaten komşularımız olan dayısında kalıyordu, oradan bir aşinalık aramızda vardı, daha sonra da evlendik. (K. 65).

Çözümleme

Freud kuyu suyu, kadının rahmini simgeler. Çocuk derin ve suyla kapalı bir alanda oluşumunu tamamlar. Jung kuyu suyu, bilinçdışının derinliklerine, bilinmezliklerine işaret eder. Gerçekten kişi, burada sıkıntılı bir şekilde evlilik yapmıştır. Hızır ve Jung yorumlamaları burada örtüşmüştür. Hızır rüyasında kuyu suyu, yaşanacak evliliğin gönül rızasıyla olmayacağı, istenmeyerek yapılan evlilik birliğinin içinde de muhakkak bazı sorunlar oluşacağıdır. Şirin'e göre kuyu, yumuşak huylara sahip bir eşle evliliktir (Sirin, 2017: 97).

66. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Su grubu
Kod	: Kirli su
Yaş	: 90
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Yok
Rüyanın Görülme Yaşı	: 18

Görülen Rüya

Rüyada İledeeki aşıağıdaki bir çeşmeden su içmek istedim. Su kirliydi, içmek istemedim. Adamın biri çıktı dedi ki: Bu suyu iç! Ben de o kirli suyu içtim. (K. 66).

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

O sene içinde dul bir adamla evlendim.

zleme

Freud tanınmayan adam, ölümü çağrıştıran simgelerden biri olarak grmştir. Jung tanınmayan adam, benin dışındaki birinin yönlendirmesiyle bilinçdışını bilinçsiz bir şekilde harekete geçirmiştir. Hızır rüyasında tanınmayan adam beklenmeyen umulanın dışında biridir. Genel değerlendirmeye göre tanınmayan adam, sıkıntılı bir duruma işarettir.

67. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Diğerleri
Kod	: Beşibirlik
Yaş	: 54
Cinsiyeti	: Kadın
Rüyanın Görülme Yaşı	: 16
Eğitim Durumu	: İlkokul

Görülen Rüya

Mazgirt ilçesinde ziyarete gittim, şimdiki eşim geldi, ziyaret çeşmesinden bir avuç su verdi, ben de içtim. Rüyamda anneme diyorum ki: Hoca'nın evindeki öğrenci bana su verdi. Annem de diyor ki: Hayatta seni ona vermem. O anda eşim geldi, bir tane beşibirliği siyah ipliği boynuma taktı, gitti. Sonra da rüyada bana: Ben, seni alacağım dedi.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Neneme anlattım ve nenem dedi ki: Sen, o adamla evlenirsin. Bende o rüyadır dedim. Eşim o sene içinde bizim mahallede öğrenci olarak kalıyorlardı. Teyzenin biri bana eşimden, teklif getirdi. Ben istemedim. Sonra benim istediğim çocuğun ailesi istemeye geldi. Babam onları içeri almadı, kapıda kürsüde oturttu, babam da fakir oldukları için vermedi. Ben de inat olsun diye rüyamda gördüğüm aileyi beni gelip istesinler diye haber gönderdim. . (K. 67).

Çözümleme

Freud altın (mücevher), özellikle sevilen insanı tanımlar. Bizdeki Âşık Maşuk olayı gibi. Bu olayın öyküsü ise şöyledir: Âşık Maşuk'u çok sever, cesaretini toplayıp Maşuk'a açılmak ister, en sonunda Maşuk'un evine gider, kapıyı tıklar. Kim o? Diye içeriden bir ses gelir.

Âşık, benim der.

Maşuk cevap verir: Git kapımdan! Tabiki Âşık bu cevaba üzülür, gider. Bir gün yine kapıyı çalar, Maşuk'tan aynı cevap gelir. Âşık, yine hüsrana uğrar, yollara düşer, tekrar şansını denemek ister, son kez kapıya dayanır. Bu sefer Maşuk'a verdiği cevap, "Sen'im, sen." İşte sevilen, seven için böyledir. Birbirlerinin düşüncelerinde, davranışlarında benliklerinde kaybolurlar O sen , kelimeleri yerini biz, alır.

Yine Mevlana Mesnevi'sindeki Şu beyit, ÂŖık ile MaŖuk'un bütünlüğünü ne güzel anlatmıŖtır. "Sevdiğinde yok olan ÂŖık, artık hem ÂŖık hem de MaŖuk olmuŖtur" (blog.milliyet.com.tr/). Freud literatüründe değerli madenler kadınların fiziksel organlarını simgeler. Jung ise altını, değerli maden olarak düşünmüŖtür. Örneğın demirin, madalya, para, takı vb. nesnelere haline getirilmesi ona verilen değeri arttırmaktadır. Hızır rüyasında altın, erkek çocuk iŖaretidir. Ŗirin'e göre rüyada altın görmek farklı anlamlara gelmektedir. En genel anlamı ise mutluluktur.

68. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Diğerleri
Kod	: Ocak
Yaş	: 65
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu:	: Ortaokul
Rüyanın Görülme Yaşı	: 35

Görülen Rüya

Öyle apartmanlar önüme geldi, gittim, tek katlı bir eve girdim, ocağın önünde iki çocuk oturmuş. (K. 68).

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Eşimle aile dostları aracılığıyla tanıştık. Evlendiğim adamın iki çocuğu vardı.

Çözümleme

Freud terminolojisinde ocak kelimesi kelimesi bulunamamıştır. Bunun yerine fırın kelimesi bulunmuştur. Fırın kelimesinin karşılığı olarak Yunan mitolojisinden bir örnek verir. Kıskançlık yüzünden tutkuyla sevdiği; fakat yok ettiği kadının ruhunu çağırıp merak ettiği bazı soruların cevabını almak ister. Aldığı cevap ise “*Ekmeğini soğuk bir fırına yerleştirdin.*” Bu cümle Almanya’da bazı yerlerde çocuk doğurmuş kadınlar için kullanılan “*Fırın parçalanmış*” tanımına denk gelmektedir. Bu durumda fırın kelimesi kadınların doğurganlığını sağlayan rahmi çağrıştırmıştır. Jung terminolojisinde ocak, bilincin hareketlenmesi, uyanması demektir. Çünkü ateş uyarıcıdır, aydınlatıcıdır; bilgidir, akıldır ve uyanıştır. İnsanın tamlığı varması da denilebilir. İnsanın zihninin açılması ancak çevresindeki uyarıcılarla etkileşime girmesiyle gerçekleşir. Şirin’e göre ocak ve fırın olarak da geçen kelimenin karşılığı, refaha ulaşma ve aradığı mutluluğu huzuru bulmadır (Şirin, 2017: 99). Hızır rüyasında ateş veya ocak görmek aydınlığa, yuvaya işaretler.

Ögel’e göre ateş kelimesi, Türkler’e od, ot olarak geçmiştir. Ayrıca ateş medeniyet ve kültürle bağlantılı olarak görülmüştür. Şamanlar ateşi, yaşamı oluşturan beş unsurdan biri olarak görmüştür. Ateş ise Tanrı Ülgen’in gökten gönderdiği ak ve kara taşların otlarla girdiği temas sonucu ortaya çıkmıştır. Türkler ateşe duydukları saygıyı dile getirmek için önemli günlerde

ateşe kurbanlar vermiş, ateşten çıkan alevlerin renklerine de belli anlamlar yüklemiş, çıkan sonuca göre yorumlar yapmışlardır (Uraz, 1994: 166). Bu yüzden proto Türkler ateşi canlı olarak düşünmüş ve buna mukabil ateşe bazı vasıflar yüklemişlerdir. Örneğin ateşin sönmesi, uğursuzluk sayıldığı gibi manevi anlamda da insanın yok oluşu demektir. Bunu da “*İnsan ruhunun sönmesi*”sözüyle dile getirmişlerdir. Günümüzde beddua olarak kullanılan, bazı deyimler de ocak olgusunun mecazi anlamda da olsa devam ettirildiğini göstermektedir en bilinen beddua örneği “Ocağı sönsün bazen de ailenin kaybedilen bireyleri için ocağı söndü”deriz (Ögel, 1991: 65, 75). Yunan mitlerinde ise ateş o kadar kutsaldı ki Promete Tanrı Zeus’tan ateşi çalmış ve insanlara hediye etmiştir. Bu hediye insanlığın önündeki engelleri kaldırıp, medeniyet yolunda hızla ilerlemesini sağlarken, Zeus’un ateşe tek başına sahip olma hırsının parçalanması Promete’nin sonsuza kadar cezalandırılmasıyla son bulmuştur. Ateşin kızgınlık ve hırsıyla eş sayılmasının sebebi bu mit neden olmasın. Ocakla özdeşleşen etrafındaki taşlara da kutsiyet atfedilmiştir bu taşlar da dualarla yerleştirilir. Düzgün ayrıca ateşin demirden yapılıp üç ayak üzerine oturtulan sacayağından bahseder ki bu materyal, Tunceli ve çevresinde halen kullanılmaktadır. Buna bağlı olarak oluşabilecek kötü bir durumu ses yoluyla sahiplerine haber verdiğine dair bir inanışın geliştiğini belirtmiştir. Ovacık ve çevresinde ateşin külü, cilt hastalıklarının tedavisinde dualı ve duasız olarak kullanılır.

Ateş ve ocakla bağlantılı ne varsa hepsi kutsal sayılmıştır. Yine Ovacık’ta ekmeek yapıldıktan sonra ocağın külü üzerine su serpilir, ateşin yakıcılığı kırılmaya çalışılır (Düzgün, 2016:2, 9). Toplumumuzda ocak kelimesi, vatan, aile, ısı, ışık, bereket gibi olumlu anlamlara gelirken ateşin devreye girmesiyle negatif anlamları da bünyesinde barındırmaya başlamıştır. Kelime zamanla pek çok rahatsızlığın tedavisinde başvurulmuş doğüstü güçleri bünyesinde barındıran “Kutsal ocaklar” kavramını da içine almış ve anlamını genişletmiştir. Tunceli yöresinde de hastalıkların tedavisinde etkili olan “ocaklar” bulunmaktadır. Ocağın hammaddesi ateş olduğu doğal olarak ateşin de “Od Ana” denen kırmızılar içinde saçları da arkadan örümlü olan tanrıçası vardır. Ateş her yandığında kıvılcımları etrafa saçılır, üzerindeki hırkası da havalanır. Görevi ateşin sönmesini engelleyerek ocağın tütmesini sağlamaktır. Ocak, soy ve ailenin devamını da sağladığından insanın cetlerinin de ocağın yanışında bulunup aileyi koruduklarına inanılırdı. Ayrıca ocağın ateşinin yanması ataların ruhunun canlılığının işareti sayılırdı (Akarsu, 2017: 3).

3.2. Analiz Edilmeyen Rüyalar

69. Rüya

Tema	: Boşanma
Alt Tema	: Yapı
Kod	: Okul, tuvalet suyu
Cinsiyeti	: Kadın
Yaş	: 39
Rüyanın Görülme Yaşı	: 20
Eğitim Durumu	: Lise

Görülen Rüya

Rüyada bir okulun tuvaletimde su içtiğimi gördüm.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

İki yıl sonra eşimle tanıştım, eşim öğretmendi, sonra boşandık. Rüyanın yorumunu da boşandıktan sonra yaptım. (K. 69).

70. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yapı
Kod	: Ev
Cinsiyeti	: Kadın
Yaş	: 31
Rüyanın Görülme Yaşı	: 19
Eğitim Durumu	: Lise

Görülen Rüya

Annem elmayı koparmadan soy yastığının altına koy, dedi. Gerçekten de rüya gördüm. Tunceli'nin E. adındaki yerde bir eve giriyorum. Burada ne işim var diyorum, sonra geçip oturdum.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Bu rüyadan sonra eşimle arkadaşımın sayesinde tanıştım. Evine gittiğimde şok oldum. Ben bu evi rüyamda gördüm, dedim. Bir sene sonra da evlendik. (K. 69).

70. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Sayı
Kod	: Dört / Diş
Yaş	: 35
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite

Görülen Rüya

Rüyada alt dişlerimin dört tanesinin düştüğünü gördüm.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Beş veya altı ay sonra gördüğüm rüya çıktı. Eşim ve ailesi dört kişiden oluşuyordu. Bu rüyadan sonra tamamen hayatımdan çıktılar. Yine bu rüyadan sonra dört olay yaşadım, ondan sonra da evliliğim tamamen bitti. (K. 70).

71. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yaşanılan yer
Kod	: Köy
Cinsiyeti	: Kadın
Yaş	: 56
Rüyanın Görülme Yaşı	: 16
Eğitim Durumu	: İlkokul

Görülen Rüya

Annenin kızına anlattığı rüyada. Rüyada düğününün olduğu yerde su içmiş, orayı daha önce hiç görmemiş.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Babamın yengesi köyde öğretmenlik yapıyormuş, o köye gelmiş. Annemi görmüş, sonra istemişler. (K.71).

72. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Su grubu
Kod	: Çok bulanık su
Yaş	: 55
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: İlkokul

G. adındaki kadına yengesinin evliyken anlattığı rüya: B. adındaki kadın, Hızır rüyasında, kendi köyünün deresinde çok bulanık bir su içmiş.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyayı arkadaşına anlatmış arkadaşı da: 'Güzel rüya görmemişsin' demiş. Eşiyle kaçarak evlenmişler, ardından geçirdiği bir kaza sonucunda bebeğiyle beraber vefat etmiş. (K. 72).

73. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Diğerleri
Kod	: Palan
Rüyanın görüldüğü Yaş:	15-16
Eğitim Durumu	: Okuryazar

Görülen Rüya

K. kişisine, annesinin anlattığı rüya

Babam, bir direğin önünde oturmuş, hayvanlara palan dikiyormuş. Annem de bir kenarda oturmuş, bir adam anneme diyor ki: 'Kızım, sen niye kendine eziyet çektiriyorsun' Kalk suyunu iç, senin alacağın insan budur.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Annem ve babam aynı köylü olduğu için birbirlerini zaten tanıyorlarmış. Sonra da evlenmişler. (K. 73).

74. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Su grubu
Kod	: Bulanık su
Yaş	: 59
Görme Yaşı	: 17
Eğitim Durumu	: Okuryazar

Görülen Rüya

Köydeki köprünün altında iki üç avuç Mumzur Suyu, içtim. İçtiğim su hafif bulanıktı. (K. 74).

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Eşim zaten köyün alt tarafında oturuyordu. Bir süre sonra evlendik. Suyun bulanık olması fakirlik olarak karşıma çıktı. Yıllar sonra eşimi, genç yaşta da kaybettim.

75. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Su grubu
Kod	: Tulumba suyu
Yaş	: 72
Cinsiyeti	: Erkek
Eğitim Durumu	: Okuryazar
Rüyanın Görülme Yaşı	: 26

Görülen Rüya

Rüyamda komşularımızın çeşmesinde tulumba suyu çektim.

Rüyanın yorumlanması ve yaşanan değişim

Rüyada tulumba suyu çektiğim evin ailesinin aracılığıyla eşimle evlendik. (K. 75).

76. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yaşanılan yer
Kod	: Köy
Yaş	: 65
Cinsiyet	: Kadın
Eğitim Durumu	: Yok
Rüyanın Görülme Yaşı	: 11

Görülen Rüya

Rüyada susamışım, bir çeşme arıyorum, gezdim, kendi köyümde su içtim.

Rüyanın yorumlanması ve yaşanan değişim

O ara ablam, eşimle nişanlıydı. Eşim askere gidince ablam başkasına kaçtı. Büyük ağalar toplandı, ailemin zoruyla ablamın yerine beni kurban verdiler. Eşim, bana şiddet uyguladı, huzurlu bir evliliğim olmadı. Ben, sabah güneşinde hayır görmedim ki akşam güneşinden de hayır göreyim. Eşimi genç yaşta kaybettim fakat çocuklarım çok hayırlı çıktı. (K. 76).

77. Rüya

Tema	: Evlilik
AltTema	: Bulunulan materyale göre
Kod	: Su
Yaş	: 55
Cinsiyeti	: Kadın
Rüyanın Görülme Yaşı	: 35
Eğitim Durumu	: İlkokul

Görülen Rüya

Rüyada yabancı bir yerde eşim, hazır taze ekmeğin pişmişini bana verdi, ben de leğenle aldım, suyu da bir çeşmede, kapının önünde avuçla içtim. (K. 77).

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Tanımadığım, farklı bir yerden biri akrabalarımıza ziyarete gelmişti. Ben de tesadüfen o eve gidince tanıştık, sonra da evlendik.

78. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Coğrafi sular
Kod	: Munzur Suyu
Yaş	: 64
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Okuryazar
Rüyayı Görme Yaşı	: 16

Rüyamda babaanneme gidiyorum. Kapıdan içeri babamın dayısının oğlu, giriyor. Bana bir bardak su ver diyor. Gidiyorum, bakıyorum, bakır sitilin içinde bulanık bir bardak su çıkardım. O an içeriye eşim olacak insan içeri giriyor. Dayı kıza diyor: Ona su verme, bana su ver. Ben de kirli suyu attım, eşime Munzur Baba'nın suyunu vereyim, (içimden), diyorum. Eşime bir bardak berrak su verdim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyamı dayımın karısına anlattım. O da: 'Sen, ona su vermişsin. Onunla evleneceksin' dedi. Eşim, bizim köye dayısına gelip gidiyordu, orada tanıştık, evlendik, sonra başka yere göç ettik. (K.78).

79. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Diğerleri
Kod	: 12 altın
Yaş	: Yaşasaydı 80
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Okuryazar

Vefat eden annenin, kızına gördüğü rüya

Munzur Suyu'nun içinde yüzüyormuşum, annem bakıyor suyun derinliğine doğru giderken beni uyarıyor: Derin yere gitme boğulursun. Ben de sudan çıkıp anneme doğru yürümüşüm. O arada B. Adındaki köyün ağası, on iki tane altın takıyor, orada annem uyanmış.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Aşağı köylere gittim. Rüyadan sonra ilkokulu bitirdim. İki sene sonra eşimle evlendim. On iki altın, on iki çocuk olarak çıktı. Suyun aydınlık olması güzel bir geleceğim olacağının göstergesiymiş. (K. 79).

80. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Diğerleri
Kod	: Yüzük
Cinsiyeti	: Kadın
Yaş	: 58
Rüyanın Görülme Yaşı	: 42
Eğitim Durumu	: Okuryazar

Görülen Rüya

Komşum olan N, kendi mahallesinde tanıdık bir kadının kaybolan nikâh yüzüğünü harkta bulmuş. Harkın suyu bulanıkmiş; fakat N. adındaki kadın, eline aldığı zaman yüzük o kadar da kötü değil, takılabilir deyip yüzüğü eline takıyor.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Dul biriyle evleneceği söylenmiş. Rüyayı gördükten bir yıl sonra yakın ilden dul biriyle evlilik yapmış. Evliliği biraz sorunlu geçse de halen devam diyor. (K. 80).

81. Rüya

Adı	: Derviş Cemal Ocağından Bakî Pirin torunu H. S
Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Giyecek
Kod	: Hızır'ın şapkası
Yaş	: 73
Cinsiyeti	: Kadın
Rüyanın Görülme Yaşı	: 12
Eğitim Durumu	: Okuryazar

Görülen Rüya

Dedemizin evine gidiyorum, kalabalık bir ev çoluk çocuk toplanmış, fakir bir insan şalvarlı, getiriyor; şapkasını bana veriyor. Ben de şapkasını eteğimin içine koyuyorum, eteğimi topluyorum, bakıyorum, eteğim ağırlaştı. Şapkanın ortası yırtılmış, kalkmıyor; içinde her çeşit meyve var. Elma ve diğer meyveler var. O arada A. dayının karısı elini uzatıyor; şapkanın içinde bir şey alsın diye. Ben

de kendisine diyorum:Kız dur bu Hızır'ın şapkasıdır; Hızır lokmasıdır; elleme diyorum. Bir kerem şey olsun paylaşırız. Diyorum kendisine. Ondan sonra kadın elini çekiyor, vermiyorum kendisine. Bir bakıyorum büyük bir tane elma gelmiş; en üste alıyorum, kıtlamak istiyorum, yemek istiyorum, bir bakıyorum kenardan bir tarafı çürümüş. Sağlam tarafından kıtladım ; ama elma da çok büyüktü.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyadan bir süre sonra amcamın oğlu ile on altı yaşında iken evlendim. Eşim devlet memuru idi. Hızır'ın şapkası ise zaten Dede torunuydum, yine kendi soyuma gelin gitmek olarak çıktı. Mutlu bir evliliğim oldu. Şapkanın altının delik olması eşimin erken yaşta vefatı olarak çıktı. Elmanın çürük olmasaise evladımı genç yaşta kaybetmem olarak çıktı. Rüyada gördüğüm erin üstüne de sonradan eşimin ailesi, ev yaptı. (K. 81).

82. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Coğrafi Sular
Kod	: Temiz su
Yaş	: 50
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Ortaokul
Rüyanın Görülme Yaşı	: 17

Görülen Rüya

T. adındaki köyde Munzur Suyu'ndan sitille kirli, çamurlu su aldım. Sonra eve doğru giderken o ara bir bey geldi, 30, 35 yaşlarında biri, o suyu, dök! O pis suyu, dökün! Ben döktüm, sitil ile temiz su aldım, arkadaşşıma çok yalvarıyorum, o suyu dökmedi. Suyu içmedik, eve doğru taşındık.

Rüyanın yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyayı anneme anlattım. Annem: 'Ferahta çıkacağımı okumuş biriyle evleneceğimi söyledi.' Bu rüyadan dört veya beş yıl sonra köyde eşimle bir akrabamın evinde karşılaştık. Eşim ile annem aynı aşirettendi. Annemle suya giderken, o da bize geldi, annemle sohbet ettiler. O arada benimle konuştu. Aradan bir veya iki ay sonra haber geldi istemek için. Bir yıl sonra eşim tekrar geldi. Bu sefer kabul ettim. Eşim de suyun diğer tarafında oturuyordu. Eşim, annemin rüyayı yorduğu gibi devlet memuru çıktı. Ferahta bir hayatım oldu, diğer arkadaşşımda kaçarak evlendi. Arkadaşım hem sağlık sorunları yaşadı, hem de kaçtığı için ailesiyle de sorunlar yaşadı. (K. 82).

83. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Bulunduğu materyale göre
Kod	: Avuçla temiz su
Yaş	: 45
Cinsiyeti	: Erkek
Eğitim Durumu	: Lise
Rüyanın Görülme Yaşı	: 17-18

Görülen Rüya

E. adındaki yukarı tarafındaki köyde, köyün içinde yapılan beton çeşmede su içmek isterken, yosunlu ve kirli suyu kendi avuçlarımla içtim; fakat susuzluğum geçmedi. Sonra kendi evime geliyorum; ama susuzluğum devam ediyor. O arada doymadığım için su aramaya devam ediyorum. Suyu ararken kendi evimin altındaki suyu bol akan çeşme öyle bir susamışım ki paçalarını sıvayarak tam derin olan yere dizlerimin olduğu kısma kadar avuçlarımla girdiğim sudan üç beş avuç bolca temiz, çok berrak su, içtim.

Rüyanın yorumlanması ve yaşanan değişim

23 yaşında evlendim. Evlendiğim kişi, o derenin suyunun geldiği yerdeki köyün kızıydı. Bir süre sonra köye düğüne gittim, düğünde eşimle tanıştık. Ben o arada sevdiğim başka bir kızla aramızda sözleştik; fakat ailem izin vermedi, evlenemedik (K. 83)

84. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Akraba
Kod	: Babaanne
Yaş	: 44
Cinsiyet	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise
Rüyanın Görülme Yaşı	: 16

Görülen Rüya

Rüyamda kendi evimdeyim. Dışardan sesler duyuyorum, balkonun perdesini aralıyorum, bakıyorum, bahçe hep erkek dolu tanıdığım tanımadığım bir sürü

gencinden yaşlısına bir sürü erkek var. Büyük abim kapıyı çalıyor: -H. bana bir bardak su getirsene. Ben de mutfağa gidiyorum, şerbet yapıyorum, bardağa dolduruyorum, dış kapıyı açıyorum, şerbeti vermek için abime sesleniyorum: -Abi, suyun diyorum. Abim yok. Babaannem çıkıyor, elini uzatıyor, bardağı benden alıyor. Babaannem merdivenleri iki, üç basamak çıkmış, arkasında da biri duruyor. Bardağı babaannem arkasında duran kişiye veriyor ve ben o kişiyi hiç tanımıyorum. Kendi kendime diyorum ben o şerbeti abime yapmıştım. Neyse diyorum daha sürahide şerbet var. O ara uyandım.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Babaannem sevindi güldü: Ooo! Sen benim torunlarımdan biriyle evleneceksin dedi. Sonra yurt dışına yerleştim. Amcamın oğlu başka ülkede oturuyordu, bizim oraya geldi. Yedi, sekiz yıl sonra. Bana evlilik teklifi etti. Geldiği seneye kadar amcamın oğlunu hiç görmemiştim. Rüyadan yaklaşık on yıl sonra amcamın oğluyla evlendim yaşıam 25 idi. (K. 56).

85. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Giyecek
Kod	: Gelinlik
Yaş	: 58
Cinsiyet	: Kadın
Eğitim Durumu	: Ortaokul
Rüyanın Görülme Yaşı	: 19

Görülen Rüya

Gelinlik içinde K. adındaki köyün çeşmesinde su içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

İki sene sonra K. adındaki köyden biriyle evlendim. (K. 84).

86. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Tanıdık biri
Kod	: Akraba
Yaş	: 68
Cinsiyeti	: Kadın
Rüyanın Görülme Yaşı	: 20
Eğitim Durumu	: Yok

Görülen Rüya

Munzur Suyu'nun K. Adındaki mahallesine yakın gittim. Su, doldurdum. Tanıdık bir akraba kovaladı, iki kova suyu döktüm, kaçtım, geldim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyayı yorumlatmadım. Aynı sene içinde K. adında gördüğüm mahalleden bir tanıdık evlenmek istedi, kabul etmedim. (K. 85).

87. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Bulunduğu materyale göre
Kod	: Kova suyu
Yaş	: 68
Cinsiyeti	: Kadın
Rüyanın Görülme Yaşı	: 20
Eğitim Durumu	: Yok

Görülen Rüya

Rüyada Ovacak'a geliyorum topraklı küçük bir evde akrabam olan kadın, bana evdeki çeşmeden su doldurdu, kovayla verdi, su temizdi.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyada gördüğüm ev, kayınbabamın evi çıktı. Bir sene sonra rüyamda gördüğüm akrabam olan kadın, beni eşim olacak kişiyle tanıştırdı. O sene içinde de evlendik. (K. 86).

88. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Coğrafi sular
Kod	: Mercan Suyu
Yaş	: 76
Cinsiyeti	: Kadın
Rüyanın Görülme Yaşı	: 18
Eğitim Durumu	: Yok

Görülen Rüya

Mercan Suyu'nda çok temiz, Munzur Suyu gibi su içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Yormadım. Eşimin akrabası bize yakın bir köyde oturuyordu. Onun aracılığıyla Ovacık'ta bulunan eşimle tanıştık, evlendik. Eşim de iyi çıktı. (K. 87).

89. Rüya

Tema	: Eğitim
Alt Tema	: Diğerleri
Kod	: Kitap
Yaş	: 41
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	:Lise

Görülen Rüya

Rüyamda okuduğum lisede bulunan bir sınıfta tahtada elimde kitap ile konu anlatıyorum.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Yorumlatmadım. Rüyayı gördüğüm yazın bir kursa yazıldım. Eğitim amaçlı bir sunumum oldu, tahtada konu anlattım. (K. 88).

90. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Sayı / Yiyecek
Kod	: Üç, nohut
Cinsiyeti	: Kadın
Yaş	: Yaşasaydı 66
Rüyanın Görülme Yaşı	: 13
Eğitim Durumu	: Okuryazar

Görülen Rüya

Teyzenin yeğenine anlattığı rüya. Rüyada üç, dört adam sıraya dizilmiş. En yaşlısının elinden üç dal nohut almış.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Bu rüyadan sonra teyzem, kendisinden 25 yaş büyük karısı vefat etmiş biriyle evlilik yapmış. Babası, kızını istemediği halde vermiş, eşinden de çok şey öğrenmiş o yüzden eşini de sevmiş. Üç çocuğu oluyor, bir kız, iki erkek. Sonrasında eşi vefat ediyor. (K. 89).

91. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Kişi
Kod	: Tanınmayan kadın
Yaş	: 55
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise

Görülen Rüya

Rüyada hiç tanımadığım bir köye gittim. Burada bir evin balkonundan da bir kovadan su içmek istedim. Dilsiz bir kadın, içmeme engel oldu; fakat eliyle karşı köyden içmemi işaret etti. İşaret ettiği köyü de tanı mıyordum. (K. 90).

92. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yaşanılan yer
Kod	: Kurak bir yer
Yaş	: 55
Cinsiyet	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise
Rüyanın Görülme Yaşı	: 18

Görülen Rüya

Rüyada kuru bir yerdeyim o kadar kuru ki su bile yok; ama biri bana tasta su verdi.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Annem rüyamı yordu ve dedi ki: 'Sen devlet memurusun, şehirde oturursun, şehirde su çok.' O su verilen yerden biriyle bir yıl sonra evlendim ve mutluyum. (K. 91).

93. Rüya

Tema	: Ölüm
Alt Tema	: Akraba
Kod	: Anneanne
Cinsiyeti	: Kadın
Yaş	: 37
Rüyanın Görülme Yaşı	: 19
Eğitim Durumu	: Üniversite

Görülen Rüya

Rüyada anneannemi gördüm. Rüyada gece telefon çalıyor, Elazığ'dan dayımın hanımı, gece üç, dört gibi arıyor ve anneannemin öldüğünü söylüyor. Telefon çalıyor ;ama gece olduğu için ve gece de telefon çalınca hayra yorumlar diye kimse telefona bakmıyor. Ben yataktan kalkıp telefona bakıyorum. Halamın eşi, telefonda nenemin öldüğünü söyledi. Anneme söylemememi hasta olduğunu ilk arabayla gelmesi gerektiğini söyledi. Bir gün sonra dayımın eşi sabaha karşı aradı: Nenemin öldüğünü annene hasta olduğumu söyle dedi. Bir de yanımızda yokken akrabalara da haber verin, ilk arabayla gelsin diye ve rüya aynen çıktı.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Hızır ayı ve Hızır oruçlarıydı niyet ettim, niyetim üniversite sınavını kazanıp okul okumaktı. Sabah uyanınca rüyamı aileme anlattım. Ablam ara tatil için Elazığ'a gelip , bir gün kalıp nenemi gördüğünü söyledi ve iyi olduğunu söylemişti. (K. 46).

94. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yaşanılan yer
Kod	: Arazi sınırı
Yaş	: 49
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Okuryazar
Rüyanın Görülme Yaşı	: 22
Eğitim Durumu	: İlköğretim

Görülen Rüya

Eşimin oturduğu köyün ziyaret önü ormanlık bizim köy ile eşimin köyünün sınırı. Eşimin akrabalarından bir kadın, ailesiyle beraber ormanda yaprak kesiyordu. Bana bir bardak su verdi.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyadan bir yıl sonra eşimle tanıştım, diğer yılda evlendim. Rüyamda gördüğüm kadında karşı komşumuz olarak çıktı. (K. 92).

95. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Ev
Kod	: Eski toprak ev
Yaş	: 49
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Ortaokul

Görülen Rüya

Bir köy evinin topraklı küçük camı olan bir evin mutfağında, başlanmış kuru fasülyeyi krom süzgeçte süzerken gördüm, kendimi.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyayı gördükten bir buçuk yıl sonra evlendim. Rüyada gördüğüm eve gelin olarak gittim. Kuru fasulye görmeyi ise bereket olarak yordum. (K. 93).

96. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Su grubu
Kod	: Çeşme
Yaş	: 73
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Yok
Rüyanın Görülme Yaşı	: 15-16

Görülen Rüya

Rüyada susamışım, su içmek için bulunduğum yerdeki çeşmeleri geziyorum, bazı çeşmelere gittim bulanık olduğu için içmedim. Şehir içinde Gali Şiş denilen başka bir çeşmeye gittim, onun suyu temizdi, onu içtim.

Rüyanın Yorumu ve Yaşanan Değişim

Bulduğum yerden su içmem aynı yerden biriyle evliliğin işaretidir, denildi ve kısa bir süre sonra da aynı ilçeden biriyle evlendim. (K. 94).

97. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Coğrafi sular
Kod	: Ark Suyu
Yaş	: 55
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Okuryazar
Görülme Yaşı	: 18

Görülen Rüya

Gelin gideceğim, köyün üzerindeki yolun kenarındaki arkta su içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Eşim bizim köye gelmişti, sonra tanıştık, evlendik. Gerçekten de su içtiğim ark onların köyünün arkıymış. (K. 95).

98. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Bulunduğu materyale göre
Kod	: Demir Boru
Yaş	: 70
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Okuryazar
Rüyanın Görülme Yaşı	: 14-15

Görülen Rüya

Kendi köyümde bir ziyaret vardı. Orada ziyaret çeşmesinde demir borudan su içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Demir borudan su içmek şehre geleceğimin işaretiymiş. Öyle de oldu. (K. 96).

99. Rüya

Tema	: Kariyer
Alt Tema	: Üniversite
Kod	: Kitap
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite
Yaş	: 58
Rüyanın Görülme Yaşı	: 17

Görülen Rüya

A. Adındaki kadın, uyumadan yastığının altına kitap koymuş; çünkü o sene lise son sınıftadır ve üniversite sınavına girmektedir. Rüyada kendisine kitap verildiğini görmüştür.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

O sene girdiği üniversite sınavında iyi bir bölüm kazanır. Şu anda da bir devlet kurumunda üst düzey yöneticidir. (K. 97).

100. Rüya

Tema	: İş
Alt Tema	: Meyve
Kod	: Kavun
Yas	: 30
Cinsiyeti	: Erkek
Eğitim Durumu	: Lise
Rüyanın Görülme Yaşı	: 17

Görülen Rüya

Rüyada evimizin alt tarafında bir yerde tek bir kavun alıp yedim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Bir süre sonra köyümüze yakın bir yerde baraj yapılmaya başlandı. Bende hiç aklımda olmadığı halde tesadüfen o barajda işe başladım. (K. 98).

101. Rüya

Tema	: İş
Alt Tema	: Yiyecek
Kod	: Bisküvi
Yaş	: 37
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite
Rüyanın görülme Yaşı	: 37

Görülen Rüya

Kendi yaşadığım yerde resmi bir kurum lojmanının karşısında karlar altında ikili paket burçak bisküvi ĉıkarttım.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyayı gördükten bir ay sonra bir devlet kurumunda işe başladım. (K. 99).

102. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Taşıt
Kod	: Helikopter
Yaş	: 47
Cinsiyet	: Kadın
Eğitim Durumu	: Yok
Rüyanın Görülme Yaşı	: 16

Görülen Rüya

Annemin köyündeyim. Eşimin dayısının oğlu helikopterle geliyor, köye. Elinde bakır tabakta berrak su verdi.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyada gördüğüm kişi, eşimle evlenmeme vesile oldu. Rüyayı gördükten sonra eşim çalışmaya gelmişti. Orada tanıştık ve sonra da evlendik, eşimin durumu da iyi çıktı. Zengin yere gittim. (K. 100).

103. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Akraba
Kod	: Amca kızı
Yaş	: 53
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Yok
Rüyanın Görülme Yaşı	: 17-18
Eğitim Durumu	: Yok

Görülen Rüya

Rüyada eşimin amcasının kızı, yaşadığım köyün çeşmesinde bir tas temiz su verdi.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Eşimin amcasının kızına gidip gelirken, tanıştık. Zaten akrabaydık, teklif etti, kabul ettim. Bir sene sonra da evlendik. (K. 100).

104. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yiyecek
Kod	: Tereyağı ve karaciğer
Yaş	: 49
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: ilkokul

Görülen Rüya

A. adındaki amcam, Munzur Suyu'nun önünde ama su ortadan ikiye ayrılmış, Bir tarafı kirli, bir tarafı berrak; fakat kirli olan karşı taraftı. Ben kirli tarafa geçmek istedim A. adındaki amcam, engel oldu, geçmedim. Beni geri çevirdikten sonra bir kilo tereyağı verdi. Sonra da tabağın içinde bana pişmiş karaciğer verdi.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyada A. adında gördüğüm kişi, babamla amca çocuklarıydı. Eşimle de amca torunlarıydı. Eşim, hem benimle hem de A. adındaki amcamın akrabasıydı. Evlerimizde karşı karşıyaydı. Bir süre sonra gelip istediler evlendik. A. adındaki amcama da uzun yıllar komşu oldum. (K. 102).

105. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Ev
Kod	: Kendi evi
Yaş	: 55
Cinsiyeti	: Kadın
Rüyayı Görme Yaşı	: 18
Eğitim Durumu	: İlkokul

Görülen Rüya

Elimde tabak vardı, dolaştım, gittim. Yayılaya suyumu orada da bir türlü içemedim. Döndüm, geldim, kendi evime. Güzel bir tabağım vardı, kendi suyumu içtim, duru suydı, sitil de doluydu. Bakır tas ve tabak kalaylıydı.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Anneme yaptırdım. Annem dedi kızım: Kendi evinde içen kendi akrabasıyla evlenir. Amcamın oğluyla evlendim. Gerçekten de eşimle çok mutlu bir evlilik yaptım. (K. 103).

106. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Akraba
Kod	: Kayınbaba
Yaş	: 57
Cinsiyeti	: Kadın
Rüyanın Görülme Yaşı	: 17
Eğitim Durumu	: Okuryazar

Görülen Rüya

Rüyada aynı zamanda uzaktan akrabam olan kayınbabam; karasabanla çift sürüyordu, rüyada tarlanın ortasında olan kayınbabamın yanına gidip diyorum: Ben öyle susamışım, bana su ver. Bana diyor ki: Tarlanın başına gideyim, geri dönünce sana vereyim. Dönerken yuvarlak içi beyaz çinko tasın içinde güzel temiz bir su, içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Bir süre sonra su veren akrabamın oğluyla aramızda duygusal bir bağ oluştu. Daha sonra gelip istediler ailem vermedi. Bana su veren akrabamın oğluna kaçtım. (K. 104).

2. S adındaki kadının aynı gece gördüğü ikinci rüya. Bu rüya tekrar eden rüyalar grubuna girmektedir.

107. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Diğerleri
Kod	: Mendil
Yaş	: 56
Cinsiyeti	: Kadın
Rüyanın Görülme Yaşı	: 17
Eğitim Durumu	: Okuryazar

Görülen Rüya

Annemin öğretmen olan akrabası rüyada bana mendil verdi. Mendili almadım attım, sonra da rüyada annesi bir bohça bize getirdi.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyada gördüğüm teyze, söz nişanı olarak elinde bir bohça ile bir çift terlik getirdi. Yarın gelip nişan yapacağız dedi. Ailem kabul etti; fakat ben kabul etmedim, sevdiğim gence kaçtım. (K. 104).

108. Rüya

Tema	: Kariyer
Alt Tema	: Tanıdık
Kod	: Arkadaş
Yaş	: 39
Cinsiyeti	: Kadın
Rüyanın Görülme Yaşı	: 21
Eğitim Durumu	: Üniversite

Görülen Rüya

İş yerinde beraber çalıştığım iş arkadaşımı rüyamda gördüm.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

İyiye yorumladım; çünkü sevdiğim değer verdiğim mesai arkadaşım ile beraber çalışmaktayım. Rüyamda gördüğüm iş arkadaşım, şu an benim amirim. (K. 105).

109. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Akraba
Kod	: Abi
Yaş	: 56
Cinsiyeti	: Kadın
Rüyanın Görülme Yaşı	: 13-14
Eğitim Durumu	: İlkokul

Görülen Rüya

Kendi mahalleimde abimlerin evinde yemek leğeninde temiz su içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Aynı mahallede oturduğumuz amcamın oğlu beni kaçırmak istedi. Kabul etmedim. Daha sonra Allah'ın emri ile istemeye geldiler; ben de kabul ettim. (K. 106).

110. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yaşanılan yer
Kod	: Mahalle
Yaş	: 59
Cinsiyeti	: Erkek
Rüyanın Görülme Yaşı	: 21-22
Eğitim Durumu	: Lise

Görülen Rüya

Mahalleimde evimin altındaki çeşmeden su içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Ancamın kızıyla evlendim. (K. 107).

111. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yaşanılan yer
Kod	: Köy
Yaş	: 58
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Okuryazar
Rüyanın Görülme Yaşı	: 13

Görülen Rüya

Köyün toprak çeşmesinde su içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyayı gördükten bir veya iki sene sonra akrabalarımın biriyle evlendim. (K. 108).

112. Rüya

Tema	: Eğitim
Alt Tema	: Yapı
Kod	: Yurt binası
Rüyanın Görülme Yaşı	: 27
Yaş	: 43
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite

Görülen Rüya

Yeşil, dağlık kkk bir Şehirde yurt binasının içinde merdivenleri çıkıyordum.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Yorumlatmadım. O sene yazın niversite sınavını kazandım ve gittiğim yerde dağlık, yeşilliği bol olan bir ildi. Gerçekten de rüyamda gördüğüm gibi uzun merdivenleri olan bir yurttta kaldım. (K. 99).

113. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Kişi
Kod	: Tanınmadık kadın
Rüyanın Görülme Yaşı	: 23
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite

Görülen Rüya

zerinde Őalvar olan tanımadığım bir bayan evimize geldi, ben de mutfağın kapısını açtım, o da gidip musluk suyundan kendi eliyle su iti.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Yorumlatmadım. O sene bahar ayında abim yabancı ama kendi kültürümüzden biriyle nişanlandı ve yazda evlendi. (K. 99).

114. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Giyecek
Kod	: Gelinlik
Rüyanın Görülme Yaşı	: 25
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite

Görülen Rüya

Mahalledeki akrabam olan arkadaşımı gelinlikle evinin merdivenlerinden hızlı bir şekilde inerken gördüm.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Kız arkadaşımın, evleneceğini tahmin ettim. Gerçekten de o bahar ayında ani bir şekilde kendisine görücü geldi ve o sene içinde de evlendi. Yurt dışına yerleşti. (K. 99).

115. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Akraba
Kod	: Baba
Rüyanın Görülme Yaşı	: 24
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite

Görülen Rüya

Varlıklı tanıdık bir ailenin evinde güzel bir akşam yemeği yerken babam gelip yemek yediğim sofrayı dağıttı.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Yorumlatmadım. Rüyayı gördükten bir hafta sonra şehir dışındaki ablamın evine gittim. Orada da varlıklı bir aile görücü olarak geldi, kabul etmedim. (K. 99).

116. Rüya

Yaş	: 52
Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Su grubu
Kod	: Temizlenen su
Rüyanın Görülme Yaşı	: 18
Eğitim Durumu	: Okuryazar

Görülen Rüya

Köyün çeşmesinden gübreli su içtim. Azar azar içinde gübre olan suyu, temizleyerek içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Evliliğim istediğim gibi çıkmadı, arada huzursuzluklar yaşadım. (K. 109).

117. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yapı
Kod	: Topraklı ev
Yaş	: 28
Rüyanın Görülme Yaşı	: 26
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise

Görülen Rüya

Rüyamda bir köyde topraklı bir evde beni seven bir adam var. Adamda çirkin uzun boylu, evin içi de çamur, gya Tunceli'nin en zengin adamı. İki katlı bir evde nişan yaptık.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Bana bu kişi senin kısmetindir dediler. şu anda da i yıldır konuştuğum kişi de topraklı, çamurlu bir evde doğmuş ve iş adamı. (K. 110).

118. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Kutsal Yerler
Kod	: Düzgün Baba
Yaş	: 53
Rüyanın Görülme Yaşı	: 18
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise

Görülen Rüya

Rüyada biradam hiç tanımıyorum. Eşimin dayısı, bir tas su Düzgün Baba'da bana verdi.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

O taraflardan birine gideceksin dediler. Bu rüyadan altı ay sonra eşim teklif etti, zaten eşim okul arkadaşım. On sekiz gün içinde evlendim. Eşim de Düzgün Baba tarafındaki köylerden birindeydi. Aynı zamanda Kureyşan Ocağı mensubuydu. (K. 111).

119. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Su grubu
Kod	: Bir yudum su
Yaş	: 33
Rüyanın Görülme Yaşı	: 26
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise

Görülen Rüya

İlk nişanlandığım insanın köyündeyim. Köyün beton çeşmesinde bir yudum su avucuma koydum içmek için ama suyu yutmadım. Ağzımın içinden geri çıkardım.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Ailem, sen ondan ayrılırsın dediler. Ailemin dediği çıktı. O ara nişanlımla konuşuyorduk. Bir kaç ay sonra nişan yaptık, üç ay sonra ayrıldık, nişan bitti. (K. 112).

120. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Coğrafi sular
Kod	: Baraj
Yaş	: 33
Rüyanın Görülme Yaşı	: 28
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise

Görülen Rüya

Pertek ilçesinde baraja girdim. Karşı tarafa Elazığ'a doğru yzdim. O tarafta ıktım.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Sen Tuncelili olmayan biriyle evlilik yaparsın dediler. 29 yaşında evlendim. Eşim de farklı bir ilden ıktı. (K. 112).

121. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Diğerleri
Kod	: Toka
Yaş	: 38
Rüyanın Görülme Yaşı	: 20
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Ortaokul

Görülen Rüya

Rüyada akşam eşim geldi, saçına toka taktı.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Diğer günün akşamı eşim ailesiyle istemeye geldi. Ertesi günde söz takıldı, o yaz da evlendim. Eşim daha önceden aracı yollamıştı, Ben kabul etmemiştim. (K. 113).

122. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: İş Yeri
Kod	: Manav
Yaş	: 31
Rüyanın Görülme Yaşı	: 20-21
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise

Görülen Rüya

Garağın karşı tarafındaki manava gittim, çok susamışım. Orada bir genç bir bardak su verdi, bende su içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Yaştığımın altına anahtar veya yüzük koymuştum. Annem esnafla evleneceğimi söyledi. Eşimle zaten görüşüyorduk. İki sene sonra evlendik. Eşim de esnaftı. (K. 114).

123. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Akraba
Kod	: Baba
Yaş	: 55
Rüyanın Görülme Yaşı	: 18
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: İlkokul

Görülen Rüya

Benim akrabam, bana kulplu bakır içi yeni kalaylanmış bir tasta temiz bir su verdi, babam bırakmadı.

Rüyanın Yorumlanması ve Çözümlenmesi

O suyu, içseydin evlenirdin dediler. Akrabalarım istedi, çocuğun ailesi bırakmadı, evlenemedim. (K. 115).

Aynı Kişinin 2. Rüyası

124. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Bulunduğu materyale göre
Kod	: Porselen tabakta su
Yaş	: 55
Rüyanın Görülme Yaşı	: 19
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: İlkokul

Görülen Rüya

Rüyada çeşmede porselen tabakla su alıyorum. Ama tabaklarım kırılıyor, su içemiyorum.

Rüyanın Yorumlanması ve Çözümlemesi

Beni istemeye bir köylümüz geldi, kabul etmedim. (K. 115).

Aynı Kişinin 3. Rüyası

125. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Tanıdık
Kod	: Görümce
Yaş	: 55
Rüyanın Görülme Yaşı	: 20
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: İlkokul

Görülen Rüya

Munzur kenarında amcamın eşi, krom tabakta yarım su doldurdu verdi, içtim. (K. 115).

Rüyanın Yorumlanması ve Çözümlemesi

Akraba evliliği yaptım ama evliliğim istediği gibi yürümedi.

126. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Su grubu
Kod	: Yağmur suyu
Yaş	: 32
Rüyanın Görülme Yaşı	: 29
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lisans

Görülen Rüya

Kişi, rüyasını anlatmadan önce rüya görüp, evleneceğime dair bir inancım yoktu. Arkadaşım, oruç tut. Ben, bu sene senin evleneceğine inanıyorum. Mahalleli de oruç tutmam da ısrarcı oldu. Evlilik için oruç mu tutulur, bir adam için değmez bu açlığa diye söylendim. En sonunda orucumu tuttum açlığa dayanamadım, heyecandan orucumu açılma saatinden önce açtım. O akşam, rüyamı gördüm. Okulun yemekhanesinin önünde yemek fişi arkadaşlar dağıtıyordu. Ben de yanlarındaydım. Cama yaslandım, onları beklerken, birden kirlili bir yağmur yağmaya başladı. Aniden yağmur suyu, içeriye gelmeye başladı. Berraktan da berrak bir su, kapalı camdan gelmeye başladı, su avuçlarımdaydı.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Okuldan biriyle evleneceksin dediler. Bu rüyadan iki ay sonra eşimle bir arkadaşım aracılığıyla tanıştık. Eşim; okula bir iş çalışması için geldiği zaman, beni görmüş. Daha sonra teklif etti, beş ay sonra evlendik. (K. 116).

127. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: İş Yeri
Kod	: Kuyumcu
Yaş	: 34
Rüyanın Görülme Yaşı	: 25
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lisans

Görülen Rüya

Belediye iş hanının önünde evleneceğim eşimi gördüm. Ben, Belediye İş Hanına girdim, X kuyumcusunun önünde eşim, gelip elimi tuttu, biz seninle evleneceğiz dedi. Sonra kendimi Münzur Gözeleri'nde bembeyaz bir su akan yerde gördüm. Bu suyu sadece ünlü olanlar içer, Seda Sayan içer, dediler.

Rüyanın Yorumlanması ve Çözümlemesi

İnançlı olduğum için yormaya gerek duymadım. 27 yaşında evlendim. Eşim zaten sekiz yıllık çıktığımdı. Eşimde kamu kurumunda çalışıyor. Maddi açıdan da durumumuz iyi. (K.117).

128. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yaşanılan yer
Kod	: Köy
Yaş	: 46
Rüyanın Görülme Yaşı	: 15-16
Cinsiyeti	: Erkek
Eğitim Durumu	: Ortaokul

Görülen Rüya

Amcamın oğlu beni rüyasında görmüş. Dediğine göre Ovacık tarafında D. adındaki köyde su içmişim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Amcamın oğluna inanmadım; ama rüyası çıktı. Teyzemin oğluyla evlendim. O köyde de teyzem oturuyordu, teyzemi de evleneceğim zaman gördüm. (K. 118).

Görümcesinin gördüğü rüya

129. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Su grubu
Kod	: Su
Yaş	: 49
Rüyanın Görülme Yaşı	: 17-18
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Okuryazar

Görülen Rüya

Oturduğu köyde kaynak sudan, tasla su içmiş. Suyun üstü temiz, altı bulanıkmış.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Amcasının oğluyla evlendi. Eşi kendisine iyiydi. Bulanık su ise uzun yıllar boyunca çocuklarının olmamasına yoruldu. Sonradan tüp bebek yoluyla bir çocuk sahibi oldular. (K. 118).

130. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yaşanılan yer
Kod	: Mahalle
Yaş	: 42
Rüyanın Görülme Yaşı	: 28
Cinsiyeti	: Erkek
Eğitim Durumu	: Lisans

Görülen Rüya

Dört yıl konuştuğu kızın bulunduğu mahalledeki K. adlı çeşmeden su içmiş

Rüyanın Çözümlemesi ve Yaşanan Değişim

Diğer sene benimle evlendi. Ben de eşimin su içtiği o mahallede, oturuyordum. (K. 119).

131. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yapı
Kod	: Bodrum kat
Yaş	: 37
Rüyanın Görülme Yaşı	: 26
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Ön Lisans

Görülen Rüya

Eski bir bodrum katımızda onun bir odasında pencere açık, eşimin teyzesinin kızı siyah çarşafı yanuma geldi, çarşafın altından biblo çıkardı, elime verdiği erkek çocuğuydu. O anda biblo canlandı, sonra bir tane daha biblo verdi, o da kız çocuğuydu, o da canlandı.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Bodrum kat, aşağıda olduğu için evliliğin sıkıntılı olacak dediler. Rüyayı gördükten bir sene sonra eşimle tanıştık, hızlı bir şekilde evlendik. Eşimi de rüyamdaki kadın tanıştırdı. Daha önceden tanıştırdılar eşimle benim olmadı; ama sonrasında beklenmedik çok hızlı bir şekilde gelişti. Çocuklarım da biblo gibi sevimli çocuklar. (K. 120).

132. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Meyve
Kod	: Yeşil armut
Yaş	: 38
Rüyanın Görülme Yaşı	: 22-23
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite terk

Görülen Rüya

Rüyamda bir okulda sınıfta öğrenciler tepsi içinde dut, armut ve ceviz ikram ettiler, bunlardan birini seç dediler. Ben de yeşil armutu seçtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Ablama sordum: Evlilik amaçlı dedi. Rüyadan sonraki diğer yaz eşimle tanıştım. Eşimle de o ara arkadaşlarla beraber pikniğe gittik. Eşim, o sıra komşu bahçeden elma koparıp ikram etti, altı ay sonra evlendik. Eşimde gerçekten armutun bol olduğu bir yerden çıktı. (K. 121).

133. Rüya

Tema	: Eğitim
Alt Tema	: Yapı
Kod	: Üniversite
Yaş	: 40
Rüyanın Görülme Yaşı	: 17
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Akademisyen

Görülen Rüya

Rüyada mezun olduğum üniversiteyi kazandığımı gördüm.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

O yazın, rüyamda gördüğüm üniversiteyi kazandım. (K. 122).

134. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Meyve
Kod	: Elma
Yaş	: 40
Rüyanın Görülme Yaşı	: 20
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lisans

Görülen Rüya

Tıp fakültesinin balkonunda üç tane elma atılır, arkadaşım üçüncü elmayı yakalıyor.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Üç doktorla çıkacaksın. Üçüncüsüyle evleneceksin. Gerçekten de öyle oldu.

İki doktor teklif etti, üçüncüyle evlendi. (K. 122).

135. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Akraba
Kod	: Dayı
Yaş	: 43
Rüyanın Görülme Yaşı	: 21-22
Cinsiyeti	: Erkek
Eğitim Durumu	: Lisans

Görülen Rüya

Dayısının evinde su içtiğini görmüş.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Dayının kızıyla evlenirsin dedim. Öyle de oldu. Mezuniyetten sonra evlendi.
(K. 122).

136. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Su grubu
Kod	: Deniz kenarı
Yaş	: 46
Rüyanın Görülme Yaşı:	
Cinsiyeti	: Erkek
Eğitim Durumu	: Lisans

Görülen Rüya

Hızır ayını hiç bilmeyen bizim kültürümüzden biri. Bu rüyayı merak edip orucunu tutması ve sonucunda rüyaya yatmasıyla görülen bir rüya... Rüyada deniz kenarında yürürken görmüş kendini.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Ege Bölgesi'nde bir Şehre tatile gidiyor. Tatildeyken rahatsızlanıyor, doktora gidiyor; muayene eden doktorla tanışıyor; sonraki süreçte bu görüşme evlilikle sonuçlanıyor. (K. 122).

137. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Coğrafi sular
Kod	: Şelale
Yaş	: 46
Rüyanın Görülme Yaşı	: 20-21
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite

Görülen Rüya

Yamaçtan incecik bir şelale akıyordu.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Bu rüyadan on dört yıl sonra eşimle tanıştık, evlendik. Eşimde Tuncelili çıktı.
(K. 123)

138. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yaşanılan yer
Kod	: Köy
Yaş	: 44
Rüyanın Görülme Yaşı	: 19
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Lise

Görülen Rüya

Köy çeşmesinde, kaynak çeşme, eşimin evine yakın çeşmede elimle temiz su içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Eşim zaten akrabamdı. Köye gelmişti, tanıştık, nişanlandık. Ayrıldık, sonra kaçtık. (K. 124).

139. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Renk
Kod	: Yeşil ova
Yaş	: 43
Rüyanın Görülme Yaşı	: 32
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite terk

Görülen Rüya

G. adındaki yerin tarafında dümdüz bir ovadayım. Karşımdaki yeşilliğe bakıyorum, rüyamda diyorum: Ben kaç yıldır bu yeşilliğe gitmek istiyorum. Bak! Yeni geldi, diyorum.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

İki yıl sonra eşimle tesadüfen hastanede tanıştık, evlendik. Eşimin oturduğu yer de düz yeşil bir arazisi var. (K. 125).

140. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Diğerleri
Kod	: Tek taş yüzük
Yaş	: 40
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Akademisyen
Rüyanın Görülme Yaşı	: 39

Görülen Rüya

Rüyada erkek arkadaşım tek taş yüzük parmağıma taktı.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Evlilik teklifi alacağımı söylediler. Rüyayı gördükten tam bir sene sonra Hızır ayında erkek arkadaşımınla nişanlandık. (K. 126).

141. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Kutsal yer
Kod	: Ziyaret suyu
Yaş	: 47
Cinsiyet	: Kadın
Eğitim Durumu	: İlkokul
Rüyanın Görülme Yaşı	: 15

Görülen Rüya

Rüyada iki karşılıklı köy; birinde köyün ziyareti var. O köylerden birinin karşısındaki o ziyarette kaynak suyu, içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Annem ya onların köyüne ya da Ç. adındaki köye gelin olarak gideceksin dedi. Karşı köye yazın gittim. Dayımın oğlu ile evlendim ve dayımın oğlunu ilk defa o köyde görmüştüm (K. 127).

142. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Su grubu
Kod	: Tatsız su
Yaş	: 47
Cinsiyet	: Kadın
Eğitim Durumu	: İlkokul
Rüyanın Görülme Yaşı	: 25

Görülen Rüya

Rüyaya sevdiğim için niyetlendim. Kendi köyümün çeşmesine gittim, su içmek istedim, çeşme suyuna elimi önüne koyarken su akmadı; kurudu, içemedim. Sevdiğim de çeşmedeydi, oda çeşmeden ayrıldı, evine gitti. O atım suya getirmişti, atın rengi siyahı. Atı da su içmedi, atı çekip evine doğru götürdü. Ben, peşinden gittim. Onun peşinden giderken amcasının evine vardım. Evin merdivenin üstünde küçük bir bidon vardı, bidonu aldım; kafama çektim, içtim, biç tat alamadım.

Rüyanın Yorumu ve Yaşanan Değişim

Sevdiğimle birleşmeyeceksin dediler. Gerçekten de öyle oldu. Bu olaydan bir sene sonra sevdiğimin amcasının oğluluyla mantık evliliği yaptım. Eşimde çok iyi çıktı. 27 yaşında evlendim, diyordum ki: Ben sevdiğimle evleneyim bir günlük ömrüm olsun. Sevdiğimle aramıza girenler oldu, ailesi istemedi. Mantık evliliği yaptığım için de mutluyum. (K. 128).

143. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: İçecek
Kod	: Çay
Yaş	: 39
Cinsiyet	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite
Rüyanın Görülme Yaşı	: 25

Görülen Rüya

Rüyada teyzemle ve eşimle cafe gibi bir yerde oturuyorum. Bahçeye çıktım. Bizim yörenin yaşlı amcası bir çeşmenin başında bana, cam bardakta dolu dolu temiz su, verdi. Onun üstüne de bir bardak çay verdi, bunu da iç dedi, içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Uyandığımda kendi kendime yordum. Çayı yoramadım. Tunceli'den olacağına kesin gözle bakmadım. Bu rüyadan 3,4 yıl sonra bir anda işimi bıraktım, çıktım, Tunceli'ye geldim. Geldikten iki ay sonra eşimle tanıştım. Bir sene sonra da evlendim. Çocuğum olduktan iki sene sonra da ayrıldık. Su evliliğe çıktı, eşim de iyiydi, çay ise ayrılığa çıktı. Evlilik süresince de gerçekten teyzemle eşinin çok yardımı oldu. Rüyada da yanındalardı. (K. 129).

144. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Renk / Giysi
Kod	: Kahverengi /Ceket
Yaş	: 32
Cinsiyet	: Kadın
Eğitim Durumu	: Ortaokul
Rüyanın Görülme Yaşı	: 21

Görülen Rüya

Eşimle hiç tanışmamıştım sadece telefonla görüştük. Rüyada bir çeşmenin başına geldiğini ve bana sürahiyle su getirdiğini gördüm. Beyaz sürahiyle suyu içtim. Suyun az geldiğini ve bir daha istediğimi söyledim. Bir yarım daha getirdi. Rüyada yüzünü hiç görmedim sadece kıyafetlerini gördüm üzerinde kahverengi ceket, altta beyaz boğazlı kazak vardı.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

İlk defa görüntülü internette konuştuğumuzda üstündeki kıyafetlerin bana yabancı gelmediğini fark ettim. O an anladım ki rüyadaki kıyafetlerin aynısıydı. Rüyadan önce 8-9 ay konuştuk tam bir sene sonra evlendik o çeşmeyi hiç bilmiyordum. Hatta o sürahi bile evde duruyordu, o ceket ve kazağı da duruyordu, evliliğim de güzel geçiyor: (K. 130).

145. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yaşanılan Yer
Kod	: Mahalle
Yaş	: 53
Cinsiyet	: Kadın
Eğitim Durumu	: İlkokul
Rüyanın Görülme Yaşı	: 17-18

Görülen Rüya

Rüyada susamışım, Cemevinin önünden çayın ağzından Harçik tarafına doğru su arayarak gittim. Mahalleye doğru tam giderken uyandım.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyadan üç dört yıl sonra eşimle görücü usulü tanıştım, eşimde gördüğüm o mahallede oturuyordu. (K. 131).

146. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Akraba
Kod	: Dayı torunu
Yaş	: 56
Cinsiyet	: Kadın
Eğitim Durumu	: Ön lisans
Rüyanın Görülme Yaşı	: 17-18

Görülen Rüya

Okuldan yeni mezun olmuşum. Atandığım yerde rüyaya yattım. Rüyada eşimin köyünün yamacında şimdiki eşim, beni kaçırdı. Böyle olmaz dedim! Ben kaçmak istemiyorum, neden beni kaçırdın? Tamam. Söz seninle evleneceğim. Beni bırak! Rüyada gördüğüm de dayımın torunu. Beni bıraktı, rüyada epey bir uzaklaştıktan sonra. Dedim ki: Nah seninle evlenirim. Uyandım ki rüya. Sevindim. Dünyalar benim oldu. İyi ki rüyaymış diye.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Annemlere söyledim, 'Annemler bununla evleneceksin.' dedi. Çünkü kaçırmış seni. Beş yıl sonra nikâh, sonra aynı kişiyle evlendim; ama bir ayrıldım, barıştım, bu arada. Çok mutluyum. İki de çocuğum oldu. (K. 132).

147. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yaşanılan yer
Kod	: Kendi köyü
Yaş	: 47
Cinsiyet	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite
Rüyanın Görülme Yaşı	: 16

Görülen Rüya

Kendi köyümde betonlu çeşme demir borulu köyün çeşmesinde avuçla su içtim.
(K. 133).

148. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Renk
Kod	: Yeşil, mavi
Yaş	: 43
Rüyanın Görülme Yaşı	: 32
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite terk

Aynı Kadının gördüğü ikinci rüya

Rüyada yeşil ve mavi gözlü birini gördüm. Bizim evdeydi.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

İki yıl sonra eşimle evlendiğimde rüyamda renkli gözlü olarak gördüğüm kişinin amcası çıktı. Daha öncesi bunları tanımıyordum. (K. 133).

149. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Meyve
Kod	: Kırmızı elma
Cinsiyeti	: Kadın
Yaş	: 40
Rüyanın Görülme Yaşı	: 27
Eğitim Durumu	: Üniversite

Görülen Rüya

Eşimle çıktığımızın 4. yılı, rüyaya yattım. Eşimlerin evinin çatı katında kocaman kırmızı elma aldım, ısırđım, sonra baktım ki elma yarımımış.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Ertesi yıl evlendim. İki erkek çocuğum var. O, evde üç yıl oturmak da nasip oldu. (K. 134).

150. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Diğerleri
Kod	: Kaya
Cinsiyeti	: Kadın
Yaş	: 65
Rüyanın Görülme Yaşı	: 15
Eğitim Durumu	: Yok

Görülen Rüya

Annenin kızına anlattığı rüya. Rüyasında H. adındaki ilçenin köyüne yakın bir çeşmede eğilip yerden ağzıyla su içiyor. Sonra bir kaya düşüyor; suyu çamurlu yapıyor; annem suyun tadını alamıyor.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Annem rüyayı gördükten sonra nişanlıyken, babama kaçıyor. Evlendikten yedi sekiz yıl sonra annem 25 yaşında iken, babam ise 30 yaşındayken babamı kaybediyor. (K. 135).

151. Rüya

Tema	: Kariyer
AltTema	: Yapı
Kod	: Hastahane koridoru
Yaş	: 33
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite
Rüyanın Görülme Yaşı	: 14-15

Görülen Rüya

Hastahane koridorunda penceresi ve camları kapalı koridordan çıkmak için bir ileri bir geri gezip duruyorum. Hiçbir çıkış yolu da bulamıyorum. Sonrada mecliste kürsüde oturur vaziyette görüyorum kendimi. Yanımda ünlü bir gazeteci oturuyordu.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyamı annem yorumladı. Doktorla evleneceğimi söyledi; ama öyle olmadı, yıllar sonra ben doktor oldum. (K. 136).

152. Rüya

Tema	: Boşanma
Alt Tema	: Su grubu
Kod	: Bulanık su
Yaş	: 66
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Yok
Rüyanın Görülme Yaşı	: 25

Görülen Rüya

Kodi Yolu'nun üzerindeki çeşmeden elimle bulanık su içtim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Yormadım. Bir sene sonra eşimle Ovacık'ta tanıştık, eşim rüyada su içtiğim köydendi. Ailem vermedi, kaçarak evlendim. Rüyada çeşmeden kendim nasıl su içtiyse evliliğimi de kendi elimle yaptım. Birkaç yıl sonra ayrıldım, eşimden olan çocuklarımı da kaybettim. Sonra bir akrabamla evlendim, onunla da sorunlar yaşadık sonradan da ayrıldık. (K. 137).

153. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Tanıdık
Kod	: Abi
Yaş	: 73
Cinsiyeti	: Kadın
Rüyanın Görülme Yaşı	: 12
Eğitim Durumu	: Okuryazar

Görülen Rüya

H. adındaki abi, bana bardakta su verdi.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Su veren kişi iki tarafın da ortak aile dostuydu. *H. adındaki abi, eşimle benim ortak akrabamız olarak çıktı.* (K. 138).

154. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yaşanılan yer
Kod	: Köy
Yaş	: Yaşasaydı 75
Cinsiyeti	: Erkek
Eğitim Durumu	: Okuryazar

Görülen Rüya

Aynı kadının vefat eden eşinin, kendisine anlattığı rüya

Susamışım, su içmeye geliyorum; sular kirli geliyor, çamurlu, bıraktım, geldim. Sonra benim bulunduğum köyden eşim, su içmiş. (K. 138).

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Eşimle tesadüfen köyümüzde misafir olarak geldiği bir akrabamızın evinde tanıştık, evlendik.

155. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Dağ
Kod	: Dağ eteği
Cinsiyeti	: Kadın
Yaş	: 52
Rüyanın görülme yaşı	: 20
Eğitim Durumu	: Lise

Görülen Rüya

Dağın eteğinde kucağıma çeşmeden şişeye doldurulmuş su, aldım. Bu suyu da sol kolumda elimle sıkı bir şekilde tutmuş olarak gördüm.

Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyayı kendim yordum. Kendi elimle şişeyi tutmam akraba evliliğine işaretlediye düşündüm. Düşündüğüm gibi de çıktı. Bu rüyadan üç, dört sene sonra dayımın oğlu ile evlendim. (K. 55).

156. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yapı
Kod	: Kendi evi
Yaş	: 36
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite

Görülen Rüya

Kendi evimin tuvaleti bayağı kirlenmişti, temizledim. Temizlemek içinde bayağı uğraştım.

Rüyanın yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Bu rüyadan sonra eşimle ayrıldık. Ayrılışım da kolay olmadı. (K. 70).

157. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yapı
Kod	: Havuzlu mekân
Yaş	: 35
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite

Görülen Rüya

Yeşilliğin içinde havuz ve sıra sıra müstakil evler var. Arada bir yerde bir ev içinde bilinmeyen bir adam var. Bu adam içeride niye duruyor, hava güzel neden dışarı çıkmıyor, diye söylenip duruyorum; ama ben dışarda daha huzurluyum.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyayı gördükten bir hafta sonra çok fazla tanımadığım bir kişiyle, bir ortamda karşılaştık, benimle görüşmek istediğini belirtti. Görüştüğümüz yerde rüyada gördüğüm yerdi. Rüyamda tek başınayken hissettiğim o mutluluk duygusunu, gerçek ortamda da o kişiyle hissetmedim. Rüyada da tek başınayken huzurluydum, o yeri görünce de rüyanın doğruluğuna şaşırdım! (K. 70).

158. Rüya

Tema	: Sözlü
Alt Tema	: Tanıdık
Kod	: Genç adam
Yaş	: 28
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite

Görülen Rüya

Trenle bir yere gidiyorum, sırtımda şanta var. Durakta iniyorum; orada tanıdık genç bir erkek oturmuş, onunda sırtında şanta var. Ben, onu görünce çok seviniyorum. İkimizde istasyondan çıkıp yürüyoruz. En son bir mutfak içinde kendimi servis için iş köfte hazırlarken görüyorum, üzerine de servis için süslemeler yapıyorum. Kız kardeşi de mutfakta bana yardımcı oluyordu.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Bu rüyayı görmeden kısa bir önce rüyamda gördüğüm kişiyle, zaten tanışmıştım. ve ailelerimiz de tanıştı. Rüyada bu olayı tasdiklemiş oldu. Rüyada çij köfte görmem ise evleneceğim kişinin aynı yörenin; fakat farklı kültürden biri olacağının işaretiymiş. (K. 139).

159. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yiyecek
Kod	: Elma şekeri
Yaş	: 28
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite

Görülen Rüya

Stanttan büyük kırmızı bir elma şekeri aldım.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyayı yormadım. Sözlüm iyi bir insan ve her sorunu tatlılıkla çözmeye çalışıyor. (K. 139)

160. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Meyve
Kod	: Yeşil elma
Yaş	: 47
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite

Görülen Rüya

Rüyada kendi bahçemdeki elma ağacından küçük yeşil elma kopardım.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Elmanın küçük olması yaşça küçük biri olacağının işaretidir denildi. Gerçekten de denildiği gibi rüya çıktı. Bir süre sonra üç yaş küçük bir akrabamdan teklif aldım, görüşmeye başladık. (K. 99).

161. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yaşanılan yer
Kod	: Kendi arazim
Yaş	: 47
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite

Görülen Rüya

Rüyada kendi arazimde sular içinde yakın bir arkadaşımınla gezinirken kendimi gördüm. Sonra arkadaşımınla kendimi ana yola doğru uçarken gördüm.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyayı yorumlayanlar arkadaşımınla benim, bir süre sonra feraha çıkacağımızı söyledi. Bu rüyadan sonra yaklaşık on beş gün sonra rahatsız olan arkadaşımın tablilleri temiz çıktı. (K. 99).

162. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yaşanılan yer
Kod	: Köy
Yaş	: 60
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Yok

Görülen Rüya

22 yaşındayken rüyaya yatılmış. Gittim, uzaktaki köyden iki sitil su doldurdum, getirdim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyayı neneme anlattım. Nenem de sen kendi elinle yapacaksın uzak gideceksin dedi. Aynen de öyle oldu. Bu rüyadan üç ya da dört ay sonra eşimle tanıştık. Eşim aynı zamanda düniürlerimizin oğluydu. Uzak bir köydendi, bize gelip gidiyordu. Konuştuk, anlaştık, babam izin vermedi, beni Almanya'ya götürmek istedi, ben de eşime kaçtım. (K. 140).

163. Rüya

Tema	: Evlilik
Alt Tema	: Yapı
Kod	: Kulübe
Yaş	: 46
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite
Rüyanın görülme yaşı	: 32-33

Görülen Rüya

Yanında kulübe olan bir dereден su içmeye çalışıyorum, içemedim. Eşimi gördüm, eski bir bakır tasta bana temiz su verdi. Eşimi hiç görmemiştim.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Rüyamı anneme anlattım, annem bu sene gidersen, dedi. Eski tabak ise buranın yerlileri olduğuna işaret etti dedi. Rüyaı gördükten bir süre sonra eşimle tanıştık, beş yıl sonra da evlendik. Rüyaда gördüğüm kulübe de kaynanamların köy evi olarak karşıma çıktı. (K. 141).

164. Rüya

Tema	: İş
Alt Tema	: Diğerleri
Kod	: Altı bayrak
Yaş	: 46
Cinsiyeti	: Kadın
Eğitim Durumu	: Üniversite
Rüyanın görülme yaşı	: 32-33

Görülen Rüya

Altı bayrak üzerinde atlıyorum.

Rüyanın Yorumlanması ve Yaşanan Değişim

Bu rüyadan altı yıl sonra eşim, bir devlet kurumunda sözleşmeli olarak işe başladı. (K.141).

Sonuç ve Öneriler

İncelenen 164 rüyadaki verilerden elde ettiğimiz sonuçlara göre Tunceli ve yöresinde Hızır oruçlarında rüyaya yatmanın oldukça kutsandığı rüyaların da gelecekle ilgili haber verici olduğuna inanıldığı görülmüştür. İnanılan bu gelenek hala devam etmektedir. Freud, Jung adlı bilim insanları da rüyaların gelecekle ilgili bilgi verdiğini keşfetmiş bunun sonucunda da rüya yorumlama olayını, bilim haline getirmişlerdir. Freud yaklaşık 1000 rüya incelemesi yapmış ve rüyaları hastalıkları tedavi etmede kullanmıştır. İncelediğimiz rüyalarda kadınların rüya görme yaşı minimum 12'dir. Erkeklerde en yüksek rüya görülme yaşı: 30 olarak tespit edilmiştir. Kadınlarda rüya görme yaşı en yüksek: 47'dir. Rüyada yaş grubu maksimum sınırimız erkeklerde 84, kadınlarda 77'dir. Bazı kişiler, aynı gece iki veya üç rüya peş peşe niyetleri ile bağlantılı rüyalar görmüşlerdir. Her sene görülen rüyaların bazıları on gün gibi kısa bir süre içinde çıkmıştır. Kadınların daha fazla rüyaya yattığı görülmüştür. Bazı kişiler, her sene niyetleriyle bağlantılı rüyalar görmüştür. Bu kişilerin rüyaları aynı kişinin, farklı rüyaları olarak alınmıştır. Rüya sonuçlarından elde ettiğimiz verilere göre yaşa ve cinsiyete bakılmaksızın bu rüyaların herkes tarafından bilindiği ve rüyaların kişilerin geleceklerine yön verdiğine inanıldığı görülmüştür. Ayrıca kadınların bu rüyaya daha çok yattığı elde ettiğimiz sonuçlar arasındadır. Rüyalar da konuşmalar çok az olmaktadır. Kısmen de olsa karşılıklı konuşmalar veya içsel seslerle konuşmalar yapılmıştır. 164 rüyada görülen sembollerin arasında en fazla su grubu rüyalar görülmüştür.

Rüyaların sadece evlilik amaçlı görülmediği eğitim, iş /kariyer amaçlı da rüyalara yatıldığı görülmüştür. Bu rüyalarda, görüldüğü gibi çıkmıştır. Bu rüya grubu daha çok sınıf tahtası, kitap, merdiven çıkmak veya bir öğretmen görmek ile sembolize edilmiştir. Hızır rüyalarının, kişilerin geleceği ile ilgili olumlu bilgiler verdiği kadar nadiren de olsa geleceklerinde yaşayacakları olumsuz olaylar hakkında da ipuçları verdiği de görülmüştür. İlginç olan kişilerin olumsuz rüya görmelerine rağmen kararlarını verirken gördükleri

rüyalardan bağımsız bir şekilde hareket etmeleridir. Rüyalarda görülen bazı semboller; Hızır, Freud ve Jung literatürüyle örtüşmüş ve bunlar daha çok su grubu olarak belirlenmiştir.

İsmi vermek istemeyen bazı kişiler de sıkıntılı anlarında içten dua ettiklerinde Hızır'ın yetiştiğini sıkıntılarını giderdiğini ve içsel sıkıntılarının bir anda ferahlamaya döndüğünü belirtmişlerdir.

İnançsal ve kültürel hafızamızın kadim inancı olan bu orucun, günümüzde eskisi gibi tutulmadığını ve kutlanmadığını görüyoruz. Bunun da sebebi değişen toplumsal yapı içindeki farklı dinamiklerdir. Özellikle şehirlerde yavaş yavaş bu kutsiyetin giderek yok olduğunu görüyoruz. Bu yüce geleneğin bundan sonra da unutulmaması adına, özellikle ailelere, kişilere ve kurumlara önemli görevler düşmektedir. Bu konuda duyarlılığının geliştirmesi umuduyla.

Hızır, herkesin yar ve yardımcısı ola.

Kaynaklar

- AKMAN, Eyüp (2003). "Türk Kültüründe Ve Azerbaycan Destanlarında At" Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt.11, No.1, 233-248.
- ALVAREZ, Al (2001). Gece, (Çev. İsmail Türkmen), İstanbul: Ayrıntı Yay. 1.
- ARSLANOĞLU, İbrahim (2001). "Alevilikte Temel İnanç Unsurları ve Pratikler," Gazi Eğt. Fak. Ankara.
- ATALAY, Besim (2013). Divanü Lügat-it-Türk Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- ATEŞ, Fatma (2015). Adana Halk Hekimliğinde Ocak Kültü, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Türk Halk Edebiyatı Bilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara.
- ATILGAN, Yusuf Kenan (2006). Ledünni İlmin Hz. Musa-Hızır (a.s.) Kıssası Bağlamında Kelami Açından Değerlendirilmesi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas.
- AVCI, Ali Haydar (2012). Osmanlı Gizli Tarihinde Pir Sultan Abdal ve Bütün Deyişleri, Ankara: Nokta Kitap Yay. 1.
- AYDIN, Mehmet (1986). "Türklerde Hızır İnanç," Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S.2, 86-88.
- AYTEKİN, Sefer (ty). Velâyetname, Ankara: Emek Basım.
- AZAR, Birol (2009). "1. Ulusal İyilik Sempozyumu Bildiri Kitabı," Elazığ Milli Eğitim Müdürlüğü Yayınları," No. 1 s. 271, 272.
- AZAR, Birol (2013). "Sözlü Geleneğin Kurumsallaşması Gelenekten Geleceğe Musahiplik Örneği," Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, C. 2, S. 3.
- BATI, Sıddık Ebubekir (2005). İzahlı Büyük Rüya Tabirleri, İstanbul; Batı Yayınları.
- BİRİCİ, Sevim (2007). "Klasik Türk Edebiyatında Âsiyâ," Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17 -1

- BULKELEY, Kelly (2008). Psikolojik Kültürel ve Dini Boyutlarıyla Rüyalar, Ankara: Odtü Yayıncılık.
- BÜLBÜLOĞLU, Vangelia (2015). Roma Döneminde Tıp, İstanbul Üniversitesi, Eskiçağ Dilleri Enstitüsü, Klasik Filoloji Bölümü, Eski Yunan Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Seminer Tezi, İstanbul.
- COMBS, Allen - HOLLAND, Mark (1998). Eşzamanlılık, (Çev. Cüneyt Kurdoğlu), İstanbul: Ruh ve Madde Yayınları.
- ÇELEPİ, Surur Mehmet (2017). Türk Halk Kültüründe Rüya, Konya: Kömen Yayınları.
- ÇELEPİ, Mehmet Surur (2009). "Hatayda Hızır İnanışları," *Turkish Studies*, 4, 3.
- ÇELİK, Hasan-KIRTEKE, Seda (2017). "Alevi/Kızılbaşlık'ta Ocak Kültü," *Türk Kültürü ve Hacıbektaş Veli Araştırma Dergisi*, Bahar, S.81, s. 115-132.
- ÇETİN, İsmet (2002). "Türk Mitinde Kut İyesi Kıdır ve Medeniyet Değişikliğinde Kıdır'dan Hızır'a Geçiş," *Yıl.14*, S. 54.
- ÇETİNDAĞ, S. Gülida (2014). "Elazığ-Urfa-Kerkük ve Azerbaycan Kültür Köprüsünde Ortak Bir Unsur Türküler," *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, S. 3.
- DEE, Nerys (1997). Rüyaları Anlamak, (Çev. Nilüfer Kavalalı), İstanbul: Era Yayıncılık.
- DENİZ, Dilşa (2014). *Yol/Re: Dersim İnanç Sembolizmi*, İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- DEVELLİOĞLU, Ferit (2001). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- DİNÇ, Nilüfer (2011). *Hızır Kimdir*, İstanbul: Sınır Ötesi Yayınları.
- DOĞAN, Binali (Dede) (?). *Rah-ı Hakikat*, İstanbul: Vesta, Yay.
- DÜZGÜN, Ülkü Kara (?). *Türk Mitolojisinde Ateş Kültü*. (?).
- ELİADE, Mircea (2006). *Şamanizm*, Ankara: İmge Kitabevi, 2.
- ERGİN, Muharrem (2001). *Dede Korkut Kitabı*, İstanbul: Boğaziçi Yayınları A. Ş.
- ERGUN, Pervin (1993). *Halk Anlatmalarında Hızır*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi, Konya.
- ERGUN, Metin (1998). "Türk Ağaç Kültü İnanıcının Dede Korkut Hikâyelerindeki Yansımaları." *Dergipark, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*.46, 1998/1
- FREUD, Sigmund (2006). *Rüya Yorumları-I* (Çev. Akın Kanat), İstanbul: İlyaz Yayınevi.

- FREUD, Sigmund (1964). Rüyâ Yorum Metodu, (Çev. Ayşegül Günküt), Ankara: Ataç Kitabevi.
- FREUD, Sigmund (1965). Rüyalar Üzerine İki Deneme, (Çev. İbrahim Türek), İstanbul: Varlık Yay.
- FREUD, Sigmund (2016). Ruh Çözümlemesine Giriş Konferansları, (Çev. Dr. Emre, Kapkın-Ayşen, Tekşen), İstanbul: Payel Yayınevi, 2.
- FREUD, Sigmund (2014). Psikanalize Giriş Rüyalar, (Türkçesi, A.Can İdeme), İstanbul: Cem Yayınevi, 2.
- FREUD, Sigmund (2016). Rüyaların Yorumu, (Çev. Dilman Muradoğlu), İstanbul: Say Yayınları.
- FORDHAM, Frieda (1997). Jung Psikolojisi, (Çev. Aslan Yalçınır), İstanbul: Say Yayınları, 4.
- FROMM Erich (2014). Rüyalar Masallar Mitler, (Çev. Aydın Arıtan, Kaan H. Ökten), İstanbul: Say Yayınları, 1.
- GADIRZADE, Türkan Arık (2017). "Azerbaycan Türk Kültüründe Hıdır-Nebi Bayramı," Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, C.5, S.11, Türkiye.
- GAZALİ, (ty). İhya-ul Ulumiddin, (Çev. Ahmet Serdaroğlu), İstanbul: Bedir Yayınevi.
- GÜLTEN, Sadullah (2017). "Hızır İlyas Zaviyeleri, Aya Yorgi ve Bektaşiler," Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, Güz, S.83.
- GÖRKEM, İsmail (2006). Elazığ Efsaneleri, Elazığ: Manas Yayıncılık.
- GÜLKÖKÜ, Erenler, Nimet (?). Bilinçteki Sıçramalar, (?) CBN Yay.
- GÜNAY, Umay (1992). Türkiye'de Âşık Tarzı Şiir Geleneği, Ankara: Akçağ Yayınları.
- GÜNEŞ, Cevat (2019). Bilgi Bağlamında Rüyanın Mahiyeti ve Kurandaki Tezahürleri, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı, Erzurum.
- GÜRÇAY, Serdar (2019). "Mitolojilerde Uçan At Motifi Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma," Aydın Türklük Bilgisi Dergisi, Yıl:5, S. 8, Bahar. (37-54)
- GÜVEN, Esra (2015). "Rüyaların Dili Psikolojide Rüya Çalışmaları," Türk Psikoloji Yazıları 18 (36), Ankara Üniversitesi Dergisi, Aralık, 15-25 s. 20.
- HAMARAT, Zeki (2012). "Cemre Düşmesiyle İlgili İnanç ve Uygulamalar," Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, C. 2, S. 3, s. 165-200.
- HİLMİ, Ömer Faruk (ty). Hızır Aleyhisselam, İstanbul: İlimşehri Yayınları.
- JUNG, Carl Gustav (2015). Rüyalar, (Çev. Aylin Kayapalı), İstanbul: Pinhan, 1.
- JUNG, Carl Gustav (2016). İnsan Ruhuna Yöneliş, (Çev. Engin Büyükinâl), İstanbul: Say Yayınları, 10.

- JUNG, Carl Gustav (2013). Dört Arketip, (Çev. Zehra Aksu Yılmaz), İstanbul: Metis Yayınları, 4.
- JUNG, Carl Gustav (1999). Keşfedilmemiş Benlik, (Çev. Barış İlhan), İstanbul: İlhan Yay.
- JUNG, Carl Gustav (2009). İnsan ve Sembolleri, (Çev. Ali Nahit Babaoğlu), İstanbul: Okuyan Us Yayın, IV.
- KARDAŞ, Canser (2019). "Âşık Ali Özkan Şiirlerinde Güzellik ve Güzellik Unsurları," Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C. 2 S. 62.
- KUTLU, Hasim (2002). Kızılbaş Alevilikte Yol-Erkân-Meydan, İstanbul: Kaldiraç Yayınevi.
- MADEN, Fahri (2016), Alevilik-Bektaşilik'te Hızır İnanıcı ve Hızır (Hıdır) İsmiyle Anılan Alevi-Bektaşî Tekke, Türbe ve Ocakları, Alevilik ve Bektaşîlik Araştırmaları Dergisi, 14.
- MADEN, Sait (2017). Gılgamış Destanı, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. 5.
- Melikoff, İrene (1993). Uyur İdik Uyardılar, (Çev. Turan Alptekin), İstanbul: Cem Yayınevi.
- TOKER, Ali (2013). Hızır Aleyhisselâm, (Çev. Ali Toker) İstanbul: Buhara Yayınları.
- OCAK, Ahmet Yaşar (2012). Hızır-İlyas Kültü, İstanbul: Kabalcı Yayıncılık, 1.
- ÖGEL, Bahaeddin (1991). Türk Kültür Tarihine Giriş, Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.
- ÖGEL, Bahaeddin (1995).Türk Kültür Tarihine Giriş, II. Cilt, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- SAKAOĞLU, Saim (2012). 101 Türk Efsanesi, Ankara: Akçağ Yayınları.
- SARI, Eren (2017). Türk Tarihi, Antalya: Net Medya Yayıncılık.
- SARI, Nil (2007). Tıp Tarihi ve Etiği Ders Kitabı, İstanbul: Cerrahpaşa Tıp Fak. V Yayınları.
- SAYDAM, Bilgin (1997). Deli Dumrul'un Bilinci, İstanbul: Metis yayınları.
- SCHIMMEL, Annemarie (2005). Halifenin Rüyaları, (Çev. Tuba Erkmén), İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- SCHIMMEL, Annemarie (1999). Dinler Tarihine Giriş, İstanbul: Kırkambar Yayınları.
- SEVER, Ahmet (2013).Türk Halk Şiiri, Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınevi.
- SEYYİD, Ahmed- BAYRAM, Hasan (D) (2007). Hızırnâme, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- ŞENOCAK, Ebru (2005). İbni Sina Hikâyeleri Üzerine Mukayeseli Bir Araştırma, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Elazığ.

- ŞİMŞEK, Esmâ (2014). “Halk Anlatılarında Cinsiyet Ayrımı Ötesinde İnsan Anlayışı ve Kadının Yeri”, Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi, S. 3.
- ŞİMŞEK, Esmâ (2008). “Ölümsüzlük İlacı Elma”, Turkish Studies.
- ŞİMŞEK, Esmâ (2019). “Türk Halk Kültüründe Yılan ve Yılan Kale (Ceyhan/ Adana) Anlatıları Üzerine Değerlendirmeler,” Akra Kültür ve Sanat Edebiyat Dergisi, S. 19, C. 7 / s. 13-33.
- SÎRÎN, İbni (2017). Rüyalar Kitabı, İstanbul: Büyüyen Ay Yay. 1.
- TEMEL, Zeynep (2020). Kur’an’daki Musa-Hızır Kıssasının İbnü’l-Arabî Yorumu, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- TUR, Seyyid Derviş (2012). Erkannâme, Rüsselsheim: Can Yay. 3.
- TÜRÜT, Aşlıhan (2019). Cevâmi’-t-Tabirî Fî’r Rûya Tercümesi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Türk Dili Programı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- UÇAR, Hüseyin (2020). Bir Kültürün Özellikleri: Türklerde Su Kültü, Kültür Araştırmaları Dergisi, S. 7, s.24-27.
- URAL, A. Ali (2015). Hızır’a Kırk Saat’in Kurgusal Yapısı, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- URAZ, Murat (1994). Türk Mitolojisi, İstanbul: Düşünen Adam Yayınları, 2.
- ÖZAKKAŞ, Tahir ÇORAK, Ahmet (2009). Uygulamalı Rüya Yorumları, İstanbul: Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları.
- WILLIAMS, Ross David (2011). Aristoteles, Ankara: Kabalcı Yay.
- WOLF, Freud Allan (2014). Rüya Gören Evren, İstanbul: Ray Yayıncılık.
- YAZICI, Kemal – KUTLU, Ramazan (1994). Jung Psikolojisi ve Tasavvuf, İstanbul: İnsan Yay.
- YILDIRIM, Nimet (2006). Fars Mitolojisi Sözlüğü, İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 1.
- YÜKSEL, Hasan Avni (1996). Türk İslam Tasavvuf Geleneğinde Rüya, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

İnternet kaynakları

<https://islamansiklopedisi.org.tr/ruya#1>

<https://sozluk.gov.tr/>

www.pdfdrive2.com/avesta-zerdüştilerin-kutsal-metinleri

www.aksoymustafa.com/fileupload/bs585297/necati_bursali_rüyatabirleri_

[\(islamkutuphanesi.com/turkcekitap/online/ruyatabirleri/ruyatabirlerison.htm#_Toc1489528462020\).](http://(islamkutuphanesi.com/turkcekitap/online/ruyatabirleri/ruyatabirlerison.htm#_Toc1489528462020))

- <https://books.google.com.tr/books?id=JSDYBAAAQBAJDenizKarakurt,-TürkSöylenceSözlüğü2011>,
- <https://www.kigem.com/renklerin-psikolojik-etkilerI.html?cn-reloaded=1>
- blog.milliyet.com.tr/ucun-sırrı
- www.psikolojisozlugu.com
- www.bilgiustam.com/rüyalarda-gorulen-icadlar-buluşlar-vekesifler/
- www.reikienerjivekuantummerkezI.com.
- www.blog.milliyet.com.tr/asik-ile-masuk/Blog/?BlogNo=229694
- www.turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/fuzuli_bayat_turk_mitolojisi_dag_kultu.pdf
- [www.kahramaninruhsalyolculugu.blogspot.com/.../
dunya-meyvelerine-sembolizm-acsndan](http://www.kahramaninruhsalyolculugu.blogspot.com/.../dunya-meyvelerine-sembolizm-acsndan)
- www.leblebitozu.com/unlu-sairlerimiz-siyah-beyaz-siirleri/
- www.pdfdrive2.com/türk-mitoloji-ansiklopedisi-d51352436.html
- 2019
- www.docplayer.biz.tr/64417133-Imam-nablusi-ruya-tabirleri-ansiklopedisiI.html2018
- www.islamkutuphanesi.com/turkcekitap/online/ruyatabirleri/ruyatabirlerison.htm#_Toc1489528462020
- www.indyturk.com/node/311246/haber/alevili%C4%9Fin-en-kutsal-ay%C4%B1-h%C4%B1z%C4%B1r-ay%C4%B1).

**Rüyaların Yorumlanmasında
Farklı Perspektifler:**
Hızır, İslami İnanış ve Freud

Seval Perk

 ÖZGÜR
YAYINLARI

ISBN 978-975-447-674-3

9 789754 476743